

דיסקונט

תמצית דוחות כספיים
30.9.2008

3	דוח הדירקטוריון
107	סקירת הנהלה
120	הצהרת המנכ"ל
121	הצהרת החשבונאי הראשי
122	סקירת המבקרים
123	תמצית דוחות כספיים
128	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

בישיבת הדירקטוריון, שהתקיימה ביום 30 בנובמבר 2008, אושרו הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של בנק דיסקונט לישראל בע"מ לתשעת ולשלושת החודשים הראשונים של השנה, שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008. הדוחות הכספיים ביניים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות לפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2007, פרט לאמור בביאור 1 ב' לתמצית הדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2008 נסקרו על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק. הסקירה האמורה היא בהיקף מצומצם, בהתאם לנהלים שנקבעו לצורך זה על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, ואינה מהווה ביקורת לפי תקני ביקורת מקובלים, ועל כן לא חיוו רואי החשבון המבקרים את דעתם עליהם.

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים

רווחיות

לתשעת החודשים שהסתיימו			
ביום 30 בספטמבר			
שינוי	2007	2008	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
3.3	3,150	3,254	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
14.4	362	414	הפרשה לחובות מסופקים
1.9	2,788	2,840	רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
(9.4)	1,946	1,764	הכנסות תפעוליות ואחרות
6.1	1,630	1,730	מזה: עמלות תפעוליות
4.5	3,652	3,816	הוצאות תפעוליות ואחרות
(27.2)	1,082	788	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
(39.9)	651	391	רווח מפעולות רגילות לאחר מסים
1	475	(4)	רווח (הפסד), נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים
(70.1)	1,224	366	רווח נקי
(51.1)	798	390	רווח נקי בניטרול רכיבים מסויימים*
-	1.25	0.37	הרווח הנקי (בש"ח) למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ.
-	19.9	5.3	תשואה נטו להון, ב-%
-	12.9	5.7	תשואה נטו להון, ב-%, בניטרול רכיבים מסויימים*

* לפרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו, ר' סעיף "התפתחות ההכנסות וההוצאות" להלן.

מאזן

שינוי באחוזים	31.12.07	30.9.07	30.9.08	
לעומת				
31.12.07	30.9.07	במיליוני ש"ח		
1.1	0.5	168,719	169,721	170,573
11.7	17.4	101,899	96,911	113,775
(19.9)	(26.0)	37,278	40,343	29,860
(2.8)	(2.0)	130,518	129,555	126,917
				אמצעים הוניים, לרבות
(4.1)	(3.6)	9,351	9,304	8,966
				זכויות בעלי מניות חיצוניים
(4.7)	(4.3)	9,204	9,168	8,772
				הון עצמי

יחסים פיננסיים

31.12.07	30.9.07	30.9.08	
באחוזים			
5.5	5.5	5.3	אמצעים הוניים ביחס לסך כל הנכסים
10.9	10.5	10.6	יחס הון לרכיבי סיכון
0.41	0.47	0.46	ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור
60.4	57.1	66.7	אשראי לציבור ביחס לסך כל הנכסים
78.1	74.8	89.6	אשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור
77.4	76.3	74.4	פקדונות הציבור ביחס לסך כל הנכסים
50.8	53.3	46.2	הכנסות תפעוליות ביחס להוצאות התפעוליות
74.5	71.7	76.0	הוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 ביוני 2008, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

31 בדצמבר 2006	31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
באחוזים			
17.8	17.6	17.5	סך כל הנכסים
15.5	16.0	16.3	אשראי לציבור
18.0	18.0	17.4	פקדונות הציבור
17.0	18.5	*27.0	רווח מפעולות מימון
18.9	25.2	19.5	הפרשה לחובות מסופקים
17.2	17.5	17.5	הכנסות תפעוליות
21.0	20.9	20.3	הוצאות תפעוליות

* הנתון למחצית זאת של שנת 2008 אינו נתון מייצג, שכן בתקופה זו דיווח בנק הפועלים על הפסד מפעולות מימון.

נתח שוק

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל, עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאוגרפי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "יתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס בין היתר על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים

מידע צופה פני עתיד

נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

רווח ורווחיות

החל מאמצע שנת 2008 פועל הבנק על רקע המשבר הפיננסי הבינלאומי, שאותותיו ניכרים במשק הישראלי, תוך שהוא נוקט בצעדים הנדרשים בנסיבות העניין.

ירידות השערים החדות בשוקי ההון ובעולם, וקריסתם של מוסדות פיננסיים בינלאומיים חייבו עריכת הפרשות לירידת ערך של ניירות ערך בתיק הנוסטרו ושל השקעות ריאליות של הקבוצה בהיקף כולל של כ-336 מיליון ש"ח. נוכח ההרעה במצב המשק, התבצעו החל מהרבעון השלישי של השנה סריקה, מיפוי ובדיקה של תיקי לקוחות, ואותרו לקוחות אשר עלולים להיות מושפעים לרעה מהמשבר הפוקד את שוקי ההון והכספים. בעקבות האמור חל ברבעון השלישי גידול בתיק האשראי הבעייתי, ובהפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

תיאור כללי של המשבר והשלכותיו מובא להלן, בפרקים "המשבר הכלכלי העולמי", "התפתחויות עסקיות במשק הישראלי" ו-"התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים אוקטובר - נובמבר 2008"; פרטים אודות תיק הנוסטרו של הבנק והתפתחויות שחלו בו, ובכלל זה פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה ובדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, מובאים בפרק "מגזר הניהול הפיננסי" ובביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים; פרטים אודות חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים מובאים בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם בסך של 366 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,224 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, אשר כלל רווח נטו ממכירת פעילות קופות הגמל וקה"ל בסך של 474 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 70.1%.

התשואה להון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 5.3%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 19.9% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 14.7% בכל שנת 2007.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-0.37 ש"ח, לעומת 1.25 ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

- א. עליה בשיעור של 3.3% ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
- ב. עליה בשיעור של 14.4% בהפרשה לחובות מסופקים.
- ג. ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 9.4%, שהושפעה מירידה ברווחים מהשקעות במניות בסך של 117 מיליון ש"ח, מירידה בשיעור של 68.2% בהכנסות אחרות, שקווצו בחלקן מעליה בעמלות תפעוליות, בשיעור של 6.1%.
- ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 4.5%, שהושפעה מעליה בשיעור של 2.0% במשכורות והוצאות נלוות, עליה בשיעור של 12.6% באחזקה ופחת בניינים וציוד ועליה בשיעור של 5.1% בהוצאות אחרות.
- ה. חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 26 מיליון ש"ח, לעומת 144 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 81.9%.
- ו. רווח, נטו, בתקופה המקבילה אשתקד, ממכירת פעילות קופות הגמל בסך של 401 מיליון ש"ח, וממכירת קה"ל בסך של 73 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכם בסך של 110 מיליון ש"ח, לעומת 392 מיליון ש"ח ברבעון

המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 71.9%.

התשואה להון העצמי ברבעון השלישי של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 4.8%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 18.9% ברבעון המקביל אשתקד.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה ברבעון השלישי של שנת 2008, בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד:

- ירידה בשיעור של 12.8% ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים.
- עליה בשיעור של 68.5% בהפרשה לחובות מסופקים.
- ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 0.8%, שהושפעה מירידה בשיעור של 31.0% בהכנסות אחרות, ירידה ברווחים מהשקעות במניות בסך של 56 מיליון ש"ח שקוזזו בחלקן מעליה בעמלות תפעוליות בסך של 64 מיליון ש"ח המהווה שיעור של 11.4%.
- עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בשיעור של 2.6%.
- חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2008 בהפסד בסך של 8 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 56 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- רווח, נטו, בתקופה המקבילה אשתקד, ממכירת קופות הגמל וקה"ל, בסך של 80 מיליון ש"ח.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, הסתכם הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 3,254 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 3.3%.

פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM) הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 1.83%, לעומת שיעור של 1.74% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ר' "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" בסקירת ההנהלה להלן.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

- גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-11.6%, מסך של 220,298 מיליון ש"ח לסך של 245,841 מיליון ש"ח, בעיקר בשל גידול בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר יצרו פער שלילי של כ-37 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן.
- גידול בתרומת ההון הפעיל, בכל מגזרי ההצמדה.
- קטיון במימון אחר, נטו, (כעולה מסקירת ההנהלה להלן) בסך של 270 מיליון ש"ח, בעיקר בשל הפרשי שער שליליים, נטו, שנרשמו בגין יתרות נכסים והתחייבויות כספיים בחברה מאוחדת בחו"ל, בשל הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה בסך של 172 מיליון ש"ח, בשל עליה של 51 מיליון ש"ח בהפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו, אשר קוזזו על ידי עליה בסך של 73 מיליון ש"ח ברווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה.
- פעולת חיסוי שהבנק מבצע במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפחות או ייסוף של שיערי החליפין, גרמה לעליה של 149 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת עליה של כ-8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה (פעולת החיסוי

החלה ברבעון השני של שנת 2007, לאחר שהבנק מיצה את יתרת ההפסדים לצרכי מס שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל).

הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ברבעון השלישי של שנת 2008, הסתכם בסך של 1,057 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,212 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 12.8%. **פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM)** הגיע ברבעון השלישי של שנת 2008 לשיעור של 1.91%, לעומת שיעור של 2.05% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ר' "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" בסקירת ההנהלה להלן. **הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ברבעון השלישי של שנת 2008**, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

- גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-2.6%, מסך של 240,938 מיליון ש"ח לסך של 247,127 מיליון ש"ח, בעיקר בשל גידול בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, בעיקר במגזר הצמוד למדד, אשר יצרו פער חיובי של כ-108 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן. בניטרול התאמות אלה, מרווח הריבית במגזר הצמוד למדד היה מגיע ל-0.48% ברבעון השלישי של שנת 2008, לעומת 1.01% בתקופה המקבילה אשתקד. זאת, לעומת תשואה בפועל של 3.91% ברבעון השלישי של שנת 2008 ושיעור של 1.76% בתקופה המקבילה אשתקד.
- קטון במימון אחר, נטו, (כעולה מסקירת ההנהלה להלן) בסך של 136 מיליון ש"ח, בעיקר בשל הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה בסך של 169 מיליון ש"ח, בשל עליה של 76 מיליון ש"ח בהפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו, אשר קוזזו על ידי עליה בסך של 37 מיליון ש"ח ברווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה.
- פעולת חיסוי שהבנק מבצע במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין, גרמה לירידה של כ-24 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון ברבעון השלישי של שנת 2008, לעומת עליה של כ-78 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה.

להלן יובאו נתונים על התפתחות הרווח המימוני, לפני הפרשה לחובות מסופקים, לפי מגזרי פעילות:

שינוי ב-%	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		שינוי ב-%	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2007	2008		2007	2008	
	מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
קמעונאי – מגזר משקי בית	909	978	9.0	321	350	
קמעונאי – מגזר עסקים קטנים	579	615	9.3	204	223	
מגזר בנקאות עסקית	712	741	2.0	254	259	
מגזר בנקאות מסחרית	538	500	(18.6)	177	144	
מגזר בנקאות פרטית	223	275	31.0	71	93	
מגזר פיננסי	189	145	(106.5)	185	(12)	
סך-הכל	3,150	3,254	(12.8)	1,212	1,057	

הפרשה לחובות מסופקים. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמה הפרשה לחובות מסופקים בסך של 414 מיליון ש"ח, לעומת 362 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 14.4%.

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר			לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר			
שינוי	2007	2008	שינוי	2007	2008	
%-ב	מיליוני ש"ח		%-ב	מיליוני ש"ח		
28.2	478	613	71.5	137	235	הפרשה ספציפית במהלך התקופה
	(113)	(184)		(27)	(48)	הקטנת ההפרשה הספציפית וגביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
17.5	365	429	70.0	110	187	שינוי בהפרשה הספציפית
	(3)	(15)		(2)	(5)	שינוי בהפרשה הנוספת
14.4	362	414	68.5	108	182	סכום שנוקף לדוח רווח והפסד

שיעורה השנתי של ההפרשה הכוללת לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ל-0.46%, לעומת 0.47% בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרת ההפרשה לחובות מסופקים, הכוללת הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת, לא כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה בתום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לסך של 5,781 מיליון ש"ח ומהווה 4.84% מהאשראי לציבור, לעומת יתרת הפרשה בסך של 5,751 מיליון ש"ח, שהיוותה 5.60% מהאשראי לציבור, בתום התקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה הספציפית נטו הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 429 מיליון ש"ח, לעומת סך של 365 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של כ-17.5%.

ההפרשה הספציפית נערכה בצורה שמרנית, לפי הערכת ההנהלה לגבי ההפסדים הצפויים בתיק האשראי, על בסיס בדיקה ומעקב של מצב החייבים ופעילותם העסקית, הערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי, ובהתייחס למצב הבטחונות.

שיעורה השנתי של ההפרשה הספציפית ביחס לאשראי לציבור היה 0.48% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 0.47% בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים בדבר מרכיבי ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים, ר' ביאור 3 לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן ההתפתחות הרבעונית של ההפרשה לחובות מסופקים (במיליוני ש"ח):

2007			2008			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
93	162	110	94	122	120	187
3	(4)	(2)	(9)	*(29)	19	(5)
96	158	108	85	93	139	182
סך-הכל						
שיעור ההפרשה הספציפית מהאשראי לציבור:						
0.39%	0.64%	0.43%	0.34%	0.44%	0.43%	0.62%
0.56%	0.93%	0.58%	0.46%	0.65%	0.56%	0.88%
מאזני**						
חוץ מאזני**						

* מזה - סך של 13 מיליון ש"ח נובע מהפרשי שער שליליים שנרשמו בגין ההפרשה הכללית בחברה מאוחדת בחו"ל.
** על בסיס שנתי.

עיקר ההוצאה בגין הפרשה הספציפית לחובות מסופקים במאוחד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, מתייחסת לענפים הבאים: ענף הבינוי והנדל"ן 22.6% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 26.6% בתקופה המקבילה אשתקד; ענף בתי המלון 6.5% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 6.3% בתקופה המקבילה אשתקד; ענף המסחר 8.4% בתשעת החודשים של שנת 2008, לעומת 11.2% בתקופה המקבילה אשתקד; ענפי התעשייה השונים 15.4% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 17.8% בתקופה המקבילה אשתקד; ענף שירותים עסקיים אחרים 11.2% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 2.5% בתקופה המקבילה אשתקד; ענף אנשים פרטיים 22.8% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 25.2% בתקופה המקבילה אשתקד ובגין פעילות לווים בחו"ל 10.5% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 5.5% בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכמה ההפרשה לחובות מסופקים בסך של 182 מיליון ש"ח, לעומת 139 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2008, עליה בשיעור של 30.9%, ולעומת 108 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 68.5%.

ההפרשה הספציפית הסתכמה ברבעון השלישי של שנת 2008 בסך של 187 מיליון ש"ח, לעומת 110 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 70.0%.

הרווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך

של 2,840 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,788 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 1.9%. **ההכנסות התפעוליות והאחרות** הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 1,764 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,946 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 9.4%. ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכמו ההכנסות התפעוליות והאחרות בסך של 617 מיליון ש"ח, לעומת 622 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 0.8%.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמו בסך של 271 מיליון ש"ח, לעומת 400 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 32.2%.

בכלל זה: נוכח מכירת פעילות קופות הגמל, לא נרשמו הכנסות מדמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת הכנסות בסך של 104 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. (לפרטים בדבר מכירת פעילות קופות הגמל, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 309-308).

ההכנסות מדמי הפצה שנגבו ממנהלי קרנות נאמנות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 34 מיליון ש"ח, לעומת 40 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת מירידה בשווי השוק של קרנות הנאמנות ומשינוי בתמהיל הקרנות המוחזקות על ידי הלקוחות ומעבר לקרנות כספיות אשר דמי ההפצה בגינן נמוכים יותר.

העמלות התפעוליות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 1,730 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,630 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 6.1%. (לפרטים בדבר חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות, שיישומה החל ביום 1 ביולי 2008, ר' ביאור 13 לתמצית הדוחות הכספיים).

הרווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בהפסד בסך של 43 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 74 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 נובע, בעיקר, מהפרשה לירידת ערך בסך של 67 מיליון ש"ח בגין קרן של קרנות גידור (לפרטים נוספים ר' להלן: "מגזר הניהול הפיננסי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים"), והוא קוזז בחלקו בדיבידנד בסך של כ-17 מיליון ש"ח שקיבלו הבנק ובנק מרכזית דיסקונט מחברה שמניות שלה שימשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסוים, לעומת דיבידנד בסך של 52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. (לפרטים בדבר הוראה של המפקח על הבנקים לסווג את יתרת החוב של הלוואה האמור כ"נייר ערך" במסגרת "התיק הזמין למכירה", ר' ביאור 3 ג' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 285, וביאור 2 ב' לתמצית הדוחות הכספיים).

ההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 77 מיליון ש"ח, לעומת סך

של 242 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 68.2%, בעיקר עקב ירידה בהכנסות מקופות גמל, כמפורט לעיל ועקב העובדה שבתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לא נרשמו רווחי הקופה לפיצויים במסגרת ההכנסות האחרות, בעוד שבתקופה המקבילה אשתקד נרשם סך של 64 מיליון ש"ח.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 3,816 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,652 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 4.5%. ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 1,292 מיליון ש"ח, לעומת 1,259 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עליה בשיעור של 2.6%.

הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 2,241 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,196 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 2.0%. העליה בהוצאות השכר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, הושפעה בעיקר מגידול בהוצאות הפיצויים, שנבע, בעיקר, מהפסד שנרשם בקופת הפיצויים של הבנק ושל חברה מאוחדת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת רווח בתקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 נרשם הפסד נטו מקופות הפיצויים בסך של 43 מיליון ש"ח, הפסד שהגדיל את הוצאת הפיצויים שנרשמה.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007 נרשמו בקופות הפיצויים רווחים בסך של 149 מיליון ש"ח, ששימשו לכיסוי הגידול בהתחייבות לפיצויים בגין שנים קודמות בסך של 84 מיליון ש"ח, שנבע מהסכם השכר לשנת 2007, ועודף הרווחים נרשם להכנסות אחרות, כאמור לעיל.

ההוצאות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, כוללות את מלוא הגידול בהתחייבות בגין הפרשות נלוות לשכר, בסך של 116 מיליון ש"ח, בגין הפרשה להסכם השכר בבנק ובחברה מאוחדת לשנת 2008, לעומת 112 מיליון ש"ח שנכללו בתקופה המקבילה אשתקד, בגין הפרשה להסכם השכר בבנק ובחברה מאוחדת לשנת 2007. הוצאות משכורות והוצאות נלוות, בניטרול השפעת הפסדים/רווחים בקופת הפיצויים והשפעת רבע מהסכם השכר על ההפרשות לפיצויים, חופשה ומענק יובל, הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 2,169 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,245 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 3.4%, שהושפעה מהתאמת ההפרשה למענקים לשיעור התשואה להון הצפוי בשנת 2008.

תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת (2007). בחודש מרס 2008 אישר הדירקטוריון תוכנית לעידוד פרישה מוקדמת של עובדים. (לפרטים נוספים אודות התוכנית, ר' בדוח השנתי לשנת 2007, עמ' 174). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 נכללה הפרשה בסך של 50 מיליון ש"ח בגין התוכנית האמורה. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 פרשו מהבנק 62 עובדים, מהם 15 עובדים במסגרת עידוד פרישה מוקדמת, על פי התוכנית האמורה.

ברבעון האחרון של שנת 2008 פרשו וצפויים לפרוש 18 עובדים, מהם 16 במסגרת עידוד פרישה מוקדמת.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 671 מיליון ש"ח, לעומת סך של 596 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 12.6%, בעיקר עקב גידול בהוצאות פחת בבנק, אשר נבע מהפחתה של עלויות תוכנה לשימוש עצמי שהושלם פיתוחה.

הוצאות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 904 מיליון ש"ח, לעומת סך של 860 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 5.1%.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 46.2%, לעומת שיעור של 53.3% בתקופה המקבילה אשתקד, ולעומת שיעור של 50.8% בשנת 2007 כולה.

שיעור הכיסוי של ההוצאות התפעוליות והאחרות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות, בניטרול

רכיבים מסוימים, כמפורט להלן, היה מגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 46.7%, לעומת שיעור של 54.5% בתקופה המקבילה אשתקד, ולעומת שיעור של 52.2% בשנת 2007 כולה.

סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לשיעור של 76.0% לעומת שיעור של 71.7% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007.

סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות, בניטרול רכיבים מסוימים כמפורט להלן, עלה משיעור של 70.1% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007, לשיעור של 75.2% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008.

הרווח מפעולות רגילות לפני מסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 788 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,082 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 27.2%.

ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכם הרווח מפעולות רגילות לפני מסים בסך של 200 מיליון ש"ח, לעומת 467 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 57.2%.

ההפרשה למסים הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 397 מיליון ש"ח, לעומת סך של 431 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למסים ביחס לרווח מפעולות רגילות הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ל-50.4%, לעומת 39.8% בתקופה המקבילה אשתקד. העליה בשיעור המס האפקטיבי נובעת בעיקרה מפעולות חיסוי שהבנק מבצע, כמפורט לעיל, והיא קוזזה במלואה כנגד הרווח מפעולות מימון. הוצאות המס הושפעו גם מביטול חוק התיאומים (ר' ביאור 15 א' לתמצית הדוחות הכספיים) ומביטול ההפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי כאל, לאור החלטת דירקטוריון כאל לא לחלק דיבידנדים שיגרמו לירידת יחס ההון מתחת ל-15.5% (ר' "חברות מוחזקות עיקריות" להלן וביאור 15 ב' לתמצית הדוחות הכספיים).

הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 391 מיליון ש"ח, לעומת סך של 651 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 39.9%.

ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכם הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים בסך של 135 מיליון ש"ח, לעומת 272 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 50.4%.

חלקו של הבנק ברווחים נטו מפעולות רגילות של חברות כלולות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בסך של 26 מיליון ש"ח, לעומת סך של 144 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 81.9%. מרבית הירידה נבעה מיירידה בחלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי.

הרווח הנקי מפעולות רגילות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 370 מיליון ש"ח, לעומת סך של 749 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 50.6%.

ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכם הרווח הנקי מפעולות רגילות בסך של 110 מיליון ש"ח, לעומת 312 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 64.7%.

ההפסד נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 4 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 475 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מזה סך של 401 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת פעילות קופות הגמל וסך של 73 מיליון ש"ח רווח, נטו, ממכירת קה"ל.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לפני הפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 14.3%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 20.3% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 16.4% בשנת 2007 כולה.

שיעור הרווח מפעולות רגילות לאחר הפרשה למסים ביחס להון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הגיע לשיעור של 7.0% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 12.1% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 9.6% בשנת 2007 כולה.

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם בסך של 366 מיליון ש"ח, לעומת 1,224 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 70.1%.

הרווח הנקי בניטרול רכיבים מסויימים - הוצאות בגין עידוד פרישה מוקדמת (סך של 5 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007), השפעת רבע מההפרשה בגין הסכם שכר על גידול ההתחייבות בגין הפרשות נלוות לשכר (19 מיליון ש"ח, לעומת 17 מיליון ש"ח), עלות ביצוע שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק (6 מיליון ש"ח, לעומת 26 מיליון ש"ח), רווח ממכירת פעילות קופות הגמל (סך של 401 מיליון ש"ח, שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד) ורווח ממכירת קה"ל (סך של 73 מיליון ש"ח, שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד) - היה מסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 390 מיליון ש"ח, לעומת 798 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 51.1%.

התשואה להון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 5.3% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 19.9% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 14.7% בכל שנת 2007.

התשואה להון העצמי בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, הייתה מגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 5.7%, לעומת שיעור של 12.9% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 10.7% בכל שנת 2007.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-0.37 ש"ח, לעומת 1.25 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.ב. בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, היה מסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-0.40 ש"ח, לעומת 0.81 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2008 הסתכם בסך של 110 מיליון ש"ח, לעומת 392 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 71.9%.

הרווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2008 בניטרול רכיבים מסויימים, כמפורט לעיל, הסתכם בסך של 91 מיליון ש"ח, לעומת 306 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של 70.3%.

התשואה להון העצמי ברבעון השלישי של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 4.8%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 18.9% ברבעון המקביל אשתקד.

התשואה להון העצמי ברבעון השלישי של שנת 2008 בניטרול רכיבים מסויימים, שצוינו לעיל, הגיעה לשיעור של 4.0%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 14.6% ברבעון המקביל אשתקד.

סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם בסך של 170,573 מיליון ש"ח, לעומת סך של 168,719 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 1.1%.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שיעור השינוי ב-%	31 בדצמבר 2007	30 בספטמבר 2008	
	במיליוני ש"ח		
			נכסים
(22.8)	19,850	15,325	מזומנים ופקדונות בבנקים
(19.9)	37,278	29,860	ניירות ערך
11.7	101,899	113,775	אשראי לציבור
			התחייבויות
(2.8)	130,518	126,917	פקדונות הציבור
(6.7)	5,072	4,733	פקדונות מבנקים
38.7	5,895	8,175	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו
28.3	7,437	9,538	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(4.7)	9,204	8,772	הון עצמי

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם בסך 113,775 מיליון ש"ח לעומת סך של 101,899 ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 11.7%.

להלן נתונים על הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

שיעור השינוי % -1	31 בדצמבר 2007		30 בספטמבר 2008		
	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	
15.8	47.2	48,074	48.9	55,664	מטבע ישראלי לא צמוד
14.6	18.3	18,642	18.8	21,373	מטבע ישראלי צמוד מדד
					מטבע חוץ ומטבע ישראלי
4.4	34.5	35,183	32.3	36,738	צמוד למטבע חוץ
11.7	100.0	101,899	100.0	113,775	סך-הכל

האשראי במגזר מטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלה בשיעור של 4.4% לעומת 31 בדצמבר 2007. במונחים דולריים גדל האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 1,591 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2007, עליה של 17.4%.

להלן נתונים על סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין חובות בעייתיים בניכוי ההפרשה לחובות מסופקים⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2007	30 ספטמבר 2007	30 ביוני 2008	30 ספטמבר 2008	
2,230	2,429	1,943	1,852	שאינם נושאים הכנסה
278	232	147	233	שאורגנו מחדש ⁽²⁾
33	90	43	35	מיועדים לארגון מחדש ⁽³⁾
387	427	363	403	בפיגור זמני
3,520	3,493	3,432	4,292	בהשגחה מיוחדת ⁽⁴⁾
6,448	6,671	5,928	6,815	סך-הכל אשראי מאזני ללווים בעייתיים
*1,034	*968	*799	987	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ⁽⁵⁾
1	1	1	21	איגרות חוב של לווים בעייתיים
				נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של לווים בעייתיים
22	2	27	69	
7,505	7,642	6,755	7,892	סך-הכל סיכון אשראי כולל בגין חובות בעייתיים

* סוג מחדש.

הערות:

- (1) לא כולל חובות בעייתיים שבגינם קיימים בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- (2) אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- (3) אשראי ללווים אשר לגביו קיימת החלטה של הנהלת התאגיד הבנקאי על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- (4) מזה: חובות בסך של 772 מיליון ש"ח שנכללו לאחר שנערכה בגינם הפרשה ספציפית ואשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך 177 מיליון ש"ח (30.6.08: 823 מיליון ש"ח ו-182 מיליון ש"ח בהתאמה, 30.9.07: 876 מיליון ש"ח ו-195 מיליון ש"ח בהתאמה, 31.12.07: 893 מיליון ש"ח ו-188 מיליון ש"ח בהתאמה). כולל ארגון מחדש בגין שנים קודמות ללא ויתור על הכנסה.
- (5) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

ברבעון השלישי של שנת 2008, לאחר תקופה ארוכה של ירידה עקבית בהיקף הכולל של תיק האשראי הבעייתי בבנק, עלה התיק בסך של 1,137 מיליון ש"ח, עליה בשיעור חד של 16.8% לעומת 30 ביוני 2008. עיקר העליה נובע מסיווגים של חובות כחובות בהשגחה מיוחדת.

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוהג הבנק, באופן שוטף, לבחון ולהעריך את חשיפת הלקוחות לשינויים בתנאי השוק והסביבה העסקית. בעקבות סריקה, מיפוי ובחינה של תיקי הלקוחות, שהתבצעו החל מהרבעון השלישי של שנת 2008, נמצאו לוויים אשר עלולים להיות מושפעים לרעה מהמשבר הפוקד את שוקי ההון והכספים והוחלט לסווגם בהשגחה מיוחדת. מדובר בהיקף מצומצם של לוויים.

הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה-SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו. לפרטים נוספים אודות ההוראה והשינויים העיקריים שנכללו בה ביחס להוראות הקיימות, ר' ביאור 1 ג' לתמצית הדוחות הכספיים.

ההוראה תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. בעת יישום ההוראה לראשונה יידרשו התאגידים הבנקאיים למחוק חשבונאית את יתרות החובות הבעייתיים, העומדים באמות המידה שנקבעו בהוראה למחיקה חשבונאית, לבטל את כל הכנסות הריבית שייצברו עד ליום 1 בינואר 2010 ולא ייגבו בפועל עד אותו מועד, בגין חובות פגומים שהוגדרו בהוראה, וליצור הפרשות בהתאם לנדרש בהוראה.

ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 בהתאם לדרישות ההוראה יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההוראה מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן, הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמה, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות.

לאור האמור לעיל לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה בדוחות לשנת 2010 ואילך על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי. הבנק נערך ליישום ההוראה במסגרת פרויקט שמתנהל באחריות החטיבה העסקית של הבנק. צוות הפרויקט כולל, בין היתר, נציגים של חלק מחברות הבת.

במסגרת הפרויקט רועננה פעילותם של צוותי העבודה שהוקמו בשעתו במספר תחומים (מתודולוגיה בפן ההפרשה הקבוצתי, מתודולוגיה בפן ההפרשה הפרטני, דיווח כספי, תפעול, נהלים והדרכה), תוך תיאום והתממשקות מול העבודה בתחומים החופפים בחלקם, אשר מתבצעת כבר בבנק בכל הקשור לבאזל II ודירוג אשראי.

במסגרת ההיערכות עד כה בוצע סקר פערים, נותחו הנתונים שנאספו ונבנתה תוכנית עבודה ראשונית ליישום הפרויקט, אשר כוללת אפיון מפורט של השינויים הנדרשים במערכות המידע השונות בבנק, גירת נתונים נדרשים לבניית תשתית נתונים לחישוב הפרשה קבוצתית ופרטנית, פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית,

פיתוח מערכת, בסיסי נתונים וממשק משתמש לצורך הזנת תחזית תזרימי מזומנים וריבית להיוון, פיתוח מערכי דוחות תומכי החלטה בתהליך ההפרשה הפרטנית, ביצוע שינויים בתהליכי עבודה ארגונים על בסיס מסמך אפיון הדרישות, ניהול פרויקט טלי שוטף ועוד. הבנק נעזר בביצוע הפרויקט בשירותיהן של חברות חיצוניות. לא ניתן להעריך בשלב זה את עלות ההיערכות ליישום ההוראה והטמעתה בבנק ובחברות הקבוצה.

יצוין כי נוכח ריבוי המשימות שהוטלו על המערכת הבנקאית במקביל להיערכות ליישום ההוראה האמורה, שהבולטת בהן היא ההיערכות ליישום פרויקט באזל II, ולמרות המשאבים והמאמצים הרבים המוקדשים לנושא, מתעורר חשש שלא יעלה בידי הבנק להשלים את ההיערכות ליישום ההוראה במועד שנקבע. הודעה על כך נמסרה לפיקוח על הבנקים.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות:

שיעור השינוי ב-%	ליום 31 בדצמבר 2007		ליום 30 בספטמבר 2008		
	מסך % האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	מסך % האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	
14.5	24.6	25,113	25.2	28,742	קמעונאי – מגזר משקי בית
14.0	12.0	12,245	12.3	13,954	קמעונאי – מגזר עסקים קטנים
12.8	39.2	39,925	39.6	45,021	מגזר בנקאות עסקית
2.8	22.0	22,360	20.2	22,993	מגזר בנקאות מסחרית
35.9	2.2	2,256	2.7	3,065	מגזר בנקאות פרטית
11.7	100.0	101,899	100.0	113,775	סך-הכל

האשראי לממשלות הסתכם ב-1,496 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2008, לעומת סך של 374 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 300%.

היתרה ליום 30 בספטמבר 2008 כוללת הפקדה של 1,438 מיליון ש"ח בפקדון החשב הכללי, במסגרת זכיית הבנק במכרז עובדי הוראה ובמכרז עובדי המדינה. היתרה ליום 31 בדצמבר 2007 כוללת הפקדה של 362 מיליון ש"ח בפקדון החשב הכללי, במסגרת זכיית הבנק במכרז עובדי הוראה. (ר' "בנקאות קמעונאית – מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" להלן).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכמו בסך של 15,325 מיליון ש"ח, לעומת סך של 19,850 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 22.8%.

ניירות ערך ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכמו בסך של 29,860 מיליון ש"ח, לעומת סך של 37,278 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 19.9%.

להלן נתונים על הרכב ניירות ערך לפי בסיסי הצמדה:

שיעור השינוי ב-%	31 בדצמבר 2007		30 בספטמבר 2008		
	מסך % ניירות הערך	במיליוני ש"ח	מסך % ניירות ערך	במיליוני ש"ח	
(36.0)	36.4	13,580	29.1	8,694	מטבע ישראלי לא צמוד
12.1	7.2	2,685	10.1	3,011	מטבע ישראלי צמוד מדד
(13.0)	51.6	19,240	56.0	16,734	מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ
(19.9)	4.8	1,773	4.8	1,421	פריטים שאינם כספיים
(19.9)	100.0	37,278	100.0	29,860	סך-הכל

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 13.0% לעומת 31 בדצמבר 2007. במונחים דולריים ירדו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 111 מיליון דולר, ירידה של 2.2% לעומת 31 בדצמבר 2007.

סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, ירדו בשיעור של 14.3% לעומת 31 בדצמבר 2007.

לפרטים נוספים בדבר תיק הנוסטרו של הבנק וההתפתחויות שחלו בו, ובכלל זה פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה ובדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ר' להלן "מגזר הניהול הפיננסי" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" וביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2008, הסתכמו בסך של 126,917 מיליון ש"ח, לעומת סך של 130,518 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 2.8%.

להלן נתונים על הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה:

31 בדצמבר 2007			30 בספטמבר 2008		
שיעור	מסך %	במיליוני	מסך %	במיליוני	
השינוי	פקדונות	ש"ח	פקדונות	ש"ח	
%-ב	הציבור		הציבור		
7.7	42.2	55,066	46.7	59,318	מטבע ישראלי לא צמוד
0.6	8.9	11,578	9.2	11,652	מטבע ישראלי צמוד מדד
					מטבע חוץ ומטבע ישראלי
(12.4)	48.9	63,874	44.1	55,947	צמוד למטבע חוץ
(2.8)	100.0	130,518	100.0	126,917	סך-הכל

פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירדו בשיעור של 12.4% לעומת 31 בדצמבר 2007. במונחים דולריים ירדו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 254 מיליון דולר, ירידה של 1.5% לעומת 31 בדצמבר 2007.

סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 2.6% לעומת 31 בדצמבר 2007.

התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

ליום 31 בדצמבר 2007			ליום 30 בספטמבר 2008		
שיעור	מסך %	במיליוני	מסך %	במיליוני	
השינוי	פקדונות	ש"ח	פקדונות	ש"ח	
%-ב	הציבור		הציבור		
0.3	40.7	53,151	42.0	53,328	קמעונאי - מגזר משקי בית
6.8	8.1	10,511	8.8	11,229	קמעונאי - מגזר עסקים קטנים
15.3	12.5	16,342	14.8	18,840	מגזר בנקאות עסקית
(33.1)	9.6	12,572	6.7	8,407	מגזר בנקאות מסחרית
(7.5)	29.1	37,942	27.7	35,113	מגזר בנקאות פרטית
(2.8)	100.0	130,518	100.0	126,917	סך-הכל

סך כל האשראי לציבור ביחס לפקדונות הציבור היווה ליום 30 בספטמבר 2008 כ-89.6%, לעומת 78.1% בסוף השנה הקודמת.

מנתונים שפרסמה הבורסה לניירות ערך, בחודשים ינואר עד אוקטובר 2008 הונפקו כ-36 תעודות סל חדשות שמתוכן 22 תעודות סל על מדדי האג"ח ו-14 תעודות סל על מדדי המניות. מספרן הכולל של תעודות הסל עמד על כ-271. ראוי לציין שמרבית הגידול בשוק תעודות הסל חל המחצית הראשונה של שנת 2008.

כמפורט בדוח השנתי לשנת 2007 (עמוד 35-33), עם סיומו של פרויקט אופק, אשר נועד לחדש את תשתית המחשוב המרכזית של הבנק, תוך החלפת מערכות ההפעלה של Unisys במערכות הפעלה של IBM, הסבת נתונים ותוכנות מחשב ממחשבי Unisys למחשב IBM וכן החלפת מרבית התוכנות בהן משתמש הבנק על מנת שיתאימו למערכות IBM, נותרו מספר מערכות שהמשיכו לפעול בסביבת Unisys והדבר חייב את המשך הפעילות של מחשב Unisys, לצד מחשבי IBM.

אחד הפרויקטים העיקריים שמבוצעים במהלך שנת 2008, ואשר צפויים להימשך גם במחצית הראשונה של שנת 2009, הינו השלמת המהלך של העברת המערכות העיקריות למחשבי IBM, ובכלל זה מערכת אשראי ומערכת ניירות ערך. השלמת ההסבה של כל המערכות שעדיין מופעלות על מחשב Unisys מתוכננת לאמצע שנת 2009, כך שבחודש ספטמבר 2009 ניתן יהיה להפסיק את העבודה עם מחשב Unisys.

להערכת הבנק, הדממת מחשב Unisys תחסוך עלויות של רשיונות ההפעלה של המחשב, תחזוקת המחשב וכן צמצום במצבת כוח האדם באגפים הרלבנטיים.

האמור לעיל הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על תוכניות העבודה הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות ועל נתונים קיימים אודות צרכי הפיתוח ותיעדופם. שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיטות קימות, ולוח הזמנים ליישומם, צרכים עסקיים דחופים ושינויים אחרים שעשויים להשפיע על היקף ותיעדוף המשימות שעל הבנק לבצע תחת מגבלת מקורות נתונה, עשויים להביא לשינוי בהיערכות או ביכולת להוציא לפועל את תוכניות הבנק הקיימות למועד פרסום הדוחות.

מערכות מידע ומחשוב

האמצעים ההוניים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, הסתכמו בסך של 8,966 מיליון ש"ח, לעומת סך של 9,351 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 4.1%.

ההון העצמי ליום 30 בספטמבר 2008, הסתכם בסך של 8,772 מיליון ש"ח, לעומת סך של 9,204 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, ירידה בשיעור של 4.7%.

השינוי בהון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הושפע, בין היתר, מהרווח בתקופה, מדיבידנד מוצע בסך של 250 מיליון ש"ח ומירידה בסך של 514 מיליון ש"ח במרכיב של התאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי השפעת המס.

יחס ההון העצמי, לרבות זכויות בעלי מניות חיצוניים, לסך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008, הגיע לשיעור של 5.3%, לעומת 5.5% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון ליום 30 בספטמבר 2008, הגיע לשיעור של 7.7%, לעומת שיעור של 8.1% בסוף השנה הקודמת.

יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון, דהיינו היחס כאמור בניטרול הון ראשוני מורכב (ר' להלן) הגיע ביום 30 בספטמבר 2008 לשיעור של 6.8%, לעומת 7.3% ביום 31 בדצמבר 2007.

יצוין כי דירקטוריון הבנק החליט, בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לאמץ מדיניות הלימות הון אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת.

יחס ההון לרכיבי סיכון, כפי שהוגדרו בהנחיות המפקח על הבנקים, ליום 30 בספטמבר 2008, הגיע לשיעור של

האמצעים ההוניים מרכיבי ההון

10.6%, לעומת שיעור של 10.9% ביום 31 בדצמבר 2007.

הון ראשוני מורכב הינו שטרי הון המוכרים כחלק מההון הראשוני (ר' ביאור 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 327-329). ההון הראשוני המורכב של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם בסך של 1,230 מיליון ש"ח, לעומת סך של 1,044 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007. היקף ההון הראשוני המורכב מוגבל ל-15% מההון הראשוני הכולל (סך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב). ליום 30 בספטמבר 2008, היווה ההון הראשוני המורכב 12.04% מההון הראשוני הכולל (31.12.2007: 10.49%). בסוף חודש ספטמבר 2008 הנפיק הבנק הון ראשוני מורכב בדרך של הרחבת הסדרה הקיימת של שטרי הון (סדרה א'), במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007), בהיקף כולל של 135 מיליון ש"ח. (לפרטים נוספים ר' ביאור 18 לתמצית הדוחות הכספיים). יתרת ההון הראשוני המורכב אותה נותר לבנק לגייס עד למיצי המגבלה היתה ביום 30 בספטמבר 2008 כ-356 מיליון ש"ח, לעומת כ-528 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת.

הון משני. ההון המשני של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-5,363 מיליון ש"ח, והוא כולל סך של 254 מיליון ש"ח בגין הפרשה כללית לחובות מסופקים. היקף כתבי התחייבות הנדחים מוגבל ל-50% מההון הראשוני שלא הוקצה כנגד סיכונים שוק. ליום 30 בספטמבר 2008 עמד היחס האמור על שיעור של 50% (31.12.2007: 45.84%). בחודש מרס 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כתבי התחייבות נדחים בהיקף כולל של כ-1,021 מיליון ש"ח (ר' להלן). בחודש ספטמבר 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כתבי התחייבות נדחים בהיקף כולל של כ-946 מיליון ש"ח. נוכח המגבלה האמורה, כתבי התחייבות בסך של 1,293 מיליון ש"ח לא נכללו בהון המשני של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008.

מדיניות בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 24 במרס 2008 החליט הדירקטוריון לקבוע כמדיניות כי הבנק יפעל לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2009 לא יפחת מ-12%. במסגרת המדיניות האמורה נקבע יעד ביניים ולפיו יפעל הבנק לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון בסוף שנת 2008 יהיה בשיעור של 11.5%-11.25%.

המדיניות האמורה, לפיה יפעל הבנק להרחבת שולי הביטחון של יחס הלימות ההון, מעבר ליחס ההון המזערי הקבוע כיום ברגולציה, נקבעה כחלק מההיערכות הכללית ליישום כללי באזל II ובהתחשב ברגישות הון הבנק לשינויים בשער החליפין.

יצוין כי לאור השינויים בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק, על רקע המשבר הפיננסי הבינלאומי, והשפעתם על רווחיות הבנק מזה ועל אפשרויות הגיוס בשוק ההון מזה, נראה כי לא יעלה בידי הבנק לעמוד ביעד הביניים שנקבע לשנת 2008.

הנפקת כתבי התחייבות נדחים

פרסום תשקיף מדף (2008). ביום 27 בפברואר 2008 פרסמה דיסקונט מנפיקים תשקיף מדף להנפקה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ז' עד יח') והנפקה בדרך של הרחבת סדרה של עד 2 מיליארד ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (לכל אחת מהסדרות ב', ד' ו-ה').

בתחילת חודש מרס 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 665 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה ז') ו-356 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 5 במרס 2008.

בתחילת חודש ספטמבר 2008 הנפיקה דיסקונט מנפיקים כ-411 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ז') וכ-495 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ח'), בהתאם לדוח הצעת מדף מיום 9 בספטמבר 2008.

ביום 27 בפברואר 2008 הודיעה דיסקונט מנפיקים, בהמשך לפרסום תשקיף המדף האמור, כי בהתאם להחלטת דירקטוריון דיסקונט מנפיקים, עם פרסום תשקיף המדף האמור, דיסקונט מנפיקים לא תנפיק כתבי התחייבות נדחים על פי תשקיף המדף מיום 28 בספטמבר 2006.

גיוס כתבי התחייבות בשנת 2008. במהלך שנת 2008 כולה ייגרעו מההון המשני של הבנק המשמש בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון כתבי התחייבות שהונפקו בעבר בהיקף של כ-520 מיליון ש"ח. כאמור, בחודש מרס 2008 גייס הבנק כתבי התחייבות בסך של 1,021 מיליון ש"ח, ובחודש ספטמבר 2008 גייס הבנק כתבי התחייבות בסך של כ-946 מיליון ש"ח.

דירוג התחייבויות הבנק

Standard & Poors, Ma'alot (לשעבר "מעלות" - החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ"; להלן: "מעלות") קבעה בעבר דירוג של "AA" לפקדונות שהופקדו בבנק ולכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ.

ביום 26 ביוני 2008, בעקבות בחינה מחדש של מתודולוגית הדירוג של כתבי התחייבות נדחים, שהונפקו על ידי המערכת הבנקאית ודורגו על ידי מעלות, והתאמתה למתודולוגית הדירוג הבינלאומית של S&P, הודיעה מעלות על הורדת הדירוג של כל כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנקים, ברמת דירוג אחת נמוכה מרמת הדירוג שנקבעה לבנק שהנפיק אותם. בהתאם, נקבע דירוג "AA-" לכתבי התחייבות שהנפיק הבנק, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ. דירוג הפקדונות שהופקדו בבנק נותר "AA".

מידרג בע"מ (להלן: "מידרג") קבעה דירוג של "Aa2" לפקדונות שהופקדו בבנק ולכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק, ישירות ובאמצעות דיסקונט מנפיקים בע"מ.

ביום 6 באוקטובר 2008 הודיעה מידרג על העברת כתבי התחייבות של הבנקים המדורגים על ידה, ובכלל זה הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות, לרשימת מעקב ("Watch list"), נוכח אפשרות להורדת דירוג. זאת, בעקבות העליה ברמת אי הודאות בשווקים הפיננסיים ורמת הסיכון בסביבה העסקית בה פועלת המערכת המקומית.

סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P דירגה בעבר את הבנק, על סמך מידע גלוי, בדירוג "BBB" לטווח ארוך במטבע מקומי. בחודש פברואר 2008 הודיעה S&P על קביעת דירוג לבנק: "A-2" לטווח הקצר ו-"BBB" לטווח הארוך. בנוסף קבעה S&P תחזית "stable" (יציב) לבנק דיסקונט. הדירוג האמור נקבע לאחר ש-S&P קיימה בבנק תהליך דירוג. סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's דירגה את הבנק, על סמך מידע גלוי, בדירוג "A2" לגבי פקדונות לטווח ארוך, ו-"P1" לגבי פקדונות לטווח קצר. כמו כן דירגה Moody's את הבנק בדירוג "C-" בפרמטר החוסן הפיננסי. ביום 22 באפריל 2008 העלתה Moody's את דירוג הפקדונות של הבנק לטווח ארוך ל-A-1, בעקבות העלאת דירוג המדינה.

מעלות קבעה דירוג של "A" לשטרי ההון הנדחים (סדרה א'), המהווים הון ראשוני מורכב. מידרג קבעה דירוג "A1" לשטרי ההון הנדחים האמורים. מעלות ומידרג הדגישו כי דירוג זה התבסס, בין היתר, על החלטת דירקטוריון הבנק, שנתקבלה בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לפיה אימץ מדיניות הלימות הון אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת. מידרג הוסיפה והדגישה כי הדירוג שנקבע נסמך על יחס הלימות ההון הכולל אשר מציג הבנק.

מעלות קבעה בעבר דירוג של "AA-" לכתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה א'), שהנפיק בנק מרכנתיל דיסקונט. ביום 26 ביוני 2008, הודיעה מעלות, בעקבות הבחינה מחדש כאמור לעיל, על הורדת דירוג כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט לדירוג של "A+".

מידרג קבעה דירוג של "Aa2" לכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק בנק דיסקונט למשכנתאות. מידרג קבעה בחודש ספטמבר 2008 דירוג של "Aa2" לפקדונות בבנק דיסקונט למשכנתאות לזמן ארוך ולכתבי ההתחייבות הנדחים הסחירים שלו ודירוג "P-1" לפקדונות לזמן קצר.

דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו מאז 1996 ועד לאחרונה (ר' להלן) למעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצוברות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ר' ביאור 13 ב' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 317), אותו מחלק הבנק מדי שנה. ביום 29 באוקטובר 2008 החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2007, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ששולם ביום 27 בדצמבר 2007 לבעלים של 40,000 6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת. ביום 3 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 30 בדצמבר 2008, לבעלים של מניות בכורה כאמור, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק שתתכנס בשנת 2009 להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי. המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון.

לפרטים בדבר מגבלה על חלוקת דיבידנד ממכירה עתידית של השליטה באי די בי ניו יורק, אם תהיה כזו, ר' בסעיף "הסכם העובדים" בפרק "השליטה בבנק" בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 194-192). לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל, בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, ר' "היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק" בפרק "השליטה בבנק" בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 185) ובביאור 32 ב' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 394).

ביום 30 במאי 2007 הודיע הבנק לפיקוח על הבנקים, בהמשך לבקשת הבנק להכיר בשטרי ההון הנדחים שהוקצו בחודש מאי 2007 כהון ראשוני מורכב, כי אם תובא לדיון בדירקטוריון הבנק החלטה שעניינה חלוקת דיבידנדים, בתקופה שעד 31 בדצמבר 2009, תינתן למפקח על הבנקים הודעה על כך, לפחות 30 יום לפני קבלת ההחלטה.

חלוקת דיבידנד. בהמשך לתוכנית האסטרטגית ועל רקע ההתקדמות משביעות הרצון בהשגת יעדיה, ובכלל זה ברווחיות הבנק ובהלימות ההון שלו, החליטה הנהלת הבנק בחודש מרס 2008 כלהלן:

א. להמליץ לדירקטוריון על חלוקת דיבידנד בשנת 2008, בהיקף שיהווה תשואת דיבידנד של כ-3.0%. ההמלצה תגובש סופית במועד סמוך להנחתה על שולחן הדירקטוריון במהלך שנת 2008 כאשר השיעור שיוצע ייקבע, בין היתר, בשים לב לשמירה על הלימות הון ברמה נאותה וליכולת הבנק להמשיך בפיתוח מואץ של עסקיו, והיא תובא מבעוד מועד לידיעת המפקח על הבנקים, כנדרש.

ב. להביא בפני הדירקטוריון, ברבעון הראשון של שנת 2009, הצעה למדיניות דיבידנד לשנים הבאות.

חלוקת דיבידנד בשנת 2008. האסיפה הכללית המיוחדת שהתכנסה ביום 22 בספטמבר 2008, אישרה את המלצת דירקטוריון הבנק מיום 31 באוגוסט 2008, לחלק דיבידנד במזומן בסך של 250 מיליון ש"ח מרווחי השנים 2007-2008. הדיבידנד שולם ביום 23 באוקטובר 2008 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 6 באוקטובר 2008 (המועד הקובע). הסכום שחולק מהווה כ-25.5 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ע.נ. (255%).

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008 גדל בסיס הכסף ב-3 מיליארד ש"ח, לעומת גידול של 1.5 מיליארד ש"ח במהלך המחצית הראשונה של השנה. הגידול בבסיס הכסף ברבעון השלישי מקורו בהזרמה של בנק ישראל, שקווצה בחלקה על ידי ספיגה של הממשלה.

להלן רכיבי ההשפעה של בנק ישראל על בסיס הכסף ברבעון השלישי של שנת 2008:

- הזרמה באמצעות רכישת מט"ח (18.3 מיליארד ש"ח ברבעון השלישי לעומת 6.7 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של השנה).
- בנוסף, נרשמה ברבעון השלישי הזרמה באמצעות הקטנת יתרת המק"מ בהיקף גבוה יחסית בהשוואה לרבעון השני של השנה (1.4 מיליארד ש"ח, לעומת כ-0.2 מיליארד ש"ח, בהתאמה).
- מנגד, לא התקיימו כלל מכרזים לפקדונות שקליים, ובנק ישראל פעל לספיגת נזילות מהמערכת באמצעות הקטנת היקף מכרזי ההלוואה המוניטרית (ספיגה בהיקף של 5.6 מיליארד ש"ח ברבעון השלישי של השנה). הקטנת מכרזי ההלוואה המוניטרית ברבעון השלישי עומדת בניגוד להתפתחויות במחצית הראשונה של השנה (הזרמה של 10.5 מיליארד ש"ח).

כתוצאה מהפעולות הנ"ל, הסתכמה ברבעון השלישי של השנה סך ההזרמה על-ידי בנק ישראל ב-14.2 מיליארד ש"ח, לעומת כ-10 מיליארד ש"ח בכל אחד משני הרבעונים הראשונים של השנה.

לעומת זאת, ספגה הממשלה נזילות בהיקף של 10.9 מיליארד ש"ח ברבעון השלישי, בהשוואה לכ-9 מיליארד ש"ח בממוצע לרבעון בשני הרבעונים הראשונים של השנה.

קצב הגיוסים של הממשלה בשוק איגרות החוב המקומיות ברבעון השלישי היה דומה לזה שנרשם ברבעון השני, ועמד על כ-13 מיליארד ש"ח (לעומת 11.5 מיליארד ש"ח ברבעון הראשון). סכום זה גבוה באופן משמעותי מהיקף פדיונות קרן וריבית ברבעון השלישי, שהסתכמו בכ-4 מיליארד ש"ח (כ-6 מיליארד ש"ח וכ-15 מיליארד ש"ח,

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק כללי

ברבעון השני וברבעון הראשון, בהתאמה).

מנגד, בשוק איגרות החוב הקונצרניות החריפה ההאטה בקצב הגיוסים, אשר החלה במחצית השנייה של שנת 2007. היקף ההנפקות בחודשים יולי עד ספטמבר 2008 הסתכם בכ-3.5 מיליארד ש"ח בלבד (לעומת כ-5.7 מיליארד ש"ח ברבעון השני וכ-12 מיליארד ש"ח ברבעון הראשון) מזה גייסו בספטמבר כ-2.5 מיליארד ש"ח, ברובם המכריע על-ידי הבנקים. לפרטים בדבר שינויים שנרשמו בתיק הנכסים שבידי הציבור, ר' להלן "התפתחויות עיקריות במשק הישראלי".

בבנק

הבנק שמר במהלך תשעת החודשים של שנת 2008 על נכסים מילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות. להלן השינויים בהרכב הפקדונות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008:

המגזר הלא צמוד. היקף הפקדונות הלא צמודים של הציבור בבנק הגיע בסוף חודש ספטמבר 2008 לסך של 49.8 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 45.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 9.9%.

המגזר צמוד המדד. היקף הפקדונות הצמודים למדד של הציבור בבנק הגיע בסוף חודש ספטמבר 2008 לסך של 10.8 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 9.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 10.2%.

מגזר מט"ח וצמוד מט"ח. היקף הפקדונות במט"ח והצמודים למט"ח של הציבור בבנק הגיע בסוף חודש ספטמבר 2008 לסך של 9.6 מיליארד דולר, לעומת סך של 9.7 מיליארד דולר בסוף שנת 2007, ירידה בשיעור של 1.1%.

גיוס פקדונות. גיוס פקדונות מהציבור, נטו, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2008 ב-594 מיליון ש"ח, 0.6% לעומת סוף הרבעון השני של השנה. בתשעת החודשים הראשונים של 2008 גייס הבנק פקדונות בהיקף של 1,098 מיליון ש"ח, נטו, 1.2% לעומת סוף שנת 2007.

בחודש אוקטובר 2008 גדלו הפקדונות בבנק בהיקף של כ-1.3 מיליארד ש"ח.

גיוס הון. ברבעון השלישי של השנה, גייס הבנק 1,081 מיליון ש"ח, מהם 135 מיליון ש"ח הון ראשוני מורכב, ו-946 מיליון ש"ח הון משני. סך הכל גייס הבנק מתחילת השנה 2,102 מיליון ש"ח.

יחס אשראי לפקדונות עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 89.6%.

המשבר הכלכלי העולמי כללי

הכלכלה העולמית תפקדה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 תחת השפעתו של המשבר הכלכלי העולמי, שהינו שילוב של שלושה משברים, אשר מעצימים זה את זה:

- האטה מחזורית לאחר תקופה ארוכה של גאות כלכלית, כשההאטה מובלת על ידי היפוך מגמה בענף הנדל"ן;
- משבר מילות חריף, הגדול מאז שנות ה-30 של המאה הקודמת, שהחל בשוקי הכספים בארה"ב והפך למשבר בינלאומי;
- משבר בנקאי שהביא עד כה להתמוטטות של מספר בנקים גדולים ומיזוגם של אחרים.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 החל המשבר לתת אותותיו גם על הכלכלה הריאלית. בארה"ב נרשמה הרעה ניכרת בשוק העבודה, וברבעון השלישי של השנה אף חלה נסיגה בתוצר המקומי הגולמי. בגוש האירו וביפן החל המשבר לתת אותותיו כבר ברבעון השני של השנה, בו דווח על צמיחה שלילית, אשר העמיקה ברבעון השלישי של השנה. במשקים המתפתחים, ככלל, המשיכה הצמיחה בקצב המהיר, בזכות ביקושים מקומיים גבוהים וביקוש ער לחומרי גלם.

שוק הדיור והמשכנתאות בארה"ב

אחד הגורמים המרכזיים שהשפיע על הכלכלה הגלובלית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, הוא שוק הדירות למגורים בארה"ב, אשר המיתון בו העמיק מאוד בתקופה האמורה. כך, בהשוואה לאמצע שנת 2007, ירדו מחירי הדירות בשיעור ניכר, חברות הבניה צמצמו את פעילותן, מספר התחלות הבניה קטן בשליש והיקף המכירות של דירות חדשות ירד אף הוא בשיעור דומה. במקביל, החלו הבנקים למכור את הדירות שעיקלו, בכדי לכסות את ההלוואות שנתנו, דבר שהביא לגידול בהיצע הדירות ולהמשך ירידת מחיריהן. העמקת המיתון בשוק הדירות למגורים גררה המשך הירידה בשווי המשכנתאות והנכסים המגבים אותן, וכתוצאה מכך נאלצו גופים פיננסיים רבים לרשום הפסדים.

חוסר הוודאות באשר להיקף הנכסים מגובי המשכנתאות של הגופים השונים, ומעבר לכך, חוסר היכולת לתמחר אותם אל מול מחירי הדירות היורדים והגידול בשיעורי חדלות הפירעון, יצרו אי ודאות במערכת הפיננסית ומחנק אשראי. הבנקים סירבו להעניק האחד לשני הלוואות קצרות טווח ולהקצות קווי אשראי ההכרחיים לתפקודה התקין של המערכת הבנקאית, ומרווח הריבית הבין-בנקאית עלה לרמות שלא נראו זה עשרות שנים. בשוק הדיור בארה"ב פועלות שתי סוכנויות משכנתאות, **Freddie Mac** ו-**Fannie Mae**. חשיבותן העצומה של סוכנויות אלו משתקפת בכך שכמחצית מחוב המשכנתאות בארה"ב נמצאת בבעלותן או בערבותן. המשכנתאות בהן מעורבות סוכנויות אלה עומדות בסטנדרטים קפדניים של חיתום. מעמדן היציב של הסוכנויות וסמיכותן לממשל גרמו לכך שהחוב שלהן נחשב כמעט חסר סיכון, והן יכלו לגייס מקורות בפרמיה מזערית מעל לעלות הגיוס של הממשלה הפדרלית (בדרך-כלל פחות מ-10 נקודות בסיס). החוב שלהן נחשב אטרקטיבי מאד, ושימש אפיק השקעה פופולארי למשקיעים בינלאומיים, לרבות ממשלות זרות ובנקים מרכזיים. בנוסף לסוכנויות אלו פועלים בשוק גופים שעוסקים במתן הלוואות "סאב-פריים" ללוויים. סביב שוק המשכנתאות התפתחה תעשייה של איגוח משכנתאות.

הבנקים המרכזיים הגיבו למשבר בצורה נחרצת על ידי הזרמה מאסיבית של נדילות למערכת והפחתה אגרסיבית של הריבית. בנוסף, הבנקים המרכזיים לא היססו להתערב בשוק ההון, כל אימת שנראה היה כי קיים חשש לפעילות כלל המערכת ולפעילות הריאלית.

בארה"ב הדבר התבטא בהתערבות פדרלית חסרת תקדים: הלאמת שתי סוכנויות המשכנתאות **Freddie Mac** ו-**Fannie Mae** (ביום 6 בספטמבר 2008), הלאמת **AIG** - חברת הביטוח הגדולה בעולם, העמדת חלון אשראי לבנקי השקעות, התערבות חד צדדית במכירת בנקי השקעות שנקלעו לקשיים לקבוצות בנקאיות ומכירת **J.P. Morgan** ל-**Washington Mutual**. הלאמת **Freddie Mac** ו-**Fannie Mae** נועדה למנוע זעזוע במערכת מרכזית זו, שהשפעתה על המערכת הפיננסית כולה ועל המערכת הבינלאומית עלולה הייתה לגרום לתגובת שרשרת חמורה. החשש היה שפגיעה משמעותית במחירי ה-**MBS** (ניירות ערך מגובי משכנתאות) שלהן תאיים על המשך תפקודן של המנגנון החשוב ביותר של מימון ענף הבניה.

בחודש ספטמבר 2008 החרף מאוד מחנק האשראי שהגיע כדי משבר פיננסי, זאת לאחר שבנק ההשקעות **Lehman Brothers** הכריז על פשיטת רגל והממשל האמריקאי החליט שלא לתמוך בו. בתגובה, הכריז הממשל האמריקאי, לקראת סוף חודש ספטמבר 2008, על תכנית פעולה שנועדה לעצור את ההפסדים של המערכת הפיננסית ולאפשר לה לשחרר הון לשם מתן הלוואות לסקטור העסקי ולצרכנים, הון החיוני להמשך הפעילות הכלכלית. במהלך חודש אוקטובר 2008 אישר הקונגרס את התוכנית האמורה, לאחר שהוכנסו בה שינויים מסויימים. במסגרת התוכנית יוקצו כ-700 מיליארד דולר לרכישת ניירות ערך מגובי משכנתאות ולהשקעה בבנקים (בשלב מאוחר יותר הוחלט להקצות חלק מהסכום למטרות אחרות, לרבות תמיכה באשראי צרכני). בנוסף, החליט הקונגרס על מתן חוזרי מס לעסקים ופרטים, והעלאת תקרת ביטוח הפקדונות הבנקאיים ל-250 אלף דולר.

על פי נתוני קרן המטבע הבינלאומית, סך המחיקות שדווחו בגין חובות אמריקאיים, כולל מכשירי איגוח, החל מהרבעון השלישי של שנת 2007 ועד הרבעון השלישי של שנת 2008, מסתכמים בכ-760 מיליארד דולר, מזה סך של כ-580 מיליארד דולר בבנקים. באותה תקופה גייסו הבנקים הון בהיקף של כ-440 מיליארד דולר בלבד.

הפעילות הכלכלית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הושפעה במידה רבה מהתפתחות מחירי הסחורות והאנרגיה בעולם. במחצית הראשונה של שנת 2008 נמשכו העליות במחירי הסחורות, המזון והאנרגיה בעולם, ובמספר סחורות אף נרשמה עליה דרמטית של עשרות אחוזים. זאת, על אף ההאטה בקצבי הצמיחה, אשר צפויה הייתה להקטין את הביקושים.

פעולות החילוץ של הממשלות והבנקים המרכזיים

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

העליה במחירי הסחורות, האנרגיה והמזון יצרה לחצים אינפלציוניים והביאה לעליה באינפלציה במשקים המפותחים והמתפתחים כאחד. עם זאת, מאז סוף חודש יוני 2008 נרשם תיקון חד כלפי מטה במחירי הסחורות והאנרגיה, על רקע החרפת משבר האשראי וההערכות כי הצמיחה במשקים המפותחים ובכלכלה העולמית תהיה נמוכה מזו שנחזתה בעבר. על רקע החשש מכניסת המשק האמריקאי למיתון ולאור מחנק האשראי, הוריד הבנק המרכזי בארה"ב ("הפד") בחודשים ינואר עד מאי 2008 את הריבית ב-2.25% (במסגרת), לרמה של 2%. כתוצאה מהתגברות הלחצים האינפלציוניים, החל הפד לשים דגש מחודש על יעד יציבות המחירים על חשבון יעד הצמיחה, והותיר את הריבית עד לסוף הרבעון השלישי ללא שינוי.

בחודשים יוני ויולי 2008 התגברה בגוש האירו האינפלציה השנתית (12 חודשים לאחור) לרמה של 4%, ובכך חרגה ב-2% מהיעד הרשמי של הבנק המרכזי (ECB). לאור העליה באינפלציה אל רמות החורגות במידה רבה מיעד האינפלציה, נמנע ה-ECB מלהוריד את הריבית, בשונה מהפד, והעדיף להתערב במשבר האשראי באמצעות הזרמת כסף בלבד. ה-ECB אף העלה בחודש יולי את הריבית לרמה של 4.25%. חולשת המשק האמריקאי והריבית הדולרית הנמוכה הביאו בתחילת השנה להמשך היחלשות הדולר ביחס לרוב המטבעות העיקריים בעולם. אולם, החל מחודש מרס 2008 החל הדולר להתחזק מול היין היפני, ומאז חודש יולי נרשמה מגמה דומה מול האירו, למרות פער הריביות שנותר בעינו. זאת, כתוצאה משינוי בציפיות וההערכה שתחרף הירידה בפעילות בגוש האירו. לפרטים בדבר התפתחויות נוספות, ר' להלן "התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2008".

ברבעון השלישי של שנת 2008 החרפה מגמת ההאטה במשק. התוצר המקומי הגולמי גדל בקצב שנתי של 2.3%, לעומת 5.1% במחצית הראשונה של השנה ו-5.4% ב-2007. בסקטור העסקי נרשמה האטה חדה אף יותר, כאשר התוצר העסקי צמח בשיעור שנתי של 1.9%, לעומת 5.9% במחצית הראשונה של שנת 2008. בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בתשעת החודשים הראשונים של השנה צמח התמ"ג ב-5.1% ואילו התוצר העסקי גדל ב-5.9%. ברבעון השלישי של השנה בלטו הירידות החדות ביצוא הסחורות והשירותים (בשיעור שנתי של -13.4%), בהשקעה בנכסים קבועים בכלל (-15%) ובענפי המשק הפרט (-17.8%), ובצריכת מוצרים בני קיימא (-18.4%). לעומת זאת, הצריכה הפרטית השוטפת גדלה בקצב מואץ - שיעור שנתי של 6.8%.

מגמה זו משתקפת גם במדד המשולב של בנק ישראל לבחינת מצב המשק, אשר ירד בממוצע לרבעון השלישי של שנת 2008 בהשוואה לרבעון השני בקצב שנתי של 1.5%, לעומת עלייה של כ-11% במחצית הראשונה של השנה ו-7.8% בממוצע לשנת 2007. הנסיגה במדד המשולב ברבעון השלישי של השנה נגזרת מירידות בפדיון ענפי המסחר והשירותים, בייצוא השירותים ובייצור התעשייתי.

הייצור התעשייתי רשם ברבעון השלישי של שנת 2008 ירידה בקצב שנתי של 7.5%, לעומת עלייה של כ-13% במחצית הראשונה של השנה. בולטת ברבעון השלישי נסיגה בשיעור שנתי של כ-17% בענפי הטכנולוגיה העילית, לאחר צמיחה בקצב שנתי של כ-28% במחצית הראשונה של השנה.

שיעור האבטלה ברבעון השלישי של שנת 2008 רשם רמת שפל של 5.9%, לעומת 6.0% ברבעון השני של השנה ו-6.2% ברבעון הראשון, זאת למרות ההאטה בקצבי הצמיחה של המשק.

בחודש פברואר 2008 העלתה סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch את דירוג החוב של ישראל מרמה של "A-" לרמה של "A". בהמשך, בחודש אפריל, העלתה סוכנות הדירוג הבינלאומית מודיס את דירוג האשראי של ישראל במטבע חוץ ובמטבע מקומי מ-"A2" ל-"A1".

התפתחויות עיקריות במשק הישראלי כללי

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 יוסף השקל מול הדולר בשיעור של 11.1%, ומול האירו ב-11.7%. זאת, על אף התערבות בנק ישראל בשוק מט"ח, לראשונה מזה כעשור. מאמצע חודש מרס, לאור ההתנהגות החריגה של שער החליפין של השקל, רכש בנק ישראל מטבע חוץ בהיקף של כ-600 מיליון דולר.

התפתחות שערי חליפין ואינפלציה

ביום 20 במרס הודיע בנק ישראל כי החל מיום 24 במרס הוא יפעיל תכנית להגדלת יתרות המט"ח של מדינת ישראל, לרמה שבין 35 ל-40 מיליארד דולר, באמצעות רכישה של 25 מיליון דולר ביום. כתוצאה מצעדים אלה, התחזק הדולר מול השקל ב-5.2% עד סוף חודש מרס, אולם החל מחודש אפריל חזרה מגמת הייסוף של השקל. מגמה זו השתנתה במהלך חודש יולי, כתוצאה מהגברת רכישות מטבע חוץ על ידי בנק ישראל באמצעות רכישה יומית ממוצעת של 100 מיליון דולר, כך שבסוף חודש ספטמבר עמד שער החליפין על 3.421 ש"ח לדולר לעומת 3.846 ש"ח לדולר בסוף שנת 2007.

מדד המחירים לצרכן עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בשיעור של 4.4%, לעומת עליה של 2.3% במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2007. בחינת שינוי המחירים במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, על פי קבוצות צריכה ראשיות, מצביעה על עליות בולטות בסעיף ירקות ופירות (9.7%), מזון ללא פירות וירקות (9.4%), דיור (6.8%) ואחזקת הדירה (6%). מנגד, נרשמה ירידה ניכרת בסעיף הלבשה והנעלה (18.1%). במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 החריפה מגמת התנתקות סעיף הדיור בבעלות הדיירים משער החליפין שקל-דולר. כתוצאה מכך, נעלם כמעט כליל המתאם בין שער החליפין וסעיף הדירות בבעלות הדיירים, ולשינויים בשער החליפין השפעה הרבה יותר מתונה מבעבר על האינפלציה בישראל. האינפלציה השנתית (12 חודשים לאחר) הגיעה בחודש ספטמבר 2008 ל-5.5%. שיעור זה גבוה ב-2.5% מהגבול העליון של יעד האינפלציה של הממשלה, אשר עומד על 3% לשנה. עלית המדד בשנה החולפת הושפעה מהעליה במחירי האנרגיה והסחורות בעולם, מחד, ומייסוף של השקל מול הדולר בשיעור של כ-13%, מאידך. המדד ללא דיור וללא ירקות ופירות עלה ב-12 החודשים החולפים ב-5.5%.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. נתוני הביצוע של התקציב בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 מצביעים על עודף (ללא מתן אשראי) של 2.1 מיליארד ש"ח, לעומת עודף של 7.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו ההכנסות ממיסים ב-139.5 מיליארד ש"ח, לעומת 142.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בניכוי תיקוני חקיקה והתאמות חלה ירידה ריאלית בהכנסות בשיעור של 2.7%. ירידה זו נובעת מעליה בהכנסות ממיסים עקיפים (בשיעור ריאלי של 3.4%), אל מול ירידה בהכנסות ממיסים ישירים (בשיעור ריאלי של 7.1%).

מדיניות מוניטרית. בחודש ינואר 2008 העלה בנק ישראל את הריבית מ-4% ל-4.25% על רקע הצמיחה המהירה במשק וסגירת פער התוצר, ועליית מחירי הסחורות והאנרגיה בעולם. בכל אחד מהחודשים מרס ואפריל הוריד בנק ישראל את הריבית בחצי אחוז לרמה של 3.25%, על רקע הצפיות להעמקת ההאטה בעולם והתמתנות הצמיחה בישראל, הייסוף המתמשך של השקל והצפי להמשך הורדות הריבית בעולם בכלל ובארה"ב בפרט. בניסיון לבלום לחצים אינפלציוניים, העלה בנק ישראל את הריבית לכל אחד מהחודשים יוני עד ספטמבר ב-0.25%, לרמה של 4.25%.

שוק ההון

תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 אופיינו במגמה של מימושים וירידות בשוקי העולם ובארץ, בעיקר ברבעון הראשון והשלישי. מדד המניות הכללי בסוף חודש ספטמבר 2008 היה נמוך ב-27.8% בהשוואה לרמתו בסוף חודש דצמבר 2007. זאת, לעומת עליה של 21% בתקופה המקבילה אשתקד. המסחר הער נמשך, ומחזור המסחר היומי הממוצע עמד על 2.1 מיליארד ש"ח, בדומה למחזור היומי בשנת 2007. הירידות החדות במחירי המניות הקיפו את כל הענפים. מדד "ת"א 25" ירד בשיעור של 27.1%, מדד "ת"א 100" ירד בשיעור של 30.4% ומדד ה"תל טק" ירד ב-39.6%. בתקופה המקבילה אשתקד, עלו מדד "ת"א 25" בשיעור של 23.7%, מדד "ת"א 100" בשיעור של 20.5% ומדד ה"תל טק" בשיעור של 18.6%.

שווי השוק של המניות וההמירים עמד בסוף חודש ספטמבר 2008 על 663.3 מיליארד ש"ח, לעומת 904.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2007. על רקע ירידות השערים החדות בשווקים, נרשמו במהלך תשעת החודשים הראשונים של

שנת 2008 פדיונות בהיקף של 3 מיליארד ש"ח בקרנות הנאמנות, לעומת גיוסים בהיקף של 10.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. פדיונות כבדים נרשמו בכל קרנות הנאמנות פרט לקרנות הכספיות (שקליות ומט"ח), אשר גייסו סך של 22 מיליארד ש"ח נטו.

במסחר באופציות על מדד "ת-א-25" הואטה הפעילות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, ומחזור המסחר היומי הממוצע עמד על 329 אלף חוזים, בהשוואה למחזור ממוצע של 385 אלף חוזים בשנת 2007. המדד לתשואה כוללת של איגרות החוב על כל סוגיהן עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה ב-0.8%, לעומת 3.1% בתקופה המקבילה אשתקד. במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2008 ניתן להבחין בשונות גבוהה בין איגרות החוב הממשלתיות, שרשמו עליה בתשואה הכוללת בשיעור של 4.7%, לבין איגרות החוב הקונצרניות, שרשמו ירידה בתשואה הכוללת בשיעור של 4.3%. בשוק איגרות החוב הממשלתיות, עלה מדד איגרות החוב הצמודות למדד המחירים לצרכן ב-6.1%, ומדד איגרות החוב הלא צמודות עלה ב-3.8%. בבורסה של תל אביב גדלו מחזורי המסחר היומיים באיגרות חוב מ-3.3 מיליארד ש"ח בשנת 2007 ל-3.8 מיליארד ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בהמשך למגמה של השנים האחרונות.

שווי תיק הנכסים שבידי הציבור הסתכם בסוף חודש ספטמבר 2008 ב-1,963 מיליארד ש"ח, לעומת 2,055 מיליארד ש"ח בסוף חודש יוני 2008. כלומר, במהלך הרבעון השלישי של השנה חלה שחיקה של 92 מיליארד ש"ח בשווי תיק הנכסים, המהווה 4.5% משווי התיק.

ירידה חדה במיוחד נרשמה בשווי המניות בארץ (21.5%), לצד ירידה מתונה בשווי הנכסים צמודי המדד והמניות בחו"ל. ירידות אלה קוזזו באופן חלקי על ידי עליות מתונות ברכיב הלא צמוד וברכיב צמוד המט"ח. להלן השינויים העיקריים אשר נרשמו בהרכב התיק במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008:

- ירידה במשקל המניות משיעור של 23.3% בסוף חודש יוני ל-20.2% בסוף חודש ספטמבר;
- משקל הנכסים הלא-צמודים עלה מ-29.4% בסוף חודש יוני ל-31.9% בסוף חודש ספטמבר;
- משקל הנכסים הצמודים למדד עלה במעט מ-34.6% בסוף חודש יוני ל-34.9% בסוף חודש ספטמבר;
- עליה במשקל הנכסים הצמודים למט"ח, משיעור של 12.3% בסוף חודש יוני לשיעור של 13.1% בסוף חודש ספטמבר.

מערכת הבנקאות הישראלית הפגינה יציבות גם בחודשים האחרונים. הסיבות לכך היו רבות, ביניהן ניתן למנות: רגולציה קפדנית (כללים נוקשים בעניין זכאות לקבלת משכנתא, כללים לניהול אשראי ומיליות וכד'), התמקדות הבנקים בבנקאות קלאסית המבוססת ברובה על לקוחות (הן בצד ההתחייבויות והן בצד הנכסים), השקעות נמוכות במכשירים מורכבים וחדשניים, מינוף נמוך יחסית של מאזני הבנקים הישראליים בהשוואה לעמיתיהם בחו"ל והתבססות על פקדונות הציבור כמקור מימון עיקרי.

- בחודשים אוקטובר - נובמבר החמירו ירידות השערים בשוקי ההון בארץ ובעולם. מדד S&P 500 ירד בשיעור של 29%, מדד ה-FTSE 100 ירד בשיעור של 19% ומדד ה-Nikkei 225 ירד בשיעור של 32%. גם בבורסה של תל אביב נרשמו ירידות שערים חדות. מדדי ת"א-25 ות"א-100 ירדו בשיעורים מצטברים של 26% ו-28%, בהתאמה. ירידה חדה במיוחד נרשמה בשוק איגרות החוב הקונצרניות, על רקע הפרעונות הגדולים הצפויים בשנתיים הקרובות וחוסר היכולת של החברות הרלבנטיות לגייס הון באמצעות הנפקת איגרות חוב לשם מיחזור החוב. כתוצאה מכך עלתה התשואה של חלק מאיגרות החוב לרמות גבוהות מאוד ומדד התל-בונד 20 ירד בשיעור של 6%.

- על רקע החרפת המשבר הגלובלי, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), בתחילת חודש נובמבר, את תחזיות הצמיחה שלה (שפורסמו אך בראשית אוקטובר) בחדות כלפי מטה. קרן המטבע צופה, בין השאר, שבשנת

תיק הנכסים שבידי הציבור

מערכת הבנקאות

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2008⁽¹⁾

(1) כל הנתונים המופיעים בסעיף זה ומתייחסים לחודש נובמבר 2008, נכונים ליום 25 בנובמבר 2008.

- 2009 יקטן התוצר המקומי הגולמי במדינות המפותחות (שותפות הסחר העיקריות של ישראל) בשיעור של 0.3%, וכתוצאה מכך יקטן הייבוא שלהן ב-0.1%.
- מאמצי הממשלות והבנקים המרכזיים בעולם לחלץ את הכלכלה העולמית מהמשבר נמשכו גם במהלך החודשים אוקטובר-נובמבר. מאמצים אלה כללו הזרמת הון לבנקים ומוסדות פיננסיים והלאמתם, מתן ערבות לחובות הבנקים, רכישת משכנתאות, נכסים מגובי משכנתאות והלוואות מסוגים שונים, מתן הלוואות מכספי הבנקים המרכזיים לגופים שאינם בנקאיים, החזרי מס והמשך הפחתות ריבית. בלטה היחלצותו של הממשל האמריקאי למניעת התמוטטותו של Citi Bank, באמצעות הזרמת הון בסך של כ-20 מיליארד דולר, וזאת בנוסף לסיוע בהיקף של 25 מיליארד דולר שניתן עד כה. כמו כן, התחייב הממשל להעניק ערבויות לנכסים בעייתיים שבמאזני הבנק, בסך כולל של 306 מיליארד דולר.
- ביום 8 באוקטובר, לאור החרפת משבר האשראי, מספר בנקים מרכזיים (ביניהם הפד, ה-ECB וה-BOE) אף הורידו את הריבית בו זמנית ב-0.5%, במהלך מתואם ובהחלטה שלא מן המניין. קרן המטבע הבינלאומית הזרימה גם היא סיוע כספי למספר מדינות אשר נקלעו למצוקת נזילות עקב המשבר. פעולות הגופים הממשלתיים הצליחו אמנם להביא להקלה במחנק הנזילות, אשר התבטאה בירידת המרווח בין ה-LIBOR לאג"ח האמריקאי, אך לא הצליחו להביא לרגיעה המיוחלת בשוקי המניות.
- גם משרד האוצר הישראלי הציג שתי תוכניות להתמודדות עם המשבר, בהיקף כולל של כ-33 מיליארד ש"ח. התכנית הראשונה, בהיקף של כ-22 מיליארד ש"ח, מתמקדת בעידוד הפעילות הריאלית. התכנית השנייה, בהיקף של כ-11 מיליארד ש"ח, מתרכזת בשוק ההון וכוללת ערבויות לבנקים, הקמת קרנות משותפות עם קרנות הפנסיה להשקעה באיגרות חוב קוצרניות, סיוע ביצירת הסדרי חובות, ועוד. יצוין כי למרות ההיקף הגדול של תוכניות הממשלה, הגדלת התקציב הכרוכה בהן הינה מצומצמת.
- נוכח העליה החדה באי הודאות בשווקים הפיננסיים בעולם ובישראל והשלכותיה על השווקים הפיננסיים המקומיים, החליט בנק ישראל ביום 7 באוקטובר, בישיבה שלא מן המניין, על הורדת ריבית של 0.5%, לרמה של 3.75%. בראשית חודש נובמבר הפחית בנק ישראל את הריבית פעם נוספת, לרמה של 3.5%, וביום 11 בנובמבר שב והודיע על הפחתת ריבית נוספת, שלא מן המניין, ב-0.5%, לרמה של 3%. ריבית בנק ישראל לחודש דצמבר תרד שוב ב-0.5% לרמה של 2.5%.
- בחודש אוקטובר 2008 ירד מדד המחירים לצרכן בארה"ב בשיעור של 1%, עקב ירידת מחירי האנרגיה, והאינפלציה השנתית ירדה מ-5.6% ביולי ל-3.7% באוקטובר. בישראל עלה המדד באוקטובר ב-0.1%, אך האינפלציה השנתית נותרה ברמה גבוהה של 5.5%.
- בחודשים אוקטובר-נובמבר פוחת השקל מול הדולר בשיעור של 16%, לרמה של 3.97 שקלים לדולר. זאת, במקביל להתחזקות הדולר בעולם (בשיעור של 7% מול האירו).
- ביום 30 באוקטובר הורידה סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P את תחזית דירוג האשראי במט"ח לטווח ארוך של ישראל מ"חיובי" ל-"ציב", עקב ההידרדרות הצפויה בסביבה הכלכלית העולמית, אשר צפוי שתשפיע על הכלכלה הישראלית מוטת הייצוא.

פעילות הבנק כמתווך פיננסי כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

הבנק מייחס חשיבות אסטרטגית לנושא ניהול הסיכונים והממשל התאגדי ובהתאם, משקיע הבנק מאמצים ומשאבים רבים בפיתוח התחום. לצורך יישום יעד אסטרטגי זה, הקים הבנק בשנת 2007 את האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהלת הסיכונים הראשית של הבנק. האגף מרכז את הטיפול בכלל ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה, למעט סיכונים משפטיים, סיכוני ציות ורגולציה, אשר מטופלים במערך היעוץ המשפטי, ולמעט סיכוני הדיווח הכספי, אשר

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם כללי

מטופלים במערך החשבות. האגף אחראי על מגוון תחומים ובהם: הטמעת תרבות ניהול סיכונים בקבוצה כולה, גיבוש מדיניות ומתודולוגיה בכל תחומי ניהול הסיכונים, ויישום תהליכי ניהול סיכונים מתקדמים בבנק ובקבוצה. כמו כן, עוסק האגף בריכוז וניתוח המידע בתחומי ניהול סיכונים השוק, ניהול סיכונים האשראי וניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, אחראי האגף על ניהול וריכוז פרויקט באזל 2 בקבוצת דיסקונט כולה, על שלושת נדבכיו. בבנק פועלת ועדת מנהלי סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק, בה חברים: גב' דורית בן סימון, סמנכ"ל - מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק, מנהלת סיכונים השוק והנזילות ויו"ר הוועדה; מר אהוד ארנון, סמנכ"ל - מנהל סיכונים האשראי של הבנק; גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל - מנהלת הסיכונים המשפטיים, סיכונים ציות ורגולציה; מר נועם הנגבי, סמנכ"ל בכיר - ראש חטיבת תפעול ומידע; מר אמיר רוזין - מנהל האגף לניהול סיכונים. מנהלי הסיכונים אחראים לניהול הסיכונים, איש איש בתחומו. הוועדה עוסקת בגיבוש מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק והקבוצה בתחומים השונים, בזיהוי תחומי סיכון חדשים ומוקדי סיכון ובייזום שינויים מתחייבים במדיניות ניהול הסיכונים. הוועדה משמשת גם כוועדת ההיגוי העליונה לנושא היערכות הבנק ליישום כללי באזל II. על ניהול סיכונים הדיווח הכספי אחראי מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק. החל מהרבעון האחרון של שנת 2007 הועברה האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים לראשי החטיבות והמערכים בבנק, אשר אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים שבתחומי אחריותם. לשם כך, הבנק נמצא בתהליך של הקמת פונקציות ארגוניות לניהול סיכונים בחטיבות ובמערכים השונים, שתפקידן יכלול סיוע לראשי החטיבות והמערכים בניהול הסיכון התפעולי, קשר עם אגף ניהול הסיכונים ודיווח אליו.

במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים. דירקטוריון הבנק וועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון דנים בנושאים שונים בתחום ניהול הסיכונים. דיווח על מצב החשיפות לסיכונים השונים כלול במסמך החשיפות המוגש לדירקטוריון הבנק אחת לרבעון. מסמך זה מתייחס גם לסוגי סיכונים נוספים בבנק ובחברות הבנות העיקריות.

התייחסות הדירקטוריון לסוגיות ניהול סיכונים

סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.

תיאור סיכונים השוק אליהם חשוף הבנק ומדיניות ניהולם

ניהול סיכונים קבוצתי. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 נדרש הבנק לנהל את סיכונים השוק על בסיס קבוצתי. בשלב זה, הניהול השוטף של סיכונים השוק בבנק מתבצע על בסיס בנק בלבד. יחד עם זאת, התיאבון לסיכון ובכלל זה סיכונים השוק בפועל של החברות הבנות הבנקאיות נבחנים בתדירות רבעונית לפחות. כמו כן, הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו אף הם מדיניות לגבי החשיפות המירביות לסיכונים שוק וחברות הבת מנהלות את סיכונים השוק שלהן בכפוף למדיניות זו. הבנק נוקט בצעדים הדרושים כדי למדוד ולהעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים בקבוצה כולה וכן כדי להטמיע את תפיסת הניהול הקבוצתי, בבנק ובחברות בקבוצה. בחודש דצמבר 2007 קבע הדירקטוריון את תיאבון סיכון השוק של הקבוצה כמכלול, במונחי VaR ובמונחי החשיפה לסיכון ריבית. בסקירה זו מוצגים סיכונים השוק והנזילות של הבנק בלבד.

מנגנוני הבנק המתייחסים לסוגיות ניהול סיכוני שוק ונזילות

בבנק קיים מדרג סמכות ואחריות בנושא ניהול סיכוני השוק והנזילות. הפורום העליון ברמת הנהלת הבנק לניהול סיכוני השוק והנזילות הוא הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, הפועלת בראשות מנכ"ל הבנק. בוועדה חברים מספר חברי הנהלה, והיא מתכנסת אחת לחודש. ועדה זו דנה במצב חשיפות הבנק לסיכוני שוק ונזילות, ומקבלת החלטות באשר לחשיפות הרצויות ברמת הבנק. בנוסף דנה הוועדה בעמידת הבנק במגבלות ובקווים המנחים שקבע הדירקטוריון. האחריות לניהול הסיכונים השוטף מוטלת על הפורום הפיננסי, אשר בראשו עומדת ראש החטיבה הפיננסית. הפורום מתכנס בתדירות שבועית, ובמסגרתו נדון ונבחן מצב החשיפות של הבנק לסיכוני השוק. בפורום זה מתקבלות החלטות באשר לחשיפות בהן יימצא הבנק בטווח הקצר, בכפוף להנחיות הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות.

מנגנוני הבקרה הפנימיים למניעת סטיות ממדיניות החשיפה לסיכוני שוק ונזילות וניהולם

הבנק מפעיל מנגנוני בקרה למניעת חריגה מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול נכסים והתחייבויות וראש החטיבה הפיננסית. נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח לראש החטיבה הפיננסית על אירועים חריגים, כדוגמת הפסד שעולה על סף שנקבע, חריגה ממגבלות וכו'. מחלקת ה-Middle Office בחטיבה הפיננסית, אשר כפופה ישירות לראש החטיבה הפיננסית, מבצעת בקרה שוטפת אחר פעילותו של חדר עסקות, ואחר חריגה מהמגבלות הסיכון אשר נקבעו. בתחילת הרבעון השלישי של שנת 2008 הושלם מהלך לתגבור מחלקה זו, בעובדים מקצועיים נוספים.

כל חריגה מהמגבלות מדווחת מיידית למנהלת סיכוני השוק והנזילות, אשר קובעת את אופן הטיפול בחריגות ואת התגובות להתפתחויות חריגות בשווקים השונים. החריגות, במידה וישנן, מדווחות לוועדת הנכסים והתחייבויות, לבקר סיכוני השוק ולדירקטוריון.

האגף לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית מדווח מדי שבוע למנהלת הסיכונים ולפורומים השונים לניהול סיכוני השוק והנזילות על מצב החשיפה של הבנק לסיכוני השוק ועל העמידה במגבלות. בבנק קיים מעגל בקרה נוסף - בקר סיכוני השוק, אשר כפוף ישירות למנכ"ל הבנק. בקר סיכוני השוק מקיים מעקב עצמאי אחר תהליך ניהול הסיכונים כדי לאתר ולהתריע על כשלים בניהול וסטיות מהמדיניות שנקבעה, אם יתרחשו. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לא נרשמו חריגות ביישום המדיניות שנקבעה (פרט למספר חריגות נקודתיות בהיקף זניח).

חשיפת בסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הגלומות על החשיפה בבסיס. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים והמגזר במטבע חוץ ובשקלים צמודים למטבע חוץ. תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטיים.

להלן התפלגות השקעת ההון הפנוי ברמת הבנק (לא מאוחד) בפועל בהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון (ללא פעילות מסחר):

רבעון שלישי 2008						
מגזר הפעילות	מגבלות	סוף רבעון	מקסימום ברבעון	מינימום ברבעון	ממוצע ברבעון	31 בדצמבר 2007
שקל לא צמוד	140%-(30%)	97%	126%	90%	101%	123%
שקל צמוד מדד	120%-(40%)	3%	(26%)	1%	(1%)	(23%)
מט"ח	50%-(50%)	0%	0%	0%	0%	0%

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008 לא נרשמו חריגות מהמגבלות.

רגישות הבנק לשינויים בשער החליפין. רגישות הבנק לשינויים בשער חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008.

רווח והפסד ⁽¹⁾ כתוצאה משינויים בשערי חליפין (במיליוני ש"ח)				
מגזר ⁽²⁾⁽³⁾	10%	5%	-5%	-10%
דולר	(2)	(3)	(1)	(8)
יורו	21	10	(9)	(17)
פר"ש	(8)	(4)	4	8
יין יפני	8	4	(4)	(8)

הערות:

- (1) השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי של הבנק כתוצאה מהתרחיש (כולל פעילויות המסחר).
 (2) בחינת שינויים יומיים מקסימאליים במהלך 10 השנים האחרונות: יין - עליה של 14% בחודש אוקטובר 1998. תרחיש זה היה משפיע על הון הבנק בכ- 11 מיליון ש"ח.
 (3) החישוב התיאורטי שנערך בהתייחס לליש"ט הצביע על שינויים זניחים בשווי הכלכלי ולכן מטבע זה אינו מוצג בטבלה.

חשיפת הריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

המגבלות שקבע הדירקטוריון לגבי החשיפה לסיכונים ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבטאות במונחי סכום השחיקה המקסימלית המותרת של ההון הכלכלי כתוצאה מתזוזה מקבילה של עקום התשואה ב-1% בכל אחד מהמגזרים.

להלן החשיפה בפועל של הבנק (לא מאוחד) לסיכונים ריבית בהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון (ללא פעילויות המסחר; במיליוני ש"ח):

חשיפה בפועל - רבעון שלישי 2008					חשיפה בפועל	
מגזר פעילות	מגבלות	סוף רבעון	מקסימום ברבעון	מינימום ברבעון	ממוצע ברבעון	31 בדצמבר 2007
שקל לא צמוד	180	119	152	117	139	125
שקל צמוד מדד	180	51	80	24	59	17
מט"ח	100	*2	14	2	7	6
סך המגזרים	320	172	240	152	205	148

* התקבל בתרחיש של ירידת ריבית.

הבנק עמד במגבלות במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008.

רגישות הון הבנק לשינויים בשיעורי הריבית. רגישות הון הבנק לשינויים בשיעורי הריבית מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי הריבית על ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008. השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי הכלכלי של הבנק בהינתן תרחישי ריבית שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

רווח והפסד ⁽¹⁾ משינויים בעקום הריבית (במיליוני ש"ח)						
מגזר ⁽²⁾	עליה מקסימלית בגורמי השוק ⁽³⁾	10%	5%	-5%	-10%	ירידה מקסימלית בגורמי השוק ⁽³⁾
שקל לא צמוד	(179)	(93)	(47)	50	101	235
שקל צמוד מדד	(29)	(19)	(10)	10	21	33
דולר	(6)	(5)	(3)	3	5	9

הערות:

- (1) בשווי הכלכלי של הבנק.
- (2) החישוב התיאורטי שנערך בהתייחס למטבעות יורו, פרנק שוויצרי, ליש"ט ויין יפני הצביע על שינויים זניחים בשווי הכלכלי ולכן מטבעות אלה אינם מוצגים בטבלה.
- (3) בתרחישי השינויים היומיים המקסימליים במהלך 10 השנים האחרונות.

סיכוני אופציות

סיכוני אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של אופציות, לרבות סטיות התקן. דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נפח כולל והן במונחי הפסד מקסימלי בתרחישי קיצון ובתרחיש מתון. התרחישים מתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (Greeks).

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

דירקטוריון הבנק קבע את אופן הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, היקפי הפעילות ומגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו). כמו כן נקבעו מסגרות פעילות במכשירים מובנים.

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, וייאלץ לגייס מקורות באופן שיגרם לו הפסד מהותי. המדידה השוטפת של החשיפה לסיכוני נזילות מיועדת לספק למקבלי ההחלטות אינדיקטורים המתריעים על התגברות סיכון זה, וזאת תוך הותרת פרק זמן שיאפשר להם לנקוט בצעדים לטיפול בסיכון מבלי שייגרמו הפסדים מהותיים. **מגבלת החשיפה לסיכוני נזילות.** המגבלה שקבע הדירקטוריון היא שסך מקורות הנזילות לא יקטנו מהצורך האפשרי בנזילות (בתרחיש קיצון). במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008 נרשמו מספר חריגות ממגבלה זו. החריגות הינן תוצאה של גידול בהעמדת אשראי, תוך שימוש בעודפים הרבים של הפקדונות שהיו בידי הבנק, וזאת במסגרת יישום האסטרטגיה לצמיחה מואצת של הבנק. להערכת הבנק, החריגות לא היו מהותיות, אך יחד עם זאת הבנק נקט בפעולות הנדרשות לצמצום. החל מחודש ספטמבר 2008, כתוצאה מהחרפת המשבר בשוק ההון, והשינוי בטעמי הציבור, נהנה הבנק מהגדלת בסיס הפקדונות שלו. בנוסף, הבנק השלים בחודש ספטמבר גיוס של הון משני והון ראשוני מורכב בהיקף של כ-1.1 מיליארד ש"ח. במסגרת ההיערכות למצב קיצון ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342, קיימת בבנק תוכנית מגירה אשר מגדירה את הפעולות שעל הבנק לנקוט בהתרחש משבר נזילות, את הצוות הניהולי האחראי לטיפול במשבר כזה, ואת התהליכים והצעדים בהם ינקוט הבנק להתמודדות עם המשבר. בנוסף, הבנק הגדיר ובוחן מספר אינדיקטורים המשמשים להתרעה על עליית סיכון הנזילות.

מידת סיכוני השוק**הערך הנתון לסיכון****(VAR) VALUE AT RISK**

כללי. הבנק מנהל את החשיפה לסיכוני השוק באמצעים שונים, כמפורט לעיל, וכן על ידי מודל סטטיסטי - מודל ה-VaR. ה-VaR מהווה אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכוני השוק. ניתוח של תוצאותיו ובחינת השתנותו על פני הזמן מאפשרים להנהלה לקבל מידע על התפתחות רמת סיכון השוק הגלומה בכלל פעילויותיו של הבנק. ניהול החשיפה לסיכוני שוק נתמך במערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, שמאפשרת מדידה שוטפת של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VaR. ה-VaR אומד את הנזק המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית מוגדרת. נזק זה מתבטא בשחיקה בערך הבנק (במונחי שווי הוגן). ה-VaR מחושב על פי מודל פרמטרי המבוסס על התנהגות היסטורית של גורמי הסיכון השונים של השוק בתקופה הקודמת לחישוב (שנה) ובהנחה שהשינויים בפרמטרים מתפלגים נורמלית. החישוב על כלל הבנק מבוצע בתדירות שבועית ועל פעילות המסחר בתדירות יומית. דירקטוריון הבנק קבע מגבלה לפיה ה-VaR של תיק הבנק (בשיטה פרמטרית, לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) לא יעלה על 3% מההון העצמי של הבנק.

החשיפה בפועל - רבעון שלישי 2008					אומדן סכום ה-VaR (במיליוני ש"ח, הבנק)
החשיפה בפועל	ממוצע ברבעון	מקסימום ברבעון	מינימום ברבעון	31 בדצמבר 2007	
155	108	155	75	98	

ניתוח תוצאות ה-VaR מלמד כי הסיכון העיקרי נובע מחשיפות הריבית של הבנק, במגזר השקלי הצמוד למדד ובמגזר השקלי הלא צמוד. משקלו של ה-VaR ביחס להון העצמי של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008 עומד על 1.8%, לעומת 1.06% בסוף שנת 2007.

Back Testing. בהיות מודל ה-VaR מודל סטטיסטי, עולה הצורך לבחון את טיב החיזוי שהוא מספק. מקובל לבחון את איכות החיזוי של המודל על ידי מדידה בדיעבד (Back Testing). בבחינה זו מחושב מדי יום השינוי בפועל של השווי הכלכלי של הבנק. תקפותו של המודל נבחנת לפי מספר הפעמים בהן אירעו חריגות של ההפסד מאומדן ה-VaR. הבחינות שבוצעו עד כה מאשרות את תקפות המודל.

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים הנובעים מאירועים קיצוניים. אירועים אלה עשויים להיות קשורים למשבר כללי או לזעזוע בשווקים הפיננסיים, ולהתבטא בשינויים מהותיים בריביות, שערי חליפין, או בתנודתיות גדולה במיוחד של גורמים אלה, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. על אף שה-VaR הינו אמצעי המדידה המתאים ביותר לאמידת החשיפה הכוללת לסיכוני השוק, אין הוא מספק מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק חריגים ומעבר לרמת המובהקות שנקבעה. מבחני קיצון (Stress tests) מאפשרים לבחון את השפעתם האפשרית של אירועים קיצוניים מעין אלה.

בבנק פועל פורום Stress tests בראשות מנהלת סיכוני שוק ונזילות. בפורום זה נבחנים, לפחות אחת לרבעון, תוצאות תרחישי הקיצון שהוגדרו ומידת השפעתם על תיק הבנק וכן נקבעים תרחישי קיצון נוספים שאותם ראוי לבחון. בתקופה האחרונה בעקבות השינויים בשווקים השונים, וכחלק מניהול הסיכונים הדינאמי בבנק, הוחמרו תרחישי הקיצון, ונוספו להם תרחישים חדשים.

המגבלה על ההפסד הכלכלי המירבי, במקרה של התממשות תרחישי קיצון שהוגדרו, קובעת כי הירידה בשווי הכלכלי של ההון העצמי לא תעלה על 12.5% מההון העצמי של הבנק. הבנק עמד במגבלה זו במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008. בתקופה האחרונה בעקבות השינויים בשווקים השונים, וכחלק מניהול הסיכונים הדינאמי בבנק, הוחמרו תרחישי הקיצון, ונוספו להם תרחישים חדשים.

לפרטים נוספים בדבר החשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 47-59).

ניתוח הפסדים**בתרחישי קיצון****(STRESS TESTS)**

הגישה הסטנדרטית להקצאת הון לסיכוני שוק

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341.

הקצאת ההון לסיכוני שוק נעשית כלהלן:

- סיכון ריבית ומניות - הקצאה בגין התיקים המנוהלים בבנק למטרות מסחר, ובכלל זה כלל פעולות חדר עסקות;
- סיכון שער חליפין ואינפלציה - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק;
- סיכון אופציות - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק, לרבות אופציות גלומות.

להלן פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית (במיליוני ש"ח):

הקצאת הון ליום		
30 בדצמבר 2007	30 בספטמבר 2008	
109	76	סיכון ריבית
17	28	סיכון שער חליפין ואינפלציה
-	-	סיכון מניות
44	10	סיכון אופציות
170	114	סך-הכל הבנק
21	53	סך-הכל חברות בנות
191	168	סך-הכל הקבוצה הבנקאית
2,126	1,863	הקצאה במונחי נכסי סיכון

סיכוני אשראי

מדיניות הבנק במתן אשראי לציבור נועדה, בין היתר, להבטיח את איכותו של תיק האשראי ופיזור הסיכונים הגלומים בו. פיזור סיכוני אשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לווים, בענפי משק שונים, במגזרי הצמדה שונים ובאזורים גיאוגרפיים שונים.

הבנק נותן אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים ובהם: נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים, משכנתאות וערבויות לסוגיהם.

היקף ו/או איכות הבטחונות נגזרים מרמת הסיכון שהבנק נוטל על עצמו בעת העמדת אשראי תוך מתן דגש מיוחד לכושר ההחזר של הלקוחות. במקרים מסוימים בהם הנתונים מצדיקים זאת, הבנק מעמיד אשראי ללא בטחונות ו/או כנגד התניות מסוגים שונים.

מדיניות ניהול הבטחונות וקביעת שווים לבטחון של סוגי הבטחונות השונים נסמכת על עקרונות וכללים שנקבעו במסגרת נוהלי הבנק להקצאת אשראי.

לרוב, הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו.

קביעת שווים לבטחון של סוגי הבטחונות השונים נגזרת מאופיים, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או מצמיחה בסביבתם העסקית של הלווים.

באשראי לבניה הניתן בשיטת "ליווי פרויקטים" נוהג הבנק להסתמך כבטוחה, בין היתר, על סכום ההון העצמי ועל זכויות במקרקעין נשוא הפרויקט. ההסתמכות על סכום ההון העצמי נכונה גם במקרים אחרים כגון: רכישת אמצעי שליטה, מימון רכישת ציוד או רכבים וכו'.

לאור ההאטה הצפויה במשק בוחן הבנק את תיק האשראי שלו, תוך הערכת החשיפה לסיכון של הלווים בענפי המשק השונים. הבנק בוחן את ההשלכות הצפויות על לווים בענפי המשק השונים למגמות כגון: תנודתיות במחירי

חומרי הגלם, האנרגיה והמזון, קיטון בהיקף הצריכה הפרטית, תנודתיות בשוק ההון, התנודתיות בשערי החליפין של הדולר וקיטון בביקושים בשווקים הבינלאומיים, ירידת שווי נדל"ן בארה"ב ובאירופה. כמו כן נבדקות ההשלכות של מצוקת המימון הקיימת בשוק המוסדי בישראל ובחו"ל והשפעתה על פעילות לקוחות הבנק. הבנק נערך להאטה באמצעות הגברת הבקורות, הגדלת הסלקטיביות באישור בקשות אשראי חדשות ועדכון מדיניות האשראי. בעקבות סריקה, מיפוי ובחינה של תיקי הלקוחות, שהתבצע החל מהרבעון השלישי של שנת 2008, נמצאו לווים אשר עלולים להיות מושפעים לרעה מהמשבר הפוקד את שוקי ההון והכספים והוחלט לסווגם בהשגחה מיוחדת. מדובר בהיקף מצומצם של לווים.

ניהול האשראי והמעקב אחר מצבם העסקי של הלווים נעשה בשלושה מישורי פעילות שונים: תהליכי אישור ובדיקה מקדמיים לפני קבלת החלטות אשראי; שימוש בכלי בקרה, ניתוח ודיווח שוטפים למעקב ואיתור סיכונים אשראי; ותהליכי בקרה ומעקב לאחר מתן האשראי (LOAN REVIEW).

סיכונים אשראי בענפי משק מסוימים. הבנק עורך באופן תקופתי בקרה ומעקב אחרי ההתפתחויות בענפי המשק השונים המאופיינים ברגישות רבה יחסית להשפעות של האטה כלכלית בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל. כאמור, לאור ההאטה הצפויה במשק הגביר הבנק את הבקרה והמעקב.

סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים נגזרים. בקרת סיכונים האשראי במכשירים פיננסיים נגזרים נעשית בתמיכת מערכות ממוחשבות אשר אומדות את החשיפה מפעילות זו ברמת הלקוח והעסקה. החשיפה ברמת הלקוח נמדדת מול מסגרת החשיפה המאושרת ללקוח.

במסגרת מדיניות לפעילים בשוק ההון נמצאים בתהליכי עדכון הכללים ונהלי עבודה לקביעת רמת הבטחונות הנדרשת מול החשיפות, לרבות דרכי הפעולה הנדרשות לסגירת החשיפות מול העסקה והלקוח.

חשיפת אשראי

למוסדות פיננסיים זרים

כללי. לאור החרפת המגמות השליליות בשווקים הפיננסיים בעולם והחשש מהשלכות המשבר על מוסדות פיננסיים זרים, נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון, החל מהדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008, גילוי נפרד לחשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים.

הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילוי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. בחודשים האחרונים חלה הידרדרות במצבם

של מוסדות פיננסיים שונים ברחבי העולם וניכרו קשיי נזילות בשווקים הפיננסיים השונים, אשר התמתנו רק בעקבות התערבות הרגולטורים ובניית תכניות חילוץ על ידי ממשלות שונות בעולם.

במהלך תקופה זו מתמודד הבנק עם חשש לקריסה של בנקים בהם נהג הבנק להפקיד את עודפי הנזילות שלו ועימם נהג לבצע פעילות פיננסית מסוגים שונים.

להלן פעולות בהן נקט הבנק במהלך התקופה כדי להיערך להתמודדות עם המשבר האמור:

- הגברת תדירות ושיפור מערך הדיווחים והבקרה אחר חשיפות לבנקים בקבוצה;
- צמצום משמעותי של רשימת המוסדות הפיננסיים בהם הבנק מפקיד עודפי נזילות וצמצום קווי אשראי לבנקים. הבנק מנהל באופן דינאמי את חשיפותיו לבנקים (פקדונות, פעילות חדשה ויזומה) וזאת בהתאם להתפתחויות;
- חשיפות הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים נדונו במסגרת ועדת מנהלי סיכונים וועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון;

- קיום דיונים ומעקבים שוטפים של חברי ההנהלה המופקדים על הנושא, לבדיקת החשיפה השוטפת של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ונקיטת צעדים מיידים לצמצום החשיפה, במידת הצורך.
 - חשיפת האשראי הנובעת מבנקים ומוסדות פיננסיים זרים מנוהלת בחטיבות העסקית והפיננסית, כלהלן:
 - קווי האשראי למדינות ולבנקים זרים מאושרים על ידי דירקטוריון הבנק, בהתאם להמלצות מחלקת מוסדות פיננסיים שבחטיבה העסקית. המלצה זו מבוססת על מודלים מתמטיים לקביעת תקרת הקו למדינות ולבנקים. מודלים אלה מתבססים, בין היתר, על דירוגי המדינות והבנקים על ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ונתונים פיננסיים של הבנקים. בנוסף, נסמכת ההמלצה על מאגרי מידע אלקטרוניים, דוחות כספיים, מידע מסוכנויות דירוג ומקורות מידע ציבוריים: עיתונות מקצועית ואתרי אינטרנט יעודיים;
 - הורדת דירוג ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
 - מחלקת מוסדות פיננסיים בחטיבה העסקית מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה (למעט אי די בי ניו יורק ודיסקונט בנק לטין אמריקה), לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק שבאחריות החטיבה הפיננסית. הקצאת קווי אשראי לחדר עסקות של הבנק נעשית במרבית המקרים לבנקים המאוגדים במדינות מפותחות. המעקב אחר עמידת הבנק במגבלות הקווים שאושרו למוסדות השונים נעשה על פי המקובל בבנק בכל הנוגע למעקב אחר עמידה במגבלות חשיפה מאושרות. המחלקה מעבירה דיווחים שוטפים להנהלת הבנק בדבר היקפי החשיפה בפועל בבנק, ואינדיקציות שליליות, ככל שמתקבלות כאלה;
 - חריגות מקווי אשראי במידה ואירעו, מדווחות לדרג ממונה על ידי היחידה להקצאה, על פי סמכויות האשראי;
 - הבנק מבצע את מרבית העסקאות העתידיות עם בנקים בינלאומיים מובילים, עמם נחתם הסכם ISDA ונספח CSA להסכם זה;
 - חבר ההנהלה הממונה רשאי להקטין ו/או לבטל קווים שאושרו בעבר, על פי שיקול דעתו, בהתאם להתפתחויות בשוק, סמכות שנוצלה מספר פעמים במהלך התקופה האחרונה.
- אופן ניהול סיכונים השוק והמזילות.** מחלקת ה-Middle Office בחטיבה הפיננסית אחראית על ריכוז החשיפות של ה-Treasury למוסדות פיננסיים זרים ברמת הקבוצה כולה, ומדווחת לגורמים שונים בבנק.
- במהלך תקופה זו, מחלקת ה-Middle Office של הבנק הגבירה באופן משמעותי את המעקב והבקרה אחר חשיפות הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים, בכל הקשור לפעילות ה-Treasury ובפרט לניהול בטוחות בקשר לפעילות בנגזרים, מתן פקדונות והשקעה באגרות חוב. דיווחים שוטפים מועברים להנהלה בתדירות גבוהה, ומשמשים לקבלת החלטות דינאמית באשר לחשיפות לבנקים, בהתאם למצבם ובכפוף לקווים שאושרו להם.
- בתחום ניהול סיכונים השוק והמזילות, הבנק לוקח בחשבון בשיקוליו את גובה החשיפות ופזרן בין הבנקים הזרים. בצד הנכסים, הפסיק הבנק, לפני מספר חודשים, לרכוש איגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים והוא מבצע הערכות זהירות באשר לעיתוי המימוש של נכסים אלו.
- חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים.** חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות. כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-87% מהחשיפה הינה למוסדות פיננסיים בדרוג "A" ומעלה.
- המדינות בגין קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור כוללות, בין היתר, את ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, צרפת ושווייץ. (ארצות הברית היא המדינה היחידה שהחשיפה אליה עולה על 15% מבסיס ההון של הבנק ולכן רק לגביה ניתנים פרטים להלן).
- בגין החשיפה למוסדות פיננסיים זרים נכללת הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך בסך של 223 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾, על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2008 (במיליוני ש"ח)⁽⁹⁾:

סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית ⁽⁴⁾
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽⁶⁾		
דירוג אשראי חיצוני⁽⁷⁾		
7,185	243	7,428
3,074	505	3,579
414	34	448
424	–	424
43	–	43
663	60	723
11,803	842	12,645
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים		
מזה חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים:		
בארצות הברית		
2,596		

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון האשראי מוצג לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ר' ביאור 7 לתמצית הדוחות הכספיים.
- (6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ר' ביאור ג' לתמצית הדוחות הכספיים).
- (7) לפי הדירוג של סוכנויות הדירוג Moody's ו-S&P, FITCH.
- (8) כמחצית מהיתרה הינה בגין מסלקות וכמחצית בגין חברות בנות בבעלות מלאה של בנקים מדורגים, בנקים ומוסדות פיננסיים קטנים.
- (9) יתרת החובות הבעייתיים בגין אשראי למוסדות פיננסיים זרים, אינה מהותית ועל כן לא נכלל מידע בגינה.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לעיל, ליום 30 בספטמבר 2008 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית למוסדות פיננסיים זרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתם בסעיף (4)(א) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים" דהיינו, 10% מיתרת עסקה עתידית מסוג Forward Rate agreement או Future Rate agreement) בסך של 5,639 מיליון ש"ח.

בהמשך להנחיות המפקח על הבנקים בדבר יישום הוראות באזל II במערכת הבנקאות בישראל, הגביר הבנק במהלך השנים 2007 ו-2008 את מהלך היערכותו לקראת יישום הגישה הסטנדרטית של ההוראות, שהשלמתו מתוכננת עד סוף שנת 2009.

במהלך השנים 2007 ו-2008 פרסם המפקח על הבנקים מסמכים רבים הכוללים הנחיות ודרישות בתחומי ניהול הסיכונים וכן הבהרות לסוגיות ספציפיות שעוסקות, בין היתר, בהגדרת התיק הקמעונאי, דרישת ההון בגין מסגרות אשראי, והתנאים להכרה בטוחנות. הבנק בוחן את המשמעויות המשפטיות והעסקיות של דרישות אלה ואת החלופות השונות ליישומן.

הבנק ממשיך בתהליך הקמת מערכת לחישוב הלימות הון וסיכונים אשראי, כדי להיות מוכן באופן מלא ליישום דרישות באזל II עד סוף שנת 2009. במהלך שנת 2009 יוחל כבר במקביל בחישוב הלימות ההון בגין כל סוגי הסיכון (אשראי, שוק ותפעולי) בהתאם לדרישות באזל II. תוכנית היישום מופעלת בכל קבוצת דיסקונט, בארץ ובחו"ל. במסגרת נדבר II הבנק מטפל בהכנה ובעדכון של מסמכי המדיניות של ניהול סיכונים, בדגש על תחום האשראי.

באזל II

במקביל, הבנק מבצע סקר מקיף לבדיקת הפערים בתהליכים ובנהלים הנהוגים בכל קבוצת דיסקונט, ביחס לנדרש במסמכי ה-BIS. סקר זה החל בחודש דצמבר 2007 והסתיים לאחרונה. ברבעון הקרוב יאושרו תוצאות הסקר והן תשמשנה בסיס להכנת תוכנית מקיפה לטיפול בצמצום וסגירת הפערים שאותרו. כמו כן, הבנק נערך להמשך התאמת המבנה הארגוני על פי דרישות ניהול הסיכונים של באזל II ולגיבוש תהליך פנימי של הערכת נאותות ההון. הבנק סיים במועד שנקבע את ביצוע "סקר ההשפעה הכמותית על הלימות ההון" - QIS, שנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים. הסקר סייע לבנק בקבלת אומדן ראשוני של ההשפעה הראשונית של יישום הנחיות באזל II על היקף נכסי הסיכון של קבוצת דיסקונט והוא יסייע גם בהמשך ההערכות ליישום פרויקט באזל II. לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 64-65).

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר בהוראות בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים.

מיפוי סיכונים. הבנק השלים ברבעון האחרון סקר סיכונים תפעוליים מקיף ונרחב, מושתת תהליכים עסקיים, בכל יחידות הבנק והקבוצה. תוצרי הסקר עודכנו במערכת מידע חדשה לניהול סיכונים תפעוליים. עם סיום הסקר נוצרה תשתית רחבה לניהול הסיכון התפעולי בהתאם להוראות באזל II ובכלל זה ניהול תוכניות הפחתה של הסיכונים התפעוליים המהותיים שזוהו.

ניהול הסיכונים התפעוליים. עד הרבעון האחרון של שנת 2007 פעל מנהל סיכונים תפעוליים לכלל הבנק. ברבעון האחרון של שנת 2007 נקבע כי כל ראש חטיבה או מערך בבנק יהיה אחראי לניהול הסיכונים התפעוליים שבתחומי אחריותו. האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מופקד על גיבוש המדיניות בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים, כמו גם על יישום המדיניות ועל ניתוח הסיכונים התפעוליים בבנק ומסירת דיווח עליהם. לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 65-67).

סיכונים סביבתיים

בחודש יולי 2008 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטה של הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים וניהולה ובחודש אוקטובר 2008 הופצה טיוטת חוזר בנושא זה.

על פי טיוטת החוזר התאגידים הבנקאיים יידרשו להכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הנם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי, ולפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים של הקבוצה הבנקאית, לרבות נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד.

יישום החוזר יהיה בהתאם לקריטריונים ולוחות הזמנים שיאשר דירקטוריון התאגיד הבנקאי, עד ליום 1 בינואר 2010, כאשר לצורך היישום ניתן יהיה לשאוב מההערכות והתקנים הבינלאומיים המקובלים בנושא ניהול הסיכון הסביבתי, בהתאמות המתחייבות לסביבה בישראל.

לפרטים בדבר סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וסיכונים רגולציה, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 67-68).

לפרטים נוספים בדבר החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 71-46).

בחינת טבלת גורמי הסיכון

בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 71-68) נכללה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, טבלת גורמי סיכון בה דורגו הסיכונים השונים על פי השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי.

נוכח המשבר הפיננסי העולמי (ר' לעיל "המשבר הכלכלי העולמי"), והסיכונים הגלומים בו ובהשפעותיו על המערכת הבנקאית המקומית בכלל ועל הבנק בפרט, שבה הנהלת הבנק ובחנה את גורמי הסיכון השונים ומידת השפעתם על הבנק. במסגרת זו נבחנו סיכונים האשראי, סיכונים השוק, סיכון הנזילות והסיכונים התפעוליים.

הנהלת הבנק הגיעה לכלל דעה כי לא נדרש שינוי בדירוג הסיכונים השונים, כפי שפורט בטבלת גורמי סיכון בדוח השנתי.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים כללי

בקובץ שאלות ותשובות, שפרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יולי 2005, דרש הפיקוח על הבנקים שתאגידים בנקאיים יאחדו את נתוני חברות הבת לפי המאפיינים הכמותיים שקבעה החברה האם. מתן נתונים כאמור מחייב ניהול מאגר נתונים כפול של רווחיות ומגזרים בחברות הבת והדבר כרוך בקשיים עצומים. בנק מרכנתיל דיסקונט השלים את היערכותו בעניין זה במהלך שנת 2007 ובהתאם, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הבנק מאחד את נתוני בנק מרכנתיל דיסקונט לפי המאפיינים הכמותיים שקבע הבנק. מספרי ההשוואה לתקופות של שלושת ותשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007 סווגו מחדש, בכדי לשקף את השינויים שחלו בהצגת הנתונים, כמפורט לעיל. בנתוני המגזרים המובאים להלן מוצג גם הרווח בניטרול רכיבים מסוימים. פירוט הרכיבים מובא בביאור 10 לתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 73-71) וביאור 31 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 390-387).

המגזר הקמעונאי (RETAIL) - כללי

הבנק מציג שני מגזרים קמעונאיים: מגזר "משקי הבית" ומגזר "עסקים קטנים". במסגרת מגזרים אלה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק, למעט לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית. לפרטים נוספים אודות "המגזר הקמעונאי - כללי", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 76-74).

מגזר הבנקאות הקמעונאית - מגזר משקי הבית לקוחות המגזר

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.

מכרז למתן שירותים לעובדי המדינה

ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, העביר הבנק לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו ניתנות הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים בריבית החשב הכללי (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. הבנק יהיה רשאי להעמיד מסגרת אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%.

במסגרת זכייתו במכרז ניתנה לבנק הזכות לגבות החזרי הלוואות שייתן באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה. העמלות אותן רשאי הבנק לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאיים ניתן בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם גובה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק.

על פי תנאי המכרז תחילתה של הפעילות נשוא המכרז היתה החל מיום 1 בינואר 2008, ועד למועד זה, היה על הבנק להיערך באופן שיוכל לתת שירותים בנקאיים כאמור לעובדי המדינה, בהיקף, בתנאים ובאיכויות שהוגדרו במכרז. הבנק נערך כנדרש לתחילת הפעילות (ר' להלן).

להערכת הבנק, הזכייה האמורה במכרז תשמש פלטפורמה איכותית להגדלת חלקו של הבנק בבנקאות הקמעונאית.

בעקבות הזכיה במכרז התפתחה תחרות בין הבנק לבין בנק "יהב" על מתן שירותים לעובדי המדינה, אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, במסע פרסום של יהב לגיוס לקוחות חדשים ולשימור לקוחות קיימים מקרב עובדי המדינה, ובעתירות לבג"צ (ר' להלן).

היערכות הבנק. למרות כניסתו של המכרז לתוקף רק ביום 1 בינואר 2008, החליט הבנק כי גיוס עובדי המדינה יחל החל מיום 17 ביולי 2007. החל ממועד זה הבנק העניק את מלוא ההטבות המגיעות לעובדי המדינה בהתאם לתנאי המכרז, בין ללקוחות חדשים ובין ללקוחות ותיקים של הבנק מקרב עובדי המדינה, וכן שירותים והטבות חוץ בנקאיות שהותאמו במיוחד עבור עובדי המדינה.

בשנת 2008 מושם דגש על פעילות גיוס עובדי מדינה. במסגרת הפעילות הבנק ממשיך להפעיל 18 צוותי שטח ייעודיים (פעילות שהחלה בתחילת ספטמבר 2007, עם 25 צוותים). הצוותים פותחים חשבונות בשטח למבקשים להצטרף לבנק, בסיוע תפעולי של משרד אחורי ייחודי, שהוקם במיוחד למטרה זו. תהליך פתיחת החשבון באמצעות הצוותים מעניק חווית שירות ייחודית ללקוחות החדשים - בתום התהליך מקבל הלקוח לביתו, על ידי שליח, את מסמכי החשבון שפתח והמוצרים הבנקאיים שהזמין באותו מעמד, כגון: פנקסי שיקים וכרטיסי אשראי. בנוסף, מוצע ללקוחות החדשים שירות VIP להעברת פעילותם לבנק.

בנוסף, לרשות עובדי המדינה עומד אתר האינטרנט של הבנק לקבלת טיפול מהיר באישור הלוואות. במסגרת האתר מוצג המידע אודות כל הלוואות הניתנות לעובדי מדינה, וניתנת האפשרות לשלוח טופס בקשה לקבלת הלוואות "לכל מטרה" באמצעות האתר.

על פי תנאי המכרז וכחלק מההיערכות להענקת שירות לעובדי המדינה, פתח הבנק סניפים באתרים בהם קיימים ריכוזים גדולים של עובדי מדינה. במהלך שנת 2007 נפתחו סניפים במתחמים: בנייני האומה, בניין היובל, בית חולים אסף הרופא ובית חולים ברזילי. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 נפתחו סניפים נוספים, חלקם כסניפים עצמאיים וחלקם כשלוחות של סניפים גדולים של הבנק: בית החולים תל השומר, בית חולים נהריה ובית חולים רמב"ם בחיפה. בנוסף, הבנק ביצע עיבוי של סניפים קיימים הקרובים לריכוזי עובדי מדינה.

ביום 24 בספטמבר 2007 התקבל היתר בנק ישראל לפתיחת 25 סניפים מיוחדים במסגרת היערכות הבנק ליישום תנאי המכרז. ההיתר ניתן לתקופות קצרות והוארך מעת לעת, לאחרונה עד 31 בדצמבר 2008.

יצוין כי במסגרת המכרז, לא כל אוכלוסיות עובדי הסקטור הציבורי הוגדרו על ידי החשב הכללי כזכאים לתנאים והטבות. בעקבות הזכיה במכרז, ופניות שנעשו מטעם ארגונים שונים בסקטור הציבורי, חתם הבנק הסדרים מיוחדים עם ארגונים שאינם נכללים באוכלוסיית הזכאים לתנאי עובדי מדינה, ובנה לעובדיהם הסדר הטבות דומה. עד ליום 30 בספטמבר 2008 נפתחו כ-31,200 חשבונות חדשים של עובדי מדינה. למועד סמוך לפרסום הדוחות הכספיים קיימים בבנק כ-46,465 חשבונות של עובדי מדינה, מהם כ-33,465 חשבונות חדשים שנפתחו מתחילת הפעילות בקרב עובדי המדינה.

נוכח העובדה שמבצע השייווק ללקוחות מקרב עובדי המדינה החל רק בחודשים האחרונים של שנת 2007, לא הייתה בשלב זה למבצע השפעה מהותית על פעילות הבנק בכלל, ועל מגזר משקי הבית בפרט.

עתירה לבג"צ. ביום 25 ביולי 2007, הגיש בנק יהב עתירה לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר, המפקח על הבנקים ובנק דיסקונט. בעתירה עתר בנק יהב למתן צווים על תנאי כלהלן:

- א. צו המופנה לשר האוצר ולחשב הכללי לביטול הדרישה שנשלחה לבנק יהב לפינוי סניפיו ממשרדי הממשלה.
- ב. צו המופנה לשר האוצר, לחשב הכללי ולמפקח על הבנקים - מדוע לא יורו לבנק דיסקונט להימנע מהפעלת צוותים למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי הבנק, דהיינו במקומות העבודה של עובדי המדינה. לחילופין, ביקש בנק יהב להוציא צו המורה ליתן לו הזדמנות שווה והוגנת להפעיל צוותים דומים לאלה שיורשה בנק דיסקונט להפעיל.
- ג. צו כנגד הוראת האוצר להפסקת ההסדר על פיו ניתנה לבנק יהב אפשרות לגבות החזרי הלוואות וכספים לחסכון באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה.

כמו כן עתר בנק יהב להוציא בדחיפות צו ביניים שימנע מתן אישור הפעלת צוותים מטעם בנק דיסקונט למתן שירותים בנקאיים מחוץ לסניפי דיסקונט, עד להכרעה סופית בעתירה, אלא אם כן יינתן גם לבנק יהב להפעיל צוותים מטעמו באותה מתכונת. טענתו העיקרית של בנק יהב היתה שהחשב הכללי נותן לבנק דיסקונט זכויות עודפות, שאינן מתחייבות מן המכרז. עוד טען בנק יהב בעתירתו כי בכך מתערב החשב הכללי, שלא כדין, בתחרות במגזר הבנקאי, וכי הצלחה בתחרות עם בנק דיסקונט על מגזר עובדי המדינה "הינה בנפשו".

ביום 11 בספטמבר 2007 החליט בית המשפט לדחות את העתירה. במסגרת ההחלטה הצהיר הבנק כי הוא פעל ויפעל על פי חוק ובהתאם להוראות המכרז, מבלי לפגוע בזכותו של בנק יהב לפנות למפקח על הבנקים בעניין זה.

עתירה נוספת לבג"צ. ביום 13 בפברואר 2008 הגיש בנק יהב עתירה נוספת לבג"צ נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר ובנק דיסקונט. במסגרת העתירה התבקש בית המשפט להוציא צווים אשר נועדו לאפשר לבנק יהב להמשיך ולנכות הלוואות, שיינתנו על ידו ישירות, מתלושי השכר של עובדי המדינה. במסגרת העתירה טען בנק יהב כי הקריטריונים החדשים שנקבעו על ידי החשב הכללי לניכוי ישירות מתלושי השכר של עובדי המדינה, הינם קריטריונים המפלים לטובה את בנק דיסקונט, ומהווים התערבות פסולה של החשב הכללי לטובת בנק דיסקונט בתחרות בין הבנקים.

ביום 22 במאי 2008 החליט בית המשפט לדחות את העתירה. נוכח הסכמת שר האוצר והחשב הכללי, החליט בית המשפט כי בנק יהב יהיה רשאי לבצע ניכויים ממשכורתם של עובדי המדינה בגין חסכונות וכן בגין הלוואות שאותן נטלו ממנו עד ליום 31 במרס 2008, אשר ניתנו לזמן קצוב ומועד פרעונם הסופי ידוע, ללא עמלות כלשהן ("במרווח אפס") וכפוף לאישורם של העובדים.

בהחלטתו דחה בג"צ את טענות בנק יהב לפיהן החשב הכללי מפלה אותו לרעה לעומת הבנק ללא הצדקה. בג"צ קבע כי קיים שוני מהותי בין הבנק לבין בנק יהב, הנובע מזכויותיו של הבנק במכרז ומההתחייבויות שנטל על עצמו עקב כך, שוני המצדיק את הזכות שניתנה לבנק לנכות סכומים ממשכורותיהם של עובדי המדינה. לפרטים נוספים אודות מכרז עובדי המדינה, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 82-80).

מכרז עובדי הוראה

ביום 11 ביולי 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה. ההלוואות תועמדה באחריות הבנק. ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין. תקופת ההתקשרות הינה ל-5 שנים החל מיום 1 בנובמבר 2007. החל מיום 1 בנובמבר 2007 דיסקונט הינו הבנק היחיד אשר מעמיד הלוואות מכספי המדינה למורים המקבלים משכורת ממשרד החינוך ולסטודנטים להוראה. הבנק החליט להרחיב את פעילותו גם לעובדי הוראה אחרים, המקבלים את משכורתם מגופים אחרים, ולהציע להם תנאים מועדפים. בעקבות הזכיה במכרז החלה להתפתח תחרות בין הבנק לבין בנק "מסד" והבנק הבינלאומי הראשון, ולהערכת הבנק תחרות זו עשויה להתגבר. לפרטים נוספים אודות מכרז עובדי הוראה, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 83-82).

התפתחויות במגזר

מבצע לשיווק משכנתאות. לפרטים בדבר מבצע לשיווק משכנתאות, ר' להלן "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדירור", בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים".

פתיחת סניפים חדשים. מתחילת שנת 2008 נפתחו 3 סניפי דיסקונט ביתי, שהצטרפו לחמשת הסניפים הקיימים מסוג זה. כן נפתחו מתחילת השנה 7 נקודות דיסקונט מהיר, שהצטרפו ל-25 הנקודות הקיימות. בחודש יולי 2008 נפתח סניף דיסקונט ביתי "עיר ימים" בקניון פולג בנתניה. בחודש אוגוסט 2008 נפתח סניף דיסקונט ביתי "גבעת שמואל" בקניון גבעת שמואל. בחודש נובמבר 2008 נפתח סניף דיסקונט ביתי "קריית השרון" בשכונת קריית השרון בנתניה. סניפים אלה עובדים במתכונת קמעונאית ייחודית, במסגרתה הועברה כל הפעילות התפעולית המאפיינת סניף מסורתי אל יחידות המטה, כדי לאפשר לסניף הביתי להתמקד בשירות ומכירות ללקוחות פרטיים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-147 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 617 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה הרווח של המגזר לתקופה הסתכם ב-155 מיליון ש"ח, לעומת 231 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 32.9%.

הפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב-106 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 95 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 11.6%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית (במיליוני ש"ח):

פעילות בינלאומית:		פעילות מקומית				
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	משכנתאות סך-הכל	בנקאות ופיננסים	סך-הכל		
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008						
רווח (הפסד) מפעולות מימון						
לפני הפרשה לחובות מסופקים						
- מחיצוניים	(198)	61	3	58	(76)	1
- בינמיגזרי	469	(15)	-	(29)	425	-
סך הכל רווח מפעולות מימון	271	46	3	29	349	1
הכנסות תפעוליות ואחרות	114	210	53	13	390	-
סך-הכל הכנסות	385	256	56	42	739	1
הפרשה לחובות מסופקים	31	16	-	(1)	46	-
רווח נקי	12	39	5	7	63	1
רווח נקי, בניטרול						
בניטרול רכיבים מסוימים	5	38	4	7	54	1
יתרה ממוצעת של נכסים	8,207	7,745	7	13,451	29,410	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	55,860	-	-	2,389	58,249	-
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007						
רווח מפעולות מימון לפני						
הפרשה לחובות מסופקים						
- מחיצוניים	214	53	-	56	323	2
- בינמיגזרי	35	(13)	4	(30)	(4)	-
סך-הכל רווח מפעולות מימון	249	40	4	26	319	2
הכנסות תפעוליות ואחרות	112	190	61	14	377	1
סך-הכל הכנסות	361	230	65	40	696	3
הפרשה לחובות מסופקים	17	11	-	5	33	-
רווח נקי	16	32	64	10	122	2
רווח נקי, בניטרול						
רכיבים מסוימים	9	32	11	10	62	2
יתרה ממוצעת של נכסים	5,878	6,505	12	9,951	22,346	229
יתרה ממוצעת של התחייבויות	48,103	-	-	2,359	50,462	117

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי הבית (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות בינלאומית: בנקאות ופיננסים	פעילות מקומית					
	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	משכנתאות סך-הכל	והפיננסים	סך-הכל
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008						
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
- מחיצוניים	840	176	8	161	1,185	3
- בינמיזרי	(94)	(43)	-	(73)	(210)	-
סך-הכל רווח מפעולות מימון	746	133	8	88	975	3
הכנסות תפעוליות ואחרות	321	595	141	38	1,095	-
סך-הכל הכנסות	1,067	728	149	126	2,070	3
הפרשה לחובות מסופקים	77	29	-	0	106	-
רווח (הפסד) נקי	(7)	132	(1)	21	145	2
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	-	132	-	21	153	2
יתרה ממוצעת של נכסים	8,098	7,466	7	12,485	28,056	126
יתרה ממוצעת של התחייבויות	54,396	-	-	2,133	56,529	4

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007

רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים						
- מחיצוניים	(480)	151	8	140	(181)	5
- בינמיזרי	1,176	(40)	4	(55)	1,085	-
סך-הכל רווח מפעולות מימון	696	111	12	85	904	5
הכנסות תפעוליות ואחרות	355	547	245	36	1,183	1
סך-הכל הכנסות	1,051	658	257	121	2,087	6
הפרשה לחובות מסופקים	56	30	-	9	95	-
רווח נקי	44	83	462	25	614	3
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	53	84	66	25	228	3
יתרה ממוצעת של נכסים	6,262	6,187	10	9,752	22,211	200
יתרה ממוצעת של התחייבויות	50,325	-	-	2,403	52,728	109

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

עמלות. בראשית חודש יולי 2007 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים. התיקון מקנה לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים סמכויות פיקוח נרחבות על מחירי השירותים הבנקאיים, וכן סמכות

**מגבלות חקיקה, תקינה
ואילוצים מיוחדים
החלים על המגזר**

לקבוע את רשימת השירותים שבגינם יוכלו בנקים לגבות עמלות ואת אופן חישובן ("התעריפונים"). בעקבות אישור החוק, פרסם נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, וכן הוכנסו תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין שעסקו בעמלות. בהמשך פורסמו ברשומות תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תיקונים לכללים הנ"ל בנושא העמלות, עדכון לרשימת השירותים שבפיקוח והמחירים המירביים שנקבעו להם, וחוזרי הבהרות בנוגע ליישום התעריפונים והכללים החדשים. בתוספת לכללים פורסמו תעריפון העמלות המלא ותעריפונים מצומצמים אשר נגזרים מהתעריפון המלא ואשר מתייחסים לסוגים מסוימים של שירותים בנקאיים.

התעריפונים האמורים חלים על שני פלחי לקוחות: יחידים, ותאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

- השינויים העיקריים שבאו לידי ביטוי בכללים ובתעריפונים שצורפו אליהם הינם:
- מספר העמלות הכלולות בתעריפונים החדשים הופחת משמעותית בהשוואה למספרן ערב הרפורמה (בשיעור של כ-66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה, שאינן כלולות בתעריפונים החדשים;
- יחיד יהיה פטור מתשלום דמי ניהול קבועים בגין חשבון עובר ושב, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבונו על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן;
- ניתן יהיה לגבות עמלה בגין הקצאת מסגרת אשראי מלקוח יחיד, רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי, בחלקה או במלואה, יחוייב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, הגבוה מביניהן;
- נאסר לגבות עמלה בגין טיפול באשראי מעסקים קטנים ומלקוחות יחידים, בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח. כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש מסגרת אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת מסגרת אשראי, ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי;
- נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים בחשבון עובר ושב, אשר ניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כאמור, אשר ניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

על התאגידים הבנקאיים הוטל להודיע ללקוחותיהם על תעריפי השירותים נשוא התעריפונים, עד ליום 1 ביולי 2008. הבנק וחברות בנות נוספות בקבוצה פרסמו תעריפונים בהתאם למתכונת שנקבעה בכללים האמורים והודיעו עליהם ללקוחותיהם.

בעקבות פרסום התעריפונים החדשים של הבנקים וכניסתו של התיקון בחוק לתוקף, בראשית חודש יולי 2008, נמתחה ביקורת ציבורית על בנק ישראל ועל הבנקים בשל כך שהרפורמה בעמלות לא הביאה, לדעת המבקרים, לירידה המצופה בתעריפי העמלות. בהמשך אף הוגשו מספר הצעות חוק פרטיות שביקשו להטיל מגבלות נוספות על אופן קביעת העמלות בידי הבנקים ועל הפיקוח של בנק ישראל בנושא זה, עד כדי קביעת איסור בחקיקה על גביית עמלות מסוימות או קביעת שיעורן המירבי של עמלות מסוימות בחוק.

ביום 21 ביולי 2008 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בו הודיע לתאגידים הבנקאיים על תיקונים שבכוונתו להכניס בכללים בנוגע לעמלות שייגבו מאזרחים ותיקים, נכים, נציגות בית משותף ועבור הפקדת שיקים בתיבות שירות. הבנקים התבקשו להיערך ליישום התיקונים ולהחיל את חלקם עוד בטרם יפורסמו ברשומות.

ביום 26 באוגוסט 2008 פורסם תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), שנכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2008, לפיו נציגות בית משותף תיחשב כיחיד ולפיכך, לא ניתן יהיה עוד לגבות ממנה עמלת דמי ניהול חשבון, הנגבית מעסק קטן (כהגדרתו בכללים); אזרח ותיק, נכה, ולקוח שאינו בעל כרטיס למשיכת מזומן יהיו זכאים ל-4 פעולות בחודש על ידי פקיד במחיר של פעולה בערוץ ישיר; וכל פעולה באמצעות תיבת שירות תיחשב כפעולה בערוץ ישיר.

בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך האם יחולו שינויים נוספים בחקיקה ובכללים הנוגעים לעמלות, ומה יהיו ההסדרים שיקבעו בהם, ככל שייקבעו.

לא ניתן עדיין להעריך את השפעת הרפורמה על התנהגות הלקוחות. להערכת הבנק, ייתכן שינוי בהתנהגות הצרכנית, שתותאם לרוח הרפורמה, כך שהפעילות בערוצים הישירים תגדל מהותית על חשבון ביצוע פעולות באמצעות פקיד.

על פי הערכות ראשוניות, המתבססות על היקף העמלות שגבה הבנק ברבעון הראשון להפעלת הרפורמה, נראה כי לא צפויה פגיעה מהותית בהכנסות הקבוצה. עם זאת, יש להדגיש כי נוכח פרק הזמן הקצר שחלף מאז הפעלת החוק, נוכח השינויים האמורים בהתנהגות הצרכנים והשינויים שהוכנסו בכללים בחודשים הראשונים להפעלת הרפורמה, קיים קושי בהערכת השלכות של חוק העמלות על הכנסות הקבוצה.

הבנק ממשיך לעקוב אחר הפרמטרים השונים והשפעתם.

לפרטים נוספים בנושא זה, ר' "חקיקה והסדרים בנושא העמלות הבנקאיות" בפרק "חקיקה ופיקוח" בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 196-198).

לפרטים בדבר השלכות הרפורמה בשוק ההון, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 132-131) וביאור 33 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 402-397). לפרטים בדבר השלכות האפשרויות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 ג' לתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים נוספים אודות "מגזר הבנקאות הקמעונאית - מגזר משקי הבית", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 76-89).

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק ושל בנק מרכזי דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.

מגזר הבנקאות הקמעונאית - מגזר עסקים קטנים לקוחות המגזר

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-141 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 203 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 30.5%. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה הרווח של המגזר לתקופה מסתכם ב-144 מיליון ש"ח, לעומת 165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 12.7%. **ההפרשה לחובות מסופקים** במגזר הסתכמה ב-115 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 108 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 6.5%.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית					
סך-הכל	משכנתאות	בניה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
287	30	27	1	5	224
– מחיצוניים					
(64)	(19)	(10)	–	–	(35)
– בינמיגזרי					
223	11	17	1	5	189
סך-הכל רווח מפעולות מימון					
111	–	4	8	10	89
הכנסות תפעוליות ואחרות					
334	11	21	9	15	278
סך-הכל הכנסות					
33	2	3	–	–	28
הפרשה לחובות מסופקים					
64	5	8	1	3	47
רווח נקי					
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
60	5	8	1	3	43
יתרה ממוצעת של נכסים					
15,498	1,187	1,809	3	–	12,499
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
11,924	136	624	–	–	11,164

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
252	10	27	1	1	213
– מחיצוניים					
(48)	(1)	(12)	–	–	(35)
– בינמיגזרי					
204	9	15	1	1	178
סך-הכל רווח מפעולות מימון					
89	2	3	8	5	71
הכנסות תפעוליות ואחרות					
293	11	18	9	6	249
סך-הכל הכנסות					
25	1	1	–	–	23
הפרשה לחובות מסופקים					
73	6	9	19	2	37
רווח נקי					
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
55	6	9	1	2	37
יתרה ממוצעת של נכסים					
13,333	1,401	1,319	4	233	10,376
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
9,822	210	527	–	–	9,085

נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית					
סך-הכל	משכנתאות	בניה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
1,066	56	97	2	5	906
(451)	(33)	(49)	–	–	(369)
– מחיצוניים					
– בינמיגזרי					
615	23	48	2	5	537
299	1	11	22	14	251
סך-הכל רווח מפעולות מימון					
הכנסות תפעוליות ואחרות					
914	24	59	24	19	788
סך-הכל הכנסות					
115	4	16	–	–	95
הפרשה לחובות מסופקים					
141	9	17	(1)	4	112
רווח (הפסד) נקי					
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
144	9	18	–	4	113
יתרה ממוצעת של נכסים					
14,794	1,295	1,567	3	–	11,929
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
11,590	132	658	–	–	10,800

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
660	37	64	1	5	553
(81)	(12)	(17)	–	–	(52)
– מחיצוניים					
– בינמיגזרי					
579	25	47	1	5	501
287	3	11	33	15	225
סך-הכל רווח מפעולות מימון					
הכנסות תפעוליות ואחרות					
866	28	58	34	20	726
סך-הכל הכנסות					
108	6	11	–	–	91
הפרשה לחובות מסופקים					
203	9	24	52	6	112
רווח נקי					
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
165	9	24	10	6	116
יתרה ממוצעת של נכסים					
13,657	1,437	1,275	4	272	10,669
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
9,712	228	545	–	–	8,939

לפרטים בדבר השלכות הרפורמה בשוק ההון, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 131-132) וביאור 33 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 397-402).

לפרטים בדבר החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות והשלכותיה, ר' לעיל וביאור 13 לתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 ג' לתמצית הדוחות הכספיים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

לפרטים נוספים אודות "מגזר הבנקאות הקמעונאית - מגזר עסקים קטנים", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 92-89).

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכזתיל דיסקונט.

המגזר העסקי לקוחות המגזר

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 צמח התוצר המקומי הגולמי ב-5.1% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת במקביל לגידול של 5.9% בתוצר העסקי. עם זאת, במהלך התקופה הסתמנה מגמת האטה, שהלכה והחריפה. ברבעון השלישי גדל התוצר המקומי הגולמי בקצב שנתי של 2.3%, לעומת 5.1% במחצית הראשונה של השנה ו-5.4% בשנת 2007. ההאטה בצמיחת התוצר המקומי הגולמי מקורה בהאטה חריפה בפעילות המגזר העסקי. תוצר המגזר העסקי גדל ברבעון שלישי של השנה בשיעור שנתי של 1.9%, לעומת 5.9% במחצית הראשונה של שנת 2008. להלן כיווני ההתפתחות העיקריים ברבעון השלישי של שנת 2008:

- הצריכה הפרטית גדלה בקצב שנתי של 2.8%, לאחר גידול בשיעור של 5.6% במחצית הראשונה של השנה. ירידה חדה, בשיעור של 18.4%, נרשמה בצריכת מוצרים בני קיימא, במידה רבה עקב צמצום ניכר ברכישת כלי רכב. בהוצאה לצריכה שוטפת, לעומת זאת, נרשמה האצה לקצב שנתי של 6.8%.
 - בהשקעה בנכסים קבועים נרשמה ירידה של ממש בקצב שנתי של 15%, לעומת עליה של 2.3% במחצית הראשונה של השנה. הירידה בהשקעות נגזרת בעיקרה מיירידה חדה בהשקעה בענפי המשק (-17.8%) ובהשקעה בכלי תחבורה בפרט.
 - ייצוא הסחורות והשירותים ירד גם הוא בשיעור שנתי חד של 13.4%, בהמשך לירידה של 2.1% ברבעון הקודם. בולטת ברבעון השלישי נסיגה חדה ביצוא היהלומים וביצוא שירותי תיירות, לצד ירידה ניכרת גם ביצוא התעשייתי ללא יהלומים.
 - על אף ההאטה במשק, המשיך יבוא הסחורות והשירותים למעט יבוא בטחוני להתרחב בקצב שנתי של 3.7% (3.1% במחצית הראשונה של השנה).
- על פי סקר החברות של בנק ישראל, ברבעון השלישי נרשמה האטה בשירותים העסקיים ובענפי התעשייה, פרט לתעשיות הטכנולוגיה המעורבות, אשר מכירותיהן גדלו בזכות עליה נאה בענפי הכימיקלים. בענפי המלונאות נשמרה רמה גבוהה של פעילות, אך גם בהם חלה התמתנות מסוימת בקצב הגידול, ובענפי המסחר אף נרשמה ירידה של ממש במכירות. לעומת זאת, בענפי התחבורה והתקשורת נמשכה ההתרחבות.

התפתחויות בסקטור העסקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-231 מיליון ש"ח, לעומת 264 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 12.5%.

ההכנסות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של השנה כוללות דיבידנד בסך של 17 מיליון ש"ח שהתקבל בגין מניות ששימשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסוים לעומת סך של 52 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ר' ביאור 3 ג' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 285, וביאור 2 ב' לתמצית הדוחות הכספיים). הקיטון ברווח הושפע, בין היתר, מהעליה בשיעור ההעמסה של הוצאות התפעול של המגזר, בעקבות העליה בנפח הפעילות שלו ביחס לכלל הפעילויות של הבנק.

בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה הרווח של המגזר לתקופה מסתכם ב-234 מיליון ש"ח, לעומת 264 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 11.4%.

הגידול ברווח מפעולות מימון בפעילות המקומית נגזר משתי התפתחויות מנוגדות: גידול של כ-27% בתיק האשראי הממוצע ומנגד, ירידה במרווח המימוני לשיעור של כ-1.52% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בהשוואה ל-1.83% בתקופה המקבילה אשתקד.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב-100 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 85 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 17.6%. עיקר ההפרשה בתשעת החודשים הראשונים נבע מתחום הבניה והנדל"ן.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
בנקאות שוק ופיננסים ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות בניה ופיננסים ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
315	1	74	390	(7)	5	(2)	388
(174)	(1)	(6)	(181)	52	-	52	(129)
סך-הכל רווח מפעולות מימון							
32	8	4	44	21	1	22	66
סך-הכל הכנסות							
173	8	72	253	66	6	72	325
הפרשה לחובות מסופקים							
22	-	49	71	3	2	5	76
רווח נקי							
29	3	4	36	28	3	31	67
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים							
26	3	3	32	29	3	32	64
יתרה ממוצעת של נכסים							
28,415	13	10,991	39,419	6,664	1,007	7,671	47,090
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
13,884	3	1,847	15,734	5,139	29	5,168	20,902

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007

רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	16	-	183	199	(88)	5	(83)
- בינמיגזרי	87	1	(99)	(11)	149	-	149
סך-הכל רווח מפעולות מימון	103	1	84	188	61	5	66
הכנסות תפעוליות ואחרות	24	8	3	35	4	-	4
סך-הכל הכנסות	127	9	87	223	65	5	70
הפרשה לחובות מסופקים	6	-	25	31	1	-	1
רווח נקי	24	4	28	56	14	3	17
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	23	4	28	55	13	3	16
יתרה ממוצעת של נכסים	20,211	17	8,643	28,871	7,208	1,133	8,341
יתרה ממוצעת של התחייבויות	9,399	2	2,536	11,937	5,126	10	5,136

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
בנקאות שוק ופיננסים ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות בניה ופיננסים ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל		
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	235	2	319	556	-	15	571
- בינמיגזרי	147	(1)	(124)	22	148	148	170
סך-הכל רווח מפעולות מימון	382	1	195	578	148	15	741
הכנסות תפעוליות ואחרות	100	21	11	132	30	2	164
סך-הכל הכנסות	482	22	206	710	178	17	905
הפרשה לחובות מסופקים	17	-	72	89	7	4	100
רווח נקי	110	-	50	160	67	4	231
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	112	-	50	162	68	4	234
יתרה ממוצעת של נכסים	25,879	3	10,391	36,273	6,410	1,021	43,704
יתרה ממוצעת של התחייבויות	12,614	3	2,199	14,816	5,423	53	20,292

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
-	מחיצוניים	586	-	434	1,020	111	127
-	בינמיגזרי	(246)	1	(215)	(460)	25	(435)
סך-הכל	רווח מפעולות מימון	340	1	219	560	136	152
הכנסות	תפעוליות ואחרות	104	29	12	145	12	15
סך-הכל	הכנסות	444	30	231	705	148	167
הפרשה	לחובות מסופקים	15	0	64	79	5	6
רווח נקי		134	15	72	221	35	43
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים		136	13	73	222	37	45
יתרה ממוצעת של נכסים		19,710	25	8,091	27,826	6,257	7,182
יתרה ממוצעת של התחייבויות		8,717	3	2,307	11,027	4,776	4,786

במחצית השניה של שנת 2008 חלו שינויים בסביבה העסקית של חלק ניכר מלקוחות המגזר, כתוצאה מחשיפתם לרבדים שונים של המשבר הפיננסי העולמי. להלן תובא השפעת גורמי החשיפה העיקריים על פעילות לקוחות המגזר.

- ירידה בהיצע מקורות המימון

- צמצום היקף האשראי שניתן לחברות ישראליות במערכת הפיננסית בחו"ל;

התפתחויות בשווקים של המגזר

- ירידה ניכרת בהיקפי גיוס מקורות בשוק ההון ואיגרות החוב בארץ ובעולם;
 - הערכת המשקיעים כי החברות הממונפות בעלות עומס חוב גבוה עלולות לעמוד בפני קשיים במיחזור החוב;
 - אימוץ מדיניות סלקטיבית מצד הבנקים המקומיים באישור אשראי חדש.
- עיקר הלקוחות שהושפעו מהחרפת מגבלת היצע המקורות הינו חברות אחזקה בתחומי הנדל"ן והפיננסים הפועלות בחו"ל ובשוק המקומי.

- ירידה בשווי נכסים פיננסיים ומטריאליים

- ירידה בשווי מרבית הנכסים הפיננסיים בבעלות הלווים המשמשים כבטוחה לבנק;
 - ירידה בשווי הנדל"ן למגורים, משרדים ומסחר באזורים שונים בארץ ובאירופה.
- עיקר הלקוחות שהושפעו מירידת שווי ני"ע ונכסי נדל"ן הינו חברות אחזקה ואחרות הפעילות בתחומים אלו.

- ירידה בפעילות הריאלית

- קיטון בביקושים למוצרי יצואנים ישראלים, בעיקר בענפי ההיי-טק והענפים המסורתיים (טקסטיל, מתכת, נייר, פלסטיקה) יהלומים, ותובלה ימית;
 - ירידה בהיקף הפעילות, קיטון בהיצע מקורות מימון, והתנודתיות בשערי החליפין גרמו לירידה בשולי הרווח התפעולי וקיטון היקף ההשקעה בנכסים קבועים;
 - קיטון בהיקף הביקושים למוצרים ושירותים של פירמות בשוק המקומי בענפי המסחר, התעשייה והשירותים.
- מרבית הלקוחות שהושפעו מהירידה בביקושים המקומיים הינם יבואני רכב, יבואני רכיבים אלקטרוניים, חברות קוסמטיקה ומוותגי אופנה, חברות ליסינג, בתי השקעה וקבלנים בתחום דירות היוקרה.

התפתחויות בשוק האשראי החוץ-בנקאי

מחנק האשראי העולמי נתן את אותותיו גם על שוק האשראי בישראל, ובמחצית הראשונה של שנת 2008 גדל סך האשראי לסקטור העסקי בשיעור שנתי של 0.8% בלבד, לעומת שיעור גידול של כ-11% בשנת 2007 (שיעורי הגידול בפסקה זו מחושבים על בסיס נתונים המנוכחים במדד המחירים לצרכן).

המשבר מוצא ביטוי גם במקורות האשראי. האשראי החוץ-בנקאי, אשר גדל בשיעורים חדים עד אמצע שנת 2007, הצטמצם ואת מקומו תפס מחדש האשראי הבנקאי. במחצית הראשונה של שנת 2008 ירד היקף האשראי החוץ-בנקאי בשיעור שנתי של כ-2% (לעומת עליה של כ-22% בשנת 2007), ואילו האשראי הבנקאי למגזר העסקי המשיך וגדל בשיעור של 3.4% (בהמשך ל-2.6% בשנת 2007).

כתוצאה מכך גדל משקלו של האשראי הבנקאי מכלל האשראי למגזר העסקי מ-51.3% בשנת 2007 ל-52% במחצית הראשונה של שנת 2008, לראשונה אחרי ירידה רצופה של מספר שנים.

להערכת הבנק, ברבעון השלישי של שנת 2008 נמשכה מגמת הירידה באשראי החוץ בנקאי, ומאידך, הגידול באשראי הבנקאי. מגמה זו מושפעת מירידה ניכרת בהיקף הנפקות איגרות החוב הקונצרניות, זאת על רקע המשבר בשווקים הפיננסיים. הקיפאון בגיוס איגרות החוב הקונצרניות הקיף את מרבית החברות במשק ונבע מגידול ניכר בתשואות על רקע הרעה בפרופיל הסיכון המאפיין את סביבתן העסקית, מינוף ועומס חוב ניכר בשנים הקרובות, לרבות חששות לירידה בפעילות הריאלית.

ברבעון השלישי של 2008 הצטמצם היקף הגיוסים באמצעות אג"ח ל-3.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של השנה. היקף ההנפקות בשלושת הרבעונים הראשונים של 2008 (כ-21 מיליארד ש"ח) הינו כשליש מהיקפן בתקופה המקבילה אשתקד - כ-64 מיליארד ש"ח.

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

- במחצית הראשונה של שנת 2009 צפויה התמתנות ניכרת בקצב גידול הפעילות בסקטור העסקי בהשוואה לשנת 2008, כתוצאה מההתפתחויות הבאות:
- האצת תהליך הירידה בביקושים בשוקי חו"ל ובשוק המקומי למוצרים ולשירותים של חברות תעשייה, מסחר

ושירותים, אשר עלולה להתרחב למרבית ענפי המשק;

- מצוקת אשראי, שתפגע בפעילות הריאלית של הפירמות ויכולתן למחזר את החוב הקיים;
- ירידה ברווחיות התפעולית של הפירמות, בעיקר כתוצאה מקיטון בהיקף הפעילות, גידול בעלויות המימון ותנודתיות בשערי החליפין.

כדי להתמודד עם השפעות צמצום מקורות האשראי על הפעילות הריאלית, כמפורט לעיל, תידרש היערכות מצד הגופים המוסדיים והבנקים, למיחזור חלקי של חובות שמועד פרעונם הוא בשנים 2009-2010. מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרקים "המשבר הכלכלי העולמי", "התפתחויות עיקריות במשק הישראלי" ו"התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2008". האמור עשוי שלא להתממש מחד, ולחילופין עשויה לחול התמתנות חדה יותר בפעילות, במידה ותחול ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, ירידה משמעותית נוספת בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסים בחו"ל ובשוק המקומי, האטה ניכרת בקצב הצמיחה עד כדי התפתחות תנאי מיתון ממושכים בשווקים הגלובלים והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

מגבלות לווה בודד, קבוצת לווים וחובות כל שש קבוצות הלווים הגדולות. הבנק קבע מדיניות פנימית לפיה סך החבות לקבוצת לווים לא תעלה על שיעור של 25% מהון הבנק. ליום 31 בדצמבר 2007 חושבה מגבלת קבוצת לווים לפי שיעור של 30% מהון הבנק ומגבלת סך החבות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולות לפי שיעור של 135% מהון הבנק, וזאת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313.

החל מיום 1 באפריל 2008 הבנק עבר לחישוב מגבלת קבוצת לווים לפי שיעור של 25% מהון הבנק ומגבלת סך החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולות לפי שיעור של 150% מהון הבנק, וזאת על פי אישורו של המפקח על הבנקים. לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 ג' לתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות "המגזר העסקי", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 93-101).

מגזר הבנקאות המסחרית לקוחות המגזר

מגזר זה כולל בעיקר חברות בעלות מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח, שהן לקוחות הבנק ובנק מרכזת דיסקונט.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-93 מיליון ש"ח, לעומת 120 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 22.5%. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה הרווח של המגזר לתקופה מסתכם ב-97 מיליון ש"ח, לעומת 108 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 10.2%.

הירידה ברווח מפעולות מימון בפעילות המקומית נגזרה משתי התפתחויות מנוגדות: ירידה במרווח המימוני, בגילום שנתי, לשיעור של 1.92% בהשוואה ל-2.16% בתקופה המקבילה אשתקד ומנגד, גידול של כ-6.8% בתיק האשראי הממוצע.

ההפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה ב-85 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 66 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 28.8%. עיקר ההפרשה בתשעת החודשים הראשונים נבע מתחום הבניה והנדל"ן.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית		פעילות בינלאומית									
סך	בנקאות כרטיסי שוק	בניה	סך-	בנקאות בניה	סך-	בנקאות כרטיסי שוק	בניה	סך-	בנקאות בניה	סך-	בנקאות כרטיסי שוק
הכל	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון	וההון
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008											
רווח (הפסד) מפעולות מימון											
לפני הפרשה לחובות מסופקים											
-	מחיצוניים	(22)	-	-	50	(11)	17	5	(8)	(3)	14
-	בינמיזרי	77	-	-	(34)	11	54	57	19	76	130
סך-הכל רווח מפעולות מימון											
55	-	-	16	-	71	62	11	73	144		
24	-	5	2	1	32	35	6	41	73		
סך-הכל הכנסות											
79	-	5	18	1	103	97	17	114	217		
18	-	-	(6)	2	14	5	2	7	21		
(14)	-	-	13	(1)	(2)	35	4	39	37		
רווח (הפסד) נקי											
רווח (הפסד) נקי, בניטרול											
(15)	-	-	12	(1)	(4)	36	4	40	36		
8,831	15	1	1,925	264	11,036	6,340	2,766	9,106	20,142		
יתרה ממוצעת של נכסים											
יתרה ממוצעת של התחייבויות											
4,532	4,027	-	404	-	8,963	2,811	144	2,955	11,918		

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007

רווח (הפסד) מפעולות מימון											
לפני הפרשה לחובות מסופקים											
-	מחיצוניים	268	-	1	28	9	306	29	(58)	(29)	277
-	בינמיזרי	(201)	-	-	(8)	(9)	(218)	26	92	118	(100)
סך-הכל רווח מפעולות מימון											
67	-	1	20	-	88	55	34	89	177		
25	-	7	3	(1)	34	6	2	8	42		
סך-הכל הכנסות											
92	-	8	23	(1)	122	61	36	97	219		
19	-	-	(1)	(1)	17	1	-	1	18		
-	-	8	10	-	18	1	9	10	28		
רווח (הפסד) נקי											
רווח (הפסד) נקי, בניטרול											
30	-	3	10	-	43	(25)	9	(16)	27		
7,118	72	1	1,091	168	8,450	6,916	4,331	11,247	19,697		
יתרה ממוצעת של נכסים											
יתרה ממוצעת של התחייבויות											
6,182	6,373	-	736	-	13,291	5,764	456	6,220	19,511		

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית										פעילות בינלאומית									
בנקאות כרטיסי שוק בניה										בנקאות בניה									
ופינוסים אשראי ההון ונדל"ן משכנתאות הכל										ופינוסים ונדל"ן הכל									
סך-										סך-									
הכל										הכל									
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008																			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים																			
- מחיצוניים										625	-	-	66	4	695	62	-	757	
- בינמיגזרי										(428)	-	-	(22)	(3)	(453)	140	56	196	(257)
סך-הכל רווח מפעולות מימון										197	-	-	44	1	242	202	56	258	500
הכנסות תפעוליות ואחרות										75	-	15	9	1	100	45	11	56	156
סך-הכל הכנסות										272	-	15	53	2	342	247	67	314	656
הפרשה לחובות מסופקים										65	-	-	5	-	70	7	8	15	85
רווח (הפסד) נקי										(28)	-	-	22	1	(5)	81	17	98	93
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים										(26)	-	-	21	1	(4)	83	18	101	97
יתרה ממוצעת של נכסים										8,885	15	1	1,993	162	11,056	5,936	2,760	8,696	19,752
יתרה ממוצעת של התחייבויות										4,774	3,817	-	456	-	9,047	3,479	370	3,849	12,896
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007																			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים																			
- מחיצוניים										340	1	1	76	24	442	144	137	281	723
- בינמיגזרי										(144)	(1)	-	(26)	(23)	(194)	42	(33)	9	(185)
סך-הכל רווח מפעולות מימון										196	-	1	50	1	248	186	104	290	538
הכנסות תפעוליות ואחרות										72	1	23	9	-	105	26	7	33	138
סך-הכל הכנסות										268	1	24	59	1	353	212	111	323	676
הפרשה לחובות מסופקים										48	-	-	8	-	56	6	4	10	66
רווח נקי										8	-	34	24	1	67	24	29	53	120
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים										42	-	8	23	1	74	1	33	34	108
יתרה ממוצעת של נכסים										7,594	86	1	1,306	118	9,105	6,460	4,206	10,666	19,771
יתרה ממוצעת של התחייבויות										7,973	5,257	-	490	-	13,720	6,048	454	6,502	20,222

לפרטים בדבר ההשלכות האפשריות של ההוראה החדשה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסד אשראי", ר' ביאור 1 ג' לתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות "מגזר הבנקאות המסחרית", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 104-101).

במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הקמעונאית של הבנק (יחידים ותאגידים) המנהלים את חשבונותיהם באחריות המרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי פסיבה של 2 מיליון ש"ח ומעלה ולקוחות תושבי חוץ. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט, כל פעילות חברת הבת בשוויץ ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק ובסניף לונדון.

מגזר הבנקאות

הפרטית

(PRIVATE BANKING)

לקוחות המגזר

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-77 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 126.5%. בניטרול השפעת רכיבים מסוימים, היה הרווח של המגזר לתקופה מסתכם ב-80 מיליון ש"ח, לעומת 41 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 95.1%.

היקף הפעילות של

המגזר והרווח הנקי שלו

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	(173)	(1)	(174)	161	-	161	(13)
- בינמיגזרי	215	-	215	(109)	-	(109)	106
סך-הכל רווח מפעולות מימון	42	(1)	41	52	-	52	93
הכנסות תפעוליות ואחרות	10	11	21	26	15	41	62
סך-הכל הכנסות	52	10	62	78	15	93	155
הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	2	-	2	2
רווח נקי	14	1	15	16	7	23	38
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	12	1	13	19	7	26	39
יתרה ממוצעת של נכסים	1,301	8	1,309	3,293	-	3,293	4,602
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17,771	-	17,771	16,241	-	16,241	34,012

פעילות מקומית		פעילות בינלאומית					
בנקאות ופינוגסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופינוגסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
321	(1)	320	442	-	442	762	- מחיצוניים
(291)	-	(291)	(400)	-	(400)	(691)	- בינמיגזרי
30	(1)	29	42	-	42	71	סך-הכל רווח מפעולות מימון
7	11	18	4	11	15	33	הכנסות תפעוליות ואחרות
37	10	47	46	11	57	104	סך-הכל הכנסות
-	-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
6	2	8	(3)	-	(3)	5	רווח (הפסד) נקי
6	1	7	(1)	1	-	7	רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
1,132	10	1,142	3,583	-	3,583	4,725	יתרה ממוצעת של נכסים
31,296	-	31,296	17,397	-	17,397	48,693	יתרה ממוצעת של התחייבויות
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח מפעולות מימון לפני							
הפרשה לחובות מסופקים							
837	-	837	498	-	498	1,335	מחיצוניים
(737)	-	(737)	(323)	-	(323)	(1,060)	- בינמיגזרי
100	-	100	175	-	175	275	סך-הכל רווח מפעולות מימון
28	29	57	29	43	72	129	הכנסות תפעוליות ואחרות
128	29	157	204	43	247	404	סך-הכל הכנסות
-	-	-	3	-	3	3	הפרשה לחובות מסופקים
28	1	29	38	10	48	77	רווח נקי
27	2	29	41	10	51	80	רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
1,617	6	1,623	2,823	-	2,823	4,446	יתרה ממוצעת של נכסים
18,404	-	18,404	15,504	-	15,504	33,908	יתרה ממוצעת של התחייבויות

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (במיליוני ש"ח) (המשך) :

פעילות מקומית		פעילות בינלאומית			
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007					
רווח (הפסד) מפעולות מימון					
לפני הפרשה לחובות מסופקים					
- מחיצוניים	(175)	-	(175)	(160)	(335)
- בינמיזרי	257	-	257	301	558
סך-הכל רווח מפעולות מימון	82	-	82	141	223
הכנסות תפעוליות ואחרות	26	33	59	12	105
סך-הכל הכנסות	108	33	141	153	328
הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	4	4
רווח נקי	16	6	22	7	34
רווח נקי, בניטרול					
רכיבים מסוימים	18	7	25	11	41
יתרה ממוצעת של נכסים	964	8	972	3,085	4,057
יתרה ממוצעת של התחייבויות	22,943	-	22,943	17,218	40,161

לפרטים בדבר החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות והשלכותיה, ר' ביאור 13 לתמצית הדוחות הכספיים.
לפרטים נוספים אודות "מגזר הבנקאות הפרטית", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 109-104).

מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לחדר עסקות), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכזי דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברוחי חברות כלולות שהן תאגיד עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת מגזר זה הינה השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

מגזר הניהול הפיננסי הגדרת המגזר

ניירות ערך מגובי נכסים. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 30 בספטמבר 2008 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של כ-2,976 מיליון דולר ארה"ב, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק לעומת סך של כ-2,252 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2007, עליה של 32.1%. כ-96% מתיק איגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכב מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Ginnie Mae, Fannie Mae, Freddie Mac) בדירוג AAA בארה"ב. ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime.

ליום 30 בספטמבר 2008, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) הפסדים שטרם מומשו, נטו, בסך של כ-17 מיליון דולר. ליום 19 בנובמבר 2008, הסתכמו ההפסדים שטרם מומשו כאמור, נטו, בסך של כ-30 מיליון דולר.

השקעה ישירה באיגרות חוב של סוכנויות פדרליות. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 30 בספטמבר 2008 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של FHLB (Federal Home Loan Bank), Fannie Mae ו-Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 201 מיליון דולר, לעומת 1,009 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2007, ירידה של 80.1%. ליום 19 בנובמבר 2008 לא חל שינוי מהותי ביתרת ההשקעות כאמור.

התפתחויות במגזר

שינויים בתיק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008. בתקופה האמורה, במקביל לפרעונות בהשקעות הישירות, הגדילה חברת הבת את השקעותיה באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS), בעיקר של הסוכנויות. הירידה בתיק של ההשקעות הישירות באיגרות חוב של סוכנויות פדרליות נבעה בעיקר מפדיונות מוקדמים, בהתאם לאופציות call, שהופעלו על ידי הסוכנויות הפדרליות. הפדיונות המוקדמים כאמור לא גרמו לקבוצה הפסדים. ההשקעות הנוספות באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) היו, כאמור, בעיקר באיגרות חוב של הסוכנויות, בדירוג AAA. יתרת ההשקעות ליום 30 בספטמבר 2008, בסך של כ-110 מיליון דולר, המהווים כ-3.7% מהתיק לאותו מועד, הייתה גם היא ב-"דירוג השקעה".

איגרות חוב קונצרניות. תיק ניירות ערך הזמינים למכירה של קבוצת דיסקונט ליום 30 בספטמבר 2008 כולל השקעה באיגרות חוב קונצרניות בסכום של כ-4,670 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ר' להלן ביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים, סעיף ד'.

השקעה בקרן של קרנות גידור. בין היתר השקיע הבנק סך של כ-100 מיליון דולר בקרן של קרנות גידור. האירועים בשווקים הפיננסיים, החל מחודש יוני 2007, השפיעו גם על הישגיהן של קרנות הגידור, בייחוד אלה שנחשפו לאשראי. עקב ביצועי הקרן ובקשות משקיעים לפדות את אחזקתם, החלה הקרן בתהליך מובנה של סגירת הקרן. בגין ההשקעה האמורה נרשמה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה לירידת ערך, בסך של כ-44 מיליון ש"ח, כמחציתה בגין ירידת שער החליפין של הדולר (ר' ביאור 25 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 381). בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, נרשמה הפרשה נוספת לירידת ערך, בסך של 67 מיליון ש"ח. חלקה בגין ירידת שער החליפין של הדולר.

בחודש אוגוסט 2008 פדתה הקרן כ-47% מהיחידות בקרן. בגין המימוש האמור לא נגרם הפסד נוסף מעבר להפרשה לירידת ערך שהייתה רשומה בספרי הבנק. בחודש אוקטובר 2008 פדתה הקרן יחידות נוספות, בסכום כולל של 22 מיליון ש"ח.

השקעה באגרות חוב של Lehman Brothers. ביום 15 בספטמבר 2008 התמוטטה קבוצת Lehman Brothers (להלן: "קבוצת ליהמן"), שעד להתמוטטותה הייתה אחד מארבעת הבנקים להשקעות הגדולים ביותר בארה"ב. במועד זה החזיקו הבנק ואי די בי ניו יורק איגרות חוב של חברת האחזקות של קבוצת ליהמן בסך כולל של 57 מיליון דולר. כמו כן ביצע הבנק עסקאות בנכסים פיננסיים מול קבוצת ליהמן. ביום 15 בספטמבר 2008 הייתה החשיפה של הבנק בגין עסקאות אלו זניחה. בנוסף, מנוהלים בבנק חשבונות שונים של חברות בקבוצת ליהמן, חלקם עבור לקוחותיה.

ביום 18 בספטמבר 2008 הוטל, לבקשת בנק לאומי, צו עיקול זמני רחב היקף על נכסים וזכויות מצויים בחשבונות קבוצת ליהמן בבנק, בהיקף של עד כ-370 מיליון ש"ח. ביום 6 באוקטובר 2008 הגיש בנק לאומי בקשה לאישור העיקול. הבנק הגיש כתב הגנה.

ביום 17 בנובמבר 2008 מסר הבנק הודעת קיזוז לשלוש חברות מקבוצת ליהמן בגין כל חובותיה של הקבוצה לבנק כנגד הנכסים והכספים של הקבוצה המצויים ברשותו, למעט בחשבונות המנוהלים עבור לקוחות הקבוצה.

השקעה באגרות חוב של Washington Mutual Bank. לאחר שהתמוטט, נרכש Washington Mutual Bank ("WAMU") על ידי J.P. Morgan. עסקת הרכישה נעשתה בסיוע ה-FDIC, אולם J.P. Morgan לא קיבל על עצמו את החוב המתייחס לאיגרות החוב של WAMU. במועד קריסת WAMU, החזיק אי די בי ניו יורק איגרות חוב של WAMU בסך כולל של כ-10 מיליון דולר.

הבנק ואי די בי ניו יורק ערכו הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים, ובכלל זה קבוצת Lehman ו-WAMU, בסך של 223 מיליון ש"ח.

השקעות באיגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים

לפרטים נוספים בדבר החשיפה למוסדות פיננסים זרים, ר' לעיל בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" ובביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים.

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. בתחילת חודש נובמבר 2008, הנחה הפיקוח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון שלהם, החל מהדוח ליום 30 בספטמבר 2008, פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה. נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבמהלכה ארעה לראשונה ירידת הערך המתמשכת. שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות מחושב ליום הדיווח. זאת, גם אם במהלך התקופה שבה ההשקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש, שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות היה שונה באופן משמעותי משיעור הירידה ליום הדיווח.

הפסדים שטרם מומשו - מניות זמינות למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין מניות זמינות למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר ההפסד כאמור (במיליוני ש"ח):

30 בספטמבר 2008					
תקופת הירידה בשווי ההוגן לעלות					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
עד 20%	8	-	1	-	9
20% עד 40%	-	-	-	-	-
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך-הכל	8	-	1	-	9

הפסדים שטרם מומשו - ניירות ערך מגובי נכסים זמינים למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין ניירות ערך מגובי נכסים זמינים למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר הפסד כאמור (במיליוני ש"ח):

30 בספטמבר 2008					
תקופת הירידה בשווי ההוגן לעלות					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
עד 20%	9	21	10	19	59
20% עד 40%	-	-	3	4	7
מעל 40%	-	-	-	-	-
סך-הכל	9	21	13	23	66

הפסדים שטרם מומשו - איגרות חוב זמינות למכירה. להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין איגרות חוב כאמור, בחתך של ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר ההפסד כאמור (במיליוני ש"ח):

30 בספטמבר 2008					
תקופת הירידה בשווי ההוגן לעלות					
שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
עד 20%	103	48	48	77	276
20% עד 40%	39	42	86	160	327
מעל 40%	28	6	14	33	81
סך-הכל	170	96	148	270	684
מזה: אגרות חוב ממשלתיות	39	7	5	21	67

איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק. להלן פרטים בדבר התפלגות אגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק:

ליום 30 בספטמבר 2008					31 באוקטובר 2008
במיליוני שקלים חדשים					
עלות מופחתת	שווי הוגן	רווחים	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו
איגרות חוב לא ממשלתיות					
126	120	–	7	13	תעשייה
256	238	1	19	51	בינוי ונדל"ן
371	368	2	6	9	חשמל ומים
165	157	1	9	19	מסחר
46	43	–	3	4	תחבורה ואחסנה
62	61	–	1	2	תקשורת
4,173	3,606	4	570	761	שירותים פיננסיים
94	77	–	16	25	שירותים עסקיים אחרים
5,293	4,670	8	631	884	סך הכל
10,423	10,438	80	65	237	איגרות חוב ממשלתיות
10,163	10,146	37	54	121	סוכנויות של ממשלת ארה"ב
25,879	25,254	125	750	1,241	סך הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון. ההפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד.

לצורך ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברת הבת הרלבנטית על השיקולים הבאים:

- משך הזמן בו השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- המצב הפיננסי של המנפיק;
- שינויים שליליים בדירוג ניירות הערך שהוכרזו על ידי סוכנויות הדירוג;
- שיעור ירידת ערכם של ניירות הערך ביחס לעלותם;
- במקרה של אגרות חוב - האם המנפיק עומד בתשלומי הקרן והריבית במועדם;
- האם הירידה בשווי ההוגן נראית כמשקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או, לחילופין, משקפת תנאי שוק כלליים;
- כוונת הבנק או חברת הבת הרלבנטית ויכולתם להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת, אשר תאפשר את חזרת נייר הערך לעלותו.

בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים, העריכה הנהלת הבנק, במקרים הרלבנטיים בהתבסס על הערכת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר, ללא הפעילות של תת מגזר החברות הריאליות, הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-234 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של 31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה ההפסד של המגזר לתקופה מסתכם ב-231 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך כל ההכנסות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 121 מיליון ש"ח, לעומת 257 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, והן כוללות שלושה מרכיבים עיקריים:

1. הפסד מפעילות הנוסטרו בארץ (בעיקר מנגזרים פיננסיים) בסך של 92 מיליון ש"ח, (הכולל הפסד מהפרשה לירידת ערך ההשקעה בקרן של קרנות גידור ואגרות חוב זמינות למכירה, ר' לעיל), נטו לאחר קיזוז רווח של 26 מיליון ש"ח ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר. זאת לעומת רווחים מפעילות נוסטרו בסך של 106 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מהם 10 מיליון ש"ח ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר.
2. רווח נטו, מניהול נכסים והתחייבויות בסך של 281 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
3. הפסד מפעילות בחו"ל בסך של 68 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 149 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2007			2008		
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני					
60	(54)	6	60	136	196
הפרשה לחובות מסופקים					
(19)	(55)	(74)	6	13	19
הכנסות תפעוליות ואחרות					
41	(109)	(68)	66	149	215
סך-הכל הכנסות					
1	3	4	(4)	4	-
הפרשה לחובות מסופקים					
(13)	(94)	(107)	87	(11)	76
רווח (הפסד) נקי					
(17)	(93)	(110)	81	(12)	69
רווח (הפסד) נקי, בניטרול					
רכיבים מסוימים					
38,757	12,459	51,216	55,589	15,140	70,729
יתרה ממוצעת של נכסים					
16,613	5,426	22,039	14,060	349	14,409
יתרה ממוצעת של התחייבויות					

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	פעילות מקומית
לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2007			2008			
רווח מפעולות מימון לפני						
212	136	76	198	(35)	233	הפרשה לחובות מסופקים
45	13	32	(77)	(33)	(44)	הכנסות תפעוליות ואחרות
257	149	108	121	(68)	189	סך-הכל הכנסות
4	4	-	5	5	-	הפרשה לחובות מסופקים
(31)	(11)	(20)	(234)	(118)	(116)	רווח (הפסד) נקי
(31)	(8)	(23)	(231)	(117)	(114)	רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים
68,881	20,006	48,875	55,112	14,147	40,965	יתרה ממוצעת של נכסים
17,088	3,534	13,554	21,769	7,505	14,264	יתרה ממוצעת של התחייבויות

כמפורט בדוח השנתי לשנת 2007 (עמוד 199-201), ביום 10 באוקטובר 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאור החלטת הקבינט לביטחון לאומי, להכריז על החמאס ברצועת עזה כעל ישות עוינת, להפסיק כל פעילות עם הבנקים המאוגדים ברצועת עזה ועם סניפי הבנקים האחרים הממוקמים שם. הודעה על כך נמסרה למסלקה בבנק ישראל ביום 15 באוקטובר 2007. ביום 25 באוקטובר 2007 הודיע בנק ישראל כי בקשת הבנק נמצאת בשלבי בדיקה ובשלב זה לא יבצע אותה. ביום 21 בנובמבר 2007, הודיע המפקח על הבנקים לבנק כי בנק ישראל פועל במאמץ משותף עם משרד האוצר ומשרדי ממשלה נוספים ורלבנטיים, למיסוד קשרי בנקאות קורספונדנטים בין הבנקים הפועלים ברשות הפלשתיאית לבין בנק הדואר, וביקש מהבנק להמשיך את הקשרים עם בנקים הפועלים ברשות הפלשתיאית עד לסיום התהליך. עד היום לא נתקבלה הודעה על השלמת התהליך.

בנקים בשטחי הרשות הפלשתיאית

יצוין כי בסמוך לאחר החלטת הדירקטוריון האמורה, הפסיק הבנק את כל אותם השירותים והפעילויות שאינם קשורים למסלקת בנק ישראל. במסגרת זו, בין היתר, הופסקה העברת מזומנים בש"ח לרצועה, הופסקו העברות מט"ח מחו"ל ולחו"ל והופסקו העברות מס"ב לרצועה.

לאור חלוף הזמן, שב דירקטוריון הבנק והנחה את ההנהלה להודיע למסלקת בנק ישראל ולבנקים הרלוונטיים על הפסקת שירותי הייצוג הניתנים על ידי הבנק לבנקים ולסניפים האמורים. בהתאם, נמסרה לבנק ישראל ולבנקים הרלבנטיים הודעה כי ביום 15 בדצמבר 2008 יופסק מתן שירותי הייצוג, והעברות מסב מהרצועה.

לפרטים נוספים אודות "מגזר הניהול הפיננסי", ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 109-111).

תת המגזר כולל את פעילות קבוצת הבנק בהשקעות ריאליות. עיקר פעילות תת המגזר הינה השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ועל ידי הבנק במישרין.

תת מגזר החברות הריאליות

הגדרת תת המגזר

ליום 30 בספטמבר 2008, הבנק היה רחוק ממגבלת ההשקעה בתאגידים ריאליים בהתאם לסעיף 23 א' לחוק הבנקאות (רישוי). לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007, עמ' 112.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תת המגזר

ההפסד של תת המגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-89 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היקף הפעילות של תת המגזר והרווח הנקי שלו

נתונים עיקריים אודות תת מגזר החברות הריאליות (במיליוני ש"ח):

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2008	2007	2008	2007
(18)	(11)	(53)	(23)
הפסד מפעולות מימון			
(11)	22	(2)	27
הכנסות תפעוליות ואחרות			
(29)	11	(55)	4
סך-הכל הכנסות			
(25)	6	(40)	15
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות			
(53)	13	(89)	17
רווח נקי			
(53)	13	(89)	17
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ שותפה במספר קרנות השקעה פרטיות וקרנות הון סיכון, וכן משקיעה במספר חברות. יתרת ההשקעה של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בקרנות ובחברות האמורות עמדה ביום 30 בספטמבר 2008 על 210.9 מיליון דולר. יתרת ההתחייבויות העתידיות של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2008 ב-217 מיליון דולר.

בנוסף להשקעה בקרנות באמצעות דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, השקיע הבנק במישרין בקרן נוספת. עד ליום 30 בספטמבר 2008 השקיע הבנק כ-18.6 מיליון דולר בקרן האמורה. יתרת ההתחייבויות העתידיות של הבנק להשקעה בקרן זו הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2008 בכ-4.2 מיליון דולר.

כמו כן, בנק מרכנתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. השקעת בנק מרכנתיל דיסקונט

השקעות הקבוצה בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

בקרנות אלה עמדה ביום 30 בספטמבר 2008 על כ-3.5 מיליון דולר. סך ההתחייבויות העתידיות המקסימליות הנוספות של בנק מרכנתיל דיסקונט להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2008 ב-0.6 מיליון דולר.

התפתחויות במגזר

השקעה בחברת מניף. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף שירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "מניף"). דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר העמדה של ערבויות לפרוייקטים עד סך של 17.3 מיליון דולר. ליום 30 בספטמבר 2008 הועמדו בפועל ערבויות בסך של כ-47.2 מיליון ש"ח. בחודש יולי 2007 חתמה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על הסכם לרכישת השליטה בחברת מניף, תמורת סכום שאינו מהותי. במסגרת ההסכם התחייבה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להעמיד ערבויות נוספות לטובת פרוייקטים של בניה, במקום אלו אשר הועמדו בפועל על ידי המוכר (מסגרת נוספת של כ-17.3 מיליון דולר, מתוכה הועמד בפועל סך של 33 מיליון ש"ח). השלמת העסקה הותנתה בין היתר, בקבלת אישור בנק ישראל. בעקבות הקשיים שהתעוררו בהגעה להסכמות בעניין תוספת להסכם בעלי המניות וכן לאור התפתחויות עסקיות מסוימות במניף, ניהלה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ משא ומתן עם המוכר לתיקון ההסכם לרכישת זכויותיו במניף.

בחודש אוגוסט 2008 נחתם תיקון להסכם רכישת המניות בכפוף לכך שיתקיימו מספר תנאים עד ליום 7 בספטמבר 2008, ומותנה בקבלת אישור בנק ישראל והממונה על ההגבלים העסקיים עד ליום 15 בדצמבר 2008. למועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים התקיימו כל התנאים המתלים בהסכם, פרט לאישור בנק ישראל, שטרם התקבל.

השקעה בפעילות בחו"ל. בחודש ספטמבר 2007 נחתמו הסכמים לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכונות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר") על פיהם התחייבה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה").

ההתחייבות האמורה של הבנק כפופה לכך שקבוצת מאיר תתחייב, במקביל, להשקיע סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה. עד ליום 30 בספטמבר 2008 השקיעה דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ סך של כ-9.6 מיליון יורו בשתי החברות מקבוצת מאיר. לפרטים נוספים אודות ההשקעה בפעילות בחו"ל, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 116).

השקעה ב-KFS. ביום 30 בדצמבר 2007 התקשרו דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, חברת ("KFS") Karden Financial Services B.V. וחברת Kardan N.V. (להלן: "קרדן") בהסכם השקעה לפיו תרכוש דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ על דרך של הקצאה, מניות המהוות במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS (ו-11% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS בהנחת דילול מלא), תמורת סך של כ-55.6 מיליון יורו. עסקת ההשקעה הושלמה ביום 31 בדצמבר 2007. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בוחנת את ייחוס עודף עלות הרכישה על חלקה בשווי המאזני של KFS (סך של כ-205 מיליון ש"ח). בנוסף, הבנק העמיד ל-KFS מסגרת אשראי בהיקף של עד 225 מיליון יורו. האשראי יינתן לשיעורין, לתקופות שונות ובכפוף לעמידה בתנאים מסוימים, כפי שנקבעו בהסכם בין הצדדים.

בחודש נובמבר 2008 בוצע עדכון להערכת השווי של KFS, על פיו שווי החברה העדכני מסתכם בסך של כ-451 מיליון יורו, לעומת סך של 505 מיליון יורו לאחר רכישת אחזקות קבוצת דיסקונט בחברה בחודש דצמבר 2007, ירידה של 11%. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008 הופחתה ההשקעה בהתאם להערכה האמורה. השפעת ההפחתה, בניכוי הפחתה שוטפת של עודף עלות הרכישה (בסך של 15 מיליון ש"ח), בתקופה שמאז רכישת אחזקות בחברה, הסתכמה בסך של כ-10 מיליון ש"ח.

ההשקעה המקורית ב-KFS הסתכמה בסך של 316 מיליון ש"ח. יתרת ההשקעה ליום 30 בספטמבר 2008, לאחר ההפחתה כאמור והתאמה להפרשי שער, הסתכמה בסך של 248 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים אודות ההשקעה ב-KFS, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 117).

לפרטים נוספים אודות תת מגזר החברות הריאליות, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 118-112).

קרן פורטיסימו II. בחודש יוני 2008, אושרה השקעה של עד 20 מיליון דולר ארה"ב בקרן Fortissimo Capital Fund II, שהינה קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה. דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ השקיעה סך של 0.4 מיליון דולר בקרן.

פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("לאל"), חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 71.8%, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק.

הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללת, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק, עבור לקוחותיו.

פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים הפעילות בתחום כרטיסי אשראי

רווחי כאל הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-169 מיליון ש"ח לעומת 146 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 15.8%.

פעילות החברה מתמקדת בשני אפיקים עיקריים: הנפקה וסליקה. במסגרת אפיק ההנפקה פועלת החברה להעמיד אשראי ללקוחותיה.

להלן יובאו נתונים כמותיים על פעילות כאל:

מספר כרטיסים תקפים⁽³⁾

31.12.2007		30.9.2008			
כרטיסים לא פעילים	כרטיסים פעילים ⁽⁴⁾	כרטיסים לא פעילים	כרטיסים פעילים ⁽⁴⁾	סך-הכל	סך-הכל
(באלפים)					
148	809	152	981	829	957
141	308	174	509	335	449
289	1,117	326	1,490	1,164	1,406

מחזור עסקאות⁽⁵⁾

בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007	בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	
(במיליוני ש"ח)			
30,918	22,939	24,825	כרטיסים בנקאיים
7,705	5,674	6,296	כרטיסים חוץ-בנקאיים
38,623	28,613	31,121	סך-הכל

הערות:

- (1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר.
- (2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.
- (3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.
- (4) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.
- (5) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיסי האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-136 מיליון ש"ח, לעומת 89 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 52.8%. הרווח הנקי בניטרול רכיבים מסויימים, היה מסתכם בסך של 136 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת סך של 90 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 51.1%.

הפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-29 מיליון ש"ח, לעומת 30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 3.3%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי (במיליוני ש"ח):

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
61	5	-	66
- מחיצוניים	-	-	(15)
- בינמיגזרי	-	-	(15)
46	5	-	51
סך הכל רווח מפעולות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות			
210	10	-	220
256	15	-	271
הפרשה לחובות מסופקים			
16	-	-	16
39	3	-	42
רווח נקי			
38	3	-	41
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
7,745	-	15	7,760
יתרה ממוצעת של נכסים			
-	-	4,027	4,027
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007

רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
53	1	-	54
- מחיצוניים	-	-	(13)
- בינמיגזרי	-	-	(13)
40	1	-	41
סך הכל רווח מפעולות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות			
190	5	-	195
230	6	-	236
הפרשה לחובות מסופקים			
11	-	-	11
32	2	-	34
רווח נקי			
32	2	-	34
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
6,505	233	72	6,810
יתרה ממוצעת של נכסים			
-	-	6,373	6,373
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי (במיליוני ש"ח) (המשך):

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
176	5	-	181
(43)	-	-	(43)
- מחיצוניים			
- בינמיגזרי			
133	5	-	138
595	14	-	609
סך הכל רווח מפעולות מימון			
הכנסות תפעוליות ואחרות			
728	19	-	747
29	-	-	29
הפרשה לחובות מסופקים			
132	4	-	136
רווח נקי			
132	4	-	136
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
7,466	-	15	7,481
יתרה ממוצעת של נכסים			
-	-	3,817	3,817
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
151	5	1	157
(40)	-	(1)	(41)
- מחיצוניים			
- בינמיגזרי			
111	5	-	116
547	15	1	563
סך הכל רווח מפעולות מימון			
הכנסות תפעוליות ואחרות			
658	20	1	679
30	-	-	30
הפרשה לחובות מסופקים			
83	6	-	89
רווח נקי			
84	6	-	90
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
6,187	272	86	6,545
יתרה ממוצעת של נכסים			
-	-	5,257	5,257
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

חקיקה תקינה והסדרה

הסדרת הפיקוח על הסליקה בכרטיסי אשראי. בהמשך לדוח הועדה הבינמשרדית בראשות החשב הכללי במשרד האוצר מחדש פברואר 2007, והצעת חוק פרטית שהוגשה בעקבותיה, פרסם משרד האוצר בחודש אפריל 2008 תזכיר חוק שעיקריו:

- הטלת החובה לקבל רישיון מנגיד בנק ישראל לצורך ביצוע סליקה של כרטיסי חיוב;
- המפקח על הבנקים יוסמך לקבוע שסולק - יחד עם חברות בת וחברה אם שלו - שסולקו לפחות 20% מסכום העסקאות או ממספר העסקאות בישראל בשנה קלנדרית, הם "סולק גדול", ולכפות על סולק גדול להתקשר עם מנפיקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיהם;
- המפקח על הבנקים יוסמך לקבוע שמנפיק - יחד עם חברות בת וחברה אם שלו - שהנפיקו לפחות 10% ממספר

הכרטיסים בישראל בשנה קלנדרית, הם "מנפיק גדול", ולכפות על מנפיק גדול להתקשר עם סולקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיו;

- העמלה הצולבת תיחשב עמלה בת פיקוח לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח);
- על מי שקיבל רישיון סליקה יוחלו הוראות שונות מפקודת הבנקאות.

להערכת כאל והבנק, לא ניתן בשלב מוקדם זה להעריך את השפעת החוק, אם יתקבל, על הפעילות בתחום כרטיסי האשראי.

עמלות. בהתאם לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) פרסם בנק ישראל תעריפון עמלות, המצמצם במידה ניכרת את רשימת העמלות אותן רשאית כאל לגבות מלקוחותיה. בהתאם לאמור ערכה כאל תעריפון עמלות מתוקן והעבירה אותו לאישורו של בנק ישראל. במהלך חודש יוני 2008 פרסמה כאל את תעריפון העמלות החדש, והחל מיום 2 ביולי 2008 היא גובה מלקוחותיה עמלות בהתאם לתעריפון זה. להערכת כאל, לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעת השינוי. לפרטים נוספים אודות החקיקה בעניין העמלות, ר' ביאור 13 לתמצית הדוחות הכספיים.

תיקון חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. ביום 6 באוגוסט 2008 פורסם תיקון מס' 4 לחוק כרטיסי חיוב. התיקון ייכנס לתוקף 4 חודשים לאחר פרסומו. במסגרת התיקון, בין היתר, הורחב סעיף 10 לחוק, העוסק בכשל תמורה בעסקה של תשלום נדחה, כך שיחול גם על עסקאות מזומן, וכן הוחל סעיף זה אוטומטית במקרה בו המנפיק מקבל ידיעה על פשיטת רגל של בית העסק. כן קוצרו המועדים הקבועים בחוק לזיכוי הלקוח והורחבה ההגנה המוקנית למחזיק בכרטיס במקרה של שימוש לרעה. בנוסף, מאפשר התיקון בחוק ללקוחות להורות לחברות כרטיסי האשראי להפסיק באופן מיידי את חיובם בגין הוראות קבע באמצעות הכרטיס. להערכת כאל, לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעות התיקון בחוק. לפרטים נוספים אודות חקיקה הנוגעת לפעילות כרטיסי אשראי, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 123).

התפתחויות במגזר

הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות. ביום 18 בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי-טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו-"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי-טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידי ויופצו על ידי בנק מזרחי-טפחות ללקוחותיו. הסכם זה מחליף את ההסכם בין הצדדים מיום 26 ביולי 1995, על תיקונו. ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה לרכישת מניות כאל המתוארת להלן, או תיפדה, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו. תקופת ההסכם תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים, אלא אם הודיע צד למשנהו בכתב, 6 חודשים לפי תום כל תקופה או תקופה נוספת, כי הוא מעוניין שלא להאריך עוד את תקופת ההסכם.

מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי-טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצית עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם. כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכאל תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה, הכל ממועד חתימת ההסכם ועד למועד שלפני מועד מימוש האופציה.

האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שקבעה בהסכם, אשר מושפעת ממחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו

לקוחות בנק מזרחי-טפחות ומהגידול במחזורי שוק כרטיסי האשראי הבנקאיים בישראל. תמורת מימוש האופציה ישלם בנק מזרחי-טפחות תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי אשר מושפע מהרווח המצרפי הנקי של כאל בארבעת הרבעונים הקלנדריים הקודמים למועד החתימה על ההסכם, בניכוי תרומת הכרטיסים שהונפקו ללקוחות בנק מזרחי-טפחות לרווחיותה, ממכפיל רווח של 12, ומהתאמות מסוימות נוספות.

האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן למזרחי-טפחות, אם תתעורר בעיה במימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לפדות את האופציה תמורת תשלום. פדיון האופציה יתבצע תמורת תשלום, שהנוסחה לחישובו נקבעה בהסכם, המשקף שווי חברה עתידי, אשר מושפע מהרווח הנקי של כאל (לא כולל פריטים חד פעמיים ורווחי/הפסדי הון) בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים שהסתיימו לפני הודעת המימוש ומכפיל רווח של 12 (או מכפיל שייגזר משווי כאל בבורסה, אם תרשם למסחר עד מועד המימוש, אך לא יותר ממכפיל 14) ובניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של בין 85 לבין 100 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם למחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע של כרטיסים שהונפקו ללקוחות מזרחי-טפחות בשלושת החודשים הקלנדריים שקדמו להודעת המימוש).

ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

הסכם משולש לסליקה צולבת. בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 128-129) מתואר הסכם שנחתם ביום 30 באוקטובר 2006 בין הממונה על ההגבלים העסקיים לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו-MasterCard.

ביום 6 ביולי 2008 אישרה הממונה את הבקשה להארכת ההיתר הזמני להסכם, שהוגשה על ידי חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, עד לסוף חודש פברואר 2009. ביום 9 ביולי 2008 האריך בית הדין להגבלים עסקיים את תוקפו של ההיתר הזמני עד ליום 28 בפברואר 2009. בית הדין דחה את בקשת המתנגדים לפיצוי רטרואקטיבי וקבע שהפער בין שיעור העמלה בהיתר הזמני וזה שייקבע על ידי בית הדין בסוף הדיון יוכל להילקח בחשבון על ידי בית הדין בעת מתן החלטתו לעניין התנאים לאישור המשך קיומו של ההסדר.

כמפורט בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 128), בית הדין להגבלים עסקיים מינה מומחה שמתפקידו לבחון את שיעור העמלה הצולבת שנקבע בהסדר. ביום 25 בספטמבר 2008 הגיש הממונה, בהסכמת כל הצדדים, בקשה להארכת המועד להגשת דוח ביניים מטעם המומחה ב-60 יום, עד סוף חודש דצמבר 2008.

הנפקת חברת ויזה הבינלאומית. בשנת 2007 החליטה חברת ויזה הבינלאומית על שינוי מבני ועל הנפקת מניותיה לציבור. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 בוצעה ההנפקה לציבור בבורסה בארה"ב. כאל חברה בארגון ויזה אירופה, שנותר ארגון ללא כוונות רווח. ויזה אירופה קיבלה חלק מתמורת ההנפקה של חברת ויזה הבינלאומית. ביום 17 באוקטובר 2008 אישרו האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות והדירקטוריון של ויזה אירופה את החלוקה הסופית של תמורת ההנפקה. בהתאם, הבנק קיבל סך של כ-4.4 מיליון דולר במזומן וכן 54.6 אלף מניות של ויזה אינק. כאל קיבלה במועד האמור סך של כ-16 מיליון דולר במזומן וכן כ-201 אלף מניות. המניות האמורות תחסמנה עד ליום 25 במרס 2011. ההכנסה מהמזומן שהתקבל כאמור תירשם ברבעון האחרון של שנת 2008. ההכנסה מהמניות תירשם במועד מימושן.

העברת בעלות בדיינרס העולמית. בחודש אפריל 2008 הודיע סטיבנק כי נחתמה עסקה למכירת מניות דיינרס הבינלאומית לידי חברת כרטיסי אשראי Discover Financial Services (להלן: "דיסקבר"). הרכישה תגדיל את הנתח של חברת דיסקבר בשוק כרטיסי האשראי העולמי והאמריקאי. דיסקבר הינה חברת כרטיסי אשראי בעלת מותג ידוע ומוביל בשוק הפיננסי בארצות הברית. בחודש יולי 2008 הושלמה העסקה. להערכת כאל, לעסקה זו לא צפויה להיות השפעה על פעילות דיינרס (קלוב) ישראל בע"מ.

שינוי מבני בכאל. ביום 1 בינואר 2008 עברה הפעילות העסקית של סליקת בתי עסק העוסקים בסחר אלקטרוני לידי חברת כרטיסי אשראי לישראל (נכסים) בע"מ. העברת הפעילות נעשתה מתוך כוונה להמשיך ולפתח פעילות זו בעתיד.

הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים מנהלים כאל והבנק משא ומתן על שינוי תנאי ההסכם ביניהן.

לפרטים נוספים אודות הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 130-118).

פעילות בשוק ההון

הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים. הפעילות כוללת את פעילות אגף ניירות ערך של הבנק, אגף מערכים פנסיוניים, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית בית השקעות ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט. עד ליום 30 ביוני 2007 כללה הפעילות את פעילות ניהול קופות הגמל.

מגמות אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית

שוק ההון. שוק ההון בישראל התאפיין בירידות שערים חדות במדדים השונים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008. ירידות השערים נבעו בעיקר מהרעה באקלים המאקרו כלכלי בעולם, שהחריף עקב המשבר בשוק הסאבפריים, שהחל בשנת 2007, וגורמים מאקרו כלכליים מקומיים. מגמה זו השפיעה גם על הכלכלה בכללותה, עקב הקשחת תנאי האשראי בבנקים בארה"ב והיקלעות לקשיים פיננסיים של מוסדות פיננסיים שונים בארה"ב. מגמה זו השפיעה גם על אירופה ובאה לידי ביטוי במשבר בתחום הנדל"ן, בעיקר באנגליה, וכן בקשיי מזילות ובהקשחת תנאי אשראי של בנקים שונים באירופה.

עקב התפתחויות אלה גברה אי הוודאות ועלו חששות מפני הרעה בתוצאותיהן העסקיות של חברות הנסחרות בארץ ופעילותן מרוכזת בארה"ב ובאירופה וקשיי מימון שבהם הן תיתקלנה. כמו כן, עלו חששות מפני חשיפת הבנקים, איגרות חוב מובנות וקרנות נאמנות בארץ לניירות ערך מובנים ולבנקים בארה"ב. יצוין כי אינדיקטורים מאקרו כלכליים מצביעים על האטה גם במשק הישראלי, שבאו לידי ביטוי במדד המשולב, שעלה ברמה מתונה של כ-3% בתשעת החודשים הראשונים של 2008.

הירידות הבולטות בתקופה האמורה נרשמו במדד נדל"ן 15, שירד בשיעור של כ-56%, מדד תל-טק 15, שירד בשיעור של כ-43.6%, מדד פיננסים 15, שירד בשיעור של כ-39.2%, מדד בנקים, שירד בשיעור של כ-37.5%, מדד תל-דיבידנד 20, שירד בשיעור של כ-37.5%, מדד ת"א 100, שירד בשיעור של כ-30.4%, ומדד המעורף, שירד בשיעור של כ-27%.

ירידות השערים החדות נמשכו גם בחודשים אוקטובר ונובמבר בשוקי ההון בארץ ובעולם בשל העמקת המשבר הפיננסי העולמי, קריסת גופים פיננסיים בינלאומיים נוספים וחשש מהעמקת המיתון בעולם. למרות גיבושן של תוכניות החירום של ממשלות שונות לבלימת המשבר הפיננסי, הפחתת שיעורי הריבית, התחזקות הדולר וירידה חדה במחיר הנפט, נמשכו ירידות השערים החדות במדדי המניות המובילים בעולם. מגמה דומה אפיינה את המסחר בבורסה בת"א, כאשר מדד ת"א 100 ירד בחודש אוקטובר 2008 בשיעור של כ-20% ובחודש נובמבר בשיעור של כ-17%, והשלים ירידה בשיעור של כ-44% מתחילת השנה; מדדי נדל"ן 15 ותל טק ירדו בחודש אוקטובר 2008 בשיעור חד של 28% ובחודש נובמבר בשיעורים של כ-20% ו-18%, בהתאמה, והשלימו ירידה בשיעורים חריפים של כ-69% ו-59%, בהתאמה, מתחילת השנה.

שוק קרנות הנאמנות. שוק קרנות הנאמנות ירד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בכ-3.0 מיליארד ש"ח מרמת שווי שוק של כ-120.6 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2007 לרמה של כ-117.6 מיליארד ש"ח בחודש ספטמבר 2008. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 נרשמו פדיונות בכל סוגי הקרנות, פרט לקרנות הכספיות. נכסי קרנות הנאמנות הכספיות עלו בתקופה האמורה בכ-22.0 מיליארד ש"ח, נכסי הקרנות המנייתיות ירדו בכ-3.6 מיליארד ש"ח, נכסי קרנות האג"ח ירדו בכ-13.9 מיליארד ש"ח, נכסי הקרנות השקליות ירדו בכ-3.6 מיליארד ש"ח,

נכסי קרנות הנאמנות המשקיעות בחו"ל ירדו בכ-3.9 מיליארד ש"ח ונכסי שאר הקרנות ירדו בכ-54 מיליון ש"ח. במהלך חודש אוקטובר 2008 חריפו הפדיונות בשוק קרנות הנאמנות והסתכמו בכ-4.6 מיליארד ש"ח, מרביתם בנכסי קרנות האג"ח.

שוק קופות הגמל. שוק קופות הגמל ספג בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 תשואה שלילית בשיעור

ממוצע של כ-9%. ירידות אלו נובעות מירידות השערים החדות במדדים השונים של בבורסה לניירות ערך. לפי הנתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בקופות גמל מסוג "קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים" היתה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, צבירה נטו שלילית בהיקף של 4,939 מיליון ש"ח בכל קופות הגמל (תגמולים ואישיות לפיצויים, קרנות ההשתלמות, מרכזית לפיצויים ולמטרה אחרת). זאת, לעומת צבירה נטו חיובית של כ-257 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. היקף קופות הגמל בסוף חודש ספטמבר 2008 הסתכם בכ-246,026 מיליון ש"ח לעומת כ-278,388 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, ירידה של כ-32.4 מיליארד ש"ח (11.6%).

במהלך חודש אוקטובר 2008 נרשמה תשואה ממוצעת שלילית של כ-7.83% בשוק קופות הגמל. היקף קופות הגמל הצטמצם בחודש אוקטובר בכ-18.5 מיליארד ש"ח, ומסתכם בכ-227.5 מיליארד ש"ח.

שוק תעודות הסל. מנתונים שפרסמה הבורסה לניירות ערך, בחודשים ינואר עד אוקטובר 2008 הונפקו כ-36 תעודות

סל חדשות שמתוכנן 22 תעודות סל על מדדי האג"ח ו-14 תעודות סל על מדדי המניות. מספרן הכולל של תעודות הסל עמד על כ-271. ראוי לציין שמרבית הגידול בשוק תעודות הסל חל במחצית הראשונה של שנת 2008.

החלטות הממשלה לעניין מערכת הבנקאות ושינויים במבנה שוק ההון. ביום 14 בנובמבר 2004 קיבלה

הממשלה את המלצות דוח "ועדת בכר", אשר נועדו לבסס מבנה תחרותי בשוק ההון, לצמצם את הריכוזיות בו ולמזער את ניגודי העניינים בו.

בהמשך להמלצות ועדת בכר התפרסמו ביום 10 באוגוסט 2005 שלושה חוקים מקיפים אשר מתייחסים לשוק ההון ולפעילות הבנקים בתחום זה. בביאור 33 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הובאה סקירה תמציתית של השינויים העיקריים בחקיקה, לרבות תיקון שהוכנס בחוק הייעוץ הפנסיוני בסוף שנת 2007, תיקון שהוכנס בחוק קופות הגמל בראשית שנת 2008 וצו הרחבה המחיל על כלל העובדים והמעבידים את ההסכם בין ההסתדרות הכללית החדשה לבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, שעניינו הנהגת פנסיה חובה לכל עובד, החל מיום 1 בינואר 2008. נוכח מכירת פעילות קופות הגמל, לא נרשמו הכנסות מדמי ניהול והחזר הוצאות מקופות גמל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת הכנסות בסך של 104 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. (לפרטים בדבר מכירת פעילות קופות הגמל, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 309-308). ההכנסות מדמי הפצה שגבנו ממנהלי קרנות נאמנות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 28 מיליון ש"ח, לעומת 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. כאמור, הירידה נובעת מירידה בשווי השוק של קרנות הנאמנות ומשינוי בתמהיל הקרנות המוחזקות על ידי הלקוחות ומעבר לקרנות כספיות אשר דמי הפצה בגין נמוכים יותר. לפרטים נוספים בדבר המגבלות אשר הוטלו על תאגידי בנקאיים בהתאם לחקיקה שהתקבלה בעקבות המלצות ועדת בכר, ר' ביאור 33 לדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 402-397). לפרטים בדבר התיקונים בתחום החסכון הפנסיוני, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 132-131). לפרטים בדבר תקנות ניירות ערך (השקעות משותפות בנאמנות) שנכנסו לתוקף בסוף שנת 2007, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 203).

בנוסף, רשות ניירות ערך ומשרד האוצר קידמו במהלך השנה תיקון מקיף בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, שיאפשר הצעת יחידות של קרנות חוץ בישראל. כן פורסמה בחודש יולי 2008 הצעה לתיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, שתאפשר לזרים המוסמכים במדינות מוצאם לעסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות או ניהול תיקים, להציע את שירותיהם גם בארץ, ללא צורך ברישיון, וזאת בהתקיים התנאים שייקבעו בחוק. עוד מוצע להרחיב את רשימת הגורמים שניתן

מגבלות חקיקה תקינה

ואילוצים מיוחדים

החלים על הפעילות

בשוק ההון

לתת להם ייעוץ או שיווק השקעות גם ללא רישיון, כך שתכלול, בין היתר, גם לקוחות פרטיים בעלי תיק נכסים גדול (15 מיליון ש"ח ומעלה) ותיקונים נוספים. לפרטים אודות הנחיות בדבר בירור צרכים והנחיות לקוח מיועץ ותקנות בדבר תיעוד שיחת ייעוץ השקעות ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 203).

בחודש אוגוסט 2008 הפיץ משרד האוצר תזכיר חוק לתיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות. במסגרת התזכיר מוצע, בין היתר, לכלול את תעודות הסל בהגדרה של נכס פיננסי, כך שמי שיש לו "זיקה" לתעודות סל (כמשמעות מונח זה בחוק) לא יוכל לשמש כיועץ השקעות.

אם יאושר התיקון האמור, יהיה על הבנק לפעול לביטול הזיקה אל החברות המנפיקות תעודות סל ו/או למכור את אחזקותיו בהן, עד שנת 2013. למיטב ידיעת הבנק, התיקון המוצע טרם פורסם כהצעת חוק ברשומות.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם ב-9 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 574 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה ההפסד של הפעילות מסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-12 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 109 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הושפעה, בעיקר, מאובדן הכנסות החל מהמחצית השניה של שנת 2007, כתוצאה ממכירת פעילות קופות הגמל.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (במיליוני ש"ח):

פעילות בינלאומית:								פעילות מקומית											
בנקאות סך-הכל				בנקאות פרטית				בנקאות מסחרית				מגזר עסקי				משקי בית			
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008																			
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים																			
- מחיצוניים				3	1	1	-	(1)	-	4	-	4	-	4					
- בינמיגרי				-	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)					
סך הכל רווח מפעולות מימון				3	1	-	-	(1)	-	3	-	3	-	3					
הכנסות תפעוליות ואחרות				53	8	8	5	11	85	15	100								
סך-הכל הכנסות				56	9	8	5	10	88	15	103								
רווח נקי				5	1	3	-	1	10	7	17								
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים																			
				4	1	3	-	1	9	7	16								

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
12	–	12	–	–	2	2	8
– מחיצוניים							
(1)	–	(1)	–	–	(1)	–	–
– בינמיגזרי							
11	–	11	–	–	1	2	8
סך הכל רווח מפעולות מימון							
271	43	228	29	15	21	22	141
הכנסות תפעוליות ואחרות							
282	43	239	29	15	22	24	149
סך-הכל הכנסות							
9	10	(1)	1	–	–	(1)	(1)
רווח (הפסד) נקי							
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים							
12	10	2	2	–	–	–	–

נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות בינלאומית:		פעילות מקומית					משקי בית
בנקאות סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	מסחרית פרטית	מגזר עסקי	עסקים קטנים	
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
10	-	10	-	1	-	1	8
- מחיצוניים							
5	-	5	-	-	1	-	4
- בינמיגזרי							
15	-	15	-	1	1	1	12
סך הכל רווח מפעולות מימון							
397	34	363	33	23	29	33	245
הכנסות תפעוליות ואחרות							
412	34	378	33	24	30	34	257
סך-הכל הכנסות							
574	5	569	6	34	15	52	462
רווח נקי							
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים							
109	5	104	7	8	13	10	66

שירותים בשוק ההון

הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי ייעוץ השקעות, מסחר ותפעול בניירות ערך בארץ ובחו"ל, וזאת ללקוחות פרטיים, לקוחות מוסדיים ולפעילים בשוק ההון. הבנק מציע מגוון שירותים הכולל: פעילות במניות בארץ ובחו"ל, איגרות חוב (כולל איגרות חוב להמרה), מק"מ, אופציות, מט"ח, פקדונות מובנים, תעודות סל, נגזרים בארץ ובחו"ל, הנפקות והשאלות, וכן מתן ייעוץ השקעות מקצועי ואובייקטיבי, בניירות ערך ובנכסים פיננסיים.

הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קרנות נאמנות בארץ לצורך הפצת קרנות הנאמנות שלהן ללקוחותיו, בתמורה לעמלות הפצה בגין החזקת הלקוחות ביחידות בקרנות נאמנות, בהתאם לתקנות בעניין זה. בנוסף, הבנק נמצא בשלבי היערכות ראשוניים לחתימה על הסכמי הפצה עם מנהלי קרנות נאמנות זרים, לכשיתאפשר להם על פי החוק להציע בישראל יחידות של קרנות נאמנות שבניהולם.

חלק מלקוחות הבנק מנהלים תיקי השקעות באמצעות מנהלי תיקים שונים הפועלים באמצעות הבנק, ובכלל זה באמצעות חברת הבת תכלית בית השקעות.

החל מחודש מרס 2008 מספק הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני. לשם כך התקשר הבנק בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות הפנסיה שבניהולם ללקוחות (לפרטים נוספים ר' להלן).

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות בתחומים השונים

ניירות ערך. ביום 30 בספטמבר 2008 עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות הבנק על סך של כ-84.6 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-10.0 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של 102.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007, אשר כלל סך של 10.0 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, ירידה של 17.3%. (לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ר' ביאור 24 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 381).

בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכנתיל דיסקונט עבור לקוחותיו עמדה ביום 30 בספטמבר 2008 על סך של 9.2 מיליארד ש"ח, ירידה של 7% לעומת 31 בדצמבר 2007.

ניהול תיקי השקעות. ביום 30 בספטמבר 2008 ניהלה תכלית 1,565 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,195 מיליון ש"ח, לעומת 1,623 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,375 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007. הנתונים דלעיל מצביעים על ירידה של 3.6% במספר התיקים שבניהול, ועל ירידה של כ-7.6% בהיקף הכספי של התיקים שבניהול.

בנוסף, בנק מרכנתיל דיסקונט מנהל באמצעות חברה בת שלו תיקי השקעות עבור לקוחותיו. ביום 30 בספטמבר 2008 נוהלו תיקי לקוחות כאמור בשווי כספי כולל של כ-1,285 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של כ-3% לעומת 31 בדצמבר 2007.

לפרטים בדבר הגבלות על חברות ניהול תיקים ועל בעלות ושליטה של תאגידים בנקאיים בהן, בהתאם לחקיקה שנחקקה בעקבות המלצות ועדת בכר, ר' ביאור 33 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 398).

תעודות סל. תכלית הרחיבה את פעילותה בתחום תעודות הסל, בו היא משתפת פעולה עם חברות מקבוצת מיילק דייזיס. החברות האמורות הנפיקו עד היום כ-46 תעודות סל, כאשר סך הפוזיציה של בתעודות סל הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2008 ב-8,611 מיליון ש"ח, לעומת 7,227 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה של 19.2%.

התפתחויות בפעילות

מכירת פעילויות בתחום שוק ההון. בחודש יוני 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות קופות הגמל. במקביל להשלמת העסקה נחתמו בין הבנק לבין חברות בנות של כלל חברה לביטוח בע"מ הסכמי הפצה, תפעול ושירותים לעמיתים. לפרטים נוספים, ר' ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 309-308).

בחודש יולי 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות קה"ל. במועד ההשלמה נחתמו הסכמים בין הבנק לבין קהל - קרן השתלמות לעובדים בע"מ ומגדל גמל פלטינום בע"מ, לפיהם יפיץ הבנק את קרנות ההשתלמות הנמכרות וקופות גמל אחרות שבניהולן, בתמורה לעמלת הפצה כקבוע בתקנות, ויתן שירותים לעמיתי קרנות ההשתלמות הנמכרות. לפרטים נוספים ר' בביאור 19 ג' 20 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 356).

ייעוץ פנסיוני. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 הסתיים מהלך העברת השליטה בקופת הגמל של העובדים לוועד העובדים של הבנק. בהתאם, בחודש פברואר 2008 קיבל הבנק רישיון למתן ייעוץ פנסיוני ובחודש מרס 2008 החל הבנק במתן השירות ללקוחות.

בחודשים אפריל-ספטמבר 2008 העניק הבנק יעוץ פנסיוני בקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות לאלפי לקוחות וזאת באמצעות היועצים הפנסיונים הפרוסים בסניפים. הבנק נערך היערכות מקיפה למתן השירות, אשר כללה, בין היתר, גיוס והכשרת כוח אדם מקצועי לתחום הייעוץ הפנסיוני, בניית מערכות מיחשוביות שיתמכו בייעוץ ובהפצה של המוצרים הפנסיוניים וחתירת הסכמי הפצה עם יצרנים של מוצרים פנסיוניים, והכל מתוך תפיסה שתחום הייעוץ הפנסיוני הינו בעל חשיבות אסטרטגית ועסקית לקבוצת דיסקונט.

כחלק ממערך התמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני הוקם במערכות הבנק מודול ייעודי לניהול הקשר מול לקוחות פוטנציאליים לייעוץ פנסיוני, החל מיצירת הקשר הראשוני עם הלקוח (ביזמתו או ביוזמת הבנק) ועד להגעתו בפועל לפגישת ייעוץ עם היועץ הפנסיוני בסניף. כן פותח מודול דוחות, לבקרה וניטור הביצועים ברמת היועץ/הסניף/המרחב וכלל הבנק. כאמור לעיל, הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות פנסיה שבניהולם. הבנק מחויב להתקשר עם כל יצרני המוצרים הפנסיוניים (מסוג קופות גמל וקרנות פנסיה שאינן מוצרי ביטוח, וכן קרנות השתלמות) החפצים בכך, בהסכם הפצה להפצת המוצרים שבניהולם, בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זהה. שיעור עמלת ההפצה נקבע בתקנות והיא משולמת בגין הנכסים הפנסיוניים (שאינם מוצרי ביטוח) של לקוחות שקיבלו ייעוץ מהבנק, ביחס למוצרים אשר לבנק הסכמי הפצה עם החברות המנהלות אותם.

שירותי הייעוץ הפנסיוני מוצעים הן ללקוחות הבנק והן למי שאינם לקוחותיו, באמצעות סניפי הבנק ומוקדי ההשקעות שלו, בפריסה כלל ארצית.

קנס אזרחי בעקבות ביקורת שנערכה בחברת תכלית. במכתב מיום 30 במרס 2008 הודיעה רשות ניירות ערך לתכלית בית השקעות בע"מ (להלן: "תכלית"), כי בעקבות ביקורת שבוצעה על ידה בתכלית בחודש אוגוסט 2007, כוונתה להטיל על תכלית קנס אזרחי בסך של 90,000 ש"ח, בשל שלוש הפרות לכאורה של סעיף 26(א) לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995. תכלית הגישה טענותיה

בכתב לעניין דרישות הקנס. במכתב מיום 5 בנובמבר 2008 נמסר לתכלית כי יו"ר רשות ניירות ערך דחה את טענות החברה והטיל עליה קנס בסך של 90,000 ש"ח.

בנוסף, תכלית נדרשה לפעול לתיקון הליקויים וההפרות שנמצאו בביקורת ולמסור לרשות דיווחים על הפעולות שנקטו על ידי לתיקון הליקויים. תכלית תיקנה את הליקויים ומסרה לרשות דיווחים כנדרש.

בקשת נתונים על ידי רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנק. בסוף הרבעון הראשון של

שנת 2008 פנתה רשות ניירות ערך לבנק בדרישה לקבלת מסמכים ונתונים הנוגעים לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנק, וכן מסמכים ונתונים הנוגעים לעסקאות בקרנות נאמנות כספיות ובתעודות סל, שבוצעו עבור לקוחות הבנק. למיטב ידיעת הבנק הפניות האמורות נערכו במסגרת ביקורת רחב שעורכת רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות ייעוץ ההשקעות בבנקים.

בהמשך לכך התבקשו פרטים על תכלית ועל חברות מנפיקות של תעודות סל מקבוצת מייקל דיוויס עמן קשורה תכלית. למיטב ידיעת הבנק, התבקשו פרטים גם מחברות תעודות הסל. בנוסף, התבקש הבנק למסור נתונים נוספים על פעילות יועצי ההשקעות ועסקאות שבוצעו עבור לקוחות, עם ייעוץ וללא ייעוץ, בקרנות כספיות דולר ויורו ובתעודות סל העוקבות אחר שערי הדולר והיורו, תוך הבחנה בין התעודות המונפקות בידי חברות מקבוצת מייקל דיוויס הקשורות אל תכלית וקבוצת הבנק לבין תעודות של מנפיקים אחרים.

בהמשך לכך ערך הבנק והציג בפני הרשות בחודש יולי 2008 תכנית עבודה לבקרה ופיקוח על פעילות הייעוץ בתעודות סל בבנק במטרה לוודא כי הייעוץ בתחום זה מתבצע ברמה מקצועית נאותה ותוך הקפדה על הוראות הדין ונהלי הבנק. הבנק פועל בהתאם לתוכנית.

פניית רשות ההגבלים העסקיים. במכתב מיום 10 ביולי 2008, הודיעה רשות ההגבלים העסקיים כי היא בוחנת את היקף חזירת הבנקים לתחום הייעוץ הפנסיוני, וביקשה מהבנק להעביר לה נתונים לגבי שירותי ייעוץ פנסיוני הניתנים בפועל על ידי הבנק. הבנק העביר לרשות את הנתונים המבוקשים.

ייעוץ פנסיוני. בחודש דצמבר 2007 הושלם הליך מכירת השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט (לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007, עמ' 139-138). במקביל להשלמת המכירה של השליטה בפעילות קופות הגמל, נערך בנק מרכנתיל דיסקונט לקראת כניסתו לפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני. ביום 12 ביוני 2008 קיבל בנק מרכנתיל דיסקונט רשיון למתן ייעוץ פנסיוני, וברבעון השלישי של שנת 2008 החל במתן השירות ללקוחות. לפרטים נוספים אודות הפעילות בשוק ההון, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 139-130).

שינויים בפעילות בנק מרכנתיל דיסקונט בתחום שוק ההון

בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, את מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכס מסחרי בבנק דיסקונט למשכנתאות ואת מגזר לווי פיננסי לפרוייקטי בניה בבנק דיסקונט למשכנתאות.

פעילות בניה ונדל"ן

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 נרשמו מגמות מעורבות בפעילות ענף הנדל"ן. היקף ההשקעות בבניה למגורים עלה בשיעור שנתי של 2.4%, לעומת עליה של 5.7% בתקופה המקבילה אשתקד. היקף ההשקעה בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות ירד בשיעור שנתי של 0.9%, לעומת עליה של 8.3% בתקופה המקבילה אשתקד. מגמות אלה מעידות על האטה ניכרת בהיקף גידול הפעילות בענף הנדל"ן.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 חלו במגזרי הפעילות השונים ההתפתחויות הבאות:

בניה למגורים. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 חלה ירידה בשיעור של כ-2.2% במספר יחידות הדיור החדשות שנמכרו ביוזמה פרטית בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

מנתוני מגמה, שפורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עולה כי חלה עליה במספר הדירות החדשות

התפתחויות בשווקים של הפעילות

- שנמכרו החל מחודש מאי 2008, לאחר ירידה במכירות שנרש מה בחודשים ספטמבר 2007 עד אפריל 2008.
- כ-41% מיחידות הדיור שנמכרו היו במחוז המרכז (ללא תל אביב), בו חלה עליה בהיקף המכירות של דירות חדשות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מחוז חיפה ואזור יהודה והשומרון היו שני אזורים נוספים בהם נרשמה עליה בשיעור של 11.2%- ו-22.6%, בהתאמה, בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. במחוז תל אביב וביתר אזורי הארץ נרשמה ירידה בהיקפי המכירה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.
- מלאי הדירות החדשות ביזמה הפרטית, בתום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, היה נמוך ב-23% בהשוואה לסוף שנת 2007.

דירות יוקרה. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתמנה מגמת ירידה בביקושים מצד תושבי חוץ ומשקיעים מקומיים, בעיקר באזור ירושלים ותל אביב, שלווה בירידת מחירים.

נדל"ן מניב משרדים. ברבעון השלישי של שנת 2008, הסתמנה האטה בביקוש למשרדים באזורי ביקוש בתל אביב ובמרכז, בעיקר מצד גופים מוסדיים, שלווה ביציבות במחירים ובתשואות כתוצאה ממחסור בשטחי השכרה.

נדל"ן מניב מסחרי. ברבעון השלישי של שנת 2008, הסתמנה האטה מסוימת בביקוש לנכסים מסחריים איכותיים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה, בעיקר קניונים ומרכזי קניות פתוחים, מצד גופים מוסדיים ומשקיעים פרטיים, שלווה ביציבות מחירים.

פעילות נדל"ן בחו"ל. יש ירידה ניכרת בהשקעות של החברות הישראליות בנדל"ן יומי ומניב בחו"ל כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- ירידה בהיצע מקורות מימון העומדים לרשות חברות הנדל"ן בשווקים הפיננסים בחו"ל;
- הגברת הסלקטיביות מצד הבנקים המקומיים בהעמדת מימון לחברות נדל"ן ממונפות;
- צורך בהזרמת הון עצמי בשיעורים גבוהים, בהשוואה לעבר, למימון השקעות נדל"ן;
- ירידה בשווי נכסי הנדל"ן באזורים מסוימים בארה"ב, בריטיה ומדינות גוש הירוק;
- חשש לירידת שווי נכסי נדל"ן בשווקים נוספים במרכז אירופה, במזרח אירופה וברוסיה.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2007 חלה ירידה ניכרת בהיקף הנפקות איגרות חוב קוצרניות שגויסו על ידי החברות במגזר. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמו סך גיוסי האג"ח ב-4.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד וכ-13.7 מיליארד ש"ח בשנת 2007 כולה. הקיפאון בגיוס איגרות החוב הקוצרניות הקיף את כל חברות הנדל"ן במשק ונבע מהרעה בפרופיל הסיכון המאפיין את סביבתם העסקית בחו"ל, מינוף ועומס חוב ניכר בשנים הקרובות, שלווה בצמצום הנכונות של השוק המוסדי לרכוש איגרות החוב בכל המגזרים.

החל מהמחצית השנייה של שנת 2007 נרשמו ירידות שערות חדות במניות מגזר הנדל"ן בישראל, ארה"ב ואירופה, שלוו בירידת המכפילים וירידה בשווי השוק בהשוואה ל-NAV.

התפתחויות במקורות המימון של המגזר

במחצית הראשונה של שנת 2009 צפויה האטה בפעילות ענף הבניה והנדל"ן בהשוואה לשנת 2008, שתושפע מההתפתחויות הבאות במגזרי הפעילות השונים:

בניה למגורים. ירידה ברמת הביקושים מצד משפרי דור, שתלווה בירידת מחירים מתונה כתוצאה ממגמה מתמשכת של ירידת מלאי הדירות החדשות ביזמה פרטית, בעיקר באזורי ביקוש במרכז הארץ.

דירות יוקרה. ירידה ניכרת בביקושים מצד תושבי חוץ ותושבים מקומיים לדירות יוקרה, בעיקר בתל אביב וירושלים, שתלווה בירידת מחירים שהסתמנה החל מהמחצית השנייה של שנת 2008.

נדל"ן מניב - משרדים. ירידה בביקושים מצד משקיעים מוסדיים למשרדים באזורי ביקוש במרכז הארץ, שתלווה בירידת מחירים מסוימת כתוצאה ממחסור במשרדים באזורים אלה. יתכן המשך תנועה של שוכרים למשרדים מחוץ למעגל היקר של תל אביב רבתי.

התפתחויות צפויות בשווקי המגזר במחצית הראשונה של שנת 2009

נדל"ן מניב - מסחרי. ירידה בביקושים לנכסי מסחר ובמחיריהם, כתוצאה מרוויה בשוק ורגישות יחסית גבוהה של המגזר להאטה בצריכה הפרטית.

תשתיות. היקף ההשקעות בסקטור זה יושפע במידה רבה מסיומם של תהליכים רגולטוריים שונים, ותלוי בזמינות מקורות מימון לפעילות בתחום זה.

מימון פעילות בחו"ל. צפויה ירידה משמעותית בהיקף ההשקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי ומניב, בעיקר בארה"ב, ובמערב, מרכז ומזרח אירופה, עקב האטה בהיצע המימון הזמין בחו"ל ובארץ, ירידה בערך הנכסים בשווקים מסוימים וחששות להתרחבות מגמה זו לשווקים נוספים. מאידך, יתכן המשך גידול ההשקעות בדרום מזרח אסיה. מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים כמפורט בסעיף זה לעיל והמתבסס על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד השיכון, בנק ישראל ואחרים. האמור עשוי שלא להתממש במידה ויחול קיטון ניכר ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, ירידה משמעותית נוספת בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים שאינם בשליטת הבנק.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי של הפעילות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-110 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 157 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 29.9%. בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, היה הרווח מפעילות זו מסתכם ב-111 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת 161 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 31.1%.

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-105 מיליון ש"ח, לעומת 88 מיליון ש"ח בשנת 2007, עליה בשיעור של 19.3%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (במיליוני ש"ח)

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות	מסחרית סך-הכל	בנקאות מגזר	מסחרית עסקי	סך-הכל	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	27	74	50	151	(8)	5	(3)
- בינמיגזרי	(10)	(6)	(34)	(50)	19	-	(31)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	17	68	16	101	11	5	16
הכנסות תפעוליות ואחרות	4	4	2	10	6	1	7
סך-הכל הכנסות	21	72	18	111	17	6	23
הפרשה לחובות מסופקים	3	49	(6)	46	2	2	4
רווח נקי	8	4	13	25	4	3	7
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסויימים	8	3	12	23	4	3	7
יתרה ממוצעת של נכסים	1,809	10,991	1,925	14,725	2,766	1,007	3,773
יתרה ממוצעת של התחייבויות	624	1,847	404	2,875	144	29	173

נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
עסקים קטנים	מגזר עסקי	מסחרית	בנקאות	מסחרית עסקי	בנקאות	מגזר	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
27	183	28	238	(58)	5	(53)	185
-	-	-	-	-	-	-	-
-	(12)	(99)	(8)	(119)	92	(27)	-
15	84	20	119	34	5	39	158
3	3	3	9	2	-	2	11
18	87	23	128	36	5	41	169
1	25	(1)	25	-	-	-	25
9	28	10	47	9	3	12	59
רווח נקי, בניטרול							
9	28	10	47	9	3	12	59
רכיבים מסוימים							
1,319	8,643	1,091	11,053	4,331	1,133	5,464	16,517
527	2,536	736	3,799	456	10	466	4,265

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008

רווח מפעולות מימון לפני							
הפרשה לחובות מסופקים							
97	319	66	482	-	15	15	497
-	-	-	-	-	-	-	-
(49)	(124)	(22)	(195)	56	56	56	(139)
48	195	44	287	56	15	71	358
11	11	9	31	11	2	13	44
59	206	53	318	67	17	84	402
16	72	5	93	8	4	12	105
17	50	22	89	17	4	21	110
רווח נקי, בניטרול							
18	50	21	89	18	4	22	111
רכיבים מסוימים							
1,567	10,391	1,993	13,951	2,760	1,021	3,781	17,732
658	2,199	456	3,313	370	53	423	3,736

נתונים עיקריים אודות פעילות בנייה ונדל"ן (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
עסקים קטנים	מגזר עסקי	מסחרית סך-הכל	מסחרית סך-הכל	מגזר עסקי	מסחרית סך-הכל	מגזר עסקי	מסחרית סך-הכל
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
64	434	76	574	137	16	153	727
(17)	(215)	(26)	(258)	(33)	-	(33)	(291)
סך-הכל רווח מפעולות מימון							
47	219	50	316	104	16	120	436
11	12	9	32	7	3	10	42
הכנסות תפעוליות ואחרות							
58	231	59	348	111	19	130	478
הפרשה לחובות מסופקים							
11	64	8	83	4	1	5	88
רווח נקי							
24	72	24	120	29	8	37	157
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים							
24	73	23	120	33	8	41	161
יתרה ממוצעת של נכסים							
1,275	8,091	1,306	10,672	4,206	925	5,131	15,803
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
545	2,307	490	3,342	454	10	464	3,806

מגבלות חקיקה, תקינה אילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות. לפרטים אודות תיקונים בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח על הבנקים בנושא ליווי פינונסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם ובנושא נוסח כתב הערבות, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

לפרטים נוספים אודות הפעילות בתחום בניה ונדל"ן, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 139-145).

פעילות המשכנתאות - הלוואות לדירור

הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכזית דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדירור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות לכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס (לפרטים נוספים אודות תחומי הפעילות, ר' בדוח השנתי לשנת 2007, עמ' 146).

היקף הפעילות והרווח הנקי

היקפי ביצוע של הלוואות לדירור. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם היקף הלוואות לדירור שבוצעו בסך של 3,636 מיליון ש"ח, לעומת 1,898 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 91.6%. הסך האמור כולל כ-105 מיליון ש"ח הלוואות שמוחזרו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, לעומת כ-61 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 72.1%.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-31 מיליון ש"ח, לעומת 35 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 11.4%.

הפרשה לחובות מסופקים במגזר הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-4 מיליון ש"ח, לעומת 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 73.3%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות – הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח):

פעילות מקומית			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות סופקים			
58	30	(11)	77
– מחיצוניים			
(29)	(19)	11	(37)
– בינמיגרי			
29	11	–	40
סך-הכל רווח מפעולות מימון			
13	–	1	14
הכנסות תפעוליות ואחרות			
42	11	1	54
סך-הכל הכנסות			
(1)	2	2	3
הפרשה לחובות מסופקים			
7	5	(1)	11
רווח (הפסד) נקי			
7	5	(1)	11
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
13,451	1,187	264	14,902
יתרה ממוצעת של נכסים			
2,389	136	–	2,525
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות סופקים			
56	10	9	75
– מחיצוניים			
(30)	(1)	(9)	(40)
– בינמיגרי			
26	9	–	35
סך-הכל רווח מפעולות מימון			
14	2	(1)	15
הכנסות תפעוליות ואחרות			
40	11	(1)	50
סך-הכל הכנסות			
5	1	(1)	5
הפרשה לחובות מסופקים			
10	6	–	16
רווח נקי			
10	6	–	16
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
9,951	1,401	168	11,520
יתרה ממוצעת של נכסים			
2,359	210	–	2,569
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות – הלוואות לדירור (במיליוני ש"ח) (המשך):

פעילות מקומית			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות סופקים			
161	56	4	221
– מחיצוניים			
(73)	(33)	(3)	(109)
– בינמיגזרי			
88	23	1	112
סך-הכל רווח מפעולות מימון			
38	1	1	40
הכנסות תפעוליות ואחרות			
126	24	2	152
סך-הכל הכנסות			
–	4	–	4
הפרשה לחובות מסופקים			
21	9	1	31
רווח נקי			
21	9	1	31
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
12,485	1,295	162	13,942
יתרה ממוצעת של נכסים			
2,133	132	–	2,265
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007			
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות סופקים			
140	37	24	201
– מחיצוניים			
(55)	(12)	(23)	(90)
– בינמיגזרי			
85	25	1	111
סך-הכל רווח מפעולות מימון			
36	3	–	39
הכנסות תפעוליות ואחרות			
121	28	1	150
סך-הכל הכנסות			
9	6	–	15
הפרשה לחובות מסופקים			
25	9	1	35
רווח נקי			
25	9	1	35
רווח נקי, בניטרול רכיבים מסוימים			
9,752	1,437	118	11,307
יתרה ממוצעת של נכסים			
2,403	228	–	2,631
יתרה ממוצעת של התחייבויות			

מגבלות חקיקה

מגבלת הלימות ההון. כיוון שהפעילות במסגרת מתווה דיסקונט (ר' להלן) מתבצעת על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, היא עשויה להיות מוגבלת במגבלת הלימות ההון של בנק זה.

יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק דיסקונט למשכנתאות הגיע ביום 30 בספטמבר 2008 לשיעור של 10.9%. דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות קבע כי יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק זה לא יפחת מ-10%. בחודש אוגוסט 2008 אישר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות ירידה זמנית מיחס ההון שנקבע כאמור, וזאת עד לסיום הליך הנפקת הון משני שהוחל בו.

ביום 21 בספטמבר 2008 הנפיק בנק דיסקונט למשכנתאות לבנק כתב התחייבות נדחה לא סחיר בסך של 250 מיליון ש"ח. המפקח על הבנקים הכיר בשטר ההון כהון משני, בכפוף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311. בשלב

זה, סך של 180 מיליון ש"ח, אשר הביא למיצוי מגבלת ההון המשני (50% מההון המשני), מוכר כחלק מההון המשני של בנק דיסקונט למשכנתאות. היתרה, בסך של 70 מיליון ש"ח, תוכר כהון משני בחודש ינואר 2009, לאחר הפחתה בהון המשני שתחול בחודש זה.

כאמור, בעקבות ההנפקה האמורה הגיע בנק דיסקונט למשכנתאות למיצוי מגבלת ההון המשני. נוכח צרכי ההון שמכתיב קצב הפיתוח המואץ של עסקי בנק דיסקונט למשכנתאות, נערכת בחינה יחד עם הבנק בדבר הגדלת ההון הראשוני של בנק דיסקונט למשכנתאות וכנדבך נוסף, על הגדלת ההון המשני שלו.

מגבלת ריכוזיות אשראי ענפית. על פי הוראות ניהול בנקאי תקין נדרשת הפרשה נוספת בגין ריכוזיות אשראי בהלוואות לדירור כאשר יתרת ההלוואות לדירור שבגינן נעשתה הפרשה לפי עומק הפיגור, בניכוי ההפרשה, עולה על 1.5% מיתרת ההלוואות לדירור. ליום 30 בספטמבר 2008 היחס האמור בבנק דיסקונט למשכנתאות עמד על 1.67% וסכום ההפרשה שנדרש הגיע לסך של 0.6 מיליון ש"ח.

תיקון חוק ההוצאה לפועל בעניין הגנת דיור חלופי. לפרטים בדבר תיקון החוק, ר' להלן בפרק "חקיקה ופיקוח". לתיקון החוק צפויה להיות השפעה מהותית על שוק ההלוואות לדירור ועל הבנקים הפועלים בשוק זה, אם כי בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך את ההשלכות שיהיו לתיקון על שוק ההלוואות לדירור בארץ בכלל ועל קבוצת דיסקונט בפרט. **חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות.** לפרטים אודות תיקונים בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) והוראות המפקח על הבנקים בנושא ליווי פיננסי של פרויקטים ועסקאות שחוק זה חל עליהם ובנושא נוסח כתב הערבות, ר' בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

מבצע לשיווק משכנתאות - מתווה דיסקונט

הבנק יחד עם בנק דיסקונט למשכנתאות יצאו בחודש יולי 2007 במתווה משכנתא בריבית אטרקטיבית, שלווה בקמפיין פרסומי נרחב. המבצע נועד להגדיל את תיק האשראי של בנק דיסקונט למשכנתאות ואת חלקו בשוק המשכנתאות. בטרם כניסתו למתווה בחן בנק דיסקונט למשכנתאות את הכדאיות הכלכלית של המתווה ומצא אותה רווחית. הבנק קובע מיהם הזכאים למתווה דיסקונט ומנפיק להם אישור זכאות לקבלת תנאי ריבית המתווה. בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד לבעלי אישור זכאות משכנתא בריבית אטרקטיבית, בכפוף לעמידתם בקריטריונים שקבע הבנק (נכון לחודש ספטמבר 2008 משכורת של 4,000 ש"ח ומעלה או הון של מעל חצי מיליון ש"ח). הלקוח מחויב לעמוד בתנאים אלה במשך חמש שנים לפחות. במידה ולא עמד בתנאי הזכאות יעלה שיעור הריבית ללקוח בהתאם להנחיית הבנק (ובמקביל תועלה ריבית הפקדון באותו שיעור). אישור הזכאות על ידי הבנק מאפשר ללקוח לפנות לבנק דיסקונט למשכנתאות לקבלת הריבית האטרקטיבית, אך אינו מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות לאשר מתן הלוואות משכנתא במסלול המתווה או בכלל מאחר והוא אשר נושא בסיכון האשראי. הבנק מעמיד לבנק דיסקונט למשכנתאות מקורות בהתאם לתנאי המשכנתא ששווקה (back to back) בניכוי מרווח שנקבע מראש (להלן: "הפקדון"). הוסכם כי במקרים של פרעון מוקדם או מיחזור האשראי, יפרע או ימוחזר במקביל הפקדון שהועמד על ידי הבנק.

בהתאם להסדר הקיים מספר שנים בין הצדדים, בנק דיסקונט למשכנתאות משלם לבנק עמלה חד פעמית בגין הפניית לקוחות קיימים של הבנק.

הטיפול החשבונאי אותו נקטו הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות בדוחותיהם הכספיים בקשר עם המבצע האמור הינו בהתאם לטיפול החשבונאי אותו הם נוקטים בעסקאות של מתן הלוואות אחרות לדירור ובעסקאות של קבלת פקדונות אחרים מבנקים או מתן פקדונות אחרים לבנקים.

בעת היציאה לקמפיין נערך בנק דיסקונט למשכנתאות לגידול בביקושים. ההיערכות נעשתה במשותף עם הבנק, ובנק דיסקונט למשכנתאות נערך לגידול הצפוי בהיקף פניות הלקוחות אליו.

הצלחת הקמפיין הפרסומי עלתה על המצופה.

בהתאם לנתוני בנק ישראל, נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות בהלוואות משכנתא לדירור, שעמד בחודשים

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

ינואר-יוני 2007 על כ-5.6%, עלה משמעותית בעקבות המתווה החדש. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיע נתח השוק של בנק דיסקונט למשכנתאות ל-13.3%, לעומת 9% בתקופה המקבילה אשתקד. בנק דיסקונט למשכנתאות מעריך כי נתח השוק בו ימצא בחודשים הבאים ימשיך להיות גבוה יחסית לזה שהיה ערב כניסתו למתווה. האמור הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכת בנק דיסקונט למשכנתאות בשים לב לגידול שנרשם בנתח השוק מאז הפעלת המתווה.

סה"כ האשראי שניתן לדיור במסגרת מתווה דיסקונט בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם בכ-2,878.3 מיליון ש"ח. סה"כ האשראי לדיור שניתן שלא במסגרת מתווה דיסקונט בתקופה האמורה הסתכם בכ-259.5 מיליון ש"ח. סה"כ הפקדונות שהעמיד הבנק במסגרת המתווה הסתכמו בסך של 2,822.7 מיליון ש"ח.

מגזר צמוד מדד	מגזר לא צמוד	מגזר צמוד מט"ח	סך-הכל
1,883.4	993.1	1.8	2,878.3
136.1	113.3	10.1	259.5
1,848.2	972.7	1.8	2,822.7

סך של 56.6 מיליון ש"ח הועמדו בתחילת חודש אוקטובר 2008, מזה 35.2 מיליון ש"ח במגזר צמוד המדד ו-20.4 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד בריבית משתנה פריים.

שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הצמוד למדד היה 3.65% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008. שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הלא צמוד בריבית משתנה היה 4.1% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008. המקורות שהעמיד הבנק לבנק דיסקונט למשכנתאות הינם בשיעור הריבית על הלוואות בניכוי מרווח כלכלי שנקבע מראש.

לפרטים בדבר מגבלת הלימות ההון בבנק דיסקונט למשכנתאות, ר' לעיל "מגבלות חקיקה".

התפתחויות במגזר

משכנתאות המובטחות על ידי חברת EMI. בנק דיסקונט למשכנתאות איפשר מתן משכנתאות בשיעור מימון גבוה, כאשר המשכנתאות היו מובטחות בביטוח EMI. ביום 16 בספטמבר 2008, בעקבות הורדת דירוג חברת האם - AIG, הפחיתה מידרוג את דירוג EMI מ-AAA ל-A2. בעקבות הורדת הדירוג, EMI אינה מהווה עוד "חברת ביטוח מוכרת", כמשמעות מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, שעניינה יחס הון מזערי. ביום 17 בספטמבר 2008 חדל בנק דיסקונט למשכנתאות מהנפקת אישור להלוואות חדשות המובטחות על ידי EMI. בנק דיסקונט למשכנתאות מאפשר את השלמתן של הלוואות להן ניתן אישור עד ליום 16 בספטמבר 2008. ביום 29 באוקטובר 2008 הודיע הפיקוח על הבנקים כי החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, וכל עוד לא יחול שינוי בדירוג של EMI, תאגידים בנקאיים יידרשו לשקלל הלוואות לדיור המובטחות על ידי EMI בשיעור של 100%, במקום 50% עד כה. יתרת הלוואות לדיור בבנק דיסקונט למשכנתאות ליום 30 בספטמבר 2008 אשר מובטחות על ידי EMI עומדת על כ-2 מיליארד ש"ח, כולל סך של כ-0.2 מיליארד ש"ח הלוואות לפי מידת הגביה שאינן באחריות בנק דיסקונט למשכנתאות.

בנק דיסקונט למשכנתאות יישם את ההוראה האמורה, ביישום מוקדם, כבר בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008. **סינוף ופריסה.** בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 פתח בנק דיסקונט למשכנתאות 11 סניפונים חדשים, המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט או בסמוך אליהם, אשר הצטרפו ל-57 הסניפונים שפעלו ביום 31 בדצמבר 2007.

לפרטים נוספים אודות פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיר, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 152-145).

פעילות קבוצת בנק דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב, בדרום אמריקה (כולל נציגויות) בשווייץ ובאמצעות סניף הבנק באנגליה. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית מסחרית ובנקאות פרטית.

הפעילות הבינלאומית כללי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-101 מיליון ש"ח, לעומת 100 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 1.0%.
בניטרול השפעת רכיבים מסויימים, כמפורט להלן, היה הרווח מפעילות זו מסתכם ב-109 מיליון ש"ח לעומת 90 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 21.1%.
הפרשה לחובות מסופקים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, הסתכמה ב-34 מיליון ש"ח לעומת הפרשה של 24 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של 41.7%.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית (במיליוני ש"ח):

משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008					
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
1	50	73	52	(54)	122
הכנסות תפעוליות ואחרות					
-	22	41	41	(55)	49
סך-הכל הכנסות					
1	72	114	93	(109)	171
הפרשה לחובות מסופקים					
-	5	7	2	3	17
רווח (הפסד) נקי					
1	31	39	23	(94)	-
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
1	32	40	26	(93)	6
יתרה ממוצעת של נכסים					
-	7,671	9,106	3,293	12,459	32,529
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
-	5,168	2,955	16,241	5,426	29,790

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים					
2	66	89	42	136	335
הכנסות תפעוליות ואחרות					
1	4	8	15	13	41
סך-הכל הכנסות					
3	70	97	57	149	376
הפרשה לחובות מסופקים					
-	1	1	-	4	6
רווח (הפסד) נקי					
2	17	10	(3)	(11)	15
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים					
2	16	(16)	-	(12)	(10)
יתרה ממוצעת של נכסים					
229	8,341	11,247	3,583	15,140	38,540
יתרה ממוצעת של התחייבויות					
117	5,136	6,220	17,397	349	29,219

נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית (במיליוני ש"ח) (המשך):

מסקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2008					
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	3	163	258	175	(35) 564
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	32	56	72	(33) 127
סך-הכל הכנסות	3	195	314	247	(68) 691
הפרשה לחובות מסופקים	–	11	15	3	5 34
רווח (הפסד) נקי	2	71	98	48	(118) 101
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	2	72	101	51	(117) 109
יתרה ממוצעת של נכסים	126	7,431	8,696	2,823	14,147 33,223
יתרה ממוצעת של התחייבויות	4	5,476	3,849	15,504	7,505 32,338

לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2007					
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	5	152	290	141	136 724
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	15	33	46	13 108
סך-הכל הכנסות	6	167	323	187	149 832
הפרשה לחובות מסופקים	–	6	10	4	4 24
רווח (הפסד) נקי	3	43	53	12	(11) 100
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים	3	45	34	16	(8) 90
יתרה ממוצעת של נכסים	200	7,182	10,666	3,085	20,006 41,139
יתרה ממוצעת של התחייבויות	109	4,786	6,502	17,218	3,534 32,149

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם למכתב הסדרה של המפקח על הבנקים, קיימת מגבלה לגבי היקף החשיפה של הבנק בגין פעילות שלוחותיו בחו"ל. שיעור החשיפה המירבי לשלוחות חו"ל עמוד בעבר על 30%. בחודש מאי 2001 העלה המפקח על הבנקים את שיעור החשיפה המירבי ל-32%.

שיעור החשיפה הממוצעת של הבנק לשלוחות חו"ל עמוד על 31.25% ביום 30 בספטמבר 2008, בהשוואה לשיעור של 34.02% ביום 31 בדצמבר 2007.

הירידה בשיעור החשיפה לשלוחות חו"ל מתחילת השנה הושפעה בעיקר מתיסוף השקל ביחס לדולר, לליש"ט ולפרנק השוויצרי ומהגידול בהון המשמש בחישוב.

יצוין כי במכתב ההסדרה של בנק ישראל לא נקבעה סנקציה לחריגה מהמגבלה האמורה. הבנק עוקב בתדירות חודשית אחר התפתחות שיעור החשיפה בגין פעילותו בשלוחות חו"ל. לפרטים נוספים אודות מגבלה זו, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 152).

בסוף חודש אוגוסט 2008 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה חדשה בעניין חשיפת התאגיד הבנקאי לפעילות שלוחות

חול". בהנחיה נקבע שעל דירקטוריון תאגיד בנקאי שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חול", לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חול". במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חול", אשר ישקפו את התיאבון לסיכון לגבי פעילות שלוחות חול", ובלבד שעיקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל. התאגידים הבנקאיים נדרשו להיערך ליישום ההנחיה החדשה לא יאוחר מסוף חודש פברואר 2009. המגבלה שנבעה בעבר במכתב ההסדרה שהוזכר לעיל תבוטל במקביל לאישור מגבלת החשיפה בידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי. הבנק לומד את ההנחיה החדשה ונערך ליישומה. לפרטים בדבר חקירה שנוהלה בארה"ב בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון והשלכותיה על אי די בי ניו יורק, ר' בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" להלן וביאור 11 לתמצית הדוחות הכספיים.

התפתחויות במגזר

המשבר הפיננסי העולמי. לפרטים בדבר המשבר הפיננסי העולמי, ר' לעיל בפרקים "המשבר הכלכלי העולמי" ו-"התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2008".

ניירות ערך מגובי נכסים. לפרטים בדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ר' לעיל: "מגזר הניהול הפיננסי" וביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים.

שוויץ. במסגרת המהלך שננקט על ידי הבנק להרחבת הפעילות בשוויץ, הושלמה ביום 20 ביוני 2008 העסקה לרכישת מניות בנק Arzi בציריך, שוויץ. הבנק נרכש תמורת סך של כ-41 מיליון פר"ש (כ-133 מיליון ש"ח). בסמוך לאחר מכן הושלם המיזוג בין בנק Arzi לבין החברה הבת אי די בי (סוויס) בנק (בשמה הקודם: בנק דיסקונט לישראל (שוויץ)). עודף עלות הרכישה על שוויון המאזני של מניות בנק Arzi הסתכם בסך של כ-78 מיליון ש"ח. **מכירת חלק מתיק הליסינג.** אי די בי ניו יורק התקשרה בעסקה למכירת כ-89.1 מיליון דולר מהתיק של IDB Leasing למוסד פיננסי אחר. העסקה בוצעה בשני חלקים, בחודשים ספטמבר ואוקטובר 2008. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008 נרשם רווח של 1.1 מיליון דולר מהעסקה, ויתרת הרווח, בסכום המוערך בכ-0.6 מיליון דולר, תרשם ברבעון הרביעי של השנה.

חברות מוחזקות עיקריות

התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחוץ לארץ, לתוצאות העסקיות של הבנק, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמה בסך של 56 מיליון ש"ח, לעומת סך של 457 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וסך של 418 מיליון ש"ח בכל שנת 2007. בניטרול ההשפעה של חיסוי ההשקעה בחברות מאוחדות בחול", בניכוי השפעת המס, היתה התרומה של החברות המוחזקות בארץ ובחוץ לארץ, לרווח הנקי של הבנק, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, מסתכמת ב-346 מיליון ש"ח לעומת 539 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ו-604 מיליון ש"ח בכל שנת 2007. להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק. דיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") היא חברת אחזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראליים הפועלים בחול". בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. מגבלה זו נרשמה בתעודת המניה של מניות אי די בי ניו-יורק. **סך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008** הסתכמו ב-9,401 מיליון דולר, לעומת 9,136 מיליון דולר בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 2.9%.

לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ר' "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" לעיל וביאור 2 לתמצית הדוחות הכספיים להלן.

סך כל האשראי ליום 30 בספטמבר 2008, הסתכם ב-4,287 מיליון דולר, לעומת 3,758 מיליון דולר בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 14.1%.

סך כל הפקדונות ליום 30 בספטמבר 2008, הסתכמו ב-5,920 מיליון דולר, לעומת 6,242 מיליון דולר בסוף שנת 2007, ירידה בשיעור של 5.2%.

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם ב-33.1 מיליון דולר, לעומת 26.4 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 25.4%, ולעומת 38 מיליון דולר בשנת 2007 כולה. העליה ברווח הנקי נובעת מעליה בסך של 18.1 מיליון דולר בהכנסות מימון לאחר הפרשות, מירידה בסך של 6.3 מיליון דולר בהוצאות התפעוליות ומירידה בסך של 1 מיליון דולר בהוצאות מסים, אשר קוזזו בחלקם כתוצאה מירידה בסך של 18.7 מיליון דולר בהכנסות התפעוליות.

כתוצאה מהמשבר הפיננסי בארה"ב, נאלצה אי די בי ניו יורק לרשום הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני בסך של כ-29.1 מיליון דולר, בגין ניירות ערך שהוחזקו בתיק הזמין למכירה.

ההון העצמי הסתכם ביום 30 בספטמבר 2008 ב-604 מיליון דולר, לעומת 631 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2007, ירידה של 4.3%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 10.6%, בהשוואה ל-11.01% ביום 31 בדצמבר 2007. **התשואה להון העצמי** בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 6.9%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 5.9% בתקופה המקבילה אשתקד, ולעומת שיעור של 6.3% בשנת 2007 כולה.

התרומה של השקעת הבנק בבנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 להפסד בסך של 188 מיליון ש"ח, (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך 18 מיליון ש"ח), לעומת הפסד בסך של 9 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס בסך של 15 מיליון ש"ח) בתקופה המקבילה אשתקד. התרומה האמורה מורכבת מהרווח הנקי של בנקורפ בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) בסך של 81 מיליון ש"ח וניכוי הפרשי שער שליליים על ההשקעה בסך 269 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 116 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) בניכוי הפרשי שער שליליים על ההשקעה בסך של 125 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

במקביל להפרשי השער על ההשקעה האמורה, נרשמו בבנק בישראל, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, הכנסות מימון בגין עודף ההתחייבויות במטבע חוץ, שהבנק יצר כחיסוי להשקעה בבנקורפ.

חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון. כמפורט בביאור 6 ד' לזוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 307-304), בשנת 2005 ניהל משרד התובע המחוזי של ניו יורק חקירות במספר בנקים ומוסדות כספיים, בנושא עמידתם בחובות הנובעות מדיני איסור הלבנת הון וזאת בעניין העברת הכספים מברזיל לארה"ב.

במסגרת חקירות אלה ובעקבותיהן, נחקר גם אי די בי ניו יורק. למיטב ידיעת הבנק, ממצאי החקירה הצביעו על כך שאי די בי ניו יורק לא פעל על פי הכללים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, לא תיעד כראוי פרטי לקוחות והחלטות בנוגע לפעילויות חשודות, לא דיווח עליהן כראוי ולא קיים תוכנית ציות ראוייה בנושאים הקשורים להלבנת הון. כמו כן הצביעו ממצאי החקירה על כך שרוב הליקויים שנתגלו הועלו בביקורות קודמות שערכו רשויות הפיקוח. במקביל, נערכה באי די בי ניו יורק בדיקה (שגרתית) משותפת של מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק וה-FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation) והתגלו ליקויים רבים בנושא יעילות הבקורות והדיווח בנושאי איסור הלבנת הון (AML) ומניעת מימון טרור.

כתב הוראות. בעקבות הממצאים האמורים, הוצאו על ידי מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק ועל ידי ה-FDIC (להלן: "רשויות הפיקוח") כתבי הוראות בהם נדרש אי די בי ניו יורק, להפסיק לפעול על פי הנהלים הקיימים עקב היותם לקויים, לתקן את הליקויים, לעבות את הליכי הבקרה והפיקוח, לקבוע תוכנית אכיפה ולתקן את הנהלים הקשורים בנושאים אלה, והכל בדרך ובמועדים שנקבעו על ידי הרשויות האמורות (להלן: "כתבי הוראות").

ביום 15 בדצמבר 2005, אישר אי די בי ניו יורק כי הוא מסכים לפעול בהתאם לנדרש בכתבי ההוראות. הבנק, כחברה האם של אי די בי ניו יורק, הצהיר כי הוא מודע להסדרים דלעיל וקיבל על עצמו לפעול כמיטב יכולתו כדי להבטיח קיומן של ההתחייבויות האמורות.

במקביל ובנוסף, הגיע אי די בי ניו יורק, ביום 15 בדצמבר 2005, להסדר עם התובע המחוזי של ניו יורק לסיום החקירה בדרך של הסכם פשרה. בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשתי פעולה עם התובע המחוזי. כן הכיר אי די בי ניו יורק בעובדות הנוגעות לחשבוניות מסויימים, ובעובדה שהבקורות הפנימיים ונהלי הבנק וטיפול בנושא איסור הלבנת הון תרמו לממצאים של רשויות הפיקוח. על פי תנאי ההסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשלם סך של 8.5 מיליון דולר וכן לדווח תוך שנה לתובע המחוזי על כל הפעולות שננקטו לטיוב נהלי הבנק ולתיקון הליקויים שנמצאו הן על ידי התובע המחוזי והן על ידי גורמי הפיקוח על הבנקים כמפורט בכתבי ההוראות, דיווח שבוצע בהתאם לנדרש. התובע המחוזי של מדינת ניו יורק הסכים שלא לתבוע את אי די בי ניו יורק וחברות הקשורות אליה בנוגע לחקירה.

יישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות. הנהלת אי די בי ניו יורק החלה מיד לאחר הוצאת כתבי ההוראות ביישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות ובהסכם שיתוף הפעולה עם התובע המחוזי ויישומן מתבצע על פי לוח הזמנים. אי די בי ניו יורק נדרשה לפעול בשלושה רבדים: האחד, הכנת תוכנית אכיפה מקיפה ליישום האמור בכתבי ההוראות. לצורך כך נשכרו שירותי חברת KPMG אשר הכינה עבור אי די בי ניו יורק דוח בדיקת פערים (Gap Report). השני, בחינת פעולות ההנהלה הבכירה ביחס ליישום ממצאי ביקורת קודמים. לשם כך נשכרו שירותיה של חברת Promontory (חברה למתן שירותי ייעוץ פיננסיים, שאחד מתחומי ההתמחות שלה הוא מתן מענה ללקוחות המתמודדים עם דרישות רגולטוריות). הרובד השלישי, בדיקת כל העסקאות שעשה אי די בי ניו יורק בין השנים 2002-2005 (Look back) בכדי לאתר פעילות שנחזית להיות חשודה, וככזו טעונה דיווח.

מרבית הפעילות הנדרשות הושלמו, ואי די בי ניו יורק ממשיכה בתהליך של חיזוק הבקורות והנהלים.

עלויות. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמה עלות ביצוע השיפורים והבדיקות לסך של 3.5 מיליון דולר. להערכת אי די בי ניו יורק, עד סוף שנת 2008 תידרשנה עלויות נוספות לביצוע שיפורים ובדיקות בסכום של בין 1 ל-2.5 מיליון דולר.

להערכת הבנק, לא הייתה לחקירה ולכתבי ההוראות המתוארים לעיל השפעה ניכרת על עסקי אי די בי ניו יורק, מעבר להגדלת ההוצאות והקטנת הרווח בשנים 2006-2007 שנבעו מנשיאת אי די בי ניו יורק בקנסות ובהוצאות הכרוכות בתיקון הליקויים.

להערכת הבנק, לאור הפעולות שננקטו לתיקון הליקויים, חשיפתו האפשרית בגין החקירה וכתבי ההוראות המתוארים לעיל היא נמוכה.

התפתחויות בשנת 2008. כמפורט בביאור 6 ד' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 306), דירקטוריון הבנק החליט בישיבתו מיום 1 באפריל 2007, בין היתר, על הקמת ועדת אד הוק אשר הוסמכה לדרוש ולקבל דיווחים, ככל שתמצא לנכון, בקשר לאי די בי ניו יורק ובנקורפ ובכלל זה בקשר לכל העסקאות וההסכמים שנעשו בחברות אלה שלא במהלך העסקים הרגיל, ולתת לדירקטוריון המלצות בקשר לכך.

בחודש פברואר 2008 הוגשו לדירקטוריון המלצות וועדת אד הוק לענייני ניו יורק. הוועדה המליצה כי חלק מהעסקאות שנבדקו על ידי ייבחנו על פי הכללים שאושרו במסגרת תוכנית "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט. כמו כן המליצה הוועדה, בין היתר, לקבוע כללים ונהלים בקשר להרכב דירקטוריון אי די בי ניו יורק ובקשר לאיתור ואישור מועמדים לדירקטוריון זה, והכל במטרה לחזק את אי התלות של דירקטוריון אי די בי ניו יורק בבעלי השליטה ולחזק את שליטת הבנק באי די בי ניו יורק; לקבוע כללי דיווח לדירקטוריון בקשר לאי די בי ניו יורק. דירקטוריון הבנק אימץ את המלצות הוועדה. הבנק פועל ליישום ההמלצות.

לפרטים בדבר הודעת צד ג' שהגיש Arab bank, ר' ביאור 6 ב', 4.5 לתמצית הדוחות הכספיים וביאור 19 ג', סעיף 15.7 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 353-354).

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו בבעלות מלאה של הבנק.

סך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-20,225 מיליון ש"ח, לעומת 18,860 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 7.2%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-14,265 מיליון ש"ח, לעומת 13,027 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 9.5%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכמו ב-16,847 מיליון ש"ח, לעומת 15,736 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 7.1%.

ההון העצמי הסתכם ביום 30 בספטמבר 2008 ב-1,466 מיליון ש"ח, לעומת 1,363 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007, עליה בשיעור של 7.6%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 12.5%, לעומת 13.2% ביום 31 בדצמבר 2007. הדירקטוריון של בנק מרכנתיל דיסקונט החליט בסוף שנת 2007 לשמר יחס הליחות הון שלא יפחת מ-12%.

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם ב-138 מיליון ש"ח, לעומת סך של 155 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 11.0%, ולעומת 214 מיליון ש"ח בשנת 2007 כולה. הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות של בנק מרכנתיל דיסקונט בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד: עליה ברווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים (עליה של 63 מיליון ש"ח, המהווה 13.0%); עליה בהפרשה לחובות מסופקים (עליה של 26 מיליון ש"ח, המהווה 41.9%); ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות (ירידה של 17 מיליון ש"ח, המהווה 6.6%) ועליה בהוצאות התפעוליות והאחרות (עליה של 46 מיליון ש"ח, המהווה 10.5%).

העליה בהכנסות מימון נובעת, בין היתר, מעליה בשיעור של 5.5% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים וגידול בסך של 24 מיליון ש"ח בתרומות "ההון הפעיל", ומירידה בסך של כ-11 מיליון ש"ח בהפסדים בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, הנובעים מהעדר הקבלה בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה (אשר נמדדים על בסיס צבירה), לבין השיטה לחישוב שווים של המכשירים הנגזרים ששמשו לכיסוי נכסי הבסיס (אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן). עליות אלה קוזזו בהפרשה בסך של 7 מיליון ש"ח שנרשמה בתקופת הדוח בגין ירידת ערכן של השקעות באיגרות חוב מסוימות, שלהערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, אינה בעלת אופי זמני. העליה בהפרשה הספציפית לחובות מסופקים, בסך של 29 מיליון ש"ח, נובעת בעיקר מגידול בהפרשות בגין מספר לקוחות מצומצם, שחלה הרעה במצבם העסקי, לרבות גידול בהפרשות בגין לקוח גדול בענף הבניה, שנקלע לקשיים כספיים, עקב הסכם פשרה שחתם בנק מרכנתיל דיסקונט בתקופת הדוח עם המנהל המיוחד שמונה לניהול עסקיו של אותו לקוח.

הגידול בהוצאות התפעוליות נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 6.9% בהוצאות שכר, בעיקר עקב עליות שוטפות בתעריפי השכר וגידול במצבת כח האדם, עקב התרחבות בפריסת הסניפים וכניסת בנק מרכנתיל דיסקונט לתחומי פעילות חדשים.

התשואה להון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 13.0%, על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 17.2% בתקופה המקבילה אשתקד, ו-17.2% בכל שנת 2007.

לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה שהוגשה נגד בנק מרכנתיל דיסקונט בעניין פרשה של הרצת מניות כתובענה ייצוגית, ר' ביאור 6 ב', 4.1 לתמצית הדוחות הכספיים וביאור 19 ג' סעיפים: 14.2 ו-15.1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 142 ועמ' 352-351). לפרטים בדבר הודעת צד ג' שהגיש Arab bank, ר' ביאור 6 ב', 4.6 לתמצית הדוחות הכספיים, וביאור 19 ג', סעיף 15.7 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 354-353). בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה, בין היתר, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק, בעניין תשלומים שקיבלו בגין עיקולים בהוצאה לפועל במדיה מגנטית, ר' ביאור 19 ג' סעיף 14.7

לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 350). לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה, בין היתר, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק, בעניין עיכוב בזיכוי חשבוניות לקוחות בגין העברות מחו"ל, ר' ביאור 6 ב', 4.7 לתמצית הדוחות הכספיים.

בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ הינו חברה בת של הבנק. ליום 30 בספטמבר 2008 הבנק החזיק ב-100.0% מהון המניות ומכוח ההצבעה של בנק דיסקונט למשכנתאות. זאת, בעקבות הצעת רכש מלאה למניות בנק דיסקונט למשכנתאות, שהושלמה בחודש מאי 2007 (לפרטים נוספים ר' ביאור 6 ט' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, עמ' 312).

סך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-14,142.7 מיליון ש"ח, לעומת 11,503.1 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 22.9%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-13,511.4 מיליון ש"ח, לעומת 11,200.2 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 20.6%.

ההון העצמי הסתכם ביום 30 בספטמבר 2008 ב-896.1 מיליון ש"ח, לעומת 870.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007, עליה בשיעור של 2.9%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 10.9%, לעומת 10.6% ביום 31 בדצמבר 2007. לפרטים בדבר מגבלת הלימות ההון בבנק דיסקונט למשכנתאות, ר' "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיר" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים".

הרווח הנקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם ב-25.4 מיליון ש"ח, לעומת 26.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 4.6%, ולעומת 26.2 מיליון ש"ח בשנת 2007 כולה. הרווח הנקי בניטרול השפעת FAS 133 הסתכם ב-40.1 מיליון ש"ח, לעומת 31.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התוצאות העסקיות של בנק דיסקונט למשכנתאות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הושפעו, בין היתר מירידה ברווח מפעולות מימון (סך של 5.3 מיליון ש"ח, המהווה 5.3%), מירידה בהפרשה לחובות מסופקים (סך של 25.6 מיליון ש"ח, המהווה 88.8%), מעליה בהוצאות התפעוליות והאחרות (סך של 9.2 מיליון ש"ח, המהווה 11.4%), מרבייתה בגין הוצאות שכר ומעליה בהוצאות מס (עליה של 14.6 מיליון ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד). **התשואה להון העצמי** בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 3.9% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 4.2% בתקופה המקבילה אשתקד, ושיעור של 3.0% בשנת 2007 כולה.

התרומה של בנק דיסקונט למשכנתאות לתוצאות העסקיות של הבנק הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-24.7 מיליון ש"ח, לעומת 23.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וסך של 22.5 מיליון ש"ח בשנת 2007 כולה.

לפרטים בדבר תלויות בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ר' ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007: סעיף 14.5.1 (עמ' 349-348) בעניין גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים, סעיף 15.3 (עמ' 353-352) בעניין ביטוח נכסים בסכום העולה על סכום הכינון שלהם וביאור 6ב', 4.3 לתמצית הדוחות הכספיים, וסעיף 14.5.2 (עמ' 349) בעניין נזק נטען כתוצאה ממימוש בטוחות וביאור 6 ב', 3.8 לתמצית הדוחות הכספיים (הליך שהסתיים).

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") הינו חברה כלולה של הבנק. ליום 30 בספטמבר 2008 הבנק מחזיק ב-26.4% מהון המניות וב-11.1% מזכויות ההצבעה.

הרווח הנקי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-241 מיליון ש"ח, לעומת 509 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 52.7%.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

חלק הבנק ברווח הנקי של הבנק הבינלאומי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-64 מיליון ש"ח, לעומת 135 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור של 5.8% על בסיס שנתי, לעומת שיעור של 13.9% בתקופה המקבילה אשתקד, ולעומת שיעור של 14.6% בשנת 2007 כולה.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 11.4%, בדומה ליום 31 בדצמבר 2007.

רכישת בנק מסד. ביום 14 במאי 2008 השלים הבנק הבינלאומי את העסקה לרכישת כל אחזקותיו של בנק הפועלים בע"מ (51%) בהון המניות המונפק והנפרע של בנק מסד, על פי הסכם שנחתם בין הצדדים ביום 25 בספטמבר 2007, כנגד תשלום סך של כ-236 מיליון ש"ח.

הנפקה בבנק הבינלאומי. לפרטים בדבר פרסום תשקיף מדף של הבנק הבינלאומי, להנפקת מניות ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור, והסדר אליו הגיע הבנק עם בנק ישראל בעניין מימוש המניות שיוצרו לבנק על פי התשקיף כבעל מניות בנק הבינלאומי, ר' ביאור 12 לתמצית הדוחות הכספיים. הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה.

בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידיעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק בשלב זה את הגשת ההליכים. בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה יוגבש הסדר שילול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שיידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק.

הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון.

בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007, הונח שהחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכך לא נרשמה בהם הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, ערך הבנק בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה למס, בסך של כ-130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגבי החזקה מתמשכת, כאמור לעיל.

המפקח על הבנקים ניהל שיחות עם הבנק ועם הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו, במטרה לבבש פתרון בין הצדדים. ברבעון השלישי של שנת 2008 התקיימו פגישות ישירות בין הצדדים שמטרתן גיבוש פתרון כאמור. במסגרת זו נבחנו נושאים שונים ואפשרויות שונות. בין היתר נדון נושא מבנה ההון של הבנק הבינלאומי, ההסדרים בין הבנק לבין בעלת השליטה בבנק הבינלאומי וכן אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. בשלב זה טרם גובש הסדר כלשהו והרעיונות שהועלו היו בגדר רעיונות בוסריים וראשוניים.

לאחרונה, על רקע המשבר בשווקים הפיננסיים בכלל ואי הוודאות בשוק ההון הישראלי בפרט, הופסקו המגעים בין הצדדים, וזאת לבקשת הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו.

לפרטים נוספים בעניין זה, ר' ביאור 6 ז' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 311-309) וביאור 12 לתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חוות דעת שקיבל הבנק, לפיה השווי בר ההשבה של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי אינו נופל מהשווי המאזני של ההשקעה, ר' ביאור 12 לתמצית הדוחות הכספיים. הערכת השווי עומדת לעיון באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

לפרטים בדבר תובענה מסויימת שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי ובקשה להכיר בה כייצוגית בעניין עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין, ר' ביאור 19 ג' 16 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 365)

וביאור 6 ב', 5 לתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה, בין היתר, נגד הבנק הבינלאומי, בעניין עיכוב ביזכי חשבונות לקוחות בגין העברות מחו"ל, ר' ביאור 6 ב', 4.7 לתמצית הדוחות הכספיים.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל)

כרטיסי אשראי לישראל ("כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 30 בספטמבר 2008 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. יתרת המניות מוחזקות בידי הבנק הבינלאומי. (לפרטים בדבר רכישת אמצעי שליטה בכאל, ר' ביאור 34 א' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 עמ' 402-403). כאל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard".

לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות, על פיו ניתנה לבנק מזרחי טפחות אופציה לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל, ר' ביאור 19 לתמצית הדוחות הכספיים.

סך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-7,682 מיליון ש"ח, לעומת סך של 6,750 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 13.8%.

סך כל ההון העצמי הסתכם ביום 30 בספטמבר 2008 ב-688 מיליון ש"ח, לעומת סך של 519 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 32.6%.

יחס ההון לרכיבי סיכון עמד ביום 30 בספטמבר 2008 על 16.5%, לעומת יחס של 14.6% בסוף שנת 2007. דירקטוריון כאל קבע יעד של יחס הון שלא יפחת מ-15% עד סוף שנת 2009 ובהתאם קבע שלא יחולק דיבידנד עד לעמידה ביעד זה, ולאחר העמידה ביעד, כאל לא תחלק דיבידנד שיגרום לירידה ביחס ההון משיעור של 15.5%. לאור ההחלטה האמורה ביטל הבנק את ההפרשה למסים, בגין חלקו ברווחי כאל שטרם חולקו, בסך של 20 מיליון ש"ח.

סך כל ההכנסות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-769 מיליון ש"ח, לעומת 705 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 9.1%.

הרווח הנקי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-169 מיליון ש"ח, לעומת 146 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 15.8%.

התשואה להון העצמי הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 לשיעור של 39.9%, במונחים שנתיים, בהשוואה לשיעור של 51.8% בתקופה המקבילה אשתקד, ולשיעור של 44.1% בשנת 2007 כולה.

התרומה של כאל לתוצאות העסקיות של הבנק הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של 118 מיליון ש"ח, לעומת סך של 70 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים בדבר שינויים בהסדרים בתחום כרטיסי האשראי בישראל, ר' ביאור 34 ג' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 403-405) וב"הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל.

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ

חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ הינה חברה מאוחדת בבעלות מלאה של הבנק, הפועלת בתחום ההשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות ובתחום חיתום להנפקות וניהולן (באמצעות חברה בת).

סך כל הנכסים ליום 30 בספטמבר 2008 הסתכם ב-763 מיליון ש"ח, לעומת סך של 733 מיליון ש"ח בסוף שנת 2007, עליה בשיעור של 4.1%.

ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכם בכ-84 מיליון ש"ח, לעומת רווח של כ-14 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2007.

ההפסד נבע בעיקר מהפחתות והפרשות לירידת ערך של השקעות בסך של כ-39 מיליון ש"ח ומהוצאות מימון. כתוצאה מההפסד, ירד יחס ההון לרכיבי סיכון של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מתחת למינימום

הנדרש. הבנק ודיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בוחנים דרכים לפתרון החריגה.

התשואה להון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הגיעה לשיעור שלילי של 88.8%, במונחים שנתיים, לעומת שיעור חיובי של 138% בתקופה המקבילה אשתקד.

התרומה של השקעת הבנק בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ לתוצאות העסקיות של הבנק, הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בהפסד בסך של 85 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. (הפער בין הרווח הנקי של דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ לבין תרומתה לתוצאות העסקיות של הבנק נובע מהבדלים ביישום כללי חשבונאות).

לעניין כתב אישום שהוגש נגד החברה ושני עובדים לשעבר שלה, החלטת בית המשפט לזכות אותם מהאישומים וערעור שהוגש על החלטה זו ר' ביאור 19 ג' 15.5 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 (עמ' 353) וביאור 6 ב', 4.4 לתמצית הדוחות הכספיים.

יחסי עבודה

בחודש נובמבר 2007 נחתם הסכם שכר עם ועד הפקידים וההסתדרות, אשר על פיו תשולמנה לעובדי הבנק בדרג הפקידותי תוספות שכר לשנים 2007-2008, בשיעור ממוצע של 10% (5% לכל שנה). כמו כן, בהסכם התחייבו העובדים לשמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2009, ביחס לנושאים שהוסדרו בו.

בחודש פברואר 2008 נחתם הסכם שכר, אשר על פיו תשולמנה לשנים 2007-2009 למרבית עובדי הבנק בדרג הניהולי, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 15% לכל תקופת ההסכם, ולשאר אוכלוסית המנהלים, הכוללת עובדים בכירים ו/או בעלי שכר גבוה, תוספות שכר בשיעור ממוצע של 7% לכל תקופת ההסכם, ובנוסף מספר משכורות בונוס שתחולקנה על בסיס דיפרנציאלי. כמו כן, התחייבו הצדדים על שמירת השקט התעשייתי עד ליום 30 באפריל 2010, ביחס לנושאים שהוסדרו בהסכם.

לפרטים נוספים ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 173).

חקיקה ופיקוח כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו.

פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק.

אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, דיני ניירות ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את חוקי ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים

מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים. במסגרת החקיקה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם. להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק. לפרטים נוספים אודות יוזמות חקיקה שונות, ר' "חקיקה ופיקוח" בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 195-206).

לפרטים בדבר חקיקה והסדרה בנושא העמלות הבנקאות, ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמוד 198-196), בתיאור פעילות המגזר הקמעונאי בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל וביאור 13 לתמצית הדוחות הכספיים.

חקיקה והסדרים בנושא העמלות הבנקאיות

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה בעבר, בין היתר, על פי הוראת "חוק התיאומים" (שנחקק בעקבות חוקי מס קודמים באותו נושא), שאושר בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד ונועד למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה, לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפייה להמשך מגמת הציבות, יזם משרד האוצר את ביטול חוק התיאומים. ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח-2008 (להלן - "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים הסתיימה בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחול עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. בהתאם לתיקון, בשנת המס 2008 ואילך לא תחושב עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, תופסק ההצמדה למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה יתואמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד תיפסק ממועד זה ואילך. במסגרת התיקון האמור תוקנו גם הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ, כך שמס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך חישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. לפרטים נוספים, ר' ביאור 15 א' לתמצית הדוחות הכספיים.

ביטול "חוק התיאומים"

ביום 8 באפריל 2008 פורסם החוק האמור אשר מטרתו למנוע השקעה של מוסדות פיננסיים ישראלים בתאגידים המקיימים "קשר עסקי מהותי" עם איראן. בהגדרת "מוסד פיננסי" בחוק נכלל גם "תאגיד בנקאי". במסגרת החוק הוטל איסור על השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי מהותי עם איראן, אשר יכללו ב"רשימה" שתפורסם על פי החוק. הגדרת "השקעה" בחוק כוללת גם הלוואות לתקופה קצובה העולה על 5 שנים, בסכום העולה על 5% מההון העצמי של התאגיד הלווה. בוצעה ההשקעה בטרם הוכלל התאגיד ברשימה, על המוסד הפיננסי למכור את אחזקותיו במשך תקופה קצובה, אך אין חובה להעמיד לפרעון הלוואה שניתנה לתאגיד בטרם הוכלל ברשימה. במסגרת החוק הוטלה אחריות פלילית בשל ביצוע השקעה בניגוד לאמור בו על המוסד הפיננסי וכן על מנהל כללי, מנהל פעיל, או עובד בכיר האחראי לאותו תחום בהנהלה הראשית של המוסד הפיננסי, ודינה של העבירה עד שנה מאסר. החוק נכנס לתוקף עם פרסומו, ואולם יישומו תלוי ב"רשימה", אשר טרם פורסמה. להערכת הבנק, השפעת החוק לא תהיה מהותית.

חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עם איראן, התשס"ח-2008

בחודש נובמבר 2008 פורסם תיקון מקיף לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967. בתיקון לחוק נקבעו, בין היתר, הוראות בנוגע לחובת מתן הגנת דיור חלופי, אשר יבטיחו, במקרה של מימוש

רפורמה בחוק ההוצאה לפועל

משכנתא על דירת מגורים ופינוי החייב, מתן סיוע כספי להשגת דיור חלופי. הסיוע הכספי יהיה בסכום המאפשר לחייב לשכור דירת מגורים באזור מגוריו, התואמת את צרכיו ואת צרכי בני משפחתו הגרים עמו, במשך תקופה מוגבלת של 18 חודשים. במקרים חריגים יוכל ראש ההוצאה לפועל לקצר או להאריך התקופה. ההוצאות בגין דיור חלופי יהיו חלק מהחוב וניתן יהיה לגבות אותן מהחייב. ההגנה האמורה תוחל רטרואקטיבית גם על שטרי משכנתא או משכון שנחתמו לפני תחילת החוק, ואשר נקבע בהם כי הגנת הדיור החלופי לא תחול, אם החייב יוכיח לראש ההוצאה לפועל שלא הובהרה לו על ידי הבנק זכותו לדיור חלוף ומשמעות הויתור עליה.

להערכת הבנק והחברות הבנות הרלבנטיות התיקון האמור צפוי להשפיע באופן מהותי על שוק ההלוואות לדיור בארץ ועל הבנקים הפועלים בשוק זה, אם כי בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך את ההשלכות שיהיו לתיקון על שוק ההלוואות לדיור בארץ בכלל ועל קבוצת דיסקונט בפרט.

בתיקון נקבע עוד כי ראש ההוצאה לפועל רשאי לצוות על הבנקים למסור מידע על זכויות החייב בתאגיד בנקאי, ערבויות בנקאיות שהוצאו לבקשתו והלוואות שניתנו לו בששת החודשים שקדמו למועד מתן הצו. הדבר יחייב היערכות למסירת המידע הנדרש באמצעים ממוכנים.

בנוסף, בהתאם לתיקון, בקשה לצו עיקול בגין מזונות תוגש פעם אחת בכל שנה והצו יתחדש מדי חודש ללא הגשת בקשה חדשה, כאשר בתקנות (שיקבעו על פי החוק) יוסדר מנגנון לפיו תשלח לשכת ההוצאה לפועל מדי חודש צו חדש, המעדכן את סכום העיקול ומבטל את קודמו. הבנקים יהיו זכאים לתשלום של 7 ש"ח בלבד בגין כל הצוים התקופתיים הנובעים מבקשה אחת.

חקיקה והסדרה בעניין הבטחת השקעות של רוכשי דירות

בעקבות קריסת קבוצת בניה גדולה, החלו יוזמות חקיקה שונות, פרטיות וממשלתיות, בעניין הבטחת השקעות לרוכשי דירות.

הפיקוח על הבנקים פרסם ביום 4 בפברואר 2008 את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא "ליווי פיננסי", שחלה על הסכמי ליווי שנחתמו החל ביום 1 ביוני 2008. ההוראה חלה על מימון קבלני בניה בשיטת ליווי פיננסי סגור, ביחס לנכסים, עסקאות וזכויות שחל עליהם חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 (להלן "חוק המכר").

ההוראה נועדה להבטיח כי תשלומיהם של רוכשי דירות יופקדו לחשבון הפרוייקט בלבד וכי תוצא בגינם ערבות לפי חוק המכר או תינתן לרוכש בטוחה אחרת בהתאם לחוק. לפיכך נדרשים התאגידים הבנקאיים לחייב את הקבלנים בהסכמי המימון לכלול הוראות שונות בהסכמים למכירת הדירות לרוכשים ובכלל זה חיוב לבצע את התשלומים עבור הדירה הנרכשת באמצעות שוברים שינפיק הבנק המלווה. השוברים יכללו בין היתר זיהוי חד משמעי של חשבון הליווי אליו יש להפקיד את הכספים ושל הדירה הספציפית בגינה מופקד כל תשלום.

הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות נערכו ליישום ההוראה. בחודש אפריל 2008 פורסמו שני תיקונים לחוק המכר, שנכנסו לתוקף בחודש אוקטובר 2008. החוק המתוקן מטיל על הבנק הנותן מימון לפרוייקט בניה באמצעות חשבון ליווי את החובה להמציא לרוכש ערבות בנקאית לפי חוק המכר בגין כל תשלום ששולם באמצעות השובר או לוודא כי ניתנה לרוכש בטוחה אחרת בהתאם לחוק.

בנק (או תאגיד אחר) הנותן לרוכש הלוואה לרכישת דירה חייב ליידע את מקבל ההלוואה על החוק ועל זכויותיו על פיו ולהעביר את כספי ההלוואה למוכר רק לאחר שוידא שניתנה לרוכש בטוחה על פי החוק. הרף הקבוע בחוק המכר, אשר מעבר לו חלה חובת המוכר להמציא ערבות בנקאית או בטוחה אחרת וחובה על הבנק המממן את הרוכש או את המוכר לוודא המצאת בטוחה כזו, הופחת מ-15% ממחיר הדירה הנמכרת ל-7%. שר הבינוי והשיכון יקבע, בהסכמת המפקח על הבנקים, את נוסח הערבות שיוציאו התאגידים הבנקאיים לרוכשים.

הפרת החובות שהוטלו על הבנקים לפי התיקון בחוק תהווה עבירה פלילית בגינה ניתן להטיל קנס. בנוסף הוסמך המפקח על הבנקים להטיל על תאגיד בנקאי שיפר את חובותיו על פי התיקון בחוק עיצום כספי. כן רשאי המפקח

על הבנקים להורות לתאגיד הבנקאי המפר הוראות אלו לתקן ההפרה ולהורות על דרכים לתיקונה. במקביל הפיץ המפקח על הבנקים בחודש אפריל 2008 הוראה מחייבת לכל התאגידים הבנקאים בדבר הנוסח האחיד של הערבות, אשר נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2008. על פי הנוסח האחיד ניתן יהיה לחלט ערבות במקרים בהם נבצר מהקבלן באופן מוחלט למסור את הדירה, גם כאשר אינו חדל יכולת פרעון וכן ניתן יהיה לחלט ערבות במקרה בו ההסכם למכירת הדירה בוטל כדין והקבלן אינו יכול להשיב לרוכש את הכספים ששולמו על ידו.

בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 205-203) תוארו המהלכים לחידוש הפטור מהסדר כובל שניתן לחמישה בנקים וביניהם הבנק, בקשר עם החזקתם המשותפת ופעולותיהם במסגרת חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא") ומרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"). ביום 5 בנובמבר 2008 החליטה הממונה על ההגבלים העסקיים, לאחר בחינה מחודשת ומקיפה, על מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל, להסדר בדבר החזקותיהם המשותפות ופעולותיהם של חמשת הבנקים הגדולים בשבא ובמסב. תוקפו של הפטור הינו לשלוש שנים מיום מתן החלטת הממונה.

הפטור חוזר על התנאים שנקבעו בעבר ובנוסף נאסר על בעלי עניין בבנק ו/או חברי הנהלת הבנק ו/או נושאי משרה בתחומי המסחר, החשבונות ו/או הקמעונאות בבנק לכהן כדירקטורים בשבא ובמסב. כמו כן, נדרש מי שמונה לדירקטור בשבא או במסב לחתום, טרם תחילת ביצוע תפקידו, על כתב התחייבות לקיום תנאי הפטור. במסגרת תנאי הפטור, אושר לשבא לפעול להקמת אתר גיבוי לנתוני המערכת הבנקאית בחו"ל, שיספק שירותי גיבוי לכל בנק בישראל שיחפץ בכך.

פטור מהסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעולות משותפות במסגרת שבא ומסב

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחויב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך עריכת הדוחות הכספיים.

יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים "קריטיים" הובאה בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 210-206).

הירידה החריפה בשעריהם של ניירות ערך בבורסות בארץ ובעולם, בעקבות המשבר הפיננסי העולמי, והשפעתה על תיק ניירות הערך של הבנק, הביאה את הבנק להגדיר נושא נוסף, במסגרת הגילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ועל אומדנים חשבונאיים קריטיים, כמפורט להלן.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה. על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (**other than temporary**) ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד. הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור. לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים שונים של נייר הערך שבנינו נצברו ההפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: דירוג נייר הערך, שיעור ירידת ערכו של נייר הערך ביחס לעלותו ומשך הזמן בו שוויו ההוגן של נייר הערך היה נמוך מעלותו, מצבו הפיננסי של המנפיק ועוד. לפרטים נוספים, ר' לעיל "פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה" בפרק "מגזר הניהול הפיננסי".

ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות ובהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים.

הביקורת הפנימית בקבוצה

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית הביקורת השנתית והשיקולים בקביעתה נכללו בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 215-217).

ברבעון השלישי של שנת 2008 הוגשו ונידונו דוחות כלהלן:

- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השני של שנת 2008 הוגש ביום 7 באוגוסט 2008 ונידון בוועדת הביקורת ביום 25 בספטמבר 2008.
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2008 הוגש ביום 16 בנובמבר 2008 וטרם נידון.

הליכים משפטיים

לפרטים בדבר "תביעות תלויות נגד הבנק" ו-"הליכי גביית חובות" ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 210-211), וביאור 6 ב' לתמצית הדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים נוספים שהבנק צד להם

בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 211) תוארה קובלנה פלילית שהוגשה בחודש יולי 2006 נגד הבנק ונגד מספר בעלי תפקידים בו. ביום 8 באפריל 2008 זוכו הנאשמים.

לפרטים בדבר עתירה נוספת לבג"צ שהגיש בנק יהב נגד שר האוצר, החשב הכללי במשרד האוצר והבנק, אשר נדחתה ביום 22 במאי 2008, ר' לעיל בסעיף "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

הליכים של רשויות

1. בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 212) הובאו פרטים בדבר חקירה שניהלה רשות ההגבלים העסקיים בעניין "הסדרים כובלים". ביום 19 במרס 2008 קבל הבנק הזמנה לשימוע מרשות ההגבלים העסקיים. בהזמנה נאמר כי נוכח ממצאי חקירת רשות ההגבלים העסקיים, בוחנת הממונה על ההגבלים העסקיים אפשרות להפעיל סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי, הבנק הבינלאומי הראשון והבנק שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות. בהזמנה פורטו עניינים אשר ביחס אליהם שוקלת הממונה, בין היתר, להתייחס בקביעתה וניתנה לבנק האפשרות להביא עמדתו בפניה בטרם תעשה שימוש בסמכותה כאמור.

ביום 10 ביולי 2008 פנו ב"כ הבנק לרשות ההגבלים העסקיים בדרישה שתפרט את עיקרי העובדות והטענות כנגד הבנק, העומדות ביסוד מכתב הזימון שנשלח לבנק וביסוד הליך השימוע בעניין הסדר כובל בנוגע לעמלות,

- וזאת בכדי להבטיח שימוע אפקטיבי, הוגן וראוי.
- בתגובה, הודיעה רשות ההגבלים העסקיים, במכתב מיום 16 ביולי 2007, כי עיקרי העובדות יועברו לבנקים עד ראשית חודש אוגוסט 2008. בהתאם, נדחה המועד להגשת עמדות הבנקים בשימוע.
- בתגובה לבקשת הבנק התקבל, ביום 30 ביולי 2008, מכתב מרשות ההגבלים העסקיים, בו נאמר כי הוא כולל "פירוט של ממצאים עובדתיים עיקריים בעניין מכתב השימוע מיום 19.3.08", על דרך הפניה לחומרי חקירה. בחודש ספטמבר 2008 הגיש הבנק את עמדתו במסגרת השימוע, בה פירט בהרחבה את הנימוקים העובדתיים והמשפטיים לכך שבנסיבות העניין אין מקום לכך שהממונה תעשה שימוש בסמכותה לקבוע כי התקיים הסדר כובל.
2. לפרטים בדבר חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון באי די בי ניו יורק, ר' לעיל "דיסקונט בנקורפ אינק." בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות" וביאור 11 לתמצית הדוחות הכספיים.
3. כאמור בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 212), בעקבות ביקורות שנערכו בבנק בשנת 2006, נפתחה נגד הבנק חקירה בחשד לביצוע עבירה, לכאורה, על חוק שעות עבודה ומנוחה התשי"א-1951, ואף הוטל על הבנק קנסות מינהליים בעניין זה. ביום 16 באפריל 2008 קיבל הבנק מאגף פיקוח על חוקי עבודה במשרד התעשייה במסחר והתעסוקה היתר מיוחד, בהתאם לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, להעביד עובדים במנוחה השבועית, בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2008.
4. כאמור בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 201), ביום 6 בפברואר 2008 הועברה לבנק הודעה על הגשת בקשה להטלת עיצום כספי, בה פורטו ליקויים שנמצאו במהלך הביקורת ואשר מהווים הפרה לכאורה של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 וצו איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידים בנקאיים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר מידע), התשס"ב-2002. הבנק התבקש להגיש את עמדתו בכתב ואת בקשתו להופיע בפני הוועדה להטלת עיצום כספי. ביום 17 באפריל 2008 הגיש הבנק את תגובתו בכתב לבקשה להטלת העיצום. ביום 13 ביולי 2008 נערך שימוע בעל פה בפני הוועדה. בעקבות השימוע הגיש הבנק לוועדת העיצומים, ביום 31 ביולי 2008, השלמות בעניינים שונים, אשר הועלו במהלך השימוע. במהלך חודש ספטמבר 2008 השיב הבנק לפניית הוועדה, לקבלת פרטים נוספים לאחד העניינים שעלו במהלך השימוע.
- ביום 2 בנובמבר 2008 נמסרה לבנק החלטת הוועדה להטלת עיצום כספי, להטיל על הבנק עיצום כספי בסך של 3.7 מיליון ש"ח. יצוין כי הבנק נוקט בפעולות אפקטיביות ואופרטיביות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם.
5. לפרטים בדבר קנס אזרחי שהוטל על תכלית בית השקעות, בעקבות ביקורת של רשות ניירות ערך, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".
6. לפרטים בדבר בקשת נתונים על ידי רשות ניירות ערך בנוגע לפעילות בתחום ייעוץ השקעות בכלל ותעודות סל בפרט, ר' לעיל "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".
- לפרטים בדבר הליכים נוספים של רשויות ר' בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 212-211).

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו, מתוך תפיסה ניהולית כוללת על פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית חברתית ותרבותית. את העשייה החברתית והמעורבות הקהילתית מבצע הבנק באמצעות פרויקט "למען", תרומות, חסויות, וקרן מפעלות דיסקונט לתרבות ואמנות.

פרויקט "למען" עובדי דיסקונט למען הקהילה

ברבעון השלישי של שנת 2008 נמשכה הפעילות העניפה, תוך התמקדות בפעילות התנדבותית במסגרת עמותות שונות הפועלות למען נוער במצבי סיכון ומצוקה ובסיוע לעמותות שונות. ראויים לציון הפרוייקטים והפעילויות הבאים, אשר התקיימו ברבעון השלישי של שנת 2008:

סיוע למשפחות הנזקקות בכל רחבי הארץ לקראת ראש השנה. רכישת כרטיסי מזון טעונים ב-250 ש"ח אשר חולקו ישירות למשפחות הנזקקות על ידי עובדי הבנק, בתיאום עם מחלקות הרווחה של עיריות ומועצות מקומיות, שבשטחן מצוי סניף דיסקונט.

השנה נכללו בחלוקה, בנוסף למשפחות הנזקקות כאמור, גם חיילים נזקקים מפלגה 916, המאומצת על ידי הבנק, משפחות של בני נוער נזקקים מ"הזנק דיסקונט", ו-50 משפחות נזקקות נוספות מהעיר חיפה, בשיתוף עם רדיו חיפה.

באזר מוצרים שהוכנו על ידי בעלי מוגבלויות. לקראת חגי תשרי התקיים שיתוף פעולה עם עמותות המעסיקות בעלי מוגבלויות ("גוונים", אלו"ט, "ציימס ישראל", מרכז שיקום קהילתי ראשל"צ ובי"ס חלץ בחולון), במסגרתו התקיימו שלושה ימי מכירת מתנות, אשר הוכנו על ידי בעלי המוגבלויות, שנרכשו על ידי עובדי המטה של הבנק.

גיוס מתנדבים מקרב עובדי הבנק לטובת ניצולי שואה. במסגרת שיתוף פעולה עם ארגון "לתת", גויסו כ-90 מתנדבים לסיוע לניצולי שואה. הסיוע כולל ביקור חודשי בבית ניצול השואה, חלוקת מזון ושוברי תרופות.

סיוע בהקמת הוסטל לניצולי שואה בחיפה. סיוע כספי והתנדבותי לעמותת "יד עזר לחבר" בחיפה בהקמת הוסטל לניצולי שואה.

סיוע בהקמת ספרייה לילדי כפר הנוער בן שמן. במסגרת פעילות התנדבותית של עובדי חטיבת תפעול ומידע בכפר הנוער "בן שמן", ניתן סיוע בהקמת ספריית קריאה לילדי "בן שמן". עובדי החטיבה מקיימים במקום שעת סיפור לילדי הכפר.

חסויות

ברבעון השלישי של שנת 2008 ניתנו חסויות לפעילויות בתחומים שונים. ראויות לציון החסויות הבאות:

חסויות בתחום התרבות והספורט

איגוד האתלטיקה הקלה. חסות לאלופות ישראל באתלטיקה קלה, שהתקיימה באיצטדיון הדר יוסף בחודש יולי 2008.

פסטיבל המחולות בכרמיאל. חסות לפסטיבל בינלאומי שנערך בעיר כרמיאל, בהשתתפות להקות מחול מהארץ ומחו"ל.

שונות

שינוי מבנה ארגוני

בישיבת הדירקטוריון מיום 30 בנובמבר 2008 אושרה תוכנית לשינוי המבנה הארגוני של הבנק. מטרת השינוי הינן התייעלות מרבית כחלק מיישום התוכנית האסטרטגית הרב שנתית, חסכון בהוצאות כוח אדם, ריכוז התמחויות, ויתר התמקדות בלקוח. השינוי צפוי להתממש במהלך החודשים הקרובים. עיקרי השינוי כוללים:

- פירוק החטיבה לשיווק ותכנון אסטרטגי והחטיבה לנכסי לקוחות, וצמצום מספר חברי ההנהלה בהתאם;
 - האחדת תחומי ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני תחת החטיבה הקמעונאית;
 - העברת תחומי המסחר ותפעול ניירות ערך אל החטיבה הפיננסית;
 - הכפפת אגף האסטרטגיה ישירות למנכ"ל;
 - העברת האחראיות לטיפול בפעילות חו"ל אל החטיבה העסקית;
 - העברת כל יחידות הלוגיסטיקה אל חטיבת התפעול והמידע.
- הארגון מחדש, בנוסף לשינויים שבוצעו ושעתידים להתבצע במערך המחשוב (ר' לעיל "מערכות מידע ומחשוב") צפוי שיביאו לקיטון במצבת כוח האדם בבנק בהיקף של כ-300 משרות במהלך שנת 2009, זאת לאחר שמאז חודש מרס 2008 חל קיטון ניכר במצבת כח אדם אשר צפוי להסתכם בכ-350 משרות עד סוף שנת 2008 (ירידה של כ-200 משרות בין חודש דצמבר 2007 לחודש דצמבר 2008). תוכנית ההתייעלות בתחום המחשוב תימשך גם בשנת 2010.
- מידע זה הינו בגדר מידע צופה פני עתיד אשר משקף את תוכניות הנהלת הבנק במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויחולו עיכובים במועד הדממת מחשב **Unisys**, שינויים בהיקף ותיעדוף משימות בתחום מערכות מידע, נוכח שינויים ברגולציה וצרכים עסקיים דחופים, אשר עשויים להביא לשינוי בהיערכות או ביכולת להוציא לפועל את תוכניות הבנק הקיימות למועד פרסום הדוחות.

השליטה בבנק

בהתאם להסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שנחתם בין הממשלה לבין הרוכשים, קבוצת ברונפמן-שראן, ביום 1 בפברואר 2005 (על תיקוניו) והושלם ביום 31 בינואר 2006, ביום 31 בדצמבר 2008 תסתיים התקופה למימוש האופציה שנתנה מדינת ישראל לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישת 25% מהון המניות של הבנק המוחזק בידי המדינה. במועד זה תסתיים גם "תקופת התמיכה" שנקבעה בהסכם לפרטים נוספים בדבר ההסכם וההסדרים שנקבעו על פיו ר' בפרק "השליטה בבנק" בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 180-195).

על פי מה שנמסר לבנק הרוכשים טרם מסרו למדינה הודעה על מימוש האופציה או על החלטה שלא לממש. הבנק פנה אל נציגי המדינה והרוכשים בבקשה כי יודיעו לבנק כיצד יופעלו אמצעי השליטה בבנק שיוותרו בידי המדינה לאחר תום תקופת התמיכה כאמור, ואלו מתוך הוראות חוק המניות שבהסדר יחולו על מניות הבנק שבידי המדינה, והכל במידה והאופציה לא תמומש. בתגובה לפניית הבנק מסרו הרוכשים והמדינה כי לא נקבעו בין הצדדים הסדרים נוספים כלשהם, מעבר לאלו המפורטים בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק וכי ההוראות הרלבנטיות לעניין תחולת חוק המניות שבהסדר, הינן כמפורט בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק. המדינה מסרה לבנק כי הליך החקיקה להארכת תקופת כהונתן של ועדות המניות, לרבות ועדת המניות של בנק דיסקונט, נמצא כיום בעיצומו. הנוסח הנידון כיום שונה מן הנוסח שנחקק בשנת 2005 (המתואר בדוח השנתי לשנת 2007, עמוד 191) וזאת, בין היתר על מנת לאפשר את המשך כהונתה של ועדת המניות של בנק דיסקונט.

בדוח השנתי לשנת 2007 (עמ' 187) צויין, בין היתר, כי במסגרת ההסדרים לשיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת אמצעי השליטה בבנק, נקבעו הגבלות על העברה של החזקותיהם של הצדדים בבנק. מובהר כי הגבלות אלה כוללות, בין היתר, התחייבות של הממשלה כי בתקופת ההגבלה (כמתואר שם) לא תמכור מניות בבנק במכירה פרטית, שלא על פי תשקיף, למשקיע או לקבוצת משקיעים הפועלים, למיטב ידיעתה, בעצה אחת, בכמות העולה על 4.9% מההון המוצא של הבנק (יחד עם החזקות קודמות של אותו/ם

משקיע/ים, ככל שהן בידיעת הממשלה), ללא הסכמת הקונות. הממשלה לא תהיה מוגבלת במכירת מניות של הבנק במהלך המסחר בבורסה ולא תהיה מוגבלת בהפעלת זכותה על פי ההסכם להצטרף למכירת מניות על ידי הרוכשים או לשלב מכירת מניות שהיא מחזיקה בהנפקת מניות על ידי הבנק.

תיקון תקנות ניירות ערך - דיווח מידי אודות עסקאות עם בעלי שליטה

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון") לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מידי אודות "פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה; בפסקה זו, "עסקה" - למעט עסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות".

המונח "עסקה זניחה" מקורו בתקנה 64 (3) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות דוחות כספיים") שעניינה מתן מידע בדוחות הכספיים לגבי עסקאות של התאגיד עם בעל עניין בו. נקבע בה מהו הגילוי אותו יש לתת לגבי עסקאות אלה וכן נקבע בה פטור ממתן המידע לגבי עסקה שהינה עסקה זניחה. הואיל ועל בנקים לא חלות תקנות דוחות כספיים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים. במענה לפניית איגוד הבנקים בעניין זה, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים, במכתב מיום 6 באוגוסט 2008, כי היא לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מידי בקשר עם עסקאות בנקאיות שאינן מהוות עסקה חריגה, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, ובלבד שיתקיימו כל אלה:

- במסגרת הדוחות הרבעוניים הקרובים (ולאחר מכן במסגרת הדוחות התקופתיים) יינתן תיאור כללי של העסקאות, מאפייניהן, והקריטריונים שנקבעו להגדרת העסקאות כזניחות או ככאלה שאינן חריגות, תוך פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת אלה;
- ועדת הביקורת של התאגיד תקבע קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה;
- במסגרת תיאור ההתקשרות עם בעל שליטה בקשר עם תנאי כהונה והעסקה, יינתן תיאור כללי של עסקאות המיומן בהן התקשר עם הבנק (ככל שישנן) ומאפייניהן.

בהתאם, ביום 24 באוגוסט 2008 קבעה וועדת הביקורת של הדירקטוריון כלהלן: הגדרת "עסקה בנקאית" - כעסקה בנקאית תיחשב כל עסקה הכרוכה בהעמדת אשראי מכל סוג שהוא, לרבות ערבויות, מכתבי אשראי, אשראי דוקומנטרי וכיוצ"ב וכן כל עסקה או פעולה בנכס כספי או פיננסי, אשר הבנק מבצע עבור לקוחותיו במהלך העסקים הרגיל של תאגיד בנקאי (כגון: ניירות ערך, מטבע חוץ, חוזים עתידיים, מכשירים פיננסיים נגזרים, מסמכים סחירים, מוצרים פנסיוניים וכיוצ"ב) וזאת בין כסוחר ובין כסוכן, שלוח, נאמן או שומר, וכן כל פעולה של קבלת פקדונות, תשלום שיקים, גביית כספים, המרת כספים, העברת כספים, ניהול מערכות תשלומים, ניהול חשבונות לקוחות, מתן ייעוץ, שיווק או תיווך ללקוחותיו וכל פעולה אחרת שעושה הבנק עבור לקוחותיו, ככל שאלה מותרות לבנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

הגדרת "מהלך עסקים רגיל" - ביצוע עסקה בנקאית, או עסקה שהיא פועל יוצא או פעולה נלווית של מהלך העסקים הרגיל של בנק (כגון שכירת מבנה, רכישת ציוד או קבלת שירות, לצורך ביצוע פעילותו השוטפת של הבנק).

האופן בו יבחנו "תנאי השוק" ביחס לפעולות בנקאיות - התנאים יבחנו תוך השוואת הפעולה הרלבנטית והתנאים בהם היא מבוצעת (ריבית, בטחונות, עמלות וכיוצ"ב) לתנאים בהם מבצעים לקוחות אחרים של הבנק, בעלי מאפיינים דומים, שאינם אנשים קשורים, עסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים ובנסיבות דומות, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה ניהול בנקאי מס' 312.

קביעת רף כמותי תחתון שמתחתיו תחשב עסקה לזניחה -

עסקת חבות (אשראי, ערבויות וכד') - עסקה העומדת במגבלת החבות של אנשים קשורים ואשר אושרה לפי

הוראות המפקח על הבנקים הינה זניחה שכן מגבלת החבות ודרכי האישור שנקבעו נועדו להבטיח שהיקף החבות של בעלי השליטה לבנק בהשוואה להיקף החבות של לקוחות שאינם בעלי שליטה, יהיה זניח. ואולם, היה ואשראי זה יסווג כחוב בעייתי (כמשמעות המונח בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314) הרי שעד להסרת סיווג זה לא יראו באשראי או ערבות נוספים שינתנו או בהארכת עסקה קיימת או בשינוי תנאיה, "עסקה זניחה".

אשר לחברות שבעל השליטה הוא בעל ענין בהן (אך לא בעל שליטה), או שיש לו בעסקה עימן עניין אישי אחר, אך החבות שלהן אינה נמנית לצורך מגבלת החבות על פי הוראות הפיקוח והנחיותיו - חבות בהיקף של עד 1% מסך היקף האשראי לציבור במאזן המאוחד תיחשב לעסקה זניחה.

חריגה זמנית מהיקפים אלו, לתקופה אשר אינה עולה על 30 יום, לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כ"עסקה זניחה".

עסקה בנקאית שאינה עסקת חבות - עסקה עם בעל השליטה או תאגיד בשליטתו תיחשב לזניחה אם היקפה (בפעולה בודדת או במספר עסקאות בשנה) אינו עולה על 0.1% מהיקף המאזן המאוחד של הבנק.

עסקה עם תאגיד שבעל השליטה הינו בעל ענין בו, אך לא שולט בו, או שיש לבעל השליטה בבנק עניין אישי אחר בה, תיחשב לזניחה אם היקפה (בפעולה בודדת או במספר עסקאות בשנה) אינו עולה על 0.3% מהיקף המאזן המאוחד של הבנק.

עסקאות אחרות שהן בגדר מהלך העסקים הרגיל של הבנק:

- (1) רכישת מוצרים קמעונאיים מבעל שליטה, מחברות בשליטתו או מחברות שהוא בעל עניין בהן - התקשרות בהסכם לרכישת מוצרים קמעונאיים, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, בהיקף שלא יעלה על 2.5 מיליון ש"ח לעסקה ועל 15 מיליון ש"ח בשנה, הינה בגדר עסקה זניחה. הסך האמור של 15 מיליון ש"ח בשנה לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.
- (2) רכישת שירותים מבעל שליטה, מחברות בשליטתו או מחברות שהוא בעל עניין בהן - רכישת שירותים, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, בהיקף שלא יעלה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, הינה בגדר עסקה זניחה.
- (3) שכירת שטחים מבעל שליטה, מחברות בשליטתו או מחברות שהוא בעל עניין בהן - שכירת שטחים, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, כאשר ההוצאה בגין השכירות השנתית של כל נכס לא תעלה על 5% מהוצאות השכירות השנתיות במאזן המאוחד וסך כל הסכומים המשולמים לבעלי שליטה וחברות כאמור בגין שכירת נכסים לא יעלו על 15% מהוצאות השכירות במאזן המאוחד, הינה בגדר עסקה זניחה.
- לעניין העסקאות האמורות בסעיפים קטנים (1) עד (3) לעיל - בעל שליטה, לרבות קרובו.
- תנאי השוק ביחס לעסקאות המפורטות בסעיפים 1 ו-2 לעיל ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובמידת האפשר בסקטור הפיננסי. תנאי השוק ביחס לעסקאות שכירות, כמפורט בסעיף (3) לעיל, ייבחנו בהשוואה למחירים בעסקאות שכירות הנכרתות באותו נכס או באותו איזור, לפי העניין.
- (4) נשיאה בהוצאות בעלי שליטה לצורך השתתפות באירועים יצוגיים וכנסי לקוחות של הבנק וחברות בנות שלו על פי הזמנתם, והכל בהיקף שלא יעלה על 100,000 דולר בשנה, הינה בגדר עסקה זניחה.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

כללי. ביום 27 באפריל 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בעניין "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחית רשות ניירות ערך בנושא זה, שאושרה על ידי בחודש יולי 2007. על פי ההוראה הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון, הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים.

בקרת העל בבנק. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון מינה את "ועדת המאזן", המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק, ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה, את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. ועדת המאזן כוללת שישה דירקטורים, שחמישה מהם הינם

דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית כלהלן: שלמה זוהר* - יו"ר הדירקטוריון; מר יצחק פורר* - יו"ר ועדת מאזן; מר בן ציון גרניט*, פרופ' בן ציון זילברפרב*, מר אילן עייש*, מר צבי שטרייגולד.

תהליך אישור הדוחות הכספיים ביניים. תהליך אישור הדוחות הכספיים ביניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי. כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ר' להלן), הוקמה בבנק ועדת גילוי, בראשות המנהל הכללי של הבנק ובה חברים חברי ההנהלה הבאים: מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר - חשבונאי ראשי; גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל - היועצת המשפטית ומנהלת הסיכונים המשפטיים; גב' דורית בן סימון, סמנכ"ל - ראש החטיבה הפיננסית ומנהלת הסיכונים של הבנק; מר אהוד ארנון, סמנכ"ל - ראש החטיבה העסקית ומנהל סיכוני האשראי; מר נעם הנגבי, סמנכ"ל בכיר - ראש חטיבת תפעול ומידע. לדיני הוועדה מוזמנים מזכירת הבנק וגורמים נוספים בבנק. המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים מוזמנים אף הם לדיני ועדת גילוי, כמשקיפים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (או יותר, אם עולה הצורך בכך) ודנה בנושאי גילוי מהותיים, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסגרת מדיניות הגילוי שאימץ דירקטוריון הבנק.

ועדת מאזן. כאמור, הוועדה דנה בטיוטת הדוחות הכספיים של הבנק, וממליצה לדירקטוריון ביחס אליהם, וכן דנה בדוחות הכספיים של הבנק בלבד (לא מאוחד).

לקראת הדיון בוועדת מאזן, נמסרת לעיונם של חברי הוועדה טיוטת הדוחות הכספיים בצירוף מסמכים נוספים שנועדו לסייע בהבנה וניתוח של הדוחות הכספיים, ופירוטם נרחבים בנושא חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים. ועדת המאזן מקיימת דיון מפורט בדוחות בו נוטלים חלק גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי, וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים, כמשקיפים, רואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון נמסרים לוועדה דיווחים של החשבונאי הראשי בנושאים הקשורים לדוחות הכספיים, או נושאים שיש להם השלכה על הדוחות הכספיים, כגון הוראות רגולטוריות חדשות או כאלה שצפויות להתקבל. הוועדה מוסמכת לדון ולהחליט בעניין גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים הוועדה דנה בעניינים של לקוחות שהפרשה שמומלץ לבצע בגין חובותיהם לבנק עולה על סכום שקבע הדירקטוריון, וממליצה לדירקטוריון על סכום ההפרשה שיש לבצע בגינם. לוועדת המאזן, כמו גם לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, נמסר דיווח על הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח הכספי, אם עולה הצורך בכך, ועל תרומת, במידה ובוצעה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו, אם עלו, במהלך סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים, לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק. לאחר הדיון בוועדת המאזן מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון, לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטיטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו בוועדת המאזן), בצירוף המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן לצורך הדיון בדוחות הכספיים.

לדיון במליאת הדירקטוריון מוזמנים גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיווח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים כמשקיפים גם המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנהל הכללי והחשבונאי ודיווח הראשי על יישום המלצות ועדת המאזן. רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי סקירת הדוחות הרבעוניים, ככל שהיו, ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון. במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדיווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון, בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק, מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

הרחבת הגילוי בדוחות הרבעוניים

ביום 18 במרץ 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראות המרחיבות את הגילוי הקיים בדוחות הרבעוניים של התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי. זאת, במסגרת התאמת הוראות הדיווח לציבור לדרישות הגילוי והמדידה שנקבעו בתקן חשבונאות מס' 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר "דיווח כספי לתקופות ביניים" ולאור ההבדלים שמצא הפיקוח בין היקף הגילוי של תאגידים בנקאים בישראל לבין היקף הגילוי של תאגידים בנקאיים בארה"ב. על פי ההוראות יתווספו לדוחות הרבעוניים פרטים כלהלן:

1. סקירת ההנהלה הרבעונית תכלול פרטים נוספים, כלהלן:
 - החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית, על בסיס מאוחד (תוספת המבוססת על תוספת ד' לסקירת ההנהלה השנתית);
 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, על בסיס מאוחד (תוספת המבוססת על תוספת ו' לסקירת ההנהלה השנתית);
 2. תמצית הדוחות הכספיים הרבעוניים תכלול דוחות וביאורים נוספים, המבוססים על מתכונת הדיווח בדוחות הכספיים השנתיים, כלהלן:
 - דוח מורחב על השינויים בהון העצמי;
 - דוח על תזרימי מזומנים רבעוני;
 - ביאור רבעוני על ניירות ערך;
 - ביאור רבעוני על הלימות ההון;
 - ביאור רבעוני על התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, שיכלול מידע על מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, ומידע על התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות;
 - ביאור רבעוני על היקף הפעילות במכשירים נגזרים;
 - ביאור רבעוני על רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות נטו.
 3. לגבי נושאים שלא נכללו במתכונת הדיווח המינימלית, יידרש תאגיד בנקאי לבחון האם נדרש גילוי לפי תקן 14. בנוסף, לגבי גילוי על סיכון אשראי ועל סיכונים אחרים שלא נכללו במתכונת המינימלית (כמו אשראי לציבור וסיכון אשראי לפי גודל לוה), יידרש התאגיד הבנקאי לבחון בכל מועד דיווח האם חלו שינויים מהותיים, לעומת המידע שנכלל בדוח השנתי, המצדיקים הכללת ביאור בנושא בדוח הרבעוני.
- ההוראות החדשות חלו על הדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים ושל חברות כרטיסי אשראי ליום 30 ביוני 2008 ואילך. עם זאת, נקבע בהוראת מעבר שתאגידים כאמור רשאים שלא לכלול בדוחות הכספיים הרבעוניים בשנת 2008 את הדוח הרבעוני על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית ואת הדוח הרבעוני על תזרימי המזומנים. כן נקבעו בהוראות המעבר הקלות בעניין הצגת מספרי השוואה בנושאים מסוימים בדוחות הרבעוניים בשנים 2008-2009.

הצהרות לגבי גילוי בדוחות כספיים

בעקבות השערוריות החשבונאיות שנחשפו בארה"ב לפני מספר שנים, נחקק בארה"ב חוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), במטרה לשפר את דיוק, אמינות ושקיפות הדיווח של החברות, ובכך להשיב את אמון הציבור בהם.

ברוח דרישות סעיף 302 לחוק האמור, והוראות שפרסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בעניין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. הבנק וחברות הבת הבנקאיות בארץ שכרו את שירותיו של משרד רואי חשבון חיצוני, על מנת שיעץ, יסייע, ידריך וילווה אותם בהיערכותם לקראת החתימה של ההצהרה כנדרש.

במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק, בסיוע חיצוני כאמור, את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקורות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקורות המיושמות בהליכים, וגובשו בקרת חדשות, נוספות, שהוטמנו בתהליכי העבודה.

המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי שלו בשיתוף הנהלת הבנק העריכו, בהסתמך על ממצאי הבחינה המפורטת האמורה, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי הגיעו למסקנה כי לתום תקופת הדיווח, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2008 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הדיווח הכספי. מובהר כי, בשלב זה, ההצהרה לגבי גילוי בדוחות הכספיים אינה אמורה לכסות את ההיבטים הרחבים של הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי שנקבעו בסעיף 404 (ר' להלן). בכלל זה, הבנק טרם עשה שימוש במודל בקרה פנימית לשם בחינת האפקטיביות שלה, כנדרש בסעיף 404 האמור.

חוזר בעניין "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי SOX ACT 404"

בחודש דצמבר 2005 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר בעניין האמור, לפיו על התאגידים הבנקאיים להיערך לכלול בדוחותיהם הכספיים, החל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי וכן הערכה לתום שנת הכספים של אפקטיביות המערך ונהלי הבקרה הפנימית על דיווח כספי. במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים יידרשו להמציא חוות דעת שבהכנתה הם יידרשו ליישם את התקנים הרלבנטיים שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) והכל, בהתאם לדרישות סעיף 404 לחוק סרבנס-אוקסלי האמריקאי ולהוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו. (ביום 4 במרס 2008 הפיץ המפקח על הבנקים טיוטת הוראות בעניין מתכונת חוות דעת רואי החשבון המבקרים, שעתידיה להיכלל בדוח השנתי של התאגידים הבנקאיים ושל חברות כרטיסי אשראי לשנת 2008 ואילך. על פי המתכונת המוצעת, תיכלל בדוח השנתי, בנוסף לחוות דעת המבקרים על הדוחות הכספיים, גם חוות דעת נפרדת לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי).

החוזר מנחה את התאגידים הבנקאיים להשלים עד ליום פרסום הדוח לרבעון הראשון לשנת 2006 את ההיערכות המקדימה לביצוע הפרייקט - תכנון הפרייקט (בבנק ובחברות הבנות) - מינוי צוות היגוי, מינוי צוות לפרייקט, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, מטרותיה, תוצרי ביניים, קביעת מתודולוגיה, זיהוי חומרות ותוכנות שיעשה בהן שימוש, קביעת תוכניות עבודה, תקציבים, בניית תוכניות להכשרת עובדים, דרכי תקשורת בין הגורמים השונים ועוד. על התאגידים הבנקאיים הוטל להשלים את מכלול הפרייקט במחצית הראשונה של שנת 2008, כך שביקורת רואי החשבון המבקרים תחל לכל המאוחר בחודש יוני 2008 ותסתיים עד למועד הדיווח (31 בדצמבר 2008).

בחוזר צוין כי מודל הבקרה הפנימית COSO, שאליו מפנות רשויות הפיקוח בארה"ב, יכול לשמש את התאגידים הבנקאיים בישראל, במסגרת יישום הוראות סעיף 404, לצורך הערכת הבקרה הפנימית. מודל COSO מגדיר מהי בקרה פנימית, ומספק מתודולוגיות ואמות מידה לפיהן נבחנת האפקטיביות של מערך הבקרה הפנימית. יישום דרישת המפקח על הבנקים מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית של בקרות פנימיות בבנק והדבר מחייב, להערכת הבנק, הקצאת משאבים רבים בשנים הקרובות, כספיים וניהוליים. הבנק וחברות הבת הבנקאיות בארץ שכרו את שירותיו של משרד רואי חשבון חיצוני, על מנת שיעץ, יסייע ידריך וילוה אותם בהיערכותם לביצוע הפרוייקט.

סיכום היערכות הבנק לעמידה בהוראות SOX Act 404 כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. הבנק סיים את שלב התיעוד של התהליכים המהותיים המשפיעים על הדיווח הכספי (פרט לשלושה תהליכים ששלב התיעוד לגביהם נדחה נוכח שינויים מהותיים בהוראות הדיווח המתייחסות ובתהליכי העבודה להפקת ועיבוד הנתונים הרלבנטיים).

במסגרת שלב התיעוד ולקראת תחילת שלב הבדיקות, ועל רקע פרסום תקן AS5 האמריקאי, מוינו התהליכים המהותיים כאמור לפי רמות הסיכון הגלומות בהם ל-3 קבוצות: גבוה, בינוני ונמוך. בחודש אוגוסט 2008 השלים הבנק בעיקרו סבב ראשוני של בדיקות אפקטיביות, בתהליכים שהוגדרו ברמת סיכון גבוהה ובינונית, של בקרות שהוגדרו כהכרחיות ("בקרות מפתח"). במקביל לשלב בדיקות האפקטיביות מבוצעים מהלכים שמטרתם חיזוק ושיפור אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, בהתאם לתוצאות המבחנים המבוצעים, שלאחריהם מתבצעים בחלק מהמקרים בדיקות חוזרות. בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השלים הבנק בעיקרו סבב בדיקות חוזרות, ככל שאלה נדרשו, והוא נמצא בשלב מתקדם של בדיקות אפקטיביות של בקרות מפתח בתהליכים שהוגדרו ברמת סיכון נמוכה.

במקביל, רואי החשבון המבקרים של הבנק החלו את הביקורת על מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. הביקורת כוללת בדיקות מסויימות ביחס לתקינות תיעוד התהליכים המהותיים ומיפוי הסיכונים והבקורות, ומדגם בדיקות בדבר פעולתן התקינה של בקרות המפתח.

בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309. בחודש ספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל הוראה אשר משלבת חוזרים שהוצאו קודם לכן ואשר מפרטת את הוראות הביצוע הנדרשות מהנהלות של התאגידים הבנקאיים לצורך יישום סעיפים 302 ו-404 של ה-SOX Act, בהקשר של בקורות ונהלים לגבי גילוי ומערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי. תחילת ההוראה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

סקירת רואי החשבון המבקרים

בסקירה של רואי החשבון המבקרים על תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים של הבנק לתקופות של תשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008, הפנו רואי החשבון המבקרים את תשומת הלב לאמור בביאורים הבאים:

- ביאור 11 - בדבר חקירה שנוהלה בארצות הברית בעניינים הקשורים בדיני איסור הלבנת הון והשלכותיה על אי די בי ניו יורק (חברה מאוחדת).
 - ביאור 6 ב' סעיפים 4.1, 4.8, 4.9 ו-4.10 - בדבר בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות ולסעיף 4.5 בדבר הודעת צד ג' שהוגשה כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו.
- בביאורים הנ"ל הובאו פרטים בדבר הנושאים האמורים.

שינויים בדירקטוריון ובהנהלה

שינויים בדירקטוריון. ביום 23 בספטמבר 2008 סיים מר איתמר גבתון את כהונתו כחבר דירקטוריון. ביום 25 בספטמבר 2008 סיים מר יוסף זינגר את כהונתו כחבר דירקטוריון. יו"ר הדירקטוריון והדירקטוריון מודים לחברי הדירקטוריון שסיימו את כהונתם על פועלם ותרומתם לבנק בשנות כהונתם.

באסיפה השנתית מיום 29 באוקטובר 2008 הוחלט למנות כדירקטורים בדירקטוריון הבנק את מר אילן בירן, בתוקף ממועד אישור האסיפה השנתית, את ד"ר אריה עובדיה, בתוקף ממועד אישור האסיפה השנתית, ואת מר אילן עייש, בתוקף מיום 1 בנובמבר 2008. שלושת הדירקטורים האמורים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי סעיף 92 (א) (12) לחוק החברות.

שינויים בהנהלה. מר אלי חוטר, סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי, ביקש לסיים את כהונתו בבנק. מועד סיום הכהונה נקבע ליום 31 בינואר 2009. הדירקטוריון, המנכ"ל וההנהלה מודים למר חוטר על פועלו ותרומתו בשנות כהונתו בבנק.

ישיבות הדירקטוריון ועדותיו

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, קיים הדירקטוריון 26 ישיבות. כן התקיימו 49 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ג'ורא עופר
המנהל הכללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

30 בנובמבר 2008

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ סכומים מדווחים

לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
מטבע ישראלי לא צמוד:							
6.20				6.21			
932				1,039			
61,553				68,434			
				(5)(4)			
				נכסים			
				(3)			
				השפעת נגזרים:			
1				-			
154				46			
				נגזרים מגדרים			
226				626			
35,917				48,445			
				ALM-1 משובצים			
1,159				116,925			
97,624				1,665			
4.83				5.82			
(2.73)				(2.96)			
(398)				(490)			
(58,838)				(67,013)			
				(5)			
				התחייבויות			
				(3)			
				השפעת נגזרים:			
1				(1)			
(154)				(46)			
				נגזרים מגדרים			
(206)				(580)			
(34,526)				(45,732)			
				ALM-1 משובצים			
(603)				(112,791)			
(93,518)				(1,071)			
(2.60)				(3.85)			
				סך-הכל התחייבויות			
3.47				3.25			
2.23				1.97			
				פער הריבית			
מטבע ישראלי צמוד למדד:							
15.73				13.48			
804				852			
21,618				26,517			
				(5)(4)			
				נכסים			
				(3)			
				השפעת נגזרים:			
15				6			
768				479			
				ALM-1 משובצים			
819				26,996			
22,386				858			
15.46				13.33			
(641)				(585)			
(18,505)				(19,121)			
				(5)			
				התחייבויות			
				(3)			
				השפעת נגזרים:			
(13)				39			
(1,551)				(4,868)			
				ALM-1 משובצים			
(654)				(23,989)			
(20,056)				(546)			
(9.42)							
				סך-הכל התחייבויות			
1.14				0.67			
1.76				3.91			
				פער הריבית			

הערות לטבלה ראה בעמ' 110.

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)
סכומים מדווחים

לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר						
2007				2008		
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)		
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים		
סך-הכל מטבע חוץ: ⁽⁶⁾						
				נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾		
(11.76)				63,201		
(2,332)				932		
75,764				6.03		
				השפעת נגזרים: ⁽³⁾		
(1)				915		
778				(23)		
(1,167)				39,090		
44,386				(105)		
(3,500)				103,206		
120,928				804		
(11.08)				סך-הכל נכסים		
14.50				(66,665)		
2,925				(604)		
(76,158)				התחייבויות ⁽⁵⁾		
				השפעת נגזרים: ⁽³⁾		
(17)				(924)		
(775)				6		
1,083				(37,327)		
(45,469)				81		
3,991				(104,916)		
(122,402)				(517)		
12.42				סך-הכל התחייבויות		
2.74				2.36		
1.34				פער הריבית		
				1.16		

הערות לטבלה ראה בעמ' 110.

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽⁴⁾ (המשך)
סכומים מדווחים

לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	ממוצעת ⁽²⁾
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
סך-כל:							
הנכסים הכספיים שהניבו							
(1.49)		(596)	158,935	7.33	2,823	158,152	(5)(4)
הכנסות מימון ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		-	932		(23)	961	
		(926)	81,071		527	88,014	
נגזרים משובצים ו-ALM							
(2.50)		(1,522)	240,938	5.49	3,327	247,127	
סך-הכל נכסים							
ההתחייבויות הכספיות							
4.82		1,886	(153,501)	(4.47)	(1,679)	(152,799)	(5)
שגרמו להוצאות מימון ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾ :							
		(16)	(929)		5	(970)	
		864	(81,546)		(460)	(87,927)	
נגזרים משובצים ו-ALM							
4.55		2,734	(235,976)	(3.58)	(2,134)	(241,696)	
סך-הכל ההתחייבויות							
2.05		3.33		1.91	2.86		
פער הריבית							
		(27)			(14)		
בגין אופציות							
בגין מכשירים נגזרים אחרים							
(לא כולל אופציות,							
נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים							
		5			2		(3)
משובצים שהופרדו ⁽³⁾							
		26			(93)		(7)
עמלות מעסקי מימון							
		(4)			(31)		
והכנסות מימון אחרות ⁽⁷⁾							
הוצאות מימון אחרות							
		1,212			1,057		
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים							
		(108)			(182)		
הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)							
		1,104			875		
רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים							
עירות לטבלה ראה בעמ' הבא.							

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך) סכומים מדווחים

לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר		
2007	2008	
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	במיליוני שקלים חדשים
סך-כל:		
158,935	158,152	הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
1,292	1,950	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
3,411	2,695	נכסים כספיים אחרים ⁽⁵⁾
(610)	(603)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
163,028	162,194	סך-כל הנכסים הכספיים
סך-כל:		
(153,501)	(152,799)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁵⁾
(1,370)	(2,553)	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
(5,022)	(3,548)	התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁵⁾
(159,893)	(158,900)	סך-כל ההתחייבויות הכספיות
3,135	3,294	סך-הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
* 6,067	6,556	נכסים לא כספיים
(220)	(392)	התחייבויות לא כספיות
8,982	9,458	סך-כל האמצעים ההוניים

* סוג מחדש.

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד, בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגזרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הווגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2008 - בסך (75) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (4) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-448 מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ. 2007 - בסך (110) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (17) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-180 מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הווגן של איגרות חוב למסחר.
- (8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
במיליוני דולר של ארה"ב*				במיליוני דולר של ארה"ב*			
באחוזים				באחוזים			
מטבע חוץ-נומינלי בדולר ארה"ב ⁽⁶⁾							
5.90				5.03			
257				223			
17,819				18,057			
נכסים ⁽⁴⁾⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
7				(5)			
185				263			
150				97			
10,860				11,421			
ALM-1				ALM-1			
5.86				315			
414				29,741			
28,864				4.30			
(3.53)				(2.35)			
(183)				(111)			
(20,996)				(19,076)			
התחייבויות ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
(11)				-			
(185)				(266)			
(144)				(88)			
(10,967)				(10,945)			
ALM-1				ALM-1			
(4.27)				(199)			
(338)				(30,287)			
(32,148)				(2.65)			
1.59				2.68			
2.37				116			
76				1.65			
באחוזים				באחוזים			

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית. הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד, בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2008 - בסך 150 מיליון דולר.
- (5) 2007 - בסך 42 מיליון דולר של ארה"ב.
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך) סכומים מדווחים

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר						
2007			2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)			שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון ⁽²⁾	נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	ממוצעת ⁽²⁾
באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	באחוזים		במיליוני שקלים חדשים	
מטבע ישראלי לא צמוד:						
6.07		2,684	59,373	6.02	3,002	66,952
						נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾
						השפעת נגזרים: ⁽³⁾
		1	72		1	46
		615	24,169		1,539	50,579
5.30		3,300	83,614	5.18	4,542	117,577
(2.90)		(1,252)	(57,688)	(2.81)	(1,345)	(64,045)
						התחייבויות ⁽⁵⁾
						השפעת נגזרים: ⁽³⁾
		-	(72)		(3)	(46)
		(577)	(22,970)		(1,507)	(48,884)
(3.03)		(1,829)	(80,730)	(3.38)	(2,855)	(112,975)
2.27		3.17		1.80	3.21	
פער הריבית						
מטבע ישראלי צמוד למדד:						
9.05		1,432	21,338	11.54	2,131	24,965
						נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾
						השפעת נגזרים: ⁽³⁾
		17	614		21	405
8.90		1,449	21,952	11.47	2,152	25,370
(7.82)		(1,080)	(18,599)	(10.72)	(1,491)	(18,785)
						התחייבויות ⁽⁵⁾
						השפעת נגזרים: ⁽³⁾
		(65)	(1,341)		(317)	(4,394)
(7.73)		(1,145)	(19,940)	(10.53)	(1,808)	(23,179)
1.17		1.23		0.94	0.82	
פער הריבית						

הערות לטבלה ראה בעמ' 115.

2008

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך) סכומים מדווחים

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות		כולל	ללא	הכנסות	
השפעת	השפעת	(הוצאות)	יתרה	השפעת	השפעת	(הוצאות)	יתרה
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	ממוצעת ⁽²⁾	נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	ממוצעת ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים				במיליוני שקלים חדשים			
מטבע חוץ: ⁽⁶⁾							
נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾				נכסים ⁽⁵⁾⁽⁴⁾			
0.90				63,349			
השפעת נגזרים: ⁽³⁾				השפעת נגזרים: ⁽³⁾			
(119)				(215)			
748				849			
(80)				(3,372)			
39,904				38,696			
299				102,894			
114,732				(9,030)			
0.35				(11.53)			
717				7,096			
(73,682)				(67,475)			
1.30				13.77			
השפעת נגזרים: ⁽³⁾				השפעת נגזרים: ⁽³⁾			
133				204			
(747)				(866)			
(23)				2,974			
(40,467)				(36,297)			
827				10,274			
(114,896)				(104,638)			
0.96				12.87			
2.20				2.48			
1.31				1.34			
פער הריביות				פער הריביות			

הערות לטבלה ראה בעמ' 115.

סכומים מדווחים

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת נגזרים ⁽³⁾	השפעת נגזרים	(הוצאות) מימון	ממוצעת ⁽²⁾
במיליוני שקלים חדשים		במיליוני שקלים חדשים		במיליוני שקלים חדשים		במיליוני שקלים חדשים	
סך-כל:							
הנכסים הכספיים שהניבו							
155,266		(0.27)		155,266		(0.27)	
הכנסות מימון ⁽⁵⁾⁽⁴⁾							
895		(214)		895		(214)	
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
89,680		(1,812)		89,680		(1,812)	
נגזרים משובצים ALM-ו							
245,841		(2,336)		245,841		(2,336)	
סך-הכל נכסים							
245,841		(2,336)		245,841		(2,336)	
ההתחייבויות הכספיות שגרמו							
(150,305)		4,260		(150,305)		4,260	
להוצאות מימון ⁽⁵⁾							
895		(214)		895		(214)	
השפעת נגזרים ⁽³⁾							
89,680		(1,812)		89,680		(1,812)	
נגזרים משובצים ALM-ו							
245,841		(2,336)		245,841		(2,336)	
סך-הכל התחייבויות							
245,841		(2,336)		245,841		(2,336)	
פער הריבית							
3.49		1.83		3.49		1.83	
בגין אופציות							
(56)		(67)		(56)		(67)	
בגין מכשירים נגזרים אחרים							
(לא כולל אופציות, נגזרים							
בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים							
21		26		21		26	
שהופרדו) ⁽³⁾							
עמלות מעסקי מימון והכנסות							
66		297		66		297	
מימון אחרות) ⁽⁷⁾							
(52)		(7)		(52)		(7)	
הוצאות מימון אחרות							
3,254		3,150		3,254		3,150	
רווח מפעילות מימון לפני							
הפרשה לחובות מסופקים							
(414)		(362)		(414)		(362)	
הפרשה לחובות מסופקים							
(לרבות הפרשה כללית ונוספת)							
2,840		2,788		2,840		2,788	
רווח מפעילות מימון לאחר							
הפרשה לחובות מסופקים							
עירות לטבלה ראה בעמ' הבא.							

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך) סכומים מדווחים

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר		
2007	2008	
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
במיליוני שקלים חדשים		
סך-כל:		
154,791	155,266	הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
1,204	2,180	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
3,491	3,165	נכסים כספיים אחרים ⁽⁵⁾
(608)	(589)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
158,878	160,022	סך-כל הנכסים הכספיים
סך-כל:		
(149,969)	(150,305)	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽⁵⁾
(1,288)	(2,693)	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁸⁾
(4,402)	(3,928)	התחייבויות כספיות אחרות ⁽⁵⁾
(155,659)	(156,926)	סך-כל ההתחייבויות הכספיות
3,219	3,096	סך-הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
*5,657	6,622	נכסים לא כספיים
(200)	(310)	התחייבויות לא כספיות
8,676	9,408	סך-כל האמצעים ההוניים

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד, בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2008 - בסך (97) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (11) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-249 מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ. 2007 - בסך (195) מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, (13) מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו-162 מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.
- (5) למעט מכשירים נגזרים.
- (6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.
- (8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ (המשך)

לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽³⁾	נגזרים	מימון	
במיליוני דולר של ארה"ב*				במיליוני דולר של ארה"ב*			
באחוזים				באחוזים			
מטבע חוץ-נומינלי בדולר ארה"ב: ⁽⁶⁾ *							
5.82				4.88			
769				653			
17,735				17,943			
נכסים ⁽⁴⁾⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים: ⁽³⁾							
(24)				(35)			
183				247			
282				359			
9,810				11,231			
ALM-1				ALM-1			
27,728				29,421			
4.45				977			
1,027				29,421			
4.97				977			
(17,696)				(19,122)			
(550)				(395)			
(4.17)				(2.76)			
התחייבויות ⁽⁵⁾							
השפעת נגזרים: ⁽³⁾							
(183)				(252)			
28				32			
(9,895)				(10,583)			
(264)				(349)			
ALM-1				ALM-1			
(27,774)				(29,957)			
(786)				(712)			
(3.79)				(3.18)			
241				265			
1.65				2.12			
1.18				1.27			
פער הריבית				פער הריבית			

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית. הערות:

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד, בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופקדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.
- (4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין איגרות חוב זמינות למכירה (לרבות בגין איגרות חוב שהועברו מהתיק הזמין למכירה לתיק המוחזק לפדיון) 2008 - בסך 79 מיליון דולר.
- (5) 2007 - בסך 39 מיליון דולר של ארה"ב.
- (6) למעט מכשירים נגזרים.

(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת ב' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד סכומים מדווחים

30 בספטמבר 2008				
ההוצאה התקופתית בגין הפרשה	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל לציבור	ספציפית לחובות מסופקים בעיתיים ⁽³⁾
במיליוני שקלים חדשים				
בגין פעילות לווים בישראל				
חקלאות	798	468	1,266	(1)
תעשייה	13,965	12,806	26,771	66
בינוי ונדל"ן	14,422	12,576	26,998	97
חשמל ומים	1,084	1,173	2,257	–
מסחר	9,345	7,074	16,419	36
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,032	477	2,509	28
תחבורה ואחסנה	3,768	1,320	5,088	6
תקשורת ושירותי מחשב	2,578	2,010	4,588	5
שירותים פיננסיים	8,781	15,142	23,923	(3)
שירותים עסקיים אחרים	6,657	5,407	12,064	48
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,522	1,503	3,025	4
אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור	13,802	643	14,445	1
אנשים פרטיים – אחר	15,506	11,384	26,890	97
סך-הכל	94,260	71,983	166,243	384
בניכוי פקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה	(53)	–	(53)	–
סך-הכל	94,207	71,983	166,190	384
בגין פעילות לווים בחו"ל				
סך-הכל	23,874	12,301	36,175	45
סך-הכל	118,081	84,284	202,365	429
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾	271	112	383	2
רשויות מקומיות ⁽⁵⁾	228	239	467	–

הערות:

- (1) אשראי לציבור בסך 114,351 מיליוני ש"ח, השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך של 3,035 מיליוני ש"ח ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 695 מיליוני ש"ח.
 - (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
 - (3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
 - (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
 - (5) לרבות תאגידים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ב' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים

30 בספטמבר 2007				
ההוצאה התקופתית בגין הפרשה				
סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל לציבור	ספציפית לחובות מסופקים	יתרת חובות בעייתיים ^{(3)*}
במיליוני שקלים חדשים				
בגין פעילות לווים בישראל				
750	437	1,187	(1)	46
חקלאות				
12,435	12,205	24,640	65	1,046
תעשייה				
11,879	10,340	22,219	97	2,735
בינוי ונדל"ן				
1,250	321	1,571	–	2
חשמל ומים				
8,064	6,395	14,459	41	424
מסחר				
2,104	562	2,666	23	880
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל				
3,306	1,542	4,848	9	102
תחבורה ואחסנה				
1,816	1,574	3,390	7	429
תקשורת ושירותי מחשב				
6,803	12,149	18,952	1	58
שירותים פיננסיים				
5,364	4,288	9,652	9	312
שירותים עסקיים אחרים				
1,583	1,095	2,678	2	203
שירותים ציבוריים וקהילתיים				
10,468	729	11,197	11	440
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור				
12,432	10,558	22,990	81	598
אנשים פרטיים – אחר				
78,254	62,195	140,449	345	7,275
סך-הכל				
(63)	–	(63)	–	–
בינכי פקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה				
78,191	62,195	140,386	345	7,275
סך-הכל				
22,934	12,725	35,659	20	367
בגין פעילות לווים בחו"ל				
101,125	74,920	176,045	365	7,642
סך-הכל				
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
373	133	506	–	11
תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾				
250	133	383	–	16
רשויות מקומיות ⁽⁵⁾				

* סוג מחדש

הערות:

- (1) אשראי לציבור בסך 97,509 מיליוני ש"ח, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך של 3,130 מיליוני ש"ח ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 486 מיליוני ש"ח.
 - (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
 - (3) יתרות חובות בעייתיים בינכי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
 - (4) קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
 - (5) לרבות תאגידים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ב' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים

31 בדצמבר 2007				
ההוצאה התקופתית בגין הפרשה	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	יתרת חובות בעיתיים ⁽³⁾
במיליוני שקלים חדשים				
בגין פעילות לווים בישראל				
חקלאות	797	392	1,189	41
תעשייה	12,581	13,517	26,098	76
בינוי ונדל"ן	12,853	11,096	23,949	92
חשמל ומים	1,003	329	1,332	–
מסחר	8,138	6,798	14,936	52
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,111	627	2,738	28
תחבורה ואחסנה	3,453	1,513	4,966	10
תקשורת ושירותי מחשב	2,334	2,128	4,462	8
שירותים פיננסיים	8,005	14,286	22,291	5
שירותים עסקיים אחרים	6,094	3,525	9,619	22
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,595	1,098	2,693	9
אנשים פרטיים – הלוואות לדירור	11,149	649	11,798	10
אנשים פרטיים – אחר	13,259	10,646	23,905	123
סך-הכל	83,372	66,604	149,976	432
בניכוי פקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה	(59)	–	(59)	–
סך-הכל	83,313	66,604	149,917	432
בגין פעילות לווים בחו"ל	22,820	12,701	35,521	27
סך-הכל	106,133	79,305	185,438	459
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
תנועות ההתיישבות ⁽⁴⁾	409	141	550	3
רשויות מקומיות ⁽⁵⁾	216	138	354	–

* סוג מחדש

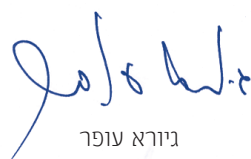
הערות:

- אשראי לציבור בסך 102,487 מיליוני ש"ח, השקעות באגרות חוב של הציבור בסך של 3,199 מיליוני ש"ח ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 447 מיליוני ש"ח.
 - סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
 - יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
 - קיבוצים ומושבים, ארגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
 - לרבות תאגידים בשליטתם.
- סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

הצהרה (Certification)

אני, גיורא עופר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק דיסקונט לישראל בע"מ ("הבנק") ליום 30 בספטמבר 2008 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

 גיורא עופר
 המנהל הכללי

30 בנובמבר 2008

הצהרה (Certification)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") ליום 30 בספטמבר 2008 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק. וכן:
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - (ג) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

30 בנובמבר 2008

לכבוד הדירקטוריון של בנק דיסקונט לישראל בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון: סקירת תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים לתקופות של תשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008.

לבקשתכם, סקרנו את תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו: מאזן ליום 30 בספטמבר 2008, דוח רווח והפסד ודוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של תשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים שנקבעו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו, בין השאר: קריאת דוחות הביניים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו, ועריכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים. הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת תמצית דוחות ביניים של חברות כלולות, אשר ההשקעה בהן היא בסך של 347 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2008, וחלק הבנק בתוצאות שלהן הוא הפסד בסך של 40 מיליון ש"ח ושל 26 מיליון ש"ח לתקופות של תשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחוויים דעה על תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. בבצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי-חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך שיש צורך בשינויים מהותיים בתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2008 ולתקופות של תשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, כדי שאלה יחשבו כדוחות הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אנו מפנים את תשומת הלב לביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים כלהלן: א. לביאור 11 בדבר חקירה שנוהלה בארצות הברית בעניינים הקשורים בדיני איסור הלבנת הון והשלכותיה על אי די בי ניו יורק (חברה מאוחדת). ב. לביאור 6 ב' סעיפים 4.1, 4.8, 4.9 ו-4.10 בדבר בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות, ולסעיף 4.5 בדבר הודעת צד ג' שהוגשה כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

30 בנובמבר 2008

תמצית מאזן מאוחד סכומים מדווחים

מבוקר	בלתי מבוקר	
31.12.07	30.09.07	30.09.08
במיליוני שקלים חדשים		
נכסים		
19,850	23,238	15,325
מזומנים ופקדונות בבנקים		
37,278	* 40,343	29,860
ניירות ערך		
346	375	119
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		
101,899	* 96,911	113,775
אשראי לציבור		
374	12	1,496
אשראי לממשלות		
2,008	1,527	1,960
השקעות בחברות כלולות		
2,780	2,715	2,909
בניינים וציוד		
* 4,184	* 4,600	5,129
נכסים אחרים		
168,719	169,721	170,573
סך-כל הנכסים		
התחייבויות והון		
130,518	* 129,555	126,917
פקדונות הציבור		
5,072	7,530	4,733
פקדונות מבנקים		
125	124	507
פקדונות הממשלה		
5,895	* 6,273	8,175
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		
7,437	6,730	9,538
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים		
* 10,321	* 10,205	11,737
התחייבויות אחרות		
159,368	160,417	161,607
סך-כל ההתחייבויות		
147	136	194
זכויות בעלי מניות חיצוניים		
9,204	9,168	8,772
הון עצמי		
168,719	169,721	170,573
סך כל ההתחייבויות וההון		

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

יוסף ברסי
סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

ג'ורא עופר
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

30 בנובמבר 2008

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד סכומים מדווחים

מבוקר	בלתי מבוקר			
	לשנה שהסתיימה	לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר	לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר	לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר
	31.12.07	2007	2008	2007
במיליוני שקלים חדשים				
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	4,225	3,150	3,254	1,212
הפרשה לחובות מסופקים	447	362	414	108
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	3,778	2,788	2,840	1,104
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות ותפעוליות	*2,214	*1,630	1,730	560
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	58	74	(43)	20
הכנסות אחרות	*300	*242	77	42
סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	2,572	1,946	1,764	622
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	3,030	2,196	2,241	768
אחזקה ופחת בניינים וציוד	819	596	671	212
הוצאות אחרות	1,217	860	904	279
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,066	3,652	3,816	1,259
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	1,284	1,082	788	467
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	566	431	397	195
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	718	651	391	272
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר השפעת מס	45	144	26	56
רווח נקי לפני חלקם של בעלי מניות חיצוניים	763	795	417	328
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות מאוחדות	(56)	(46)	(47)	(16)
רווח נקי מפעולות רגילות	707	749	370	312
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	558	475	(4)	80
רווח נקי	1,265	1,224	366	392
רווח למניה (בשקל חדש) למניה בת 0.1 שקל חדש				
רווח נקי מפעולות רגילות	0.72	0.76	0.38	0.32
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	0.57	0.49	(0.01)	0.08
רווח נקי	1.29	1.25	0.37	0.40
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)	980,639	980,639	980,639	980,639

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים

	קרנות הון						רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
	מהטבה בשל עסקאות			סך כל הון המניות			התאמות הפסדים			התאמות הפסדים		
	הון	קרנות	תשלום	קרנות	הון	מכירה	גין	הפסדים	נטו	דיבידנד	שהוכרז	לאחר
	המניות	הון	מבוסס	הון	וקרנות	לפי שווי	התאמות ⁽¹⁾	תזרים	גידורי	תאריך	סך הכל	הון עצמי
	הנפרע	מפרמיה	מניות	אחרות	ההון	הוגן	מתרגום	מזומנים	עודפים ⁽²⁾	המאזן	הון עצמי	
במיליוני שקלים חדשים												
א. דוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר לשנת 2008 ולשנת 2007 (בלתי מבוקר)												
יתרה ליום 30 ביוני 2008	658	2,939	43	212	3,852	2	(250)	(1)	5,402	250	9,255	
רווח נקי בתקופה	-	-	-	-	-	-	-	-	110	-	110	
דיבידנד מוצע	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(250)	(250)	
הטבה בשל עסקאות	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	4	
תשלום מבוסס מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-	-	(657)	-	-	-	-	(657)	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
למכירה ששווה מחדש	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
לדוח רווח והפסד	-	-	-	-	-	156	-	-	-	-	156	
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-	-	182	-	-	-	-	182	
התאמות מתרגום בגין חברות כלולות	-	-	-	-	-	-	(28)	-	-	-	(28)	
יתרה ליום 30 בספטמבר 2008	658	2,939	47	212	3,856	(317)	(278)	(1)	5,512	-	8,772	
יתרה ליום 30 ביוני 2007	658	2,939	11	212	3,820	317	(233)	(1)	4,965	-	8,868	
רווח נקי בתקופה	-	-	-	-	-	-	-	-	392	-	392	
הטבה בשל עסקאות	-	-	20	-	20	-	-	-	-	-	20	
תשלום מבוסס מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-	-	(164)*	-	-	-	-	(164)	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
למכירה ששווה מחדש	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
לדוח רווח והפסד	-	-	-	-	-	(9)*	-	-	-	-	(9)	
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-	-	61	-	-	-	-	61	
יתרה ליום 30 בספטמבר 2007	658	2,939	31	212	3,840	205	(233)	(1)	5,357	-	9,168	

* סווג מחדש.

הערות:

(1) כולל התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אופ ניו-יורק בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה אוטונומית. בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה.

(2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים

קרנות הון		רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר								
מהטבה בשל עסקאות		סך כל הון	הצגת ניירות ערך	הפסדים נטו בגין גידורי תזרים	התאמות					
קרנות	הון	קרנות	הנפרע וקרנות	לפי שווי הוגן	מתרגום	התאמות ⁽¹⁾	תזרים	עודפים ⁽²⁾	סך הכל	הון עצמי
במיליוני שקלים חדשים										
ב. דוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר לשנת 2008 ולשנת 2007 (בלתי מבוקר)										
יתרה ליום 31 בדצמבר 2007 (מבוקר)										
658	2,939	35	212	3,844	197	(234)	(1)	5,398	9,204	
השפעת יישום IFRS לראשונה בחברות כלולות										
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
יישום לראשונה של כללי חשבונאות חדשים בחברה בת בחו"ל										
-	-	-	-	-	-	-	-	(3)	(3)	
רווח נקי בתקופה										
-	-	-	-	-	-	-	-	366	366	
דיבידנד מוצע										
-	-	-	-	-	-	-	-	(250)	(250)	
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות										
-	-	12	-	12	-	-	-	-	12	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן										
-	-	-	-	-	(881)	-	-	-	(881)	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד										
-	-	-	-	-	70	-	-	-	70	
השפעת המס המתייחס										
-	-	-	-	-	297	-	-	-	297	
התאמות מתרגום בגין חברות כלולות										
-	-	-	-	-	-	(44)	-	-	(44)	
658	2,939	47	212	3,856	(317)	(278)	(1)	5,512	8,772	
יתרה ליום 30 בספטמבר 2008										
יתרה ליום 31 בדצמבר 2006 (מבוקר)										
658	2,939	8	212	3,817	249	(233)	(1)	4,133	7,965	
רווח נקי בתקופה										
-	-	-	-	-	-	-	-	1,224	1,224	
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות										
-	-	23	-	23	-	-	-	-	23	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן										
-	-	-	-	-	18*	-	-	-	18	
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד										
-	-	-	-	-	(91)*	-	-	-	(91)	
השפעת המס המתייחס										
-	-	-	-	-	29	-	-	-	29	
658	2,939	31	212	3,840	205	(233)	(1)	5,357	9,168	
תרה ליום 30 בספטמבר 2007										

* סוג מחדש.

(1) כולל התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אופ ניו-יורק בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה אוטונומית. בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה.

(2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים

קרנות הון			רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר		
			התאמות		
			בגין		
			הצגת		
			ניירות		
			סך כל		
			הון		
			ערך		
			הפסדים		
			נטו בגין		
			גידורי		
			תזרים		
			התאמות ⁽¹⁾		
			מזומנים		
			עודפים ⁽²⁾		
			סך הכל		
			הון עצמי		
			במיליוני שקלים חדשים		

ג. דוח על השינויים בהון העצמי לשנת 2007 (מבוקר)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2006	658	2,939	8	212	3,817	249	(233)	(1)	4,133	7,965
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	-	-	-	-	1,265	1,265
הטבה בשל עסקאות תשלום	-	-	27	-	27	-	-	-	-	27
מבוסס מניות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-	-	10	-	-	-	10
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ערך זמינים למכירה שסוגו מחדש	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
לדוח רווח והפסד	-	-	-	-	-	(92)	-	-	-	(92)
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-	-	30	-	-	-	30
התאמות מתרגום בגין חברות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
כלולות	-	-	-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2007	658	2,939	35	212	3,844	197	(234)	(1)	5,398	9,204

הערות:

(1) כולל התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק - ישראל דיסקונט בנק אופי ניו-יורק בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה אוטונומית. בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה.

(2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד ממנה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

1. מדיניות חשבונאית

א. כללי. תמצית הדוחות הכספיים נערכה בהתאם לכללים החשבונאיים המשמשים לצורך עריכת דוחות כספיים ביניים. הדוחות הכספיים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2007, פרט לאמור בסעיף ב' להלן. בדוחות כספיים אלה יושמו לראשונה הוראות המפקח על הבנקים, מחודש מרס 2008, בדבר הרחבת הגילוי הקיים בדוחות הרבעוניים של תאגידים בנקאיים (למעט פריטים מסויימים, שלגביהם נקבעה הקלה בהוראת מעבר). יש לעיין בדוחות כספיים אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2007 ולביאורים אשר נכללו בהם.

ב. יישום לראשונה של כללי חשבונאות

(1) חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את תקן החשבונאות האמריקאי "The Fair Value Option for Financial Assets and Financial Liabilities" ("חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות") (להלן: "FAS 159"). עם אימוץ התקן העבירה אי די בי ניו יורק איגרות חוב מוניציפאליות בערך נקוב של 41.4 מיליון דולר ושווי הוגן של 42.8 מיליון דולר מתיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון לתיק ניירות ערך למסחר. ההשפעה המצטברת בגין אימוץ FAS 159, בסך של 780 אלף דולר (כ-3 מיליון ש"ח), נטו לאחר מס, נרשמה במישורין כהגדלה של העודפים בהון העצמי.

פרטים בדבר המדיניות החשבונאות שמיישם הבנק בנושא ניירות ערך הובאו בביאור 1 ח' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007. (2) חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את EITF 06-04 בנושא "הטיפול החשבונאי בהיבטים של פיצויים נדחים ושל הטבות שלאחר פרישה בהקשר להסדרי ביטוח חיים מסוג Endorsment Split-Dollar". ה-EITF הגיע להסכמה שלצורך הסדר ביטוח חיים מסוג Endorsment Split-Dollar, על המעביד להכיר בהתחייבות להטבות עתידיות, בהתאם ל-FAS 106 (אם במהות קיימת תוכנית הטבות שלאחר פרישה) או בהתאם ל-Opinion 12 (אם ההסדר מהווה במהות הסכם אישי לפיצויים נדחים), הנשען על חוזה מבסס עם העובד. עם אימוץ התקן לראשונה נרשמה תנועה בהון בסך של 1.7 מיליון דולר ארה"ב (כ-6 מיליון ש"ח), אשר הקטינה את העודפים.

(3) חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את תקן החשבונאות האמריקאי "Fair Value Measurement": FAS 157 ("מדידת שווי הוגן") (להלן: "FAS 157"). התקן מגדיר, בין היתר, שווי הוגן; קובע מסגרת עקבית למדידת שווי הוגן; ומרחיב את הגילוי לגבי כל סוג של נכס או התחייבות מהותיים אשר נמדדים לפי שווי הוגן באופן חוזר או באופן חד-פעמי.

FAS 157 מבהיר כי השווי ההוגן הינו מחיר יציאה ("exit price"), המייצג את הסכום שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בעת העברת התחייבות, בעסקה סדירה בין משתתפי שוק. השווי ההוגן אם כן, הינו מדידה בערכי שוק ועליו להיקבע על בסיס הנחות המשמשות את משתתפי השוק בבואם לתמחר נכס או התחייבות. כבסיס להתייחסות להנחות אלה, קובע FAS 157, היררכיה של שווי הוגן בת שלוש רמות, המדרגת לפי סדר העדיפות את הנתונים העומדים בבסיס שיטות ההערכה המשמשות למדידת השווי ההוגן, כלהלן:

- רמה 1 - הנתונים שהם מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לגבי נכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2 - נתונים שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1, שהם נתונים נצפים לנכס או להתחייבות, במישורין או בעקיפין, לרבות מחירים מצוטטים בשווקים שאינם נחשבים כפעילים.
- רמה 3 - נתונים שאינם נצפים והם משמעותיים למדידת השווי ההוגן.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

הטבלה הבאה מציגה, לפי היררכיית ההערכה של FAS 157, נכסים והתחייבויות הנמדדים על פי השווי ההוגן על בסיס מחזורי ליום 30 בספטמבר 2008, והנכללים בדוחות אי די בי ניו יורק:

מדידת השווי ההוגן ליום 30 בספטמבר 2008, בהתבסס על			
מחירים מצוטטים בשוק פעיל לגבי נכסים זהים (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	שווי הוגן כולל
באלפי דולרים			
נכסים:			
9,861	43,387	–	53,248
5,359	3,474,067	22,244	3,501,670
188	13,634	–	13,822
התחייבויות:			
364	18,158	–	18,522

השווי ההוגן מתבסס על מחירי שוק מצוטטים, כשהם זמינים. במקרים בהם מחירים או ציטוטים אינם זמינים, מתבסס השווי ההוגן על מודלים פנימיים שפותחו, אשר משתמשים בעיקר בנתונים המבוססים על השוק או בפרמטרים ממקורות שוק בלתי תלויים, הכוללים, בין היתר, עקומי תשואה, שיעורי ריבית, מחירי הון וחוב ועקומות אשראי, אך אינם מוגבלים להם. בנוסף למידע המתקבל מהשוק, כוללים המודלים פרטי עסקה, כגון הנחות לגבי מועדי פרעון ותזרימי מזומנים.

אי די בי ניו יורק בוחנת ומעדכנת על בסיס רבעוני את סיווגי היררכיית השווי ההוגן. שינויים החלים מרבעון אחד לשני, המתייחסים ליכולת לצפות בנתונים המשמשים במדידת השווי ההוגן, עשויים להביא לשינוי בסיווג בין רמה אחת לאחרת בהיררכיה.

להלן תיאור השיטות וההנחות המהותיות ששימשו בהערכת השווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה:

כאשר קיימים מחירים מצוטטים בשוק פעיל נכללים ניירות הערך ברמה 1 של היררכיית ההערכה. ניירות הערך ברמה 1 כוללים ניירות ערך ממשלתיים בעלי נזילות גבוהה וניירות ערך הנסחרים בבורסה.

כאשר אין מחירי שוק מצוטטים זמינים לגבי נייר ערך מסוים, הערכת השווי ההוגן מתבססת על מודלים לתמחור, על מחירי שוק של ניירות ערך בעלי מאפיינים דומים או על תזרים מזומנים מהוון. בדרך כלל מסווגים ניירות ערך כאלה ברמה 2 של היררכיית ההערכה, והם כוללים מכשירים כגון: ניירות ערך הקשורים למשכנתאות, אג"ח קונצרניות, מניות בכורה וניירות ערך של גופים עירוניים.

במקרים מסוימים בהם קיימת פעילות מוגבלת או שקיפות מעטה יותר בהקשר לנתונים המשמשים בהערכה, מסווגים ניירות הערך ברמה 3 של היררכיית ההערכה.

בהערכת משכנתאות מובטחות מסוימות, שטרי חוב ואיגרות חוב בעלות תשואה גבוהה, קביעת השווי ההוגן יכול שתדרוש השוואה למכשירים דומים או ניתוח של שיעורי כשל והשבה. לגבי תעודות חוב מובטחות (CDOs), מידע חיצוני באשר למחירים אינו זמין. לכן בהערכת ה-CDOs נעשה שימוש במודלים מקובלים בשוק לצורך הקמת מודל הרכב הבטוחות הספציפי ומבנה תזרים המזומנים של כל עסקה. כנתוני המפתח למודל משמשים מידע על מרווחי שוק לכל דירוג אשראי, סוג הבטוחה ומאפיינים חוזיים אחרים המתייחסים לנושא.

השיטות המתוארות לעיל עשויות להפיק חישובי שווי הוגן שלא יהיה בהם כדי להצביע על ערך המימוש נטו או לשקף שווי הוגן עתידי. בנוסף לכך, בעוד שלדעת אי די בי ניו יורק שיטות ההערכה שלה הנין נאותות ועקביות לשיטות של משתפי שוק אחרים, השימוש בשיטות או בהנחות אחרות לקביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים מסוימים יכול להביא לתוצאות שונות של הערכת שווי הוגן לתאריך הדיווח.

(4) **תקן חשבונאות מס' 13 (המתוקן).** בחודש מאי 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 13 (המתוקן),

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

"השפעת השינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ" (להלן "התקן"), העוסק בקביעת מטבע הפעילות של ישות או של פעילויות חוץ של ישות, בתרגום עסקאות במטבע חוץ, בתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ וכן בתרגום דוחות כספיים ממטבע הפעילות למטבע ההצגה. התקן חל על דוחות כספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 או לאחר מכן.

בהתאם לתקן, המונח "מטבע הדיווח" הוחלף בשני מונחים: "מטבע הפעילות" ו"מטבע ההצגה". "מטבע הפעילות" הוגדר כמטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית בה פועלת הישות ואת עסקאותיה. בעת הכנת דוחות כספיים של ישות, בין אם ישות העומדת בפני עצמה, ישות עם פעילויות חוץ (כמו חברה אם) או פעילות חוץ (כמו חברת בת או סניף), יקבעו את מטבע הפעילות שלה לפי קריטריונים שנקבעו לזיהוי מטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. "מטבע ההצגה" הוגדר כמטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים. תקן זה אינו חל על תזרימי מזומנים הנובעים מעסקאות במטבע חוץ או בתרגום תזרימי מזומנים של פעילות חוץ. דוח זה ייערך לפי הוראות גילוי דעת מס' 51 של לשכת רואי חשבון בישראל בדבר דין וחשבון על תזרימי המזומנים.

הוראות התקן ייושמו למפרע בדרך של הצגה מחדש של נתוני ההשוואה המתייחסים לתקופות קודמות.

ביום 18 באוגוסט 2008 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בדבר אופן אימוץ התיקון על ידי תאגידים בנקאיים, לפיהן התקן יחול על תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2008. המפקח הבהיר כי, ככלל, שלוחה בנקאית בחו"ל של תאגיד בנקאי, אשר סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כ"זרוע ארוכה" (בהתאם לתקן 13 מחודש אוקטובר 2001, שאומץ להוראות הדיווח), תסווג בהתאם לתקן 13 המתוקן (מחודש מאי 2007) כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי. סיווג של שלוחה בנקאית חדשה בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי יהיה מותנה בקבלת אישור מוקדם של המפקח על הבנקים.

לאור האמור, ליישום התקן לראשונה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ג. גילוי ההשפעה של כללים חדשים בתקופה שלפני יישומם. להלן יובאו פרטים אודות ההשפעה של תקני חשבונאות חדשים.

תקן חשבונאות מס' 29. בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן") וזאת בהמשך להחלטת הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות מחודש נובמבר 2005. בהתאם להוראות התקן, תאגידים שחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חל עליהם ומחויבים לדווח על פי תקנות שהותקנו מכח חוק זה, יחויבו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים החל בדוחות הכספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 ואילך.

האמור אינו חל על תאגידים שלפי תקנות ניירות ערך דוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

האימוץ לראשונה של תקני IFRS ייעשה תוך יישום הוראות תקן 1 IFRS, שעניינו אימוץ לראשונה של תקני IFRS.

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידים בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידים הבנקאיים כי:

- כוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.

- במחצית השנייה של שנת 2009 הוא יפרסם את החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי. זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד ואת התקדמות תהליך ה-convergence בין תקני הדיווח הבינלאומיים ובין התקנים האמריקאיים מאידך.

- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

תקן חשבונאות מס' 23. בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 23 "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו-1996, אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן מושתת על העקרון לפיו בסיס ההערכה בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה הוא השווי ההוגן. הפרשים בין התמורה שנקבעה בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה לבין השווי ההוגן של אותן עסקאות ייקפו להון העצמי. התקן מפרט את הטיפול החשבונאי לגבי סוגים נפוצים של עסקאות. התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה שיבוצעו לאחר 1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה לבעל השליטה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת התקן, ממועד תחולתו.

ביום 4 במאי 2008 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת הנחיות בדבר אופן אימוץ התקן על ידי התאגידים הבנקאיים. על פי הטיוטה יחולו על עסקאות בין

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ישות לבין בעל השליטה בה תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. על סוגי עסקאות מסוימות, שעבורן לא נקבעה התייחסות בתקנים הבינלאומיים, יחולו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות מס' 23 תיושמה על ידי התאגידים הבנקאים רק אם אינן סותרות את תקני החשבונאות הבינלאומיים או את תקני החשבונאות המקובלים בארה"ב, או בעסקאות שלגביהן לא נקבעו כללים מחייבים בתקנים ובכללי החשבונאות האמורים. המפקח על הבנקים הודיע כי בכוונתו להחיל את התקן על תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2008. עם זאת, לתאריך פרסום הדוחות הכספיים טרם פורסמו הנחיות סופיות בדבר אימוץ התקן על ידי תאגידים בנקאיים.

הוראה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"). ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארצות הברית והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב וה-SEC. העקרונות שבבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי, שתוערך באחד משני המסלולים הבאים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית", כמפורט להלן:

- "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם בגין חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן בגין חובות אחרים שמזוהים על ידי התאגיד הבנקאי לצורך הערכה פרטנית ואשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, המהווים בשיעור ריבית האפקטיבי של החוב, או, כאשר החוב מותנה בבטחון או שהתאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הבטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.

- "הפרשה קבוצתית" – תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תיערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:

- "סיכון אשראי נחות" (substandard) – מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב, באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה אם לא יתוקנו הליקויים.

- "חוב פגום" – אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".

על פי ההוראה יש להחיל את הסווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ועל יתרות בחשבונות עובר ושב הנמצאים בחריגה, שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג) בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.

על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) על בסיס צבירה בגין חובות פגומים.

- "סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified) – המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכוני אשראי) בעייתיים הכוללת את כל האשראים שסווגו כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".

- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בהוראה בנושא זה כי:

1. יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד, שהותרתו כנכס, אינה מוצדקת.
2. יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות, שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
3. אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב, שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים אירועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחיה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.

- לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:

1. חובות בפיגור המובטחים בבטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים, יימחקו חשבונאית, אם תקופת הפיגור עולה על 150 יום.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

2. בחובות המובטחים בבטחון דירת מגורים יש לקבל הערכת שווי מעודכנת ולמחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.

3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פירוק, יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס או הפירוק, לפי העניין.

– הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי ההוראה יידרשו הבנקים, בין היתר:

1. לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגין נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסיווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.

2. לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדוח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי לבין האומדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי.

3. לתת גילוי כמותי נרחב "לחובות פגומים" שיכלול, בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכוללים: אבחנה בין חובות פגומים "צוברים" לכאלה "שאינם צוברים", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי היתרה הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח. מידע כמותי יינתן הן לגבי הכנסות הריבית שנקפו בתקופת הדוח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להיזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.

– נקבעו כללים לעריכת נהלים, לתיעוד ולבקרה פנימית בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, ודיווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:

1. הטלת חובה על התאגידים הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שיושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.

2. הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפות (validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

3. עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שתייחסו, בין היתר, לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר עבור כל אחד מסוגי האשראי הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.

4. תיעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

5. תיעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דירוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהם נוקט התאגיד הבנקאי, המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.

6. תיעוד הבקורות הפנימיים המבטיח שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדוח לציבור.

על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך של בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדירוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותיאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת דיווח ההפרשות להפסדי אשראי.

ההוראה אינה מתייחסת להשלכות המיסוי הנובעות מיישומה. על פי הבהרות שנמסרו בדיונים עם הבנקים על טיוטת ההוראה, טרם פרסומה, הפיקוח על הבנקים יפעל אצל רשויות המס להסדרת הנושא.

ההוראה תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מהדוחות ליום 1 בינואר 2010 ואילך. בעת יישום ההוראה לראשונה יידרשו התאגידים הבנקאיים למחוק חשבונאית את יתרות החובות הבעייתיים, העומדים באמות המידה שנקבעו בהוראה למחיקה חשבונאית, לבטל את כל ההכנסות הריבית שייצברו עד ליום 1 בינואר 2010 ולא ייגבו בפועל עד אותו מועד, בגין חובות פגומים שהוגדרו בהוראה וליצור הפרשות

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

בהתאם לנדרש בהוראה. זאת, למעט חובות שאורגנו מחדש לפני 1 בינואר 2007 ושבמועד היישום לראשונה עומדים בתנאי ההסדר. ההוראה לא תיושם למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. התאמות של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2010 בהתאם לדרישות ההוראה יכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההוראה מחייב היערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות, בשלב זה, לדיווח על פי הכללים החדשים. כמו כן הכללים החדשים דורשים מכל בנק לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים. בכלל זה, לדוגמא, הערכת ההשפעה על יתרת האשראי במסלול הקבוצתי לא ניתנת לביצוע ללא זיהוי וקביעת המודלים והפרמטרים המובילים לבניית קבוצות הומוגניות בעלות מאפייני סיכון דומים ואיסוף נתונים מספקים לצורך חישוב אומדן שיעור הפסדי העבר בכל קבוצת חובות.

לאור האמור לעיל לא ניתן לכמת בשלב זה את ההשפעה הצפויה של יישום ההוראה בדוחות לשנת 2010 ואילך על תוצאות הפעילות של הבנק, לרבות ההשפעה של יישום ההוראה לראשונה על ההון העצמי ליום 1 בינואר 2010. עם זאת, צפוי כי יישום ההוראה ישפיע לרעה על תוצאות הפעילות של הבנק ועל מצבו הכספי.

יצוין כי נוכח ריבוי המשימות שהוטלו על המערכת הבנקאית במקביל להיערכות ליישום ההוראה האמורה, שהבולטת בהן היא ההיערכות ליישום פרויקט באזל ו, ולמרות המשאבים והמאמצים הרבים המוקדשים לנושא, עולה חשש שלא יעלה בידי הבנק להשלים את ההיערכות ליישום ההוראה במועד שנקבע. הודעה על כך נמסרה לפיקוח על הבנקים.

ד. פרטים בדבר השקעה בחברה שאוחדה לראשונה

במסגרת המהלך שננקט על ידי הבנק להרחבת הפעילות בשווייץ, הושלמה ביום 20 ביוני 2008 העסקה לרכישת מניות בנק Arzi בציריך, שווייץ. הבנק נרכש תמורת סך של כ-41 מיליון פר"ש (כ-133 מיליון ש"ח). בסמוך לאחר מכן הושלם המיזוג בין בנק Arzi לבין החברה הבת אי די בי (סוויס) בנק (בשמה הקודם: בנק דיסקונט לישראל (שווייץ)).

להלן פרטים עיקריים אודות בנק Arzi ליום 30 ביוני 2008:

בלתי מבוקר	
במיליוני שקלים חדשים	
135	סך-כל המאזן
83	מזומנים ופקדונות בבנקים
20	ניירות ערך
30	אשראי לציבור
76	פקדונות הציבור
78	עודף עלות ברכישה

2. ניירות ערך א. המאוחד

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2008				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				

(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון

איגרות חוב ומלוות:				
ממשלתיים	666	666	5	29
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	506	506	4	6
של אחרים	585	585	6	35
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	1,757	1,757	15	70

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
---------------	-------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

(2) ניירות ערך זמינים למכירה

איגרות חוב ומלוות:				
ממשלתיים	10,438	10,423	80	65
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	10,146	10,163	37	54
של אחרים	4,670	5,293	8	631
סך-הכל	25,254	25,879 ⁽²⁾	125	750
מניות:				
קרן של קרנות גידור (Fund of Funds)	148	148 ⁽⁶⁾	-	-
של אחרים	1,231	1,140	100	9
סך-הכל מניות	1,379	1,288	100	9
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה	26,633	27,167	225 ⁽³⁾	759 ⁽³⁾
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה	26,633	26,633 ⁽⁴⁾		

הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

2. ניירות ערך (המשך) א. המאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2008				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
1,008	1,004	20	16	1,008
ממשלתיים				
6	6	-	-	6
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
414	514	3	103	414
של אחרים				
1,428	1,524	23	119	1,428
סך-הכל				
מניות:				
42	44	-	2	42
של אחרים				
1,470	1,568	23 ⁽⁵⁾	121 ⁽⁵⁾	1,470
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
29,805	30,492	263	950	29,805
סך-הכל ניירות ערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 7,174 מיליון ש"ח (כ-2,097 מיליון דולר).

(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(4) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלות בסך 754 מיליון ש"ח.

(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(6) יתרה ההשקעה ליום 30 בספטמבר 2008 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 67 מיליון ש"ח, ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. לאחר תאריך המאזן פדתה הקרן יחידות נוספות, בסכום כולל של 22 מיליון ש"ח.

2. ניירות ערך (המשך) א. המאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2007				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				

(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון

איגרות חוב ומלוות:				
ממשלתיים	721	721	12	22
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	2,837	2,837	22	26
של אחרים	240	240	-	9
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	3,798	3,798	34	57

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח כולל אחר מצטבר רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
---------------	-------------------------------------	-------------------------------	--------	-----------------------------

(2) ניירות ערך זמינים למכירה

איגרות חוב ומלוות:				
ממשלתיים	*13,650	*13,507	179	36
סוכנויות של ממשלת ארה"ב	11,218	11,333	21	136
של אחרים	*4,416	*4,514	11	109
סך-הכל	29,284	(2)29,354	211	281
מניות:				
קרן של קרנות גידור (Fund of Funds)	407	407	-	-
של אחרים	1,460	1,199	262	1
סך-הכל מניות	1,867	1,606	262	1
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה	31,151	30,960	(3)473	(3)282

* סוג מחדש.
הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

2. ניירות ערך (המשך) א. המאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2007				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
במיליוני שקלים חדשים				
(3) ניירות ערך למסחר				
איגרות חוב ומלוות:				
4,753	4,700	55	2	4,753
ממשלתיים				
11	11	-	-	11
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
625	628	10	13	625
של אחרים				
5,389	5,339	65	15	5,389
סך-הכל				
מניות:				
5	5	1	1	5
של אחרים				
5,394	5,344	66 ⁽⁵⁾	16 ⁽⁵⁾	5,394
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
40,320	40,102	573	355	40,320
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 6,272 מיליון ש"ח (כ-1,563 מיליון דולר).
- (3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (4) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין המוצגים לפי העלות בסך 607 מיליון ש"ח.
- (5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

2. ניירות ערך⁽³⁾ (המשך) א. המאוחד (המשך)

מבוקר				
31 בדצמבר 2007				
במיליוני שקלים חדשים				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן ⁽¹⁾
(1) איגרות חוב מוחזקות לפדיון				
איגרות חוב ומלוות:				
678	678	–	2	676
2,360	2,360	14	7	2,367
307	307	9	5	311
3,345	3,345	23	14	3,354
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון				
(2) ניירות ערך זמינים למכירה				
איגרות חוב ומלוות:				
13,819	13,764	92	37	13,819
10,465	10,491	52	78	10,465
4,850	4,967	20	137	4,850
29,134	29,222 ⁽²⁾	164	252	29,134
סך-הכל				
מניות:				
363	363 ⁽⁶⁾	–	–	363
1,397	1,113	285	1	1,397
1,760	1,476	285	1	1,760
30,894	30,698	449 ⁽³⁾	253 ⁽³⁾	30,894 ⁽⁴⁾
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

הערות לטבלה ר' בעמוד הבא.

2. ניירות ערך⁽³⁾ (המשך) א. המאוחד (המשך)

מבוקר				
31 בדצמבר 2007				
במיליוני שקלים חדשים				
הערך במאזן	עלויות מופחתות (במניות – עלויות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
2,408	2,397	35	24	2,408
10	10	–	–	10
608	614	7	13	608
3,026	3,021	42	37	3,026
מניות:				
13	13	1	1	13
3,039	3,034	43 ⁽⁵⁾	38 ⁽⁵⁾	3,039
37,287	37,077	515	305	37,287
סך-הכל ניירות ערך למסחר				
סך-הכל ניירות ערך				

הערות:

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(2) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל בשווי שוק של 5,895 מיליון ש"ח (כ-1,533 מיליון דולר).
(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
(4) כולל מניות ואגרות חוב שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין, המוצגים לפי העלויות בסך 909 מיליון ש"ח.
(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(6) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2007 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 44 מיליון ש"ח, שנזקפה לדוח רווח והפסד.

ב. הסעיף כולל יתרה בסך של 398 מיליון ש"ח המייצגת את חלקם היחסי של הבנק ושל בנק מרכזי דיסקונט בע"מ בבטוחה שקיבלו מלווה מסויים, כמפורט להלן.

הבנק ובנק מרכזי דיסקונט העמידו הלוואה, כחלק מקונסורציום של מספר בנקים. לאחר שהלווה לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית, מינה בית המשפט לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש מניות "בזק" ששועבדו להבטחת החוב. ביום 15 ביולי 2003, הוציא המפקח על הבנקים הנחיה, לפיה יש לסווג את יתרת החוב האמורה, בתוקף מיום 30 ביוני 2003, כ"נייר ערך", במסגרת "התיק הזמין למכירה", על פי שווי השוק של חלקם היחסי של הבנק ובנק מרכזי דיסקונט בבטוחה. הבנק ובנק מרכזי דיסקונט ערכו את הסיווג על פי ההנחיה, בהתאם לשווי השוק של חלקם בבטוחה ליום 30 בספטמבר 2003, שהסתכם בכ-326 מיליון ש"ח. החל ממועד זה, שינויים בשווי השוק של הבטוחה נזקפים לקרן ההון מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, עד לגובה החוב.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 קיבלו הבנק ובנק מרכזי דיסקונט דיבידנד בסך של כ-17 מיליון ש"ח בגין מניות בזק. הכנסה זו נכללה במסגרת "דיבידנד ממניות זמינות למכירה ולמסחר, נטו" (ר' ביאור 9).

2. ניירות ערך (המשך) ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

בלתי מבוקר			
30 בספטמבר 2008			
רווח כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
205	1	2	204
6,380	27	34	6,373
ניירות ערך בערבות GNMA			
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
6,585	28	36	6,577
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
3,216	9	14	3,211
94	-	16	78
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
3,310	9	30	3,289
9,895	37	66	9,866
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
9	-	-	9
299	-	28	271
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
308	-	28	280
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפדיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
6	-	-	6
10,209	37	94	10,152
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
8	-	-	8
2	-	-	2
אשראי לרכישת רכב			
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
10	-	-	10
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
10,219	37	94	10,162
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:

(1) רווח כולל אחר מצטבר - לניירות ערך זמינים למכירה.

2. ניירות ערך (המשך) ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

בלתי מבוקר			
30 בספטמבר 2007			
רווח כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾			
עלות מופחתת	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות למומש	הפסדים שטרם מומשו
שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
326	3	1	328
ניירות ערך בערבות GNMA			
8,338	127	15	8,450
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
8,664	130	16	8,778
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC, STRIPPED MBS-1):			
515	3	2	516
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA, FHLMC או GNMA או בערבותם			
105	-	1	104
ניירות ערך מגובים משכנתאות אחרים			
620	3	3	620
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
9,284	133	19	9,398
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
12	-	-	12
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
9	-	-	9
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
9,305	133	19	9,419
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
4	-	-	4
אשראי לרכישת רכב			
3	-	-	3
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
7	-	-	7
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
9,312	133	19	9,426
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:

(1) רווח כולל אחר מצטבר - לניירות ערך זמינים למכירה.

2. ניירות ערך (המשך)

ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

מבוקר			
31 בדצמבר 2007			
רווח כולל אחר מצטבר ⁽¹⁾			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):			
306	2	3	305
7,796	40	73	7,763
8,102	42	76	8,068
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
473	3	-	476
100	2	1	101
573	5	1	577
8,675	47	77	8,645
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים			
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
11	-	-	11
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ניירות ערך למסחר			
7	-	-	7
8,693	47	77	8,663
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS):			
3	-	-	3
3	-	-	3
6	-	-	6
8,699	47	77	8,669
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS)			
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

הערה:

(1) רווח כולל אחר מצטבר - לניירות ערך זמינים למכירה.

2. ניירות ערך (המשך)**ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)**

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפודציית הפסד שטרם מומש:

בלתי מבוקר			
30 בספטמבר 2008			
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
הפסדים שווי הוגן	שטרם מומשו	הפסדים שווי הוגן	שטרם מומשו
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
124	1	42	1
ניירות ערך בערבות GNMA			
2,148	16	1,017	18
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ניירות ערך אחרים			
2,272	17	1,059	19
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
1,938	13	23	1
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
ניירות ערך שמובטחים ע"י ניירות ערך מגובי משכנתאות			
שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
69	12	8	4
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
2,007	25	31	5
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
4,279	42	1,090	24
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפדיון			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
9	-	-	-
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS):			
271	28	-	-
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
280	28	-	-
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפדיון מגובי משכנתאות (MBS)			
4,559	70	1,090	24
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			

2. ניירות ערך (המשך)**ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)**

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך):

בלתי מבוקר			
30 בספטמבר 2007			
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
3	209	–	69
ניירות ערך בערבות GNMA			
116	4,906	11	1,450
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
119	5,115	11	1,519
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO-1, STRIPPED MBS):			
3	163	–	43
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם			
–	–	–	44
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
3	163	–	87
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
122	5,278	11	1,606
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מוחזקים לפידיון:			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
–	–	–	12
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
–	–	–	12
סך הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך למסחר:			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
–	–	–	9
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC			
–	–	–	9
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)			
122	5,278	11	1,627
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			

2. ניירות ערך (המשך)**ג. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)**

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך):

בלתי מבוקר			
31 בדצמבר 2007			
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
הפסדים	שווי	הפסדים	שווי
שטרם מומשו	הוגן	שטרם מומשו	הוגן
במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך זמינים למכירה:			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (pass through):			
3	199	–	–
GNMA ניירות ערך בערבות			
72	4,081	1	203
FHLMC ו־FNMA ניירות ערך שהונפקו ע"י			
75	4,280	1	203
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו־STRIPPED MBS):			
–	153	–	27
GNMA או FHLMC או בערבותם ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA ו־			
–	–	1	22
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
–	153	1	49
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
75	4,433	2	252
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)			

תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 30 בספטמבר 2008 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.

פרטים בדבר המונחים "נייר ערך המגובה במשכנתא MBS", "ניירות ערך מסוג העבר באמצעות – Mortgage Pass-Through" ו-"התחייבויות משכנתא מובטחות – Collateralized Mortgage Obligation – CMO" הובאו בביאור 3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

ליום 30 בספטמבר 2008, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) הפסדים שטרם מומשו, נטו, בסך של כ-17 מיליון דולר. ליום 19 בנובמבר 2008, הסתכמו ההפסדים שטרם מומשו כאמור, נטו, בסך של כ-30 מיליון דולר.

2. ניירות ערך (המשך)

ד. בתיק הזמין למכירה של קבוצת דיסקונט נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-4,670 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2007: 4,850 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 30 בספטמבר 2008, הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-631 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2007: כ-136 מיליון ש"ח). ליום 19 בנובמבר 2008 כללה יתרת איגרות החוב האמורות הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-892 מיליון ש"ח.

ה. כל ההפסדים שטרם מומשו לימים 30 בספטמבר 2008 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה" ומעלה, והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעבר זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה. כיוון שלבנק ולחברות הבת הרלבנטיות יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי איגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 30 בספטמבר 2008, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני, פרט לניירות ערך מסויימים, שבגינם נערכה הפרשה לירידת ערך כמפורט בסעיף ז' להלן.

ו. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 30 בספטמבר 2008 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של Federal Home Loan Bank (FHLB), Fannie Mae ו-Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי חברה מאוחדת בחו"ל, בסך של 201 מיליון דולר (לעומת 1,009 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2007). ליום 19 בנובמבר 2008 לא חל שינוי מהותי ביתרת ההשקעות כאמור.

ז. **השקעות באיגרות חוב של מוסדות פיננסים זרים.** השקעה באיגרות חוב של Lehman Brothers – ביום 15 בספטמבר 2008 התמוטטה קבוצת Lehman Brothers (להלן: "קבוצת ליהמן"), שעד להתמוטטותה הייתה אחד מארבעת הבנקים להשקעות הגדולים ביותר בארה"ב. במועד זה החזיקו בבנק ואי די בי ניו יורק איגרות חוב של חברת האחזקות של קבוצת ליהמן בעלות כוללת של 57 מיליון דולר. כמו כן ביצע הבנק עסקאות בנכסים פיננסים מול קבוצת ליהמן. ביום 15 בספטמבר 2008 הייתה החשיפה של הבנק בגין עסקאות אלו זניחה. בנוסף, מנוהלים בבנק חשבונות שונים של חברות בקבוצת ליהמן, חלקם עבור לקוחותיה.

ביום 18 בספטמבר 2008 הוטל, לבקשת בנק לאומי, צו עיקול זמני רחב היקף על נכסים וזכויות המצויים בחשבונות קבוצת ליהמן בבנק, בהיקף של עד כ-370 מיליון ש"ח. ביום 6 באוקטובר 2008 הגיש בנק לאומי בקשה לאישור העיקול. הבנק הגיש כתב הגנה.

ביום 17 בנובמבר 2008 מסר הבנק הודעת קיזוז לשלוש חברות מקבוצת ליהמן בגין כל חובותיה של הקבוצה לבנק כנגד הנכסים והכספים של הקבוצה המצויים ברשותו, למעט בחשבונות המנוהלים עבור לקוחות הקבוצה.

השקעה באיגרות חוב של Washington Mutual Bank. לאחר שהתמוטט, נרכש ("WAMU") Washington Mutual Bank על ידי J.P. Morgan. עסקת הרכישה נעשתה בסיוע ה-FDIC, אולם J.P. Morgan לא קיבל על עצמו את החוב המתייחס לאיגרות החוב של WAMU. במועד קריסת WAMU, החזיק אי די בי ניו יורק איגרות חוב של WAMU בסך כולל של כ-10 מיליון דולר.

הבנק ואי די בי ניו יורק ערכו הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב של מוסדות פיננסים זרים, ובכלל זה קבוצת ליהמן ו-WAMU, בסך של 223 מיליון ש"ח.

2008

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר

דוחות כספיים

3. הפרשה לחובות מסופקים

המאוחד

הפרשה ספציפית ⁽¹⁾				הפרשה ספציפית ⁽¹⁾			
הפרשה נוספת ⁽²⁾	לפי עומק הפיגור	לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת ⁽²⁾	לפי עומק הפיגור	לפי עומק הפיגור	אחרת
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל
בלתי מבוקר							
במיליוני שקלים חדשים							
לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
יתרת הפרשה							
5,936	674	5,100	162	5,953	653	5,137	163
לתחילת התקופה							
142	5	135	2	253	18	221	14
(33)	(7)	(26)	–	(65)	(23)	(29)	(13)
הקטנת הפרשות							
גביית חובות שנמחקו בשנים							
(1)	–	(1)	–	(6)	–	(6)	–
קודמות							
108	(2)	108	2	182	(5)	186	1
(49)	–	(47)	(2)	(112)	–	(111)	(1)
מחיקות נטו*							
(4)	–	(4)	–	–	–	–	–
הפרשי שער							
5,991	672	5,157	162	6,023	648	5,212	163
יתרת הפרשה לסוף התקופה							
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה							
240	75	165	–	241	72	169	–
מסעיף אשראי לציבור							
לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר							
2007				2008			
יתרת הפרשה							
6,114	675	5,278	161	5,975	663	5,149	163
לתחילת התקופה (מבוקר)							
500	22	446	32	661	48	573	40
(132)	(25)	(79)	(28)	(233)	(63)	(133)	(37)
הקטנת הפרשות							
גביית חובות שנמחקו בשנים							
(6)	–	(6)	–	(14)	–	(14)	–
קודמות							
362	(3)	361	4	414	(15)	426	3
(481)	–	(478)	(3)	(356)	–	(353)	(3)
מחיקות נטו*							
(4)	–	(4)	–	(10)	–	(10)	–
הפרשי שער							
5,991	672	5,157	162	6,023	648	5,212	163
יתרת הפרשה לסוף התקופה							
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה							
240	75	165	–	241	72	169	–
מסעיף אשראי לציבור							

* בניכוי חובות שנגבו במהלך השנה.

הערות:

- (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב בפיגור.
 (2) כולל יתרת הפרשה כללית לחובות מסופקים.

3. הפרשה לחובות מסופקים (המשך) פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור במאוחד

הפרשה ספציפית					
יתרת אשראי	יתרת חוב מאזנית ⁽⁴⁾	יתרה בפיגור	לפי עומק הפיגור ⁽⁵⁾	אחרת	סך-הכל
בלתי מבוקר					
במיליוני שקלים חדשים					
30 בספטמבר 2008					
9,992	277	96	143	–	143
הלוואות לדיור ^{(1),(6)}					
3,038	73	33	6	29	35
הלוואות גדולות ⁽²⁾					
799	53	20	14	19	33
הלוואות אחרות ⁽³⁾					
13,829	403	149	163	48	211
סך-הכל					
30 בספטמבר 2007*					
7,946	288	92	141	–	141
הלוואות לדיור ⁽¹⁾					
1,728	75	29	5	31	36
הלוואות גדולות ⁽²⁾					
833	66	22	16	19	35
הלוואות אחרות ⁽³⁾					
10,507	429	143	162	50	212
סך-הכל					

*סווג מחדש.

הערות:

- (1) הלוואות שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגין הפרשה לפי עומק הפיגור.
- (2) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 845 אלפי ש"ח. (30 בספטמבר 2007: 805 אלפי ש"ח).
- (3) הלוואות במשכון דירת מגורים – נערך בהתאם לחזר שפרסם בנק ישראל ביום 1 בינואר 2006, לפיו נקבע כי הלוואה לדיור לצורך הדיווח הכספי תכלול הלוואות שיינתנו לכל מטרה במשכון דירת מגורים.
- (4) יתרת אשראי בעייתי (מעל עומק פיגור של 3 חודשים) ולאחר ניכוי יתרת הפרשות.
- (5) כולל יתרת הפרשה ספציפית מעבר להפרשה על פי עומק הפיגור בסך של 17 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2007: 10 מיליון ש"ח).
- (6) כולל יתרת אשראי בבנק בסך של 105 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2007: 94 מיליון ש"ח).

4. הלימות ההון לפי הוראות המפקח על הבנקים

הלימות ההון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מס' 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו-"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק".
בביאור 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הובאו פרטים כלליים אודות מתכונת חישוב יחס ההון בהתאם להוראות האמורות, אודות המדיניות שקבע דירקטוריון הבנק בחודש מרס 2008 בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון ואודות ההון הראשוני המורכב והתנאים הבסיסיים להכרה בו ככזה.

1. הון לצורך חישוב יחס הון

מבוקר	בלתי מבוקר	
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2007	2007	2008
במיליוני שקלים חדשים		
9,952	9,903	10,213
13,305	12,610	14,092

הון ראשוני

סך הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של סיכון

מבוקר	בלתי מבוקר	
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2007	2007	2008
יתרות סיכון	יתרות ⁽¹⁾ סיכון	יתרות ⁽¹⁾ סיכון
במיליוני שקלים חדשים		
סיכון אשראי		
*103,422	*168,930	*101,968
16,499	24,937	15,796
119,921	193,867	117,764
*2,177		*1,937
122,098	193,867	119,701
114,337	*169,932	
16,808	26,919	
131,145	196,851	
1,863		
133,008	196,851	

סיכון אשראי

נכסים

מכשירים חוץ מאזניים

סך-הכל נכסי סיכון אשראי

סיכון שוק

סך-הכל נכסי סיכון

* סוג מחדש.

הערה:

(1) נכסים - יתרות מאזניות; מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

4. הלימות ההון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

מבוקר			בלתי מבוקר	
ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2007	2007	2008		
אחוזים				
א. הבנק				
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון		7.7	8.3	8.1
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		10.6	*10.5	10.9
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		9.0	9.0	9.0
ב. חברות בת משמעותיות				
1. בנק מרכזי דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו				
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון		9.9	9.7	9.9
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		12.5	13.2	13.2
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		9.0	9.0	9.0
2. בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ				
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון		7.2	*9.0	8.5
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		10.9	*11.2	10.6
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		9.0	9.0	9.0
3. דיסקונט בנקורפ אינק. ⁽¹⁾				
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון		9.7	9.8	10.0
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		10.6	10.7	11.0
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		⁽²⁾ 8.0	⁽²⁾ 8.0	⁽²⁾ 8.0
4. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ				
יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון		16.0	13.3	13.9
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		16.5	14.1	14.6
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		9.0	9.0	9.0

* סוג מחדש.

הערות:

- (1) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.
 (2) אידי בי ניו יורק, חברת הבת של דיסקונט בנקורפ אינק., סווגה על ידי ה-FDIC כ-"Well Capitalized". שמירת הסיווג האמור מחייבת שמירה על יחס הון כולל מזערי בשיעור של 10%, ושל יחס הון ראשוני מזערי בשיעור של 6%.

2008

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר

דוחות כספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד סכומים מדווחים

בלתי מבוקר						
30 בספטמבר 2008						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
במיליוני שקלים חדשים						
נכסים						
15,325	–	1,723	2,363	4,550	1,018	5,671
מזומנים ופקדונות בבנקים						
29,860	1,421	263	1,381	15,090	3,011	8,694
ניירות ערך						
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת						
119	–	–	–	–	–	119
הסכמי מכר חוזר						
113,775	–	3,623	5,609	27,506	21,373	55,664
אשראי לציבור						
1,496	–	–	–	19	1,468	9
אשראי לממשלה						
1,960	1,181	–	5	–	48	726
השקעות בחברות כלולות						
2,909	2,909	–	–	–	–	–
בניינים וציוד						
5,129	620	317	154	2,204	63	1,771
נכסים אחרים						
170,573	6,131	5,926	9,512	49,369	26,981	72,654
התחייבויות						
126,917	–	2,848	10,180	42,919	11,652	59,318
פקדונות הציבור						
4,733	–	69	117	2,381	542	1,624
פקדונות מבנקים						
507	–	–	–	38	21	448
פקדונות הממשלה						
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת						
8,175	–	–	–	7,174	–	1,001
הסכמי רכש חוזר						
9,538	–	–	–	–	7,588	1,950
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים						
11,737	357	222	103	1,701	734	8,620
התחייבויות אחרות						
161,607	357	3,139	10,400	54,213	20,537	72,961
סך-כל ההתחייבויות						
8,966	5,774	2,787	(888)	(4,844)	6,444	(307)
הפרש						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
–	–	(2,885)	923	3,367	(4,415)	3,010
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
–	–	(2)	(30)	(375)	–	407
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
אופציות מחוץ לכסף, נטו						
–	–	(8)	8	1	1	(2)
(במונחי נכס בסיס)						
8,966	5,774	(108)	13	(1,851)	2,030	3,108
סך-הכל כללי						
–	–	(4)	(42)	(588)	–	634
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
–	–	–	(48)	31	163	(146)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד (המשך) סכומים מדווחים

בלתי מבוקר							
30 בספטמבר 2007							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
		במיליוני שקלים חדשים					
נכסים							
23,238	–	2,001	5,250	10,352	806	4,829	מזומנים ופקדונות בבנקים
40,343	*1,872	225	1,108	*18,795	*2,268	*16,075	ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת							
375	–	–	–	–	–	375	הסכמי מכר חוזר
96,911	–	4,207	3,606	27,256	*18,412	*43,430	אשראי לציבור
12	–	–	–	3	1	8	אשראי לממשלה
1,527	1,507	–	–	4	11	5	השקעות בחברות כלולות
2,715	2,715	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
4,600	600	281	230	1,407	22	*2,060	נכסים אחרים
169,721	6,694	6,714	10,194	57,817	21,520	66,782	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
129,555	–	3,197	9,817	*51,689	11,292	*53,560	פקדונות הציבור
7,530	–	36	145	3,913	595	2,841	פקדונות מבנקים
124	–	–	–	77	5	42	פקדונות הממשלה
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת							
6,273	–	–	–	*6,273	–	–	הסכמי רכש חוזר
6,730	–	–	–	–	6,266	464	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,205	294	435	219	1,154	128	*7,975	התחייבויות אחרות
160,417	294	3,668	10,181	63,106	18,286	64,882	סך-כל ההתחייבויות
9,304	6,400	3,046	13	(5,289)	3,234	1,900	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	(3,068)	(38)	3,752	(1,283)	637	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	1	(1)	21	(326)	–	305	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו							
–	–	(4)	26	(110)	16	72	(במונחי נכס בסיס)
9,304	6,401	(27)	22	(1,973)	1,967	2,914	סך-הכל כללי
–	1	(228)	99	(985)	–	1,113	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	1	(7)	236	(911)	387	294	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* סוג מחדש.
הערה:
(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

2008

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר

דוחות כספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד (המשך)

מבוקר							
31 בדצמבר 2007							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	אירו	דולר	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
במיליוני שקלים חדשים							
נכסים							
19,850	–	1,985	4,670	6,628	1,102	5,465	מזומנים ופקדונות בבנקים
37,278	1,773	185	1,319	17,736	2,685	13,580	ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת							
346	–	–	–	–	–	346	הסכמי מכר חוזר
101,899	–	4,242	3,734	27,207	18,642	48,074	אשראי לציבור
374	–	–	–	3	362	9	אשראי לממשלה
2,008	1,931	–	–	–	32	45	השקעות בחברות כלולות
2,780	2,780	–	–	–	–	–	בניינים וציוד
4,184	441	241	314	1,789	30	*1,369	נכסים אחרים
168,719	6,925	6,653	10,037	53,363	22,853	68,888	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
130,518	–	3,039	10,003	50,832	11,578	55,066	פקדונות הציבור
5,072	–	53	190	3,237	515	1,077	פקדונות מבנקים
125	–	–	–	45	5	75	פקדונות הממשלה
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת							
5,895	–	–	–	5,895	–	–	הסכמי רכש חוזר
7,437	–	–	–	–	6,570	867	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,321	224	265	206	853	214	*8,559	התחייבויות אחרות
159,368	224	3,357	10,399	60,862	18,882	65,644	סך-כל ההתחייבויות
9,351	6,701	3,296	(362)	(7,499)	3,971	3,244	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
–	–	(3,303)	596	5,489	(3,066)	284	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
–	–	–	(183)	33	–	150	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו							
–	–	(1)	(62)	(118)	2	179	(במונחי נכס בסיס)
9,351	6,701	(8)	(11)	(2,095)	907	3,857	סך-הכל כללי
–	–	–	(217)	(312)	–	529	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
–	1	4	(141)	(1,004)	179	961	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* סווג מחדש.

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

מבוקר	בלתי מבוקר
31 בדצמבר 2007	30 בספטמבר 2008
במיליוני שקלים חדשים	

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה

עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:

1,421	1,505	אשראי תעודות
2,880	3,493	ערבויות להבטחת אשראי
3,151	3,715	ערבויות לרוכשי דירות
4,339	4,603	ערבויות והתחייבויות אחרות
20,965	21,214	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
8,247	10,335	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
8,909	8,819	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
3,373	4,025	התחייבויות להוצאת ערבויות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

מבוקר	בלתי מבוקר
31 בדצמבר 2007	30 בספטמבר 2008
במיליוני שקלים חדשים	

1. חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות⁽¹⁾:

87	83	שנה ראשונה
79	75	שנה שניה
65	64	שנה שלישית
54	55	שנה רביעית
*45	41	שנה חמישית
*168	150	שנה שישית ואילך
498	468	סך-הכל
44	53	2. התקשרויות לרכישת בניינים וצידוד

* סווג מחדש.

הערה:

(1) פרטים אודות חוזי שכירות לזמן ארוך הובאו בביאור 19' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:

כמפורט בביאור 19 ג' 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) הסתכם ביום 30 בספטמבר 2008 בכ-272 מיליון ש"ח.

בביאור 19 ג', סעיפים 14 עד 16, לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, הובא תיאור של הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. בביאור 1 י' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 פורטו אמות המידה שעל פיהן מגדיר הבנק, דרך כלל, הליך משפטי כמהותי.

להלן יובאו בתמצית עדכונים מהותיים בנוגע לתובענות מהותיות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:

3.1 בביאור 19 ג' 14.6 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, תוארה תביעה שהוגשה ביום 12 בספטמבר 2006 נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") ובנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים") (יחדיו "הבנקים הנתבעים"), ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את הסכום בהתאם להתפתחויות בניהול התביעה.

התובעת טענה, כי הבנקים הנתבעים מרכזים בידיהם את רוב האשראי לציבור, וכי הם תיאמו ביניהם את המחירים של חמישה פרמטרים: שיעורי ריבית החובה הבסיסית (פריים); תוספת סיכון; תוספת ריבית חריגה; עמלת הקצאת אשראי; ודמי ניהול חשבון (יחדיו: "חמשת הפרמטרים") בכל הנוגע לאשראי שקלי לא צמוד בחשבונות בכלל, ובחשבונות חח"ד עסקי בפרט. לטענת התובעת, הזהות במחירים של חמשת הפרמטרים בין הבנקים הנתבעים, מלמדת על קיומו של תיאום ביניהם. לשיטתה, התיאום הביא לבנקים רווחים עצומים, וגרם נזק עצום לציבור ולמשק. חלק מן הטענות בתביעה מתבסס על ממצאי דוח בכר ונתונים של בנק ישראל ודוחות כספיים של הבנקים הנתבעים, לשנים 2005-1998.

התובעת טענה, כי קמה לה עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, שכן מדובר בהסדר כובל אסור, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), שכן לטענתה הבנקים הנתבעים ניצלו את מצוקת הלקוחות, בורותם וחוסר ניסיונם על מנת לתת שירות בנקאי בתנאים בלתי סבירים.

התובעת תבעה בגין הנזק האישי שנגרם לה בניהול חשבונה בבנק, וביקשה לתבוע בשם כל לקוחות הבנקים הנתבעים שקיבלו אשראי שקלי לא צמוד המבוסס על ריבית הפריים, ו/או ששילמו עמלת הקצאת אשראי בשיעור האחיד ו/או תוספת ריבית חריגה בשיעור האחיד, וכן בשם כל הלקוחות העסקיים שקיבלו אשראי שקלי לא צמוד בחח"ד, וחויבו בריבית המבוססת על ריבית הפריים ו/או בתוספת סיכון מקסימלית בשיעור האחיד ו/או בעמלת הקצאת אשראי בשיעור האחיד ו/או בתוספת ריבית חריגה בשיעור האחיד ו/או בדמי ניהול קבועים בסך הסכום האחיד.

הסעדים אותם תבעה התובעת הם הפחתה רטרואקטיבית של מחירי חמשת הפרמטרים בעשר השנים האחרונות לכל לקוחות הבנקים הנתבעים. לחילופין נתבקש בית המשפט להורות על סעד אחר לטובת כלל חברי הקבוצה או לטובת הציבור.

הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

ביום 21 בינואר 2007 אישר בית המשפט המחוזי את בקשת התובעת להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית בעילות הנובעות מחוק ההגבלים העסקיים ("החלטת בית המשפט המחוזי").

בהחלטתו ציין בית המשפט, בין היתר, כי רשות ההגבלים העסקיים ("הרשות") מנהלת חקירה פלילית רחבת היקף "הגדולה ביותר שניהלה הרשות מאז ומעולם בחשד לביצוע עבירות על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בתעשיית הבנקאות", כפי שצוין במכתבו מיום 20 במאי 2007 של היועץ המשפטי של הרשות, שצורף על ידי התובעת לתיק בית המשפט. ביום 19 במרס 2008 קיבל הבנק הזמנה לשימוע מהרשות בקשר עם החקירה האמורה. בהזמנה נאמר, כי נוכח ממצאי חקירת הרשות בוחנת הממונה על ההגבלים העסקיים

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(הממונה) ("הממונה") אפשרות להפעיל סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי, הבנק הבינלאומי הראשון והבנק, שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות. בהזמנה פורטו עניינים אשר ביחס אליהם שוקלת הממונה, בין היתר, להתייחס בקביעתה וניתנה לבנק האפשרות להביא עמדתו בכתב בפניה בטרם תקבל הממונה החלטה אם לעשות שימוש בסמכותה כאמור. בחודש ספטמבר 2008 הגיש הבנק את עמדתו במסגרת השימוע, בה פירט בהרחבה את הנימוקים העובדתיים והמשפטיים לכך שבנסיבות העניין אין מקום לכך שהממונה תעשה שימוש בסמכותה לקבוע כי התקיים הסדר כובל.

ביום 9 באפריל 2008 הגישה התובעת ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי שדחה את בקשת התובעת לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית גם בעילה של איסור פגיעה בנסיבות מיוחדות לפי חוק הבנקאות וכן על החלטת בית המשפט המחוזי שקבעה כי אין לתובעת עילה אישית נגד בנק הפועלים. ביום 15 באפריל 2008 הגישו הבנקים לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי. ביום 29 במאי 2008 החליט בית המשפט העליון כי על היועץ משפטי לממשלה לשקול התייצבות בהליך. ביום 26 ביולי 2008 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי החליט להצטרף להליך, ונקצב לו מועד להגשת עמדתו בכתב ביחס להליך. ביום 16 בנובמבר 2008 הגישה התובעת את תגובתה לבקשת רשות הערעור של הבנק. לבקשת היועץ המשפטי לממשלה האריך בית המשפט את המועד להגשת תגובתו עד ליום 31 במרס 2009.

הדיון בבקשת האישור עוכב על ידי בית המשפט המחוזי עד להחלטה בבקשות רשות הערעור שהוגשו לבית המשפט העליון.

3.2 בביאור 19 ג' 15.6 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, תוארה תובענה שהוגשה ביום 1 באפריל 2007 בבית המשפט המחוזי בתל אביב ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, הראל בית השקעות בע"מ, כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ, והחברה המרכזית לשירותי בורסה (נ.ע.) בע"מ. התובעים טוענים כלפי הבנק שהחל משנת 2004 הבנק גבה מאילנות קרנות נאמנות בע"מ, שהייתה בשליטתו, עמלות בגין פעולות בניירות ערך ובמטבע חוץ בשיעור העולה על השיעור הנגבה מלקוחות אחרים. התובעים טוענים כי גם לאחר מכירת אילנות המשיך הבנק לגבות עמלות בשיעור גבוה מהמותר וזאת כחלק מהסכם המכירה של אילנות.

התובעים תובעים מכל הנתבעים סך של 386 מיליון ש"ח ומייחסים לבנק נזק בסך כולל של כ-62 מיליון ש"ח.

טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. טרם נקבע מועד לדיון.

3.3 בביאור 19 ג' 14.5.2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה תביעה כספית בסכום של 50 מיליון ש"ח, שהגישו ביום 18 באפריל 2007 חייבים של בנק דיסקונט למשכנתאות והעריבים לחובותיהם. לטענת התובעים נגרמו להם נזקים שונים, בעיקר כתוצאה מהליכים משפטיים למימוש בטוחות שנקט נגדם בנק דיסקונט למשכנתאות לפרעון חובותיהם, בסכומים של מיליוני ש"ח. לטענת התובעים הבנק אחראי לנזק הנטען מכח היותו חברת האם של בנק דיסקונט למשכנתאות. התובעים ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין התביעה. ביום 24 בדצמבר 2007 דחה בית המשפט את הבקשה לפטור מאגרה. התובעים לא שילמו את האגרה, וביום 6 בפברואר 2008 פנו לבית המשפט בבקשה להורות על מחיקת התביעה בלא צו להוצאות. ביום 13 בפברואר 2008 הוגשה תגובת בנק דיסקונט למשכנתאות, לפיה בנק דיסקונט למשכנתאות יהיה מוכן לוותר על פסיקת הוצאות, ובלבד שייקבע כי הגשת תביעה חדשה בגין אותו נושא ואותן עילות, תותנה בתשלום הוצאות בפועל. ביום 6 באפריל 2008 נמחקה התביעה, תוך שבית המשפט קובע כי היה ותוגש התביעה פעם נוספת, תוך תשלום אגרה, יחוייבו התובעים בתשלום הוצאות הליך זה.

3.4 בביאור 19 ג' 15.8 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה תובענה שהוגשה ביום 25 בספטמבר 2007 לבית המשפט המחוזי בתל אביב ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. התביעה מוערכת על ידי התובע בסך של כ-61 מיליון ש"ח.

ביסוד התביעה עומדת הטענה כי הבנק גבה מלקוחותיו שלא כדין עמלת קניה/מכירה של ניירות ערך. לטענת התובע הבנק גבה עמלת מינימום בגין ביצועים חלקיים של פעולת רכישה אחת שחולקה למספר פעולות משנה. כתוצאה מכך סכום העמלות הכולל ששולם על ידי הלקוח, גבוה יותר מסכום העמלה שהיה הלקוח משלם לו הרכישה בוצעה בפעולה אחת.

הוגשה תגובת הבנק לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. נקבע דיון מקדמי ליום 1 בפברואר 2009.

לדעת הנהלת הבנק סכום התביעה מופרז ביותר.

3.5 בביאור 19 ג' 14.8 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה תובענה שהוגשה ביום 23 בנובמבר 2006 לבית המשפט המחוזי בירושלים

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנקים הנתבעים"). התובעים אומדים את סכום התביעה בסך של 5.2–5.6 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהם שומרים על זכותם לתקן את כתב התביעה. התובעים טוענים בכתב התביעה כי הבנקים הנתבעים גובים ממגזר משקי הבית ריבית בשיעור מופרז, הגבוה בהרבה מזה הנגבה מהמגזר המסחרי ומהמגזר העסקי, וזאת ללא הצדקה כלכלית ומסחרית. לטענת התובעים קמה להם עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, בשל היות הבנקים הנתבעים לטענתם "קבוצת ריכוז", העושה שימוש לרעה בכוחה המונופוליסטי תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור, ובשל קיומו, לכאורה, של הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) וחוק הגנת הצרכן בשל – לטענת התובעים – הטעית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית, וקביעת שיעור הריבית תוך ניצול מצוקתם של הצרכנים ובורותם לקשירת עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת. התובעים מבקשים לקבל סעד של החזר ריבית בשיעור ממוצע של 2.2% לשנה בגין האשראי שנטל בשבע השנים הקודמות להגשת התביעה כל אחד מחברי הקבוצה, אשר התובעים מעריכים אותם בכ-950 אלף בעלי חשבונות, המחזיקים בכ-2 מיליון חשבונות. התביעה האישית של כל חבר מוערכת ע"י התובעים בסדר גודל של בין שקלים בודדים ל-10,000 ש"ח, כאשר גודל התביעה הממוצע מוערך על ידם בכ-2,630 ש"ח לתובע. תביעתו האישית של אחד התובעים, אשר לו חשבון בבנק, עומדת על 430 ש"ח.

הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

הבנק הגיש בקשה לעיכוב ההליכים לאור החלטת בית המשפט בתביעה המתוארת בסעיף 3.1 לעיל.

ביום 15 במאי 2008 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים עד להכרעה בערעור שהגישו הבנקים בתביעה המתוארת בסעיף 3.1.

המבקשים הגישו ביום 17 ביוני 2008 בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט לעכב את ההליכים.

ביום 7 ביולי 2008 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור שהגישו המבקשים.

3.6 בביאור 19 ג' 14.9 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה תובענה שהוגשה ביום 31 בינואר 2007 בבית המשפט המחוזי בתל

אביב ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ושני בנקים אחרים, על ידי עמיתים של קופות גמל וקרנות השתלמות.

התובעים טענו כי הבנקים גבו עמלות מופרזות בגין פעולות בניירות ערך מקופות גמל וקרנות השתלמות שנמצאות בניהולם, תוך ניצול שליטתם בקופות ובקרנות אלו. התובעים עתרו לחייב את הנתבעים בהשבת כל העמלות שגבו מקופות הגמל וקרנות ההשתלמות בגין פעילותם בניירות ערך ולחלופין להעמידם על שיעור נמוך יותר ולהשיב את ההפרש.

התובעים אמדו את התביעה נגד כלל הנתבעים בסך של 200 מיליון ש"ח, מבלי לפצל את הסכום בין הנתבעים. על פי נספח שצורף לכתב התביעה, חלקו של הבנק היה כ-50 מיליון ש"ח.

ביום 26 ביוני 2008 ביקשו התובעים להסתלק מהתובענה. בית המשפט המחוזי אישר את בקשתם ובהתאם, נמחקו התובענה והבקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית.

3.7 ביום 25 בספטמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית נגד הבנק.

המבקשים טוענים כי הבנק מבטל הטבה שניתנת ללקוחות הרוכשים פקדונות באמצעות האינטרנט מבלי שניתן גילוי מלא ללקוחות על שיעור ההטבה שבטלה; כי הבנק גבה עמלת קניה/מכירה של יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ללא הצדקה; וכי הבנק גבה ביתר דמי ניהול מינימליים בחשבונות ניירות ערך במקרים מסוימים ו/או גבה ביתר עמלת מינימום בביצוע פעולות בניירות ערך וגבה דמי ניהול עודפים בעת ביצוע המכירה הרעיונית של ניירות ערך, בחודש דצמבר 2005.

המבקשים טוענים לנזק אישי של כ-205 ש"ח. המבקשים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של כ-219 מיליון ש"ח. יצוין כי הסכומים ננקבים על ידי המבקשים באופן שרירותי, ללא כל הפניה לבסיס ראיתי כלשהו לתמיכה בחישוביהם. על פני הדברים נראה כי הסכום הנתבע מופרז ביותר, ולהערכת הבנק, החשיפה המקסימאלית ליום הגשת התביעה אינה עולה על כ-60 מיליון ש"ח.

ביום 3 באפריל 2008 הגיש הבנק תגובה לבקשה.

ביום 12 באוקטובר 2008 הוגשה בקשה למחיקת בקשת האישור, בטענה שלא ניתן לאשר במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית חמש תובענות ייצוגיות שונות שאינן מעוררות שאלות משותפות. בית המשפט קבע כי הצדדים ישלימו את טענותיהם בכתב ולאחר מכן תינתן החלטה. לא נקבע מועד לדיון.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- 3.8** ביום 12 בדצמבר 2007 הוגשה תביעה על ידי חברה (וחברת האם שלה) שקיבלה מימון מבנק דיסקונט למשכנתאות לבניית מרכז מסחרי. על פי ספרי בנק דיסקונט למשכנתאות עומד חוב החברה על סך של כ-63 מיליון ש"ח. בתביעה נתבע סעד הצהרתי כי החברה אינה חייבת דבר לבנק דיסקונט למשכנתאות, וכי בנוסף בנק דיסקונט למשכנתאות חייב לחברה סך של 25 מיליון ש"ח. בד בבד עם הגשת התביעה הוגשה בקשה לפטור מאגרה. לטענת התובעת בנק דיסקונט למשכנתאות התרשל במימוש משכנתא על נכס המקרקעין ששועבד לטובתו, בעיקר בכך שהשתהה במכירת הנכס. בין היתר נטען כי בנק דיסקונט למשכנתאות הפר את חובת הזהירות, חובת הנאמנות, התנהג בחוסר תום לב ובניגוד לדרך המקובלת ופגע בנושה.
- בגין התובענה לא שולמה אגרה ולכן התרת התביעה על כנה, או התרת סכומה, מותנים באישור בית המשפט שטרם ניתן. היועץ המשפטי לממשלה הגיש תגובה לבקשה לפטור מאגרה והתנגד לה. התובעת הגישה תגובה לתגובת היועץ המשפטי לממשלה.
- לאור משא ומתן בין הצדדים, ניתנה ארכה להגשת תגובת הבנק לבקשה לפטור מאגרה עד לתום 30 ימים מהמועד בו אחד הצדדים יודיע כי המו"מ לפשרה נכשל. הצדדים הגיעו לכלל הסכם פשרה לפיו ישלמו התובעים לבנק סכום מוסכם. ביום 26 ביוני 2008, נחתם הסכם פשרה ובהתאם, בנק דיסקונט למשכנתאות הגיש בקשה לדחיית התביעה. ביום 22 בספטמבר 2008 נדחתה התביעה.
- 4.** בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:
- נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות בקשות לאשר תובענות מסוימות כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות, אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגין הפרשה.
- 4.1** בקשה להכיר בתובענה מסוימת נגד הבנק כתובענה ייצוגית:
- בביאור 19 ג' 15.1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה תובענה שהוגשה בחודש דצמבר 2002 כנגד הבנק וכנגד בנק מרכנתיל דיסקונט, ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית. התובע מעלה טענות נגד הבנק לפיהן הבנק איפשר פתיחת חשבונות פיקטיביים בעת ההנפקה של תאגיד מלקוחות הבנק ונתן אשראי למאות "לקוחות קש" ללא בטחונות, ואיפשר בשלב מאוחר יותר "להריץ" את המניות. סכום הנזק האישי מוערך על ידי התובע בכ-5.7 מיליון ש"ח. סכום הנזק הכולל, הנקוב בבקשה לתובענה ייצוגית כנגד הבנק ונגד בנק מרכנתיל דיסקונט ביחד, מוערך על ידי התובע בכ-500 מיליון ש"ח.
- בית המשפט האריך את המועד להגשת התגובה לבקשת האישור עד להכרעה בבקשות מקדמיות שהגישו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט, כך שבשלב זה ההליך מעוכב למעשה עד להכרעה בבקשות המקדמיות.
- פרטים אודות התובענה שהוגשה נגד בנק מרכנתיל דיסקונט, בעילות שונות, הובאו בביאור 19 ג' סעיף 14.2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007. פרטים בדבר תובענה נוספת שהוגשה נגד הבנק וצד ג' בקשר לאותה פרשה, הובאו בביאור 19 ג' סעיף 14.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.
- 4.2** בביאור 19 ג' 15.2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה בקשה לפטור מאגרה שהוגשה ביום 1 בספטמבר 2004 לבית המשפט המחוזי בתל אביב בגין תביעה בסך של 500 מיליון ש"ח שהוגשה על ידי מפרקי חברה נגד כארבעים נתבעים ובכללם הבנק. בית המשפט קיבל חלקית את בקשת הפטור והעמיד את האגרה על סך של 320 אלף ש"ח.
- התביעה נגד הבנק מתמצית בשלוש עילות בלבד, שעניינן נזק בסך של 4 מיליון דולר בגין עסקה שבוצעה בין החברה בפירוק לצד ג' למכירת נכס המשועבד לבנק ואשר לטענת המפרקים נמכר בשווי מופחת משווי האמיתי; שחרור בעלי מניות של אחת החברות בקבוצה מערבותם לחובות החברה לבנק בסכום של 3 מיליון ש"ח; החזרת ממסרים דחויים לידי החברה שבפירוק מבלי שהוצגו בחשבון החברה ובכך נגרם נזק של 9 מיליון ש"ח.
- יצוין כי המפרקים טוענים שהתנהגות הבנק כמפורט לעיל הביאה לחיסולה הסופי של החברה ואולם אין הם נוקבים בנזק שיש לייחס לבנק בעילה זו.
- ביום 3 באוקטובר 2006 הגיש הבנק כתב הגנה. נקבע דיון מקדמי ליום 6 בדצמבר 2007. הבנק הגיש ביום 16 בינואר 2008 בקשה לתיקון כתב התביעה שהוגש ונגדו כך שיוגדר במדויק סכום התביעה כנגד הבנק. ביום 28 בפברואר 2008 הגיש הבנק בקשה לדחות את התביעה

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

על הסף מחמת התיישנות. התובעות הגישו ביום 10 בפברואר 2008 בקשה להשהיית כל ההליכים בתיק עד שיגבשו עמדתן לאור החלטת בית המשפט לדחות את התביעה נגד מספר נתבעים מחמת התיישנות. בית המשפט דחה את הבקשה לעיכוב ההליכים. ביום 12 בספטמבר 2008 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת הבנק לקבוע כי התביעה נגדו התיישנה. ביום 16 בנובמבר 2008 הגיש הבנק בקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה לבית המשפט העליון. בית המשפט המחוזי טרם נתן החלטה בבקשה לתיקון התביעה כמתואר לעיל.

4.3 בקשה לאשר תובענה מסוימת נגד בנק דיסקונט למשכנתאות כייצוגית:

בביאור 19 ג' 15.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 תוארה בקשה שהגישו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות ביום 19 ביוני 2000, לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ, בה מבוטחים נכסי הלווים. סכום התובענה 105 מיליון ש"ח. בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, וכי סכום הביטוח העולה מעבר לעליית המדד.

ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתובענות הייצוגיות המפורטות בביאור 19 ג', 14.5.1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, ועל כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל.

התיק הועבר לדיון בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז. בית המשפט המחוזי במחוז מרכז החליט כי התיק מעוכב עד החלטה בעליון בעניין דומה, בהתאם להחלטה שניתנה בתיק זה על ידי בית המשפט המחוזי כבר בשנת 2000.

4.4 דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: דש"ה).

ביום 21 בדצמבר 1999 הוגש לבית משפט השלום בתל-אביב כתב אישום כנגד מספר גופים בהם דש"ה ושני עובדים לשעבר שלה, כאשר העבירות המיוחסות לחברה כמו גם לעובדיה הינן עבירות על חוק ניירות ערך, אשר נעברו לכאורה במהלך השנים 1994-1995. דש"ה כפרה באישום. ביום 18 במאי 2006 החליט בית המשפט, בין היתר, לזכות את דש"ה ואת שני העובדים לשעבר שלה מהעבירות שיוחסו להם.

ביום 26 ביוני 2006 הגישה פרקליטות המדינה ערעור על פסק הדין. שמיעת הערעור קבועה ליום 4 בדצמבר 2008.

4.5 ביום 6 באפריל 2007 הגיש Arab bank הודעות צד ג' בחמש תובענות שהגישו נגדו בשנת 2005 אלפי נפגעי טרור ישראלים, יורשיהם או מנהלי עזבונם, בבית המשפט בניו יורק, לתשלום פיצוי עקב מעורבותו הנטענת של Arab bank בפעולות הקשורות למימון טרור, סיוע למעשי השמדת עם וסיוע לביצוע פשעים נגד האנושות. התביעות מתבססות על הדין האמריקאי, אינן מכומתות והן מפנות בין היתר לחוקים הקובעים פיצוי קבוע לכל נפגע ללא הוכחת נזק.

Arab bank הגיש את הודעות צד ג' נגד הבנק, נגד בנק הפועלים, אי.די.בי. ניו יורק ובנק מרכנטיל דיסקונט. ההודעות אינן נוקבות בסכום, אינן מחלקות את האחריות בין צדדי ג', מנוסחות באופן כללי וטוענות כי ככל שיחויב Arab bank הרי שעל הבנק ועל צדדי ג' האחרים לשפות אותו במלוא הסכום בו יחויב.

Arab bank מתמקד בכך שצדדי ג' הם בנקים ישראלים ואינו מציג כל תימוכין הקושרים את הבנק לפעולות נשוא התובענות שהוגשו נגדו. הבנק, בנק מרכנטיל דיסקונט ואי די בי ניו יורק הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעה לצד ג'. הבנק ובנק מרכנטיל דיסקונט טוענים כי אין סמכות בינלאומית לבית המשפט בארה"ב וכי הפורום בארה"ב אינו נאות.

בתגובה שהוגשה על ידי Arab Bank נטען, בין היתר, כי למערכת המשפט האמריקאית יש סמכות שיפוט כלפי הבנק ובנק מרכנטיל דיסקונט, שכן אי די בי ניו יורק מהווה זרוע ארוכה של הבנק בארה"ב, ודי בכך כדי לקנות סמכות על כל קבוצת דיסקונט. ביום 30 בנובמבר 2007 הוגשה לבית המשפט תשובה מטעם קבוצת דיסקונט.

התובעים הגישו אף הם התנגדות לבקשת הודעת צד ג' בתביעות.

יצוין כי בטרם הוגשו הודעות צד ג' נגד הבנק פנה Arab bank בדרישה לגילוי מסמכים כללי במסגרת הדיונים שבין לבין התובעים. הבנק הגיש התנגדות לבקשה זו, הן מטעמי סמכות שיפוט והן מטעמים אחרים. בקשה זו תלויה ועומדת וטרם הוכרעה.

בתחילת חודש פברואר 2008 הגיש Arab bank לבית המשפט בניו יורק הודעות צד ג' במסגרת תביעה נוספת שהוגשה נגדו. הודעות צד ג' הוגשו נגד הבנק, בנק מרכנטיל דיסקונט ו-אי די בי ניו יורק. התובעים בתביעה זו הינם חיילי צה"ל, אזרחי ארה"ב שנפגעו במהלך שירותם

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הצבאי. הטענות של Arab bank דומות לטענות בתביעות הקודמות ואולם כאן נטענות טענות נוספות, לפיהן הבנקים הישראליים ידעו ביחס להעברות בנקאיות מסוימות כי הן אסורות ונועדו לצרכים לא רשמיים, או שעצמו עיניהם ברשלנות נוכח מידע כזה. הבנקים הגישו בקשה לדחיה על הסף גם בגין הודעת צד ג' זו.

בית המשפט קבע מועד לשמיעת הטענות בעל פה, ליום 5 בדצמבר 2008.

בשלב ראשוני זה, נוכח העובדה שטרם נדונה הבקשה לדחיה על הסף, טרם הוחלט מה תהיה הפרוצדורה לשמיעת התיק, אם בכלל, וטרם הועברו מסמכים וחומר ראיתי בין הצדדים במסגרת הליכי גילוי מוקדם, ובשים לב לכך שבשלב זה לא ברור מה סכומי התביעה, אין דרך להעריך את החשיפה לבנק.

4.6 ביום 6 בפברואר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך כ-96 מיליון ש"ח. התביעה הוגשה על ידי בעל השליטה בחברה, חייבת של הבנק, שניתן לגביה הן צו כינוס נכסים והן צו פירוק.

התובע טוען כי ברשלנות ובחוסר תום לב הבנק הגיש בקשה לצו כינוס נכסים נגד החברה ובשלב מאוחר יותר הגיש בקשה לפירוק החברה וזאת חרף העובדה שסך נכסיה של החברה עלה על היקף חובותיה לבנק.

התובע מייחס לבנק אחריות למעשי ו/או מחדלי כונס הנכסים ו/או מפרק החברה אשר גרמו לחברה, לטענתו, נזק כבד.

על פני הדברים אין כל בסיס עובדתי ו/או משפטי לתביעת התובע נגד הבנק והסכומים הנתבעים מופרזים ביותר.

כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה, התביעה אינה נחשבת כמוגשת. ביום 9 באפריל 2008 הוגשה תגובת הבנק לבקשה לפטור מאגרה. הדיון בבקשת הפטור מאגרה נקבע ליום 17 בפברואר 2009. בשלב מוקדם זה, בטרם ניתנה החלטה בבקשה לפטור מאגרה, לא ניתן להעריך את סיכויי התביעה.

4.7 ביום 29 במאי 2008 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד בנק לאומי, בנק דיסקונט בנק מרכנתיל דיסקונט והבנק הבינלאומי הראשון. המבקשים טוענים כי כספי מט"ח שמועברים לבנקים הנתבעים באמצעות העברה בנקאית או שיקים מחו"ל מגיעים לחשבונם באיחור של מספר ימי עסקים לאחר שהכסף יוצא מהחשבון המעביר.

לטענת התובעים, הנזק שנגרם הוא מניעת ריבית, או חיוב בריבית בגין יתרת חובה הקיימת בחשבון. עילות התביעה הן הטעיה שיסודה באי גילוי העיכוב בהעברת הכספים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה (סעיף 26 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)), הפרת חובות הבנקים כשליחים, פגיעה בקניין התובעים בניגוד לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, והפרת חוזה בין הבנק ללקוחותיו. הקבוצה התובעת הינה כלל לקוחות הבנקים שביצעו העברות כספים מחו"ל ושיום הערך בו זוכה חשבונם היה לאחר יום הערך בו נמשכו הכספים מהחשבון המעביר. הנזק האישי מוערך על ידי התובעים ב-2 ש"ח לכל תובע. בהעדר מידע הועמד סכום התביעה כלפי כלל הבנקים הנתבעים בסכום של 115 מיליון ש"ח.

הסעד המבוקש הוא השבת הנזק שנגרם ללקוח בשבע השנים האחרונות, וכן צו האוסר על הבנקים, מכאן ואילך, לפעול כפי שפעלו עד כה.

ביום 22 באוקטובר 2008 הוגשה תגובת הבנק.

4.8 ביום 30 ביוני 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט, בנק הפועלים ובנק לאומי. ביסוד התובענה טענת התובעים כי שלושת הבנקים הנתבעים יצרו קרטל לתיאום מחירי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם וזאת החל מסוף שנות ה-90 ויתכן שאף לפני כן. התובעים טוענים עוד כי הבנקים יצרו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות השונות שהם גובים מלקוחותיהם. לטענת התובעים, כתוצאה מהקרטל, המחיר בו מחוייב הציבור גבוה מהמחיר שהציבור יכול היה לשלם אלמלא נמנעה התחרות על ידי הקרטל.

עילות התביעה הן: הפרת הוראות סעיף 4 לחוק ההגבלים העסקיים, התובעים מבקשים להחיל על הבנקים הנתבעים את הכללים החלים על קבוצת ריכוז/מונופול, כמשמעות מונחים אלה בחוק ההגבלים העסקיים; הטעיה מהותית לפי חוק הגנת הצרכן; הפרת סעיף 2 לחוק הנאמנות; הפרת הוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט.

התובעת מעריכה את הפער בין העמלות שנגבו בפועל לבין העמלות שהיו נגבות אלמלא פעלו הבנקים כפי שפעלו ב-25%. על בסיס הערכה זו טוענים הנתבעים לנזק אישי בסך של 3,750 ש"ח ולנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של 3.5 מיליארד ש"ח. חלקו של הבנק בסכום

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הנתבע הינו בשיעור של 22% (דהיינו, סך של כ-770 מיליון ש"ח).

טרם הוגשה תגובת הבנק.

4.9

ביום 4 באוגוסט 2008 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים שתי בקשות לאשר תובענה כתובענה ייצוגית, האחת נגד הבנק, דיסקונט גמל בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") והשניה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קה"ל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה.

המבקשים טוענים כי היו עמיתים של קופות הגמל שנוהלו על ידי המנהלים, וכן בעלי חשבון בבנק. לטענת המבקשים, הבנקים נטלו לעצמם שלא כדין את כספי התמורה שקיבלו בגין "העברת השליטה בנכסי קופות הגמל, ניהולם והנאמנות עליהם", וזאת במקום להעביר את התמורה לעמיתים הקופות לפי חלקם היחסי בנכסי קופות הגמל, שכן לטענת המבקשים כספי התמורה הינם פירות שהצמיחו נכסי הקופות. לטענת המבקשים, לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק קופות גמל") וחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 (להלן: "חוק השקעות משותפות"), החברה המנהלת זכאית לקבל רק הוצאות ודמי ניהול ואינה זכאית לכל טובת הנאה אחרת. מכאן שלבנק אין כל חלק וזכות בתמורה שהתקבלה והיה עליו להעבירה לקופות הגמל עבור העמיתים. המבקשים טוענים שהמנהלים הפרו את חובת הנאמנות כלפי העמיתים בכך שלא שמרו על נכסי הקופות ועל הזכויות הנובעות מנכסים אלה והבנק הפר את חובת הנאמנות שלו כלפי העמיתים שכן כל שקיבל בא מכוח היותו הבעלים של המנהל ולא יכולה להיווצר לבנק זכות שלא היתה למנהל.

עוד נטען כי הבנק והמנהל עשו עושר ולא במשפט, הפרו את חובת הנאמנות המוגברת שיש להם כלפי קופות הגמל והעמיתים, הפרו חובות חקוקות לפי חוק החוזים, חוק השליחות, חוק הנאמנות, חוק הבנקאות (רישוי), חוק השקעות משותפות וחוק קופות גמל. היקף הנזק הנתבע הינו התמורה שהתקבלה בכל אחת מהעסקאות. הנזק מיוחס הן לבנק שקיבל את התמורה, לטענת המבקשים שלא כדין, והן למנהל. לפיכך, היקף הנזק הנתבע בתביעה האחת הינו 607 מיליון ש"ח ובתביעה השניה (בהתייחס לבנק ולבנק לאומי) 260 מיליון ש"ח. הסעד המבוקש העיקרי הינו לחייב את הנתבעים להעביר את התמורה לקופות הגמל לטובת העמיתים ולחייב את הנתבעים לשלם דמי נזק לעמיתים קופות הגמל לפי שיקול דעת בית המשפט. כן מתבקש בית המשפט ליתן סעדים הצהרתיים שונים המתייחסים להתנהגות הבנק והמנהל.

טרם הוגשה תגובת הבנק.

4.10 ביום 28 בספטמבר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק אוצר החייל.

הבקשה הוגשה בשם כל מי שהתקשר עם מנהלי תיקי השקעות בקשר עם מסחר באופציות על מדד תל אביב 25 באמצעות חשבונות בנק שהתנהלו אצל הנתבעים ואשר הבנקים המשיבים גבו באותם חשבונות עמלה הנקראת עמלת מימוש. המבקשים טוענים כי הבנקים גבו בסתר עמלת מימוש בשעור חצי אחוז מהכספים שהגיעו למחזיקי אופציות בעת פקיעתן וזאת מבלי שנתנו על כך גלוי נאות ומספיק. המבקשים מאשרים אמנם כי הבנקים שולחים הודעות ללקוחות, בהן הם מפרטים את העמלה שנגבתה, אך לטענתם לקוחות מהסוג המוגדר בקבוצה אינם עוקבים אחר ההודעות ואינם יודעים לנתחם. עוד טוענים המבקשים כי עמלת המימוש נגבית על ידי המשיבים למרות שהמשיבים אינם מבצעים כל פעולה מיוחדת בגינה הם גובים את העמלה ואין כל יחס הגיוני בין שיעור העמלה לבין הפעולה הנדרשת כביכול מהמשיבים, וכי המשיבים לא קיבלו אישור בנק ישראל לגביית העמלה.

עילות התביעה הינן: הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין; הפרת סעיף 23 לכללי הבנקאות (שרות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992; הפרת סעיף 26 לכללי הבנקאות האמורים; הפרת הוראות 3, 5 ו-5א' לחוק הבנקאות; הפרת חוזה ההתקשרות בין הלקוחות לבין המשיבים; עשיית עושר ולא במשפט והפרת חובת הזהירות כדי ביצוע עוולת רשלנות כלפי הלקוחות חברי הקבוצה. הנזק המשותף לכל חברי הקבוצה מוערך על ידי המבקשים ב-672 מיליון ש"ח. התובעים לא מפרטים מהו הנזק המיוחס לכל אחד מהמשיבים.

טרם הוגשה תגובת הבנק לבקשה.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

5. בקשות לאישור תובענות מסוימות נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כתובענות ייצוגיות: בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, במסגרת פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות שתלויות ועומדות נגד בנק זה וחברות בנות שלו, אשר לדעת הנהלת הבנק הבינלאומי, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולא נערכה בגינן הפרשה, צוין, בין היתר, ההליך הבא:
- בשנת 1997, הוגשו תביעות בבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד שתי חברות בנות של הבנק הבינלאומי, הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ ובנק עצמאות למשכנתאות ולפיתוח בע"מ (להלן: "הבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי"), אשר מוזגו בינתיים עם ולתוך הבנק הבינלאומי, ובנקים למשכנתאות אחרים, בהן נטען, בין היתר, כי הבנקים האמורים גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. תביעות אלה הסתכמו בכמיליארד וחצי ש"ח (בערכים נומינליים). כן הוגשה בקשה להכיר בתביעות אלה כתובענות ייצוגיות. התביעות והבקשה הנ"ל לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור ולא כללו פירוט איזה חלק מן הסכום מיוחד לבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי.
- בחודש נובמבר 1997 ניתנה החלטה של בית המשפט המחוזי, לגבי התביעה שהוגשה בחודש יולי 1997, לפיה נדחתה התביעה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988. עם זאת פסק בית המשפט, כי ניתן לדון בתביעה לסעד הצהרתי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדרי הדין האזרחי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996 (יום פרסום תיקוני החוקים הנ"ל בענין תובענות ייצוגיות).
- בחודש דצמבר 1997 הגישו הבנקים הנ"ל לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על ההחלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ביצוע ההליכים עד לקבלת פסיקתו בערעור זה. בקשת הרשות לערער ועיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון.
- בדיון שנערך בבית המשפט העליון בערעור הנ"ל ביום 25 בנובמבר 2001, קיבלו הצדדים את הצעת בית המשפט העליון לעכב את הדיונים בערעורים עד למתן פסק דין בערעור אחר התלוי ועומד בבית המשפט העליון, בו נדונה תחולתה ותנאיה של תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, שאלה שעומדת אף בלב הערעור הנ"ל.
- ביום 2 באפריל 2003 ניתן פסק הדין בערעור האחר בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29 לצורך הגשת תובענה ייצוגית. אשר על כן, ביום 10 באפריל 2003 החליט בית המשפט העליון, כי הצדדים יגישו את עמדתם בכתב לעניין קיום המשך הליכי הערעור בתיק. כל הצדדים כבר הגישו את עמדתם כאמור. טרם ניתנה החלטה של בית המשפט העליון בעניין.
- ביום 1 בספטמבר 2005 ניתן פסק דין בדיון הנוסף בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29, אשר הותיר את ההלכה על כנה. בכך נסתם למעשה הגולל, לפחות בשלב זה, על השימוש בתקנה 29 כמכשיר להגשת תובענות ייצוגיות.
- בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, שפורסם ביום 12 במרס 2006, נקבעו הסדרים חדשים, שונים במהותם מן הדין אשר נהג ערב חקיקת החוק, לגבי הגשת תובענות ייצוגיות. על פי החוק רשאי בית המשפט להחיל את הוראות החוק אף על תובענות אשר היו תלויות ועומדות ערב חקיקתו, בתנאים אשר נקבעו בחוק. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי לא הוגשו בקשות כאמור על ידי מי מהתובעים כאמור לעיל. לאחרונה, בהמלצת בית המשפט העליון, פנו כל הצדדים לתביעה לגישור.
- ההכנסות ברוטו שנרשמו בבנק הבינלאומי מפעילות משכנתאות, מדמי ניהול ושירותים בגין ביטוחי חיים של מקבלי ההלוואות וביטוחי הנכסים שנמסרו כבטחון במסגרת פעילות המשכנתאות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 ב-7.4 מיליון ש"ח, לעומת 8.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ו-16 מיליון ש"ח בשנת 2007. אם תתקבלנה התביעות כאמור, יביא הדבר להקטנה משמעותית בהכנסות הבנק הבינלאומי.
6. בחודש נובמבר 2008 חתם הבנק על ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, החלות מכוח מעמדה של כאל כחברה בארגון ויזה אירופה, וזאת בהתייחס לעסקאות ויזה הקשורות בפעילות כאל בארץ ובחו"ל. ערבות זו מחליפה את הערבות המתוארת בביאור 19 ג' 12 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

2008

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר

דוחות כספיים

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2008				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾				
Forward	-	25	-	-
Swaps	-	-	1,359	-
סך-הכל	-	25	1,359	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
1,285				
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
Futures	-	-	533	-
Forward	-	29,748	3,516	1,688
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
אופציות שנכתבו	-	7	-	-
אופציות שנקנו	-	7	-	-
חוזי אופציה אחרים				
אופציות שנכתבו	-	10	-	-
אופציות שנקנו	1	177	-	-
Swaps	-	5,719	44,992	-
סך-הכל	-	1	49,041	1,688
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
23,212				
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
Forward	1,677	862	1,296	36
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
אופציות שנכתבו	-	4,643	-	-
אופציות שנקנו	-	4,643	-	-
חוזי אופציה אחרים				
אופציות שנכתבו	186	274	562	-
אופציות שנקנו	189	288	590	-
Swaps	-	-	925	-
סך-הכל	2,052	10,710	3,373	36
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
297				
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
5,191				

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2008				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים				
-	-	2	8	-
-	-	3	23	-
ב. נגזרים ALM				
-	-	875	494	5
-	-	1,316	503	44
ג. נגזרים אחרים				
52	188	693	24	-
51	179	583	24	-

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך) א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2007				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾				
-	-	337	-	-
חוזי Forward				
חוזי אופציה אחרים				
-	-	6	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	-	1,005	-
Swaps				
-	-	343	1,005	-
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
743				
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
-	-	-	624	-
חוזי Futures				
-	-	35,044	10,264	1,390
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
-	1	-	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
45	237	9	-	-
אופציות שנכתבו				
45	238	253	41	-
אופציות שנקנו				
-	-	3,503	35,315	-
Swaps				
90	476	38,809	46,244	1,390
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
12,035				
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
845	1,927	344	1,654	260
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
-	7,475	910	-	-
אופציות שנכתבו				
-	7,475	910	-	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים				
-	153	15,087	323	-
אופציות שנכתבו				
1	164	14,950	324	-
אופציות שנקנו				
-	-	-	1,585	-
Swaps				
846	17,194	32,201	3,886	260
סך-הכל				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
259				
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
-	-	5,561	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

בלתי מבוקר				
30 בספטמבר 2007				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים				
-	-	6	16	-
-	-	5	16	-
ב. נגזרים ALM				
10	52	834	278	9
10	45	736	360	8
ג. נגזרים אחרים				
10	165	491	50	1
10	162	438	60	1

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך) א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

מבוקר				
31 בדצמבר 2007				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾				
Forward	חוזי	-	-	114
Swaps		-	995	-
סך-הכל		-	995	114
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע		-	741	
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
Futures	חוזי	-	-	124
Forward	חוזי	1,690	11,715	31,963
חוזי אופציה אחרים		-	-	-
אופציות שונות		-	-	9
אופציות שונות		-	-	239
Swaps		-	38,136	3,653
סך-הכל		1,690	49,975	35,864
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע		-	19,985	
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
Forward	חוזי	60	1,299	639
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה		-	-	-
אופציות שונות		-	-	5,140
אופציות שונות		-	-	5,140
חוזי אופציה אחרים		-	-	-
אופציות שונות		-	1,389	12,394
אופציות שונות		-	1,430	11,575
Swaps		-	2,647	-
סך-הכל		60	6,765	26,758
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע		-	334	
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט		-	-	6,929

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

מבוקר				
31 בדצמבר 2007				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל-מדד	אחר
במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים מגזרים				
-	-	2	18	-
-	-	3	19	-
ב. נגזרים ALM				
-	-	833	312	10
-	-	806	342	22
ג. נגזרים אחרים				
21	180	409	50	1
20	170	360	72	1

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)
ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

בלתי מבוקר					
30 בספטמבר 2008					
ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	אחרים	סך-הכל	בורסה	בנקים
במיליוני שקלים חדשים					
–	63	979	2,341	51	1,248
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
–	–	158	175	16	1
בניכוי הסכמי קיזוז					
–	63	821	2,166	35	1,247
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾					
–	40	2,544	10,529	114	7,831
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
–	103	3,365	12,695	149	9,078
סך-הכל סיכון אשראי בגין בגין מכשירים נגזרים					

בלתי מבוקר					
30 בספטמבר 2007					
34	64	820	1,922	79	925
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
–	–	207	241	33	1
בניכוי הסכמי קיזוז					
34	64	613	1,681	46	924
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾					
–	145	2,064	10,611	139	8,263
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
34	209	2,677	12,292	185	9,187
סך-הכל סיכון אשראי בגין בגין מכשירים נגזרים					

מבוקר					
31 בדצמבר 2007					
–	47	721	1,836	58	1,010
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
–	–	145	164	19	–
בניכוי הסכמי קיזוז					
–	47	576	1,672	39	1,010
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽²⁾					
–	68	2,090	10,959	144	8,657
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾					
–	115	2,666	12,631	183	9,667
סך-הכל סיכון אשראי בגין בגין מכשירים נגזרים					

הערות:

- (1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משוברים בסך 160 מיליוני ש"ח (30.9.2007 – 221 מיליוני ש"ח, 31.12.2007 – 155 מיליוני ש"ח).
 (2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 2,006 מיליוני ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים (30.9.2007 – 1,460 מיליוני ש"ח, 31.12.2007 – 1,517 מיליוני ש"ח).
 (3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לוזה.

7. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)
ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

בלתי מבוקר					
30 בספטמבר 2008					
עד 3 חודשים	מל 3 חודשים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	סך-הכל
במיליוני שקלים חדשים					
חוזי ריבית					
שקל-מדד	80	852	692	100	1,724
אחר	8,977	14,396	16,171	14,229	53,773
חוזי מטבע חוץ	40,311	23,345	1,965	3,730	69,351
חוזים בגין מניות	10,024	424	263	-	10,711
חוזי סחורות ואחרים	1,587	297	168	-	2,052
סך-הכל	60,979	39,314	19,259	18,059	137,611

בלתי מבוקר					
30 בספטמבר 2007					
	74,006	41,784	22,972	9,543	148,305
סך-הכל					

מבוקר					
31 בדצמבר 2007					
	66,652	37,175	24,489	14,079	142,395
סך-הכל					

8. רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - מאוחד

בלתי מבוקר			
לשלושת החודשים		לתשעת החודשים	
שהסתיימו ב-30 בספטמבר		שהסתיימו ב-30 בספטמבר	
2007	2008	2007	2008
במיליוני שקלים חדשים			
א. בגין נכסים**			
3,831	1,487	*403	2,046
מאשראי לציבור			
1	70	1	30
מאשראי לממשלה			
(28)	(103)	(33)	4
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים			
379	(937)	(395)	57
מפקדונות בבנקים			
8	5	4	2
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
440	(844)	*(590)	667
מאיגרות חוב ⁽¹⁾			
4,631	(322)	(610)	2,806
סך-הכל			
ב. בגין התחייבויות**			
*(1,185)	4,137	*1,822	(1,134)
על פקדונות הציבור			
(2)	1	1	(3)
על פקדונות הממשלה			
(43)	(20)	(7)	(3)
על פקדונות מבנק ישראל וממזומנים			
(96)	263	130	(83)
על פקדונות מבנקים			
*147	548	*180	(191)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר			
(438)	(670)	(242)	(266)
על איגרות חוב			
(1,617)	4,259	1,884	(1,680)
סך-הכל			
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור			
(113)	(667)	(62)	67
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM***			
(41)	(30)	(22)	(12)
הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים			
(154)	(697)	(84)	55
סך-הכל			

* סווג מחדש.

** כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

*** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

הערה:

(1) הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) הסתכמו בכ-91 מיליון דולר לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2008 ובכ-35 מיליון דולר לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2008 (לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2007: 81 מיליון דולר, לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2007: 33 מיליון דולר). לאחר תרגום ההכנסות לשקלים ורישום השפעת הפרשי שער כתוצאה מירידת שער החליפין של השקל מול הדולר, נרשמו הוצאות מהשקעות בניירות ערך אלה בסך של 675 מיליון ש"ח לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2008 והכנסות בסך של 332 מיליון ש"ח לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2008 (לתשעת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2007: הוצאות בסך 145 מיליון ש"ח, לשלושת החודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר 2007: הוצאות בסך 420 מיליון ש"ח).

8. רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - מאוחד (המשך)

בלתי מבוקר			
לתשעת החודשים		לשלושת החודשים	
שהסתיימו ב-30 בספטמבר		שהסתיימו ב-30 בספטמבר	
2007	2008	2007	2008
במיליוני שקלים חדשים			
ד. אחר			
92	101	32	32
עמלות מעסקי מימון			
62	135	14	51
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, נטו			
-	(172)	-	(169)
הפרשה לירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה			
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות			
(30)	(81)	(10)	(86)
לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו			
96	9	(15)	65
הכנסות מימון אחרות			
75	74	5	14
הכנסות ריבית בגין חובות בעייתיים			
2	-	-	-
רווח ממכירת הלוואות			
(7)	(52)	(4)	(31)
הוצאות מימון אחרות			
290	14	22	(124)
סך-הכל			
3,150	3,254	1,212	1,057
סך-כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
65	409	89	(8)
מזה: הפרשי שער, נטו			
ה. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעילות מימון			
15	(12)	(16)	(18)
הכנסות (הוצאות) מימון בגין נכסים (סעיף א')			
-	(1)	-	-
הוצאות מימון בגין התחייבויות (סעיף ב')			

9. רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

המאוחד			
בלתי מבוקר			
לתשעת החודשים		לשלושת החודשים	
שהסתיימו ב-30 בספטמבר		שהסתיימו ב-30 בספטמבר	
2007	2008	2007	2008
במיליוני שקלים חדשים			
-	7	-	-
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה			
(3)	(78)	-	(32)
הפרשה לירידת ערך מניות זמינות למכירה			
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות			
(5)	(4)	(3)	(4)
לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו			
82	32	23	-
דיבידנד ממניות זמינות למכירה ולמסחר			
74	(43)	20	(36)
סך-הכל מהשקעות במניות			

10. מגזרי פעילות **מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט** **סכומים מדווחים**

בלתי מבוקר							
לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
סך-הכל מאוחד	פיננסי		בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית
	ניהול	חברות					
	פיננסי	ריאליות					
במיליוני שקלים חדשים							

רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	(75)	287	388	14	(13)	(12)	468
- בינמיגרי	425	(64)	(129)	130	106	(6)	(462)
סך-הכל רווח (הפסד)	350	223	259	144	93	(18)	6
מפעולות מימון							
הכנסות תפעוליות ואחרות	390	111	66	73	62	(11)	(74)
סך-הכל הכנסות	740	334	325	217	155	(29)	(68)
הפרשה לחובות מסופקים	46	33	76	21	2	-	4
רווח (הפסד) נקי	64	64	67	37	38	(53)	(107)
רווח (הפסד) נקי, בניטרול	55	60	64	36	39	(53)	(110)
רכיבים מסוימים*							
יתרה ממוצעת של נכסים	29,410	15,498	47,090	20,142	4,602	792	51,216
יתרה ממוצעת של התחייבויות	58,249	11,924	20,902	11,918	34,012	248	22,039

* נוטרלו הרכיבים הבאים: רבע מהשפעות הסכם השכר על הגידול בהתחייבויות בגין הפרשת נלוות לשכר בבנק ובחברה מאוחדת, הוצאות בגין פרישה מוקדמת ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות בניו יורק.

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	325	252	116	277	762	(6)	(514)
- בינמיגרי	(4)	(48)	138	(100)	(691)	(5)	710
סך-הכל רווח (הפסד)	321	204	254	177	71	(11)	196
מפעולות מימון							
הכנסות תפעוליות ואחרות	378	89	39	42	33	22	19
סך-הכל הכנסות	699	293	293	219	104	11	215
הפרשה לחובות מסופקים	33	25	32	18	-	-	-
רווח נקי	124	73	73	28	5	13	76
רווח נקי, בניטרול	64	55	71	27	7	13	69
רכיבים מסוימים*							
יתרה ממוצעת של נכסים	22,575	13,333	37,212	19,697	4,725	824	70,729
יתרה ממוצעת של התחייבויות	50,579	9,822	17,073	19,511	48,693	26	14,409

* נוטרלו הרכיבים הבאים: רבע מהשפעות הסכם השכר על הגידול בהתחייבויות בגין הפרשות נלוות לשכר בבנק ובחברה מאוחדת, הוצאות בגין פרישה מוקדמת, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות בניו יורק ורווח מכירת קה"ל.

10. מגזרי פעילות (המשך)
מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)
סכומים מדווחים

בלתי מבוקר							
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008							
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פיננסי		סך-הכל מאוחד
					חברות ריאליות	ניהול פיננסי	
במיליוני שקלים חדשים							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	1,188	1,066	571	757	1,335	(39)	(1,624) 3,254
- בינמיגזרי	(210)	(451)	170	(257)	(1,060)	(14)	1,822 -
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון							
978	615	741	500	275	(53)	198	3,254
הכנסות תפעוליות ואחרות							
1,095	299	164	156	129	(2)	(77)	1,764
סך-הכל הכנסות							
2,073	914	905	656	404	(55)	121	5,018
הפרשה לחובות מסופקים							
106	115	100	85	3	0	5	414
רווח (הפסד) נקי							
147	141	231	93	77	(89)	(234)	366
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*							
155	144	234	97	80	(89)	(231)	390
יתרה ממוצעת של נכסים							
28,182	14,794	43,704	19,752	4,446	654	55,112	166,644
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
56,533	11,590	20,292	12,896	33,908	248	21,769	157,236
* נוטרלו הרכיבים הבאים: רבע מהשפעות הסכם השכר על הגידול בהתחייבויות בגין הפרשת נלוות לשכר בבנק ובחברה מאוחדת, ועלות ביצוע שיפורים ובדיקות בניו יורק.							
לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2007							
רווח (הפסד) מפעולות מימון							
לפני הפרשה לחובות מסופקים							
- מחיצוניים	(176)	660	1,147	723	(335)	(10)	1,141 3,150
- בינמיגזרי	1,085	(81)	(435)	(185)	558	(13)	(929) -
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון							
909	579	712	538	223	(23)	212	3,150
הכנסות תפעוליות ואחרות							
1,184	287	160	138	105	27	45	1,946
סך-הכל הכנסות							
2,093	866	872	676	328	4	257	5,096
הפרשה לחובות מסופקים							
95	108	85	66	4	-	4	362
רווח (הפסד) נקי							
617	203	264	120	34	17	(31)	1,224
רווח (הפסד) נקי, בניטרול רכיבים מסוימים*							
231	165	267	108	41	17	(31)	798
יתרה ממוצעת של נכסים							
22,411	13,657	35,008	19,771	4,057	750	68,881	164,535
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
52,837	9,712	15,813	20,222	40,161	26	17,088	155,859
* נוטרלו הרכיבים הבאים: רבע מהשפעות הסכם השכר על הגידול בהתחייבות בגין הפרשות נלוות לשכר בבנק ובחברה מאוחדת, הוצאות בגין פרישה מוקדמת, עלות ביצוע שיפורים ובדיקות בניו יורק ורווח מכירת פעילות קופות הגמל וה"ל".							

10. מגזרי פעילות (המשך)
מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)
סכומים מדווחים

מבוקר								
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007								
סך-הכל מאוחד	פיננסי		בנקאות פרטית	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	משקי בית	
	ניהול פיננסי	חברות ריאליות						
במיליוני שקלים חדשים								
רווח (הפסד) מפעולות מימון								
לפני הפרשה לחובות מסופקים								
- מחיצוניים	4,225	585	(13)	134	1,234	1,244	897	144
- בינמיגזרי	-	(229)	(23)	180	(514)	(316)	(162)	1,064
סך-הכל רווח (הפסד)								
מפעולות מימון	4,225	356	(36)	314	720	928	735	1,208
הכנסות תפעוליות ואחרות	2,572	25	32	140	204	230	359	1,582
סך-הכל הכנסות	6,797	381	(4)	454	924	1,158	1,094	2,790
הפרשה לחובות מסופקים	447	7	-	5	124	60	128	123
רווח (הפסד) נקי	1,265	(128)	19	43	103	347	227	654
רווח (הפסד) נקי, בניטרול								
רכיבים מסוימים*	924	(30)	19	43	93	354	185	260
יתרה ממוצעת של נכסים	165,124	65,065	958	3,950	21,096	37,515	11,923	24,617
יתרה ממוצעת של התחייבויות	156,276	21,335	248	37,346	17,516	16,475	9,966	53,390

* נוטרלו הרכיבים הבאים: הוצאות עידוד פרישה מוקדמת, עלות שיפורים ובדיקות באי די בי ניו יורק, רווח ממכירת פעילות קופות הגמל וקה"ל, והפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי הראשון.

11. אי די בי ניו יורק - חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון ועניינים נוספים

חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון. כמפורט בביאור 6 ד' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, בשנת 2005 ניהל משרד התובע המחוזי של ניו יורק חקירות במספר בנקים ומוסדות כספיים, בנושא עמידתם בחובות הנובעות מדיני איסור הלבנת הון וזאת בעניין העברת הכספים מברזיל לארה"ב.

במסגרת חקירות אלה ובעקבותיהן, נחקר גם אי די בי ניו יורק. למיטב ידיעת הבנק, ממציא החקירה הצביעו על כך שאי די בי ניו יורק לא פעל על פי כללים הנוגעים לאיסור הלבנת הון, לא תיעד כראוי פרטי לקוחות והחלטות בנוגע לפעילויות חשודות, לא דיווח עליהן כראוי ולא קיים תוכנית ציות ראויה בנושאים הקשורים להלבנת הון. כמו כן הצביעו ממציא החקירה על כך שרוב הליקויים שנתגלו הועלו בביקורות קודמות שערכו רשויות הפיקוח. במקביל, נערכה באי די בי ניו יורק בדיקה (שגריתית) משותפת של מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק וה-FDIC Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) והתגלו ליקויים רבים בנושא יעילות הבקורות והדיווח בנושאי איסור הלבנת הון (AML) ומניעת מימון טרור.

כתבי הוראות. בעקבות הממצאים האמורים, הוצאו על ידי מחלקת הבנקים של מדינת ניו יורק ועל ידי ה-FDIC (להלן: "רשויות הפיקוח") כתבי הוראות בהם נדרש אי די בי ניו יורק, להפסיק לפעול על פי הנהלים הקיימים עקב היותם לקויים, לתקן את הליקויים, לעבות את הליכי הבקרה והפיקוח, לקבוע תוכנית אכיפה ולתקן את הנהלים הקשורים בנושאים אלה, והכל בדרך ובמועדים שנקבעו על ידי הרשויות האמורות (להלן: "כתבי ההוראות").

ביום 15 בדצמבר 2005, אישר אי די בי ניו יורק כי הוא מסכים לפעול בהתאם לנדרש בכתבי ההוראות. הבנק, כחברה האם של אי די בי ניו יורק, הצהיר כי הוא מודע להסדרים דלעיל וקיבל על עצמו לפעול כמיטב יכולתו כדי להבטיח קיומן של ההתחייבויות האמורות. במקביל ובנוסף, הגיע אי די בי ניו יורק, ביום 15 בדצמבר 2005, להסדר עם התובע המחוזי של ניו יורק לסיום החקירה בדרך של הסכם פשרה. בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשתף פעולה עם התובע המחוזי. כן הכיר אי די בי ניו יורק בעובדות הנוגעות לחשבוניות מסוימים, ובעובדה שהבקורות הפנימיים ונהלי הבנק וטיפולו בנושא איסור הלבנת הון תרמו לממצאים של רשויות הפיקוח. על פי תנאי ההסכם התחייב אי די בי ניו יורק לשלם סך של 8.5 מיליון דולר וכן לדווח תוך שנה לתובע המחוזי על כל הפעולות שנקטו לטיוב נהלי הבנק ולתיקון הליקויים שנמצאו הן על ידי התובע המחוזי והן על ידי גורמי הפיקוח על הבנקים כמפורט בכתבי ההוראות, דיווח שבוצע בהתאם לנדרש. התובע המחוזי של מדינת ניו יורק הסכים שלא לתבוע את אי די בי ניו יורק וחברות הקשורות אליו בנוגע לחקירה.

יישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות. הנהלת אי די בי ניו יורק החלה מיד לאחר הוצאת כתבי ההוראות ביישום ההתחייבויות שבכתבי ההוראות ובהסכם שיתוף הפעולה עם התובע המחוזי ויישומן מתבצע על פי לוח הזמנים. אי די בי ניו יורק נדרשה לפעול בשלושה רבדים: האחד, הכנת תוכנית אכיפה מקיפה ליישום האמור בכתבי ההוראות. לצורך כך נשכרו שירותי חברת KPMG אשר הכינה עבור אי די בי ניו יורק דוח בדיקת פערים (Gap Report). השני, בחינת פעולות הנהלה הבכירה ביחס ליישום ממציא ביקורת קודמים. לשם כך נשכרו שירותיה של חברת Promontory (חברה למתן שירותי ייעוץ פיננסיים, שאחד מתחומי ההתמחות שלה הוא מתן מענה ללקוחות המתמודדים עם דרישות רגולטוריות). הרובד השלישי, בדיקת כל העסקאות שעשה אי די בי ניו יורק בין השנים 2002-2005 (Look back) בכדי לאתר פעילות שנחזית להיות חשודה, וככזו טעונה דיווח. מרבית הפעילות הנדרשות הושלמו, ואי די בי ניו יורק ממשיך בתהליך של חיזוק הבקורות והנהלים.

עלויות. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 הסתכמה עלות ביצוע השיפורים והבדיקות לסך של 3.5 מיליון דולר. להערכת אי די בי ניו יורק, עד סוף שנת 2008 תידרשנה עלויות נוספות לביצוע שיפורים ובדיקות בסכום של בין 1 ל-2.5 מיליון דולר. להערכת הבנק, לא הייתה לחקירה ולכתבי ההוראות המתוארים לעיל השפעה ניכרת על עסקי אי די בי ניו יורק, מעבר להגדלת ההוצאות והקטנת הרווח בשנים 2006-2007 שנבעו מנשיאת אי די בי ניו יורק בקנסות ובהוצאות הכרוכות בתיקון הליקויים. להערכת הבנק, לאור הפעולות שנקטו לתיקון הליקויים, חשיפתו האפשרית בגין החקירה וכתבי ההוראות המתוארים לעיל היא נמוכה.

התפתחויות בשנת 2008:

(1) כמפורט בביאור 6 ד' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, דירקטוריון הבנק החליט בישיבתו מיום 1 באפריל 2007, בין היתר, על הקמת ועדת אד הוק אשר הוסמכה לדרוש ולקבל דיווחים, ככל שתמצא לנכון, בקשר לאי די בי ניו יורק ובנקופר ובכלל זה בקשר לכל העסקאות וההסכמים שנעשו בחברות אלה שלא במהלך העסקים הרגיל, ולתת לדירקטוריון המלצות בקשר לכך. בחודש פברואר 2008 הוגשו לדירקטוריון המלצות ועדת אד הוק לענייני ניו יורק. הוועדה המליצה כי חלק מהעסקאות שנבדקו על ידה

11. אי די בי ניו יורק - חקירה בעניינים הקשורים לדיני איסור הלבנת הון ועניינים נוספים (המשך)

ייבחנו על פי הכללים שאושרו במסגרת תוכנית "ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט. כמו כן המליצה הוועדה, בין היתר, לקבוע כללים ונהלים בקשר להרכב דירקטוריון אי די בי ניו יורק ובקשר לאיתור ואישור מועמדים לדירקטוריון זה, והכל במטרה לחזק את אי התלות של דירקטוריון אי די בי ניו יורק בבעלי השליטה ולחזק את שליטת הבנק באי די בי ניו יורק; לקבוע כללי דיווח לדירקטוריון בקשר לאי די בי ניו יורק. דירקטוריון הבנק אימץ את המלצות הוועדה. הבנק פועל ליישום ההמלצות.

(2) לפרטים בדבר תיקונים להסכם השכירות מחודש ספטמבר 2005, לפיו השכיר אי די בי ניו יורק בשכירות משנה את הקומה ה-12 בבנין אותו שכר אי די בי ניו יורק ובו שוכנים משרדיו, לחברה בשליטת מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק, ר' ביאור 14 א' להלן.

12. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי")

א. הנפקת זכויות בבנק הבינלאומי

פרטים בדבר פרסום תשקיף מדף של הבנק הבינלאומי, להנפקת מניות ואופציות, בין בדרך של הצעת זכויות ובין בדרך של הצעה לציבור, והסדר אליו הגיע הבנק עם בנק ישראל בעניין מימוש המניות שיוצעו לבנק על פי התשקיף כבעל מניות בנק הבינלאומי, הובאו בביאור 6 ז' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

הבנק שקל אפשרות לנקוט בהליכים משפטיים נגד הבנק הבינלאומי בטענה, בין היתר, כי מהלך הנפקת הזכויות הינו מהלך שכל תכליתו להיטיב עם בעל השליטה, ומהווה קיפוח זכויותיו של הבנק כמיעוט, וניצול כוחו של בעל השליטה בבנק הבינלאומי לרעה וכי עליו לקבל אישורים ככזה.

בעקבות קיום מגעים בין הצדדים, בידיעת בנק ישראל ובהמשך לבקשתו, השהה הבנק בשלב זה את הגשת ההליכים.

בהקשר לכך, הנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול כך שהיה יוגבש הסדר שיכלול מתווה במסגרתו יקטין הבנק את אחזקותיו בבנק הבינלאומי, אזי, מתווה כאמור יהיה כפוף לשמירת התנאים שיאפשרו המשך רישום השקעת הבנק בבנק הבינלאומי על בסיס שיטת השווי המאזני, תיקון הסכם בעלי המניות בבנק הבינלאומי משנת 1983 ותנאים נוספים ככל שידרשו לצורך שמירת הזכויות של הבנק.

הסדר בין הבנק לבין הבנק הבינלאומי, אם וככל שיגובש, כפוף לאישור הדירקטוריון.

בדוחות הכספיים שפורסמו על ידי הבנק עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2007, הונח שההחזקה במניות הבנק הבינלאומי תהיה החזקה מתמשכת ובהתאם לכך לא נרשמה בהם הפרשה למס בגין חלקו של הבנק ברווחים שנצברו בבנק הבינלאומי. נוכח האמור לעיל אין וודאות שתתקיים במלואה ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה ולפיכך, ערך הבנק בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הפרשה למס, בסך של כ-130 מיליון ש"ח, בגין חלק ההשקעה אשר להערכת הבנק לא ניתן להניח לגבי החזקה מתמשכת כאמור לעיל.

המפקח על הבנקים ניהל שיחות עם הבנק ועם הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו, במטרה לגבש פתרון בין הצדדים. ברבעון השלישי של שנת 2008 התקיימו פגישות ישירות בין הצדדים שמטרתן גיבוש פתרון כאמור.

במסגרת זו נבחנו נושאים שונים ואפשרויות שונות. בין היתר נדון נושא מבנה ההון של הבנק הבינלאומי, ההסדרים בין הבנק לבין בעלת השליטה בבנק הבינלאומי וכן אחזקות הבנק בבנק הבינלאומי. בשלב זה טרם גובש הסדר כלשהו והרעיונות שהועלו היו בגדר רעיונות בוסריים וראשוניים.

לאחרונה, על רקע המשבר בשווקים הפיננסיים בכלל ואי הוודאות בשוק ההון הישראלי בפרט, הופסקו המגעים בין הצדדים, וזאת לבקשת הבנק הבינלאומי ובעלת השליטה בו.

ב. נתונים אודות ההשקעה בבנק הבינלאומי

ביום 30 בספטמבר 2008 החזיק הבנק ב-26.4% מהון המניות וב-11.4% מזכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי.

השווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי ליום 30 בספטמבר 2008, הוא 1,463 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 28 בספטמבר 2008 (יום המסחר האחרון שקדם לתאריך הדוח): 811 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 27 בנובמבר 2008: 531 מיליון ש"ח.

ג. חוות דעת בשאלת ההפרשה לירידת ערך. הבנק קיבל חוות דעת מפרופ' יורם עדן, ר"ח, שהסכים לאיזכורה בדוחות הכספיים, בה נבחנה

השאלה האם הבנק נדרש, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו בבנק הבינלאומי.

מגבלות בביצוע הערכת השווי. הבנק הבינלאומי סירב להמציא למעריך השווי מטעם הבנק כל סיוע או מידע, פרט למידע המתפרסם ממילא על ידיו, ופרט למספר הבהרות כלליות, אשר הועברו לפרופ' עדן באמצעות הבנק. לאור האמור, התבקש פרופ' עדן לאמוד את שווי של הבנק הבינלאומי בהתבסס על מידע גלוי.

12. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי") (המשך)

בחוות הדעת ציין פרופ' עדן כי הדוחות הכספיים המתפרסמים לציבור ודוחות הדירקטוריון הנלווים אליהם כוללים מידע אשר בעיקרו צופה פני עבר. לצורך הערכת שווי מקצועית ואמינה נדרש מידע נוסף אותו ניתן לקבל רק מהתאגיד נשוא הערכת השווי וחברי ההנהלה שלו. הכנת הערכת שווי בהתאם למידע המתפרסם לציבור בלבד הינה איפוא בעייתית ומטבע הדברים, הערכה כזו חשופה יותר לטעויות. הדברים נכונים מקל וחומר לגבי בנק, בו קיימת חשיבות לקבלת מידע מפורט יותר אודות תיק האשראי של הבנק והערכות הנהלתו בדבר ההתפתחויות הצפויות לו בעתיד, המרווחים הצפויים, תוכניות עסקיות וכיו"ב.

ביצוע הערכת שווי בהתבסס על הדיווחים של הבנק הבינלאומי. לצורך ביצוע הערכת השווי התבסס פרופ' עדן על מידע גלוי בלבד ובפרט, דוחות כספיים שנתיים מבוקרים ודוחות כספיים ביניים מסוקרים שפרסם הבנק הבינלאומי. מקורות אלה נראים כאמינים ולא בא לידיעתו דבר העלול להצביע על חוסר סבירות הנתונים בהם השתמש או על כך שהפריטים הכספיים הנכללים בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי, אינם מוצגים על פי עקרונות חשבונאיים מקובלים, וכי נדרשת הפחתה/התאמה כלשהי בערכם של פריטים כספיים אלו. פרופ' עדן לא בדק את הנתונים באופן בלתי תלוי, ולפיכך עבודתו אינה מהווה אימות לנכונותם לשלמותם ולדיוקם של נתונים אלה.

שיטת הערכת שווי. הערכת השווי בוצעה בשיטת היוון זרמי המזומנים (DCF METHOD), וכללה את השלבים הבאים:

- קביעת הרווח הבסיסי של הבנק הבינלאומי, המבטא את רכיבי ההכנסות וההוצאות בעלי אופי פרמננטי ואשר נגזרים מהיקף הפעילות הנוכחי;
- בניית תחזית זרמי המזומנים לרבעון האחרון של שנת 2008 ולארכ השנים המתחילות בשנת 2009, בהסתמך על הנחות יסוד לגבי התפתחות רכיבי ההכנסות וההוצאות של הבנק הבינלאומי;
- חישוב ערך הבנק בתום תקופת התחזית (Residual Value), על פי מודל גורדון;
- היוון תזרים המזומנים המתקבל במחיר ההון המתאים.

הערכת השווי נעשתה על בסיס הדוחות המאוחדים של הבנק הבינלאומי ליום 30 ביוני 2008 ועל בסיס הנתונים המעודכנים שנכללו בדוחות המאוחדים של הבנק הבינלאומי ליום 30 בספטמבר 2008. ההערכה בוצעה ליום 28 בנובמבר 2008.

מידע צופה פני עתיד. בהערכת השווי ציין פרופ' עדן שהוא התייחס גם למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי. מידע צופה פני עתיד הנו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, מבוסס על מידע הקיים בבנק הבינלאומי, לתאריך הדוח, וכולל הערכות של הבנק הבינלאומי או כוונותיו נכון לתאריך הדוח. אם הערכות אלה של ההנהלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. פרופ' עדן הוסיף וציין כי הערכת השווי, כשלעצמה, מכילה מידע צופה פני עתיד, המשקף את הערכתו לגבי פרמטרים שונים ובהתבסס על המידע שהיה בפניו (מידע גלוי). אם הערכות אלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות שהעריך, ציין פרופ' עדן.

ההנחות העיקריות אשר שימשו בהכנת הערכת השווי:

- שיעור הגידול השנתי בהיקף הנכסים המניבים - 0% ברבעון האחרון של שנת 2008, 3% בשנת 2009, 4% בשנת 2010, 4% בשנת 2011 ו-3% בשנת 2012. שיעורי גידול אלה נגזרו מהשיקולים הבאים:
- פרופ' עדן הניח כי בשל המשבר בשוק ההון אפשרויות גיוס ההון ממקורות חוץ בנקאיים (לרבות הנפקות אג"ח וקבלת אשראי מחברות ביטוח ומוסדות פיננסיים אחרים) פחתו, באופן משמעותי. המגזר העסקי יהיה חייב לפנות למערכת הבנקאית כדי למחזר אשראי שגויס בעבר ממקורות חוץ בנקאיים;
- נכון הוא שהמשק נקלע למיתון והאטה כלכלית, שמטבע הדברים יביאו לקיטון הביקוש לאשראי. עם זאת, פרופ' עדן סבור שבסך הכל יגדל הביקוש לאשראי בנקאי בתקופות הבאות. פרופ' עדן ציין כי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 חל גידול של 15.3% באשראי לציבור ביחס לאשראי ליום 31 בדצמבר 2007 (וללא השפעת בנק מסד, גידול בשיעור של 10.9%);
- עם זאת, הציפיות הן להמשך צמיחה במשק (גם אם בשיעורים מתונים יותר). הורדת רבית בנק ישראל לכדי שיעור של 2.5% (נכון ליום 24 בנובמבר 2008), נועדה למטרה זו;
- המרווחים הפיננסיים - פרופ' עדן ציין שיש לתת את הדעת לכך שבמערכת הבנקאית כולה, ובבנק הבינלאומי בפרט, חלה ברבעונים האחרונים עליה מהותית בשיעור המרווחים הפיננסיים. עליה זו משקפת את ההכרה כי לעיתים עדיף לוותר על עסקים ולא להעמיד אשראי בריבית שאינה כוללת פרמיית סיכון הולמת. ברבעון השלישי של שנת 2008, הגיע שיעור המרווח הפיננסי בבנק הבינלאומי (כולל נגזרים) לכדי

12. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי") (המשך)

- שיעור של 1.56%, לעומת שיעור של 1.37% ברבעון השני (המרווח הכולל בתשעת החודשים הראשונים עמד על שיעור של 1.39%, לעומת שיעור של 1.21% בתקופה המקבילה אשתקד). שיעור זה היה גבוה מהשיעור הממוצע לשנת 2007 שהיה 1.19%. פרופ' עדן ציין עוד שיש לתת את הדעת לכך שהעלייה במרווח הפיננסי ברבעון השני והשלישי של שנת 2008 הושפעה בין היתר מאיחוד תוצאות בנק מסד. פרופ' עדן מעריך כי שיעור המרווח אף יעלה בעתיד, בשל הגידול הצפוי בביקוש לאשראי בנקאי ומכיוון שאשראים חדשים ניתנים ו/או מחודשים בשעורי מרווח גבוהים יותר. מטעמי זהירות, הניח פרופ' עדן כי שיעור המרווח יתייצב ברמה של 1.43% לאורך כל תקופת התחזית;
- שיעור תשואה נוספת על ההון הפעיל – מטעמי זהירות, בשל הירידה בשיעורי הרבית במשק, הניח פרופ' עדן כי שיעור התשואה (ברוטו, לפני מס) על ההון הפעיל של הבנק הבינלאומי יהיה 4.0%. שיעור זה משקף תשואה נמוכה מזו המושגת על אגרות חוב צמודות של ממשלת ישראל לטווח ארוך;
- הפרשה לחומ"ס – שיעור ההפרשה לחובות מסופקים בבנק הבינלאומי (על בסיס שנתי) לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, עמד על 0.21% לעומת שיעור של 0.24% בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.32% בשנת 2007 כולה ושיעור של 0.42% בשנת 2006. ברבעון השלישי של שנת 2008 עמד שיעור ההפרשה לחובות מסופקים על 0.52%. מטעמי זהירות, מצא פרופ' עדן לנכון להציב את השיעור של 0.3% לאורך כל תקופת התחזית, ולהוסיף הפרשה נוספת של 0.5% מסך האשראי לציבור לרבעון האחרון של שנת 2008, ו-0.4% לכל אחת מהשנים 2009 ו-2010.
- ההכנסות התפעוליות והאחרות – ההכנסות התפעוליות שנוכללו בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי משקפות כבר את השפעת מכירת קופות הגמל וקרנות הנאמנות. כמו-כן הן משקפות את השפעת החקיקה בתחום הגבלת העמלות הבנקאיות. להערכת פרופ' עדן, תחול עליה מתונה יותר בהכנסות התפעוליות (בהשוואה לשיעור העלייה בנכסים המניבים) וזאת בשל התלות במצב שוק ההון, והביקורת הציבורית על עמלות הבנקים. לפיכך, הניח פרופ' עדן כי שיעור הגידול הכולל בהכנסות התפעוליות יהיה כדלקמן: 0% ברבעון האחרון של שנת 2008, 2% בשנת 2009 ו-3% בכל אחת מהשנים 2010-2012. מטעמי זהירות, הניח פרופ' עדן כי שיעור גידול מתון זה מגלם בתוכו את הגידול הצפוי בהכנסות התפעוליות הנובעות משוק ההון, אם וכאשר תהיה התאוששות בפעילות בשוק ההון;
- הוצאות תפעוליות – פרופ' עדן הניח כי הוצאות השכר ברבעון האחרון של שנת 2008 תהינה דומות לאלו שברבעון השלישי של השנה ותסתכמנה בכ-380 מיליוני ש"ח, וכי הוצאות השכר בכל אחת מהשנים 2009 - 2012 תגדלנה בשיעור ריאלי שנתי של 3%. פרופ' עדן הניח בנוסף כי שיעור הגידול שיעור הגידול ביתר ההוצאות יהיה גבוה של 50% משיעור גידול זה, וזאת בשל מרכיב ההוצאות הקבועות הנכלל בהוצאות אלו.
- פרופ' עדן ציין כי בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2008, חלה ירידה בשיעור כיסוי ההוצאות התפעוליות על ידי ההכנסות התפעוליות והאחרות (שיעור של 50.2% בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2008, לעומת שיעור של 60.1% בתקופה המקבילה בשנת 2007 ושיעור של 60.9% בשנת 2007 כולה). הירידה בשיעור הכיסוי מוסברת בירידה בהכנסות דמי ניהול קופות גמל, הירידה בהכנסות מדיבידנד ב"בזק" שהתקבלה בשנת 2007 ומהפרשה לירידת ערך בגין השקעה בקרנות גידור. התחזית שערך פרופ' עדן מניחה כי יחס הכיסוי בשנת 2012 יגיע לכדי 50.7%, דהיינו שלא יחול שיפור משמעותי ביחס הכיסוי;
- מסים על הכנסה – שיעור המס האפקטיבי יהיה גבוה בכל שנה ב-2% משיעור המס הסטטוטורי החל על בנקים. בשל הוצאות לא מוכרות תמידיות. בנוסף, לאור ביטול חוק התאומים בשל אינפלציה, הניח פרופ' עדן כי שיעור המס האפקטיבי יהיה גבוה יותר משיעור המס הסטטוטורי וזאת בשל שחיקת ההון העצמי. פרופ' עדן אמד הפרש זה על ידי הוספת מכפלת ההון הפעיל (שאינו זכאי עוד להגנה) בתחזית שיעור האינפלציה לתקופות הבאות, להכנסה החייבת במס בכל שנה.
- תחזית האינפלציה לתקופות הבאות שהוצבה, לצורך חישוב זה, הינה 0% לרבעון האחרון של שנת 2008, 1% לכל אחת מהשנים 2009 ו-2010, ו-2% משנת 2011 ואילך (תחזית זו גבוהה יותר מהציפיות לאינפלציה הנגזרות מניתוח פער התשואות שבין איגרות החוב הצמודות למדד של ממשלת ישראל לבין איגרות חוב לא צמודות מסוג שחר במועד עריכת חוות הדעת);
- שיעור צמיחה קבוע לאינסוף של 1.5%. פרופ' עדן ציין כי שיעור גידול זה אינו מניח למעשה גידול בתל"ג לנפש;
- מחיר ההון – בטווח שבין 10% ל-12.5%. בהערכות שווי קודמות הציב פרופ' עדן שיעורי היוון בטווח שבין 9% ל-11%;
- בחישוב שיעור ההיוון בהתאם למודל השוק מתקבל שיעור היוון בטווח שבין 10.6% ל-11.7%. פרופ' עדן ציין שיש לנקוט משנה זהירות

12. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי") (המשך)

בהיצמדות טכנית למודל השוק לצורך קביעת שיעור ההיוון. זאת, הן בשל רמת הסחירות הנמוכה יחסית במניות הבנק הבינלאומי, והן משום שהתוקף האמפירי של מודל זה, ובמיוחד בתקופות משבר, הינו נמוך יחסית. מטעמים אלו, מצא פרופ' עדן לנון, כאמור לעיל, להניח מחיר הון בטווח שבין 10% לבין 12.5%.

השקעה בויזה כאל. פרופ' עדן הניח שההשקעה בכאל הינה השקעה אסטרטגית של הבנק הבינלאומי ואיננה מיועדת למימוש בשנים הקרובות. לפיכך, כלל בהערכה את ההשקעה לפי השווי הנגזר מהעסקה שנחתמה עם בנק המזרחי-טפחות ביום 18 בנובמבר 2008, בניכוי מס של 21% (המניח שלא יהיה מימוש בחמש השנים הקרובות).

הפרשה מיוחדת. מטעמי זהירות, מצא פרופ' עדן לנון ליצור הפרשה מיוחדת נוספת (מעבר להפרשות שנכללו בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי ליום 30 בספטמבר 2008) בסכום כולל של 130 מיליון ש"ח (נטו לאחר השפעת המס). הפרשה זו באה כדי לכסות מימוש אפשרי של הפסד העלול לנבוע כתוצאה מכל אחד מהגורמים הבאים: הפסד אפשרי בגין ניירות ערך זמינים למכירה, הפסד בגין השקעות באגרות חוב של בנק איסלנדי ותביעות תלויות.

הערכת שווי קודמת של הבנק הבינלאומי. פרופ' עדן ציין כי בחודש מרס 2003, ערך הערכת שווי לאחזקות בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי, שנדרשה לשם בדיקת הצורך בהפרשה לירידת ערך ההשקעה, ולאחר מכן עדכן את ההערכה בכל אחד מ-12 הרבעונים העוקבים. המתודולוגיה שביסוד הערכות השווי הקודמות וההנחות ששימשו בהכנתן, עמדו אף הן לנגד עיניו בהכנת הערכת השווי של הבנק הבינלאומי.

ריכוז תוצאות הערכת שווי (במיליוני ש"ח):

שיעור ההיוון	10%	10.5%	11%	11.5%	12%	12.5%
שווי הפעילות	6,567	6,150	5,835	5,524	5,243	4,988
השקעה בכאל	619	619	619	619	619	619
התחייבויות עודפות	(130)	(130)	(130)	(130)	(130)	(130)
זכויות בעלי מניות חיצוניים	(504)	(504)	(504)	(504)	(504)	(504)
שווי ההון העצמי	6,552	6,135	5,820	5,509	5,228	4,973

כעולה מהערכה זו, שווי הבנק הבינלאומי מצוי בטווח של 4,973 מיליוני ש"ח עד 6,552 מיליוני ש"ח. השווי הכלכלי הנ"ל משקף מכפיל הון בטווח שבין 89.9% לבין 118.5%.

שווי ההשקעה, מחושב על פי חלקו של בנק דיסקונט בהון של הבנק הבינלאומי נע איפוא בטווח שבין 1,313 לבין 1,730 מיליון ש"ח. פרופ' עדן ציין כי שווי ההשקעה אינו מתמצה בשווי שצויין לעיל והוא הצביע על ערך נוסף כחבילה, בפרט מנקודת מבטו של משקיע אסטרטגי בבנק הבינלאומי. ערך זה אמנם אינו בר מימוש מיידי, ציין פרופ' עדן, אך אין להתעלם ממנו.

ניתוח רגישות נוסף. כדי ללמוד על רגישות הערכת השווי להנחה בדבר שיעור המרווח הפיננסי, בחן פרופ' עדן את תוצאות הבדיקה כפי שהיו מתקבלות, לו היה משנה ב-0.05% את ההנחה בדבר שיעור המרווח. להלן תוצאות הניתוח:

יחס השווי הכלכלי לשווי המאזני המתקבל כתוצאה משינויים בהנחות בדבר שיעור המרווח הפיננסי ושיעור ההיוון:

שיעור ההיוון	1.38%	1.43%	1.48%
10.0%	106.7%	118.5%	130.2%
10.5%	100.4%	111.5%	122.6%
11.0%	94.7%	105.3%	115.8%
11.5%	89.6%	99.6%	109.7%
12.0%	84.9%	94.6%	104.2%
12.5%	80.7%	89.9%	99.1%

12. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (הבנק "הבינלאומי") (המשך)

סיכום. לאור האמור לעיל הגיע פרופ' עדן לכלל דעה, שהשווי בר ההשבה של השקעת בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי אינו שונה באופן מהותי מהשווי בה ההשקעה רשומה בספריו. על כן, לא נדרשת הפרשה לירידת ערך בגין ההשקעה. הבנק בחן את חוות הדעת וסמך עליה את ידיו.

עניין אישי. פרופ' עדן ציין בחוות הדעת כי אין לו עניין אישי במניות בנק דיסקונט או במניות הבנק הבינלאומי.

(הבנק נתן לפרופ' עדן שיפוי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות הדעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון).

13. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בראשית חודש יולי 2007 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא עמלות הבנקים. התיקון מקנה לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים סמכויות פיקוח נרחבות על מחירי השירותים הבנקאיים, וכן סמכות לקבוע את רשימת השירותים שבגיןם יוכלו בנקים לגבות עמלות ואת אופן חישובן ("התעריפונים").

פרטים אודות עיקרי התיקון הובאו בביאור 36 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

בעקבות אישור החוק, פרסם נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, וכן הוכנסו תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין שעסקו בעמלות. בהמשך פורסמו ברשומות תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תיקונים לכללים הנ"ל בנושא העמלות, עדכון לרשימת השירותים שבפיקוח והמחירים המירביים שנקבעו להם, וחוזרי הבהרות בנוגע ליישום התעריפונים והכללים החדשים.

בתוספת לכללים פורסמו תעריפון העמלות המלא ותעריפונים מצומצמים אשר נגזרים מהתעריפון המלא ואשר מתייחסים לסוגים מסוימים של שירותים בנקאיים, כגון: שירותי ניהול חשבון עובר ושב, שירותים בגין הלוואות לדיר ושירותים בגין כרטיסי אשראי, בלבד). הלוקחות עליהם חלים התעריפונים האמורים כוללים שני פלחי לקוחות: יחידים ותאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מיליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

השינויים העיקריים שבאו לידי ביטוי בכללים ובתעריפונים שצורפו אליהם הינם:

- מספר העמלות הכלולות בתעריפונים החדשים הופחת משמעותית בהשוואה למספרן ערב הרפורמה (בשיעור של כ-66%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה, שאינן כלולות בתעריפונים החדשים;
 - יחיד יהיה פטור מתשלום דמי ניהול קבועים בגין חשבון עובר ושב, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבון על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן;
 - ניתן יהיה לגבות עמלה בגין הקצאת מסגרת אשראי מלקוח יחיד, רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי, בחלקה או במלואה, יחוייב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, הגבוהה מביניהן;
 - נאסר לגבות עמלה בגין טיפול באשראי מעסקים קטנים ומלקוחות יחידים, בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח. כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש מסגרת אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת מסגרת אשראי, ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי;
 - נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים בחשבון עובר ושב, אשר ניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כאמור, אשר ניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).
- על התאגידים הבנקאיים הוטל להודיע ללקוחותיהם על תעריפי השירותים נשוא התעריפונים, עד ליום 1 ביולי 2008.
- הבנק וחברות בנות נוספות בקבוצה פרסמו תעריפונים בהתאם למתכונת שנקבעה בכללים האמורים והודיעו עליהם ללקוחותיהם.
- ביום 26 באוגוסט 2008 פורסם תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), שנכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2008, לפיו נציגות בית משותף תיחשב כיחיד ולפיכך, לא ניתן יהיה עוד לגבות ממנה עמלת דמי ניהול חשבון, הנגבית מעסק קטן (כהגדרתו בכללים); אזרח ותיק, נכה, ולקוח שאינו בעל כרטיס למשיכת מזומן יהיו זכאים ל-4 פעולות בחודש על ידי פקיד במחיר של פעולה בערוץ ישיר; וכל פעולה באמצעות תיבת שירות תיחשב כפעולה בערוץ ישיר.
- בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך האם יחולו שינויים נוספים בחקיקה ובכללים הנוגעים לעמלות, ומה יהיו ההסדרים שיקבעו בהם, ככל שייקבעו.

13. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

לא ניתן עדיין להעריך את השפעת הרפורמה על התנהגות הלקוחות. להערכת הבנק, ייתכן שינוי בהתנהגות הצרכנית, שתותאם לרוח הרפורמה, כך שהפעילות בערוצים הישירים תגדל מהותית על חשבון ביצוע פעולות באמצעות פקיד. על פי הערכות ראשוניות, המתבססות על היקף העמלות שגבה הבנק ברבעון הראשון להפעלת הרפורמה, נראה כי לא צפויה פגיעה מהותית בהכנסות הקבוצה. עם זאת, יש להדגיש כי נוכח פרק הזמן הקצר שחלף מאז הפעלת החוק, נוכח השינויים האמורים בהתנהגות הצרכנים והשינויים שהוכנסו בכללים בחודשים הראשונים להפעלת הרפורמה, קיים קושי בהערכת ההשלכות של חוק העמלות על הכנסות הקבוצה. הבנק ממשיך לעקוב אחר הפרמטרים השונים והשפעתם.

14. אישור עסקאות

א. אישור תיקונים להסכם שכירות עם בעל שליטה. כמתואר בביאור 6 ד' וביאור 22 ט (1) לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, בחודש ספטמבר 2005, עוד בטרם הושלמה רכישת השליטה בבנק, נחתם הסכם לפיו השכיר אי די בי ניו יורק בשכירות משנה את הקומה ה-12 בבנין אותו שוכר אי די בי ניו יורק ובו שוכנים משרדיו, לחברה בשליטת מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק. (להלן: "בעל השליטה"; להלן: "הסכם 2005").

בחודש ינואר 2007, פנה אי די בי ניו יורק למשרד עורך דין חיצוני, המלווה את אי די בי ניו יורק בעניינים רגולטוריים, בבקשה לערוך בדיקה בנוגע לעסקאות שנעשו בין אי די בי ניו יורק לבין בעל השליטה וחברות הקשורות אליו. הבדיקה נועדה לוודא שעסקאות אלה קיבלו את כל האישורים הנדרשים על פי הדין החל בארה"ב מכח היותן עסקאות עם בעל שליטה וכן ליתן המלצות בקשר לעסקאות אלה ובקשר לנושא בכללותו. בחודש נובמבר 2007, הוגש דוח הבדיקה לדירקטוריון אי די בי ניו יורק. בדוח הבדיקה הומלץ, בין היתר, לקבל חוות דעת שמאי בקשר לגובה דמי השירות הראויים לקומה ה-12 נכון למועד דוח הבדיקה, ולתקן את הסכם 2005 בהתאם, אם וככל שיתברר שיש צורך בכך. לאור חוות דעת השמאי, ניהל אי די בי ניו יורק משא ומתן לשינוי דמי השכירות והוסכם על העלאתם.

תיקון הסכם 2005 נידון ואושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק, והובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק כעיסקה מזכה. בהחלטות שהתקבלו ביום 13 באפריל 2008 וביום 15 באפריל 2008, על ידי ועדת הביקורת ועל ידי דירקטוריון הבנק, בהתאמה, אושרו תיקונים להסכם 2005 שהם בעיקרם, העלאת תעריף דמי השכירות בכ-3.25 דולר ארה"ב לרגל מרובע. סכום דמי השכירות השנתיים שישולם יהיה כ-324,000 דולר ארה"ב המשקף כ-52.7 דולר ארה"ב לרגל מרובע. בנוסף, להבטחת התחייבויות השוכרת על פי הסכם 2005 ניתנה על ידי בעל השליטה ערבות אישית בלתי מוגבלת בסכום וכן הועמד פקדון כספי בסך של כ-81,000 דולר ארה"ב.

ב. ביטוח אחריות נושאי משרה. ביום 22 במאי 2008 אישרה אסיפה כללית של הבנק כי הבנק יתקשר בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שנה אחת, המתחילה ביום 1 באפריל 2008 ומסתיימת ביום 31 במרץ 2009. פרטי הפוליסה הם כמתואר בביאור 19 ג' 10 ט' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007.

פוליסת הביטוח חלה, בתנאים זהים, הן לגבי נושאי משרה המכהנים כיום והן לגבי נושאי משרה שכהו לפני תקופת הביטוח, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר שכהו כדירקטורים בחברות מאוחדות ושהיו גם בעלי שליטה בבנק.

ג. אישור תשלומים לדירקטור לשעבר בגין כהונה כדירקטור באי די בי ניו יורק. ביום 22 במאי 2008 החליטה אסיפה כללית של הבנק לאשר תשלומים לדירקטור לשעבר שכהן בבנק עד ליום 27 בדצמבר 2007, בגין כהונתו כדירקטור באי די בי ניו יורק. הדירקטור כיהן כדירקטור בדירקטוריון הבנק מיום 27 בדצמבר 2001 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. הדירקטור כיהן כדירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן: "הוראה 301") וכיו"ר ועדת הביקורת.

בחודש דצמבר 2005 מונה הדירקטור לתפקיד דירקטור באי די בי ניו יורק וזאת כחלק מהפעולות שנקט הבנק לחיזוק השליטה והפיקוח באי די בי ניו יורק, בעקבות החקירה בנושא איסור הלבנת הון.

בחודש מרץ 2007, אישר הפיקוח על הבנקים את המשך כהונתו של הדירקטור כדירקטור באי די בי ניו יורק, לרבות בוועדת הציות שם, במקביל לכהונתו כדירקטור חיצוני בבנק על פי הוראה 301. אישור הפיקוח הוכפף לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006, בכל הקשור לגמול שרשאי הדירקטור לקבל. מהפיקוח נמסר כי עמדתם מתייחסת לתקופה שהחל ממועד מכתבם.

14. אישור עסקאות (המשך)

בהתאם, לא שולם לדירקטור גמול בגין כהונתו באי די בי ניו יורק בגין התקופה שהחל מיום 1 באפריל 2007 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. יצוין כי בתקופה זו שולמו לדירקטור הוצאות, כמפורט להלן.

התשלומים שאושרו על ידי האסיפה הכללית:

– תשלומים ששולמו לדירקטור בגין התקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד ליום 31 במרס 2007: עם מינויו של הדירקטור כדירקטור באי די בי ניו יורק שולם לו גמול דירקטורים בסכומים כפי שנקבעו לגבי הדירקטורים האחרים באי די בי ניו יורק, בגין כהונתם בדירקטוריון ובועדותיו. בהתאם לכך שולם לדירקטור על ידי אי די בי ניו יורק סך כולל של 180,000 דולר ארה"ב בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדות אי די בי ניו יורק.

– תשלומים בגין התקופה שמיום 1 באפריל 2007 ועד ליום 27 בדצמבר 2007. הגמול בגין תקופה זו ישולם על פי הכללים הקבועים בתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006 ובתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (כנוסחן עובר לתיקון מחודש מרס 2008). התשלומים האמורים ישולמו על ידי אי די בי ניו יורק.

– החזר הוצאות: במהלך התקופה שמיום 1 בינואר 2006 ועד ליום 27 בדצמבר 2007, שולמו הוצאות הטיסה של הדירקטור (על ידי הבנק), אש"ל יומי וכן הוחזרו לו הוצאות הלינה בניו יורק (שולמו על ידי אי די בי ניו יורק).

ד. ביום 6 ביולי 2008, אישר הדירקטוריון, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בישיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיכחנו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), בגובה "הסכום המירבי" הקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כפי שתוקנו בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשס"ח-2008, על פי דרגת הבנק. הגמול המעודכן האמור ישולם רטרואקטיבית, מיום 1 באפריל 2008, או מיום תחילת כהונתו של דירקטור, לפי המאוחר.

15. מסים

א. ביטול חוק התיאומים. ביום 6 במרס 2008 פורסם חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח 2008 (להלן "התיקון"). בהתאם לתיקון, תחולתו של חוק התיאומים הסתיימה בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

בהתאם לתיקון, בשנת המס 2008 ואילך לא תחושב עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, תופסק ההצמדה למדד של סכומי הפחתת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס, באופן שסכומים אלה יתואמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד תיפסק ממועד זה ואילך. כתוצאה מהאמור לעיל גדלו הוצאות המס של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של כ-70 מיליון ש"ח.

במסגרת התיקון האמור תוקנו גם הגדרות "רווח" ו-"שכר" בחוק מע"מ, כך שמס רווח יחושב לאחר ניכוי מס שכר והגדרת שכר לצורך חישוב מס שכר תכלול גם את תשלום חלק המעביד בגין דמי ביטוח לאומי. התיקון האמור הקטין את הוצאות הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008 בסך של כ-16 מיליון ש"ח.

ב. לאור החלטת דירקטוריון כאל לא לחלק דיבידנדים שיגרמו לירידת יחס ההון של כאל מתחת ל-15.5%, ביטל הבנק את ההפרשה למסים, בגין חלקו ברווחי כאל שטרם חולקו, בסך של 20 מיליון ש"ח.

16. חלוקת דיבידנד בשנת 2008

האסיפה הכללית המיוחדת שהתכנסה ביום 22 בספטמבר 2008, אישרה את המלצת דירקטוריון הבנק מיום 31 באוגוסט 2008, לחלק דיבידנד במזומן בסך של 250 מיליון ש"ח מרווחי השנים 2007–2008. הדיבידנד שולם ביום 23 באוקטובר 2008 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 6 באוקטובר 2008 (המועד הקובע). הסכום שחולק מהווה כ-25.5 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ע.נ. (255%). ביום 3 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 30 בדצמבר 2008, לבעלים של מניות בכירה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק שתתכנס בשנת 2009 להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי.

17. הגדלת הון רשום

באסיפה כללית מיוחדת מיום 22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב-420 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת ולתקן את תזכיר ותקנון הבנק בהתאם. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א'), במסגרת הרחבת הסדרה הקיימת, בהיקף כולל של 1 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"); (תיאור תנאי שטרי ההון האמורים הובא בביאור 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007). הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, המחזיקה 25% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, בקורות אירועי המרה כפויה, ולא תשמשנה למטרות אחרות. ליום 30 בספטמבר 2008 הונפקו שטרי הון נדחים בהיקף של 1,147 מיליון ש"ח (ר' ביאור 18 להלן). בהתאם, יתרת המניות שנוצרו בהגדלת ההון הרשום כאמור (כ-350 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת) תשמשנה להנפקות עתידיות נוספות של שטרי הון נדחים מסדרה א', בהיקף של 853 מיליון ש"ח.

18. הנפקת הון ראשוני מורכב

בהתאם לאישור הדירקטוריון מיום 7 בספטמבר 2008, הנפיק הבנק ביום 25 בספטמבר 2008 שטרי הון נדחים (סדרה א), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ-147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסוגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך) (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז–2007). שטרי ההון הונפקו בתמורה כוללת של כ-135 מיליון ש"ח, דהיינו בנכיון בשיעור של 14.6% ביחס לערכם המתואם. ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין – 311 "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:

- שטרי ההון יוקצו בתנאים זהים לתנאי שטרי ההון שהונפקו במסגרת הסדרה הקיימת;
- שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;
- שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

(פרטים בדבר תנאי שטרי ההון (סדרה א') ובדבר העקרונות שנקבעו באישור נגיד בנק ישראל לבנק לכלול את שטרי ההון (סדרה א') כהון ראשוני עליון, הובאו בביאור 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007).

19. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות. ביום 18 בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי-טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו-"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי-טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיופקו על ידי בנק מזרחי-טפחות ללקוחותיו. הסכם זה מחליף את ההסכם בין הצדדים מיום 26 ביולי 1995, על תיקונו.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה לרכישת מניות כאל המתוארת להלן, או תיפדה, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו. תקופת ההסכם תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים, אלא אם הודיע צד למשנהו בכתב, 6 חודשים לפי תום כל תקופה או תקופה נוספת, כי הוא מעוניין שלא להאריך עוד את תקופת ההסכם.

מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי-טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצית עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם. כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכאל תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה, הכל ממועד חתימת ההסכם ועד למועד שלפני מועד מימוש האופציה.

האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שקבעה בהסכם, אשר מושפעת ממחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי-טפחות ומהגידול במחזורי שוק כרטיסי האשראי הבנקאיים בישראל.

תמורת מימוש האופציה ישלם בנק מזרחי-טפחות תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי אשר מושפע מהרווח המצרפי הנקי של כאל בארבעת הרבעונים הקלנדריים הקודמים למועד החתימה על ההסכם, בניכוי תרומת הכרטיסים שהונפקו ללקוחות בנק מזרחי-טפחות לרווחיותה, ממכפיל רווח של 12, ומהתאמות מסוימות נוספות.

האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן למזרחי-טפחות, אם תתעורר בעיה במימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לפדות את האופציה תמורת תשלום. פדיון האופציה יתבצע תמורת תשלום, שהנוסחה לחישובו נקבעה בהסכם, המשקף שווי חברה עתידי, אשר מושפע מהרווח הנקי של כאל (לא כולל פריטים חד פעמיים ורווחי/הפסדי הון) בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים שהסתיימו לפני הודעת המימוש ומכפיל רווח של 12 (או מכפיל שייגזר משווי כאל בבורסה, אם תרשם למסחר עד מועד המימוש, אך לא יותר ממכפיל 14) ובניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של בין 85 לבין 100 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם למחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע של כרטיסים שהונפקו ללקוחות מזרחי-טפחות בשלושת החודשים הקלנדריים שקדמו להודעת המימוש).

ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

הנפקת חברת ויזה הבינלאומית. בשנת 2007 החליטה חברת ויזה הבינלאומית על שינוי מבני ועל הנפקת מניותיה לציבור. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 בוצעה ההנפקה לציבור בבורסה בארה"ב. כאל חברה בארגון ויזה אירופה, שנותר ארגון ללא כוונות רווח. ויזה אירופה קיבלה חלק מתמורת ההנפקה של חברת ויזה הבינלאומית.

ביום 17 באוקטובר 2008 אישרו האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות והדירקטוריון של ויזה אירופה את החלוקה הסופית של תמורת ההנפקה. בהתאם, הבנק קיבל סך של כ-4.4 מיליון דולר במזומן וכן כ-54.6 אלף מניות של ויזה אינק. כאל קיבלה במועד האמור סך של כ-16 מיליון דולר במזומן וכן כ-201 אלף מניות. המניות האמורות תחשמה עד ליום 25 במרס 2011. ההכנסה מהמזומן שהתקבל כאמור תירשם ברבעון האחרון של שנת 2008. הכנסה מהמניות תירשם במועד מימושן.

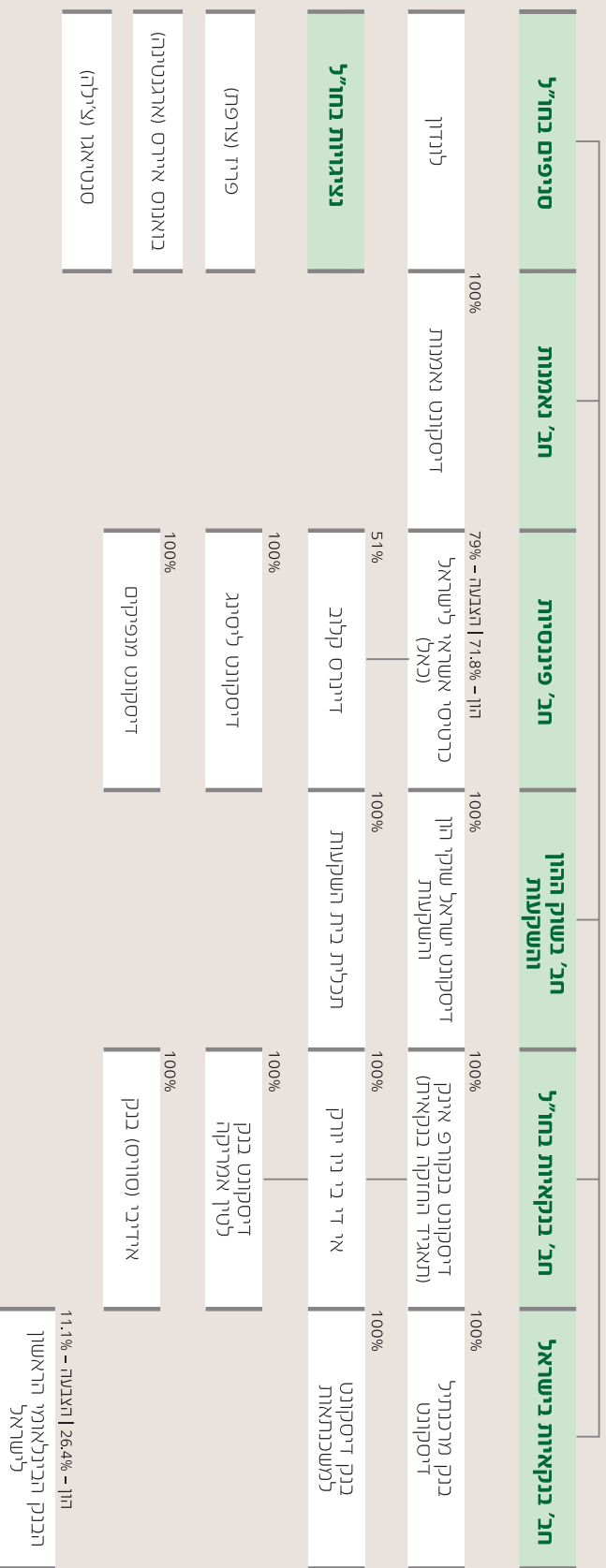
20. השקעה ב-"KFS"

בביאור 6' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 הובאו פרטים בדבר ההשקעה ב-"KFS".

בחדש נובמבר 2008 בוצע עדכון להערכת השווי של KFS, על פיו שווי החברה העדכני מסתכם בסך של כ-451 מיליון יורו, לעומת סך של 505 מיליון יורו לאחר רכישת אחזקות קבוצת דיסקונט בחברה בחדש דצמבר 2007, ירידה של 11%. בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2008 הופחתה ההשקעה בהתאם להערכה האמורה. השפעת ההפחתה, בניכוי הפחתה שוטפת של עודף עלות הרכישה (בסך של 15 מיליון ש"ח), בתקופה שמאז רכישת אחזקות בחברה, הסתכמה בסך של כ-10 מיליון ש"ח.

ההשקעה המקורית ב-KFS הסתכמה בסך של 316 מיליון ש"ח. יתרת ההשקעה ליום 30 בספטמבר 2008, לאחר ההפחתה כאמור והתאמה להפרשי שער, הסתכמה בסך של 248 מיליון ש"ח.

תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

דיסקונט בנק דיסקונט לישראל וחברות מאוחדות שלו

המשרד הראשי

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23, 03-5145555.

סניפים בחו"ל

London, United Kingdom: 65 Curzon Street

נציגויות בחו"ל

Paris, France: 33 Rue Galilee

Buenos Aires, Argentina: Corrientes 447 6°

Santiago, Chile: Av. Vitacura 2771 Of. 804

חברות בת

בנקאיות בחו"ל

Israel Discount Bank of New York website: <http://www.idbbank.com>

Main New York Office: 511 Fifth Avenue. **New York Branch:** 1350 Broadway

Beverly Hills, CA Branch: 9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch: 888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch: Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue, Suite 600

Miami, FL Branch: 1000 Brickell Avenue

Grand Cayman (B.W.I.) Branch: P.O. Box 694CT, 11 Dr. Roy's Drive

International Banking Facility: 511 Fifth Avenue

נציגויות תל-אביב, ישראל / פריס, צרפת / סנטיאגו, צ'ילה /

סאו פאולו, ברזיל / לימה, פרו / מקסיקו סיטי, מקסיקו

Discount Bank Latin America, Uruguay

Montevideo Head Office: Rincon 390

סניפים באורוגוואי: מונטבידאו / פונטה דל אסטר.

IDB (Swiss) Bank Ltd.

Geneva, Switzerland Head Office: 100 Rue du Rhone

Zurich Branch: Talacker 41

חברות בת בישראל

בנקאיות בנק מרכנתיל דיסקונט | בנק דיסקונט למשכנתאות שוק ההון דיסקונט ישראל שוקי

הון והשקעות | תכלית בית השקעות פיננסיות כרטיסי אשראי לישראל - כאל |

דיינרס קלוב ישראל | דיסקונט ליסינג | דיסקונט מנפיקים נאמנות דיסקונט נאמנות

Website: www.discountbank.co.il